

Momo Kapor

FOLIRANTI

Momo Kapor
FOLIRANTI
Prevod ot srybski Hari Stojanov © 1983

© Momo Kapor
FOLIRANTI
sedmo izdanje
ZKANJE, Zagreb
1979
Prevod sa srpskoga Harry Stojan © 1983

Momo Kapor

FOLIRANTI

Ⓐ “SOFTIS”, Varna
2002

Momo Kapor

FOLIRANTI¹

UVOD

Godini nared, razhozhdajki se po Knez Mihajlova, sreshtam edin lud. Mojat lud krachi tvrde byrzo i trudno se prosledjava. Ot pryv pogled na chovek mozhe da mu se stori, che e zabyrzan nanjakyde, no tova e samo zabluda; kolkoto i dylgo da go prosledjavah, nikoga ne uspjavah da odkrija celta mu - tova beshe vinagi edin i sysht marshrut, sled kojto vnezapno izchezvashe v edna ot mrachnite sgradi zad kareto mezhdu Knez Mihajlova i Obilichev venac.

Mojat lud e oblechen po modata ot petdesette godini: tezhko zimno palto, ushito ot debel vylnen plat, ukraseno s ramena, napylneni s vata, visi na nego kato na zakachalka; nosi plitka shirokopola shapka, kojato njakoga predstavljavashe belgradskijat variant na populjarnata cherna shapka na Dyk Holidej ot filma "Mila moja Klemyntajn" ("*Oh, my darling, oh, my darling, oh, my darling Clementine...*"). JAkata na rizata mu e visoka i zaoblana i tvrde napomnja charlston, a vyzelyt na vratovryzkata e stegnat v mikroskopichen triyglynik. Pantalonyt, narichan "svirka", ima shiroki mansheti i e dosta tesen; otdaleche prilicha na malko po-debeli chorapi. Ochevidno e trogatelnoto mu usilie da spasi ot gibel edin veche pohaben i omazan kostjum na dvajsetina godini. Sledi ot gnila

¹ Bi moglo da se prevede s *puntjori* (B. pr.)

elegantnost i otchajanie prisystvat i v pohodkata mu: mojat lud krachi elastichno kato kotka ot pokrajninite, vinagi malko pregyrben, s ryce otzad. Samo otblizo chovek mozhe da zabelezhi sysipanoto mu lice i obleklo - ot drugata strana na ulicata toj prilichashe na ostanalite peshehodci, samo da ne beshe тази pohodka, kojato oshte ot 1949 g. narichaha *fraerska* ili *degenska*. Stava duma imenno za pohodkata, osobena kombinacija ot hitrost i gamenska naperenost, s koito se razhozhdat drehi... V tezi krachki ima neshto ot lukavoto debnene na svodnika, za kogoto ulicata e goljamo lovno pole. Mojat lud obiknoveno si tananika, dokato sledva ryba na trotoara. CHuh go i kakvo: edin ubijstveno bezlichen pripev: "hej baba riba a baba jade riba a djado ebe baba hej baba riba hej baba riba hej baba riba hej baba..."

Za njakogo, kojto kato mene e prekaral po-goljamata chast ot zhivota si na ulicata, ludite ne sa nikakva rjadkost. Poznavam vsichki ludi, koito sa se pojavjavali prez poslednite dvajset i pet godini na Knez Mihajlova, naj-skeypata za mene ulica na sveta. Spomnjam si poludelite ruski emigranti, babushkite v izlineli astraganeni shubi, bivshite generali si spomnjam, uvazhavanite starci, predali se izcjalo na nishtetata, obrasli v dylgi pobeli zapleteni bradi (edin ot tjah i dnes oshte obikalja trite chuzhdestranni chitalni na Knez Mihajlova, a dripite na zimnoto mu palto sa podplateni s bjuletinite na posolstvata) - poznavam seksualnite maniaci s tynki kurtki - nervoznite im prysti s mrynsni nokti drashtjat dynoto na praznija dzhob, ochite im sa vodnisti, a po licata im potrepva sjanka na vechna vina i sram; onanisti i potajni pedita poznavam, i ostareli donzhuanovci - te minavat po Knez Mihajlova, uneseni v izgubenata si krasota, chiito sledi panicheski tyrsjat v ogledalata na magazinite za optika. O, bedni krasavci - grafove na "styrgaloto", ostanali nemili-nedragi! ZHivotyt vi - tova sa mrachnite razhodki prez njakolkoto bezplatni mesta: njakolko chitalni, tri prazni fakultetski auli, v koito otekva samotata, dve galerii, kydeto ne se plashta vhod; poznavam i vas, i vashite byrzi kosi pogledi, pylni s bludni nameci - otpravjate gi bezuspeshno kym mladite momicheta, kym tjahnata razvihrena proletna pohodka, kym rozovata plyt i vlazhnite mucunki. Vse oshte ochakvate, che shte vi se

sluchi njakoe chudo okolo sedem vecherta, kogato Knez Mihajlova e naj-razkoshna s izobilieto, predlagano ot vitrinite j. Dyshterite na тази ulica obeshtavat tolkova mnogo, vse dokato kym devet ne izcheznat ot trotoara i ne se potopjat v bezimennostta na golemija grad. Otkyde izobshto idvat na Knez Mihajlova? Nakyde tolkova byrzat? Kyde otivat? V kakvi stai zhivejat?

Godini nared postavjah zasada v nachaloto na Knez Mihajlova, pri "Ruskija car", i dnes ponjakoga go pravja: otnovo se chuvstvavam kato njakogashnija mlad lovec na zabraveni poznajnici, za koito misleh, che sym gi izgubil zavinagi. Tuk razpyvam mrezha, v kojato ot vreme na vreme popadat cenni ribi - njakoi momicheta, koito me poznavaha ot po-dobroto vreme, njakoi hora, ot koito sym vzimal pari na zaem, po-tochno vzimal sym gi, kakto se vzima danyk za izkljuchitelnost, mislejki, che vremeto, koeto idva, vryshta s lihvi onova, koeto sym izprosil. Nikoga ne im vyrnah banknotite ot violetova hartija, a smeshno bi bilo da im gi vryshtam sega, sled kato tolkova pyti obmenjaha parite! Vsyshtnost, njama gi syshtite banknoti, koito sym vzimal na zaem; stojnostite syvsem se izmeniha, a starata hartijka ot 500 dinara ot 1956 g., naprimer, s kojato bjahme v systojanie da izmyknem predvkusvanoto bogatstvo i razkosh za edna vecher (bilet za Kinotekata, v kojato se davashe cikyl na Marsel Karne, dve kafeta v Kolarac, zelena kutija cigari "Morava", utreshnijat "NIN" s reportazh ot Parizh i dva bileta za poslednija avtobus; sutrinta oshte i dva vareni krenvirsha na vlazhen hljab ot budkata na ygyla, do nachalnata spirka v Novi Belgrad - nachalo, obeshtavashto uspeshen den!) - тази banknota ot 500 dinara, znachi, dnes veche ne syshtestvuva i e bezsmisleno da ja vryshtam sega, syshto kakto e smeshno da zapochvam otnovo njakoja prekysnata ljubov, kojato e obeshtavala mnogo - sega e kysno; a posle v mojata mrezha, razpynata na tozi ygyl na Knez Mihajlova, se pyhat i lica, koito ne zhelaja da vidja: sreshtat se i njakoi nerazchisteni smetki, prijatelstva, prekysnati po nedorazumenie, dni i sluchki, za koito ne zhelaja da si spomnjam, pogreshno iztylkuvani postypki i zhestove -

tezi ribi puskam da minat prez dupkite na okysanata mi mrezha, a zadyrzham samo njakoi skypi lica, njakoi godini, njakoe vreme...

I eto, sled onova taka briljantno nachalo na razhodkata po Knez Mihajlova, kogato trygnete po izlyskanija j trotoar kraj "Ruskija car", izpylneni sys sladki ochakvanija, che shte se sluchi neshto izkljuchitelno, che pochva goljam kralski lov na skypi lica i izgubeni prijateli, lov na neochakvani obrati, koito mogat napyлно da izmenjat zhivota vi; mezhdu tova nachalo, znachi, i onova taka tyzhno obryshtane gore na vyrha na ulicata, kydeto tja se vлива v Kalemegdan, tova bezsmisleno typo obryshtane na peta, kogato ste veche najasno, che nishto hubavo njama da vi se sluchi, i povtarjate razhodkata, zatvarjajki kryga s obratna posledovatelnost na fasadi i vitrini, smenjajki samo stranata na ulicata, kolkoto da promenite neshto; mezhdu tezi dve obryshtanija zapochvam vse poveche da se chuvstvavam kato onzi klet lud, oblechen po modata ot 1949 g., kojto, sjakash razhozhvajki se vyrshi njakakva neobiknoveno vazhna rabota, dokato minava vinagi po točno opredelenata i utypkana pyteka na slonovete, govorejki sam sys sebe si.

Dokato se razhozhdam taka, imam chuvstvoto, che sym prestanal da zhiveja. Struva mi se, che sym zhivjal tam njakyde, mezhdu 50-te i 60-te, i che sega, sled kato vsichki, koito sym obichal i poznaval, sa se razprysnali, sym absoljuten chuzhdenec sred tova mnozhestvo, minavashto pokraj mene. Motaja se po njakogashnoto "styrvalo", razgryshajki duhovete na izchezvalite krasavici, basketbolistki i moderni momicheta, pyrvite manekenki i shampionki po rapira, prysnali se po sveta i vyv vremeto; ochakvam da gi sreshna otново, no e nevyzmozhno i zatova se gmurvam v navalicata, za da izpluvam na Terazie, ot chijato shirota me obzema tyga i praznota; ne znam nakyde poveche da otida, boja se da ne me sbyrkat s onzi lud, kojto kato prokylnat neprekysnato obikalja grada.

Neprijatno mi e, che po njakolko pyti sreshnam edni i syshti lica; mozhe bi i za mene misljat: "Eto ludija, kogoto predi malko sreshtnahme pri "Fontana"! Bozhe, kydeto i da mrydnem, vse na nego nalitame - kakvo pravi tozi chovek postojanno na ulicata, vse navyn

e!" Boja se, no vse pak trjabva da prodylzha razhodkata si. Starijat instinkt na lovec, za shtastie, ne me napuska dori i v trijset i sedmata mi godina, krakata me tegljat vse po-natatyk i po-natatyk, dokato Knez Mihajlova ne opustee napyлно i az ne ostana posleden sred maniacite, koito bezpomoshтно kibichat pred vitrinite i po yglite, i ne znajat kyde da otmynat malkija si chasten ad. Zatova kracha byrzo (starata hitrost na ludija), sjakash imam njakakva opredelena cel, navezhdam glava i gledam pred sebe si, broejki krachkite - točno hiljada dvesta trijset i devet krachki - i samo ot vreme na vreme hvyrlyam pogled kym *onezi* mesta, iztrygvajki ot starata Knez Mihajlova zabravenite tonove, kakto na iztyrkana gramofonna plocha se ochakva njakoe opredeleno mjasto, onova, ot koeto nakraja se budi prispanoto shtastie, a vsichko ostanalo se slusha bezuchastno, vsichko ostanalo e absoljutno bez znachenie. Tova ponjakoga e njakoja porta, njakoja vitrina ili polyh na vjatyra, kojto me vryshta v edna (samo za mene) vazhna godina i edna vecher, ili tova e samo chast ot zakyrpenija trotoar, na kojto zapochvam da chuvstvam njakoi drugi gradove, koito nikoga ne sym vizhdal - Knez Mihajlova kynti taka pod stypalata mi, kakto opnatijat baraban, na kojto prez 1956 g. v "Lotos" praveshe svoite izpylnenija Bobi Moreno sys sina si, i me kara da useshtam, che sym edinstvenijat ostanal lud na prednija post na edno vreme, koeto veche vsichki sa zabravili.

Vyrnete se, vyrnete se, vyrnete se, vyrnete se, vyrnete se, vyrnete se...

Smeli momcheta na studenata vojna, momicheta s nabiti prasci, obsipani sys zlatist myh, vie, koito syumjahte do posledno da vjarvate v nashite ludeshki planove za ovladjavane na sveta, za slava i uspeh, vie, na koito obeshtavahme izostaveni zamyci v planinite, kydeto shte sedim kraj plamnali ognishta, pesove i kamari gramofonni plochi na Luis Armstrong i Ela Ficzherald, vie, na koito obeshtavahme, che shte ostanem zavinagi mladi, nepromeneni v starite si puloveri i dzhinsi s iztyrkani kolena - ot vas zhelaehme da imame deca s dylgi, pazhovski zlatisti kosi, da imame vechno prijatelstvo - vechno otvoreni vrati za vsichki, koito se otbijat da

prezimuvat i da risuvat v skicnicite si, da hapnat i da se okypjat, da izpijat butilka vino i da chetat knigi, hiljadi interesni knigi s cvetni iljustracii, stotici impresionistichni reprodukcii ot izdaniето na "Skira" s objasnenija na chuzhdi ezici, koito shte ni prevezhdate duma po duma, s ljubov i vnimanie. Ne izpylnihme obeshtanijata si i veche ne sedim v *nashite* kafeneta s pritisnati ramene okolo edna masa, kydeto se svivame, zashtoto pristigat starite ni prijateli, mokri i premryznali, tyrkat rycete si oshte ot vratata i se radvat, che ni vizhdат sybrani i che imame za chaj i cigari, che sme uspeli da zaemem tochno nashata masa, vypeki che kafeneto e pylno do dupka, a dimyt mozhe da se rezhe na kubcheta i da se iznasja chak v Aljaska: strashno shte prekarame, kazvat, vsichki ste tuk, vsichki se sybrahme, i nie im objasnjavame koj kogo kyde i kak e podbral i kak sme naleteli edin na drug syvsem sluchajno, pravim oshte mjasto za novite prijateli, koito toku-shto pristigat i kazvat za filma, kojto sa gledali, che e "lajna", za koncerta, kojto sa slushali, che e "falsh", a za damata, kojato sa nachukali, che e "lopata".

"Gospodi, kakyv kucheshki stud! Imash li cigari? Koj shte plati tova *udovolstvie*? Moga li da prespja pri vas? Njama znachenie, moga i na poda, myrzi me da se vryshtam sega chak tam. "

Kyde ste?

Studeno mi e, dokato se razhozhdam bez vas i kato otkachenija duh na Hamletovija bashta obikaljam kafenetata - sega tova sa syvsem promeneni mesta, struva mi se, che synuvam: poznati mi sa tavanite na tezi kafeneta, i stenite sa mi poznati, yglite i podyt, no v tjah gi njama veche tenekienite "kjumbeta", paleni sys styrgotini, nito listovete s menjuto, napisanoto nepohvatno s himicheski moliv *fasul s susheno meso*, nito poznatite po lice posetiteli, nito stolovete, na koito sym se klatel, pazejki ravnovesie s kraka pod masata; ne sym v systojanie da vi otkrija v svojata smahnata obikolka ot Kalemegdan do Slavija, ot 1956 do 1961 g.

Minavam po tozi pyt, a koshavata mi udrja krosjeta. Oprilichavam se na morjak-mijach na sydove, na korab, kojto vsichki sa napusnali v panika. Kapitanyt, oficerite, pytnicite i plyhovete.

Vsichki. Kalemegdanskite zidove se prevryshtat pod atakite na vjatyra v nos na korab, kojto plava v syrseto na tymninata. Njakyde daleko, ot drugata strana na rekata, bleshtukat raztrevozheni lampi, chuvam kak njakyde dolu, dylboko, klokochi Dunav - koshavata mi donasja mirizmata na zakotveni shlepove, na dzherdapski myh i na hajver. Kakvo pravja sam-samichyk na тази vetrovita paluba? Minavam za koj li pyt pokraj zatvorenite magazini i vitrinite, zad koito sa zagaseni svetlinite, pitam se dali ne propiljah glupavo zhivota si, dali ne sgresnih, che ostanah tuk, v Belgrad, che prodylzhii zhivota si na dve ulici i v tri kafeneta, ili trjabvashe da sybera sili i da otpluvam po sveta? Andersenovite prikazki se otvarjat sami na stranicata, kydeto Ole-zatvori-ochichki razkazva za onezi, koito pytuvat i za onezi, koito ostavat:

"Na svatbata na edna kukla, zapochva Ole-zatvori-ochichki prikazkata, ljastovicata razkazvala za hubavite i topli strani, kydeto edri i tezhki grozdove visjat po lozite, kydeto vyzduhyt e taka mek i kydeto planinite blestjat v cvetove, kakvito u nas nikoga njama" - "No im lipsva nasheto sochno zele", kazala kokoshkata, "Az prekarah edno ljato s pilencata si na selo. Tam pochvata beshe pesychлива i mozhehme da skitame i da se rovim. Imahme dostyp i do edna gradina sys zele. O, kolko zeleno beshe! Ne moga da si predstavja neshto pohubavo." - "No vsjaka zelka si prilicha s drugite, kazala ljastovicata, a osven tova tuk chesto e tolkova losho vremeto!" - "O, s tova veche sme sviknali!" - kazala kokoshkata. "Vprochem, i tuk, pri nas, mozhe da byde mnogo goreshto. Pri tova, tuk ne zhivejat otrovni zhivotni, kaktο po onezi zemi, i pri nas njama razbojnici. Prestypnik mozhe da byde samo onzi, kojto ne schita nashata strana za naj-krasiva ot vsichki! Takyv naistina ne zasluzhava da zhivee tuk!" Kokoshkata prekysnala s plach rechta si i prodylzhila hlipajki: "I az sym pytuvala! Vednyzh se vozih v edna koshnica poveche ot dvajset mili! Pytuvaneto ne e nikakvo udovolstvie!"

Mozhe da e syvsem typo, no vse pak se uvlicham ot misylta, che neverojatno bogatata sbirka ot mojata skuka, vsichkite chasove nahalost i vsichkoto izgubeno vreme, propiljano v podpirane na

njakakvi telegrafni stylbove s gryb, dylgogodishното otlagane da predpriema kakovoto i da e, bednoto zhivurkane s mangizite, s koito ne mozhe da se zhivee, no koito ne vi pozvoljavat i da umrete ot glad - uvlicham se ot plahata nadezhda, che vsichki tezi neshta, vsichki tezi godini, dni i propileni chasove, vodjat do neshto i che tjah bi gi sybrala njakakva kniga, prevryshtajki gi s edno zamahvane na magicheskata pryhka v smisyl. Tazi kniga vse poveche me zaangazhira. Kniga za Mima Lashevskaja, Ale i nashite prijateli. No az ne umeja da pisha knigi! Po-skoro romani, za chieto pisane e nuzhno da si izkusen i hityr stroitel. Malko nadezhda mi vdyhvat njakolkoto syvsem sluchajno otkriti redove ot Ralf Uoldo Emersyn, na koito popadnah v amerikanskata chitalnja na Knez Mihajlova, kydeto se otbih da otpochina malko i posedja na toplo, sred pensioneri i bezdomnici.

"Tezi romani - prochetoh tam - postepenno shte otstypjat mjasto na dnevnicate ili avtobiografiite - na uvlekatelnite *knigi*, ako chovek znae kak da otbere sred onova, koeto naricha svoi prezhivjavanija, tova, koeto naistina e negovo prezhivjavane i kak pravdivo da otrazi istinata".

Mozhe bi edna kniga?

Mojata nenapisana kniga mi predlaga alibi za po-natatyshno pileene na vremeto. Bez tova chudno useshtane, koeto me gree otvytre, belgradskata koshava bi me smrazila, a avgustovskata zhega - pretopila zaedno s asfalta. Njakoj naj-nakraja bi tiknal visokite si tokove v raztopenoto mi syrce. Bez tova chuvstvo shtjah da sym nikoj i nishto. No kakvo sa moite prezhivjavanija? Edno piene na kafe pod razcyftelite lipi na "Manezha", kogato edin lipov cvjat padna v Miminata bira. Otkrivaneto na izlozhbata na Bane Jegulja, narichan Kvizhik, inache Cviich, na koeto avtoryt izobshsto ne dojde, za da pokazhe po tozi nachin prevyzhodstvoto si nad publikata, kojato nahlu v galerijata na Graficheskija kolektiv, za da go vidi zhiv, da vidi edno ot nashite momcheta, uspjalo tam, v Parizh. Bedna kolekcija ot sluchki, kojato ne mozhe da se sravni s cjalata onazi kanonada v

nashata literatura, nito sys samoletnite spuskanija na Heminguej v Afrikanskata dzhungla ili sys sibirskite noshti na Fjodor Dostoevski!

Kakyv e smisylyt na edna *kniga-pismo*, otpravena kym hora, koito naj-verojatno njama da ja prochetat! Ot druga strana zashto pyk ne? Mozhe bi tova trjabva da byde dnevnik, kojto da pokazhe na ostanalite anonimni stradalci, che vsichko, koeto im se sluchva, ili potочно kazano, ne im se sluchva, ima syshto njakakyv gaden smisyl, che vsichki sme rodeni po edin i sysht nachin, s ednakvi shansove, i shte si otidem ot tozi svjat koj po-napred, koj po-kysno, i ot тази smyrt shte boleduvat i naj-proslavenite, che i tjah shte gi zabravjat, sjakash nikoga ne sa i syshtestvuvali, che vseki hudozhnik-amatjor pred bjaloto platno, v momenta, kogato doblizhi kym nego chetkata s boja, ima syvyrsheno syshtite shansove, kaktó i Pikaso ili kojto i da e drug, stojal taka - sam i zamislen, dvoumejki se otkyde da pochne, a vsichko ostanalo e samo pletenica ot izkusnost, populjarnost, shtastlivo stechenie na obstojatelstvata, tradicii (dali pred nego stojat goticheski katedrali ili tishina, prez kojato tytnat aziatski konnici, a sled tova tankove) - nakraja, che vseki mladezh ot Novi Belgrad, sin na pensioniran poruchik, v momenta, kogato sedne na odrajfanoto stylbishte pred zhilishtnija vhad s kupena na izplashtane kitara v ryce, ima syvyrsheno syshtite izgledi da zapee kato Bob Dilyn, vypreki vonjata na kiselo zele, kojato bylva ot mazeto prez shahtata na asansjora, vypreki natroshenite stykla ot bireni butilki, vypreki rahitichnata treva, po kojato se vyrgaljat upotrebeni prezervativi, vypreki vsichko. Drug e vyprosyt, che pesenta mu njama da vleze v milioni chuzhdi stai, che shte ja chue samo losho obrysnatijat patrulirasht milicioner i chovekyt, kojto sybira ugarki, nikoj drug, ako ne smjatame edna prebita kotka, kojato izdyhva veche tretí den kraj kofite za smet. Vypreki tova. Pod zvezdite, koito se vizhdát i ot Bruklin, i ot Kampala, i ot onezi zapusteli mesta, ot koito oshte ne sa izneseni ostatycite ot stroitelni skeli - vsichki imame pravo da zaviem na mesechina - zvezdite shte ni chujat, i tova shte byde syshto kato che li sa chuli vsichki ostanali, tyj kato zashto inache, po djavolite, izobshto shte pee tozi pypchiv pubertet, otkyde shte sybere tolkova

sila i dyrzost da pee sled vsichki trubaduri, sled ZHorzh Brasans, Bulat Okudzhava i Rej CHARlz? Zashto?

"Zashto ne napishesh kniga?" - kaza mi edna vecher Z. Dzh., dokato mu objasnjavah kakvo chuvstvam, kogato se razhozhdam po Knez Mihajlova. Tova beshe edin ot onezi klasicheski momenti na mojata slabost, kogato ne moga da spru potoka ot dyrdorene i kogato vsichko mi se struva kristalno jasno i vyzmozhno, osyshtestvimo i razbiraemo za drugite. - Tazi kniga mi e v glavata - kazah, - no ne znaja kak da ja napisha! Tazi kniga - kazah, - ne trjabva da byde njakakyv shantav roman, v kojto da se opitvam da podveda chitatelja, da go izmamja, zashtoto tova vkljuchva v sebe si cjala edna gadna taktika, misylta mi e za postavjaneto na hitri kloпки, kydeto dadeno lice shte se pojavjava v tochno opredeleni otkysi, a dejstvieto shte teche ot glava do glava, noseno ot prikljuchenieto ili njakakvi podobni lajna. Pri tova, za napisvaneto na knigata mi prechat vsichki ostanali knigi, koito njakoga sym prochel, te bukvalno me blokirat, taka che nikoga njama da uspeja da vkaram topkata v kosha. Edna vecher mi se struva, che tazi kniga-fantom trjabva da zapochva s izrechenieto: 'Dokato glavnijat geroy na nasheto povestvovanie se razhozhdasho po Knez Mihajlova - naj-hubavata za nego belgradska ulica, nenadejno vyv vitrinata na edin mebelen magazin syzrya chudno krasiva devojka...' - no veche sledvashtata kniga, kojato vzimam v ryce i priprjano prelistvam, me kara da byrborja v pyrvo lice; no koj e tova pyrvo lice? Az li?

'Onova, s koeto me privleche Mima Lashevskaja, onova, koeto ja otlichavashe ot vsichki drugi devojki, s koito njakoga sym se poznaval, beshe, che Mima njamashe sledi ot vakcinacija na rykata! Iskam da kazha, che Mima izobshto njamashe *belezi*, onezi dvata, s koito sme beljazani vsichki nie po njakakyv nachin i sme stanali zhigosano stado teleta. Tja sjakash e padnala ot nebito. Nikoj ne j e udaril pechat. Pitah ja: "Kak?" Kaza: "Ne znam"..."

Ili razkazvachyt e njakoj drug, njakoj po-malko kompliciran ot mene, njakoj, kojto poliva sluchkata sys sos ot lyzhлива efirmnost i chitateljat uzhe se doseshta za kakvo v dejstvitelnost stava duma ot

oskydnite faktografski danni, izredeni edin sled drug, točno kakto dve različno ocveteni povyrhnini ot platno na Raul Djufi (violetovijat i zelenijat cvjat na hipodruma) sami se smesvat v nashata rogovica.

Vprochem, kogo shte zainteresuva тази moja nenapisana kniga? Prez poslednite dvajset i sedem godini zhivjah v otnositelno spokojnoto vreme na diplomatskeski prestrelki, lokalni afro-aziatski vojni, za koito chetjah vyv vestnicite, i vremenen nedostig na tova ili onova, nedostig, kojto se smenjashe ot periodi na razjuzdanost i izobilie... Nishto osobeno!

"Vyzmozhna li e *kniga-herbarij*?" - pitah avtoritetni kritici sled publichните lekciі po rabotnicheskite universiteti. - Izvinete, moga li i az neshto da pitam: vyzmozhna li e izobshto kniga-herbarij, v kojato chovek da presova njakoi dni i njakoi lica, kakto hubavite esenni lista, padnali ot dyrvetata? Za mene goljamo znachenie imat stari, upotrebeni bileti ot njakoi, veche zabraveni, prozhekciі, fotografii ot kolektivni izleti, kydeto stoim v sjankata na gorata mladi i skromno oblecheni; s nas na tezi snimki sa i nashite momicheta; istinsko chudo e kak sa mogli da bydat vlyubeni v nas; na tezi fotografii nie se mychim sys setni sili da zaemem kolkoto se mozhe po-originalna poza - njakoi ot nas sa protegnali ryka kym leshtata na aparata s V-obrazno razpereni prysti (Victoria!), a az obiknoveno butam dlan pred liceto si, mychejki se da prilicham na figura ot nadgrobna plocha na ricar-krystonosec. Momichetata sa usmihnati, izrazhenijata na licata im sa naleti s vyztorg: bednite te vjarvat, che njakoj den nie naistina shte stanem izvestni i bogati, te vjarvat na dumite ni - samo gorata zad nas mylchi, neja ne sme uspeli da izmamim, tja e tuk, kato sjanka na nasheto puntirane. V тази svoja kniga-herbarij bih zalepil otkysi ot njakoi sychinenija, pisani s violetova mastilo, fotografii na Dzhejmz Bajron Dijn, koito sybirah okolo 59-ta, njakoi kartichki, koito poluchavah ot prijateli po belija svjat i takiva, koito sam si izprashtah ot Trogir i Dubrovnik po vreme na ekskurziite (otchajan opit da vyrna tezi zlatni gradove sled tova v zimmite chasove), v тази kniga biha vlezli i gramofonnite plochi,

zashtoto pochti celijat mi zhivot proteche v mechti, slushajki vzeti nazaem zapisi na Luis Armstrong, starija King Oliver, Dzhang Rajnhart ili Bili Holidej - vsichki tezi plochi, vkljuchitelno i "JA ehala domoj" na Rada Volsheninova, vsichkite tezi plochi, s chijato pomosht bjagah vse po-daleche i po-daleche, prevryshtajki se nakraja v syvyrsheno preuspjal beglec, strahlivec i mechtatel; i taka, dokato razmishljam kakva v kraja na kraishtata trjabva da byde тази kniga, veche se otkazvam ot neja, zashtoto mi e napisana v glavata v edin edinstven probljasyk i chesto prelistvam nejnite stranici - tozi sklad, nablyskan s demodirani neshta, zvukove, chuvstva, cvetove, mirisi, dumi i izrechenija, s njakoi lica, s trakane na vlakove, s nechij shepot, s dremaneto v *byrzija* za Ploche...

Kylna vi se v kakvoto iscate, ne sym ambiciozen, ne zhelaja s тази kniga, kojato godini nared mi se motae iz glavata, da postigna njakakyv neochakvan uspeh - nima nishto ne vi govori tova, che bez ropot prieh da vyrjtja rychkata na ciklostila v "Eksport-import", kydeto entuziazirano rabotja za razmnozhavaneto na bjuletina "Vytreshna informacija". Pri tova, dotegnalo mi e ot poznati mucuni i ot tehните nepodvizhni usmivki, koito taka sa izpylneni sys straha: oshte li sym v klasacijata, kolko dylgo shte byda na moda?

Mojata kniga - tova e opit ot novo da se svyrzha s izgubenite prijateli i s vsichki onezi, koito sym poznaval njakoga, prosledjaval sym chast ot pytja im i sym gi gubel ot pogled. Iska mi se edna vecher, okolo shest i polovina, da ja vidjat v njakoja knizharska vitrina; cvetyt na nejnite korici shte trjabva da byde kato njakakyv shifyr, kojto v mig da razberat i da otdeljat ot moreto drugi knigi, zashtoto tova e kniga samo za tjah; iska mi se da ja kupjat i zanesat v kyshti, da ja prochetat i taka da uznajat kak sym vidjal filma, v kojto igraeha glavnite roli, kakvo sym mislel za tjah, kakvo te za mene; tova predi vsichko trjabva da byde *kniga-pismo*, posleden opit oshte vednyzh da gi sybera zad syshtata masa v "Kolarac", na syshtija sal, privyrzan za brega na Ada Ciganlija, v chijto rykav vchera sutrinta namerih hiljadi umreli ribi. Da, rekata beshe cjalata pobeljala ot ribeshki koremi, a nad nejnata povyrhnost vitaeha otrovni izparenija.

Prijateljstvo ni e zamyrsono točno kacto i vodata na Sava, no v mojata kniga vsichki onezi, koito sym obichal, shte bydat otново mladi i izpylneni s chudesna ludost, otново shte imat vsichki zybi i cjalata si kosa i onazi borbena energija, onova vyodushevenie, koeto e nevyzmozžno da se izpuntira. Njama nishto po-otvratitelno ot ostarelite "anfan-teribli", koito ne se proshtavat lesno s mladostta si i nasilvat svoeto otgledano i samoosyznato prizvanie na "zlatni momcheta". No az iskam da imam svoi prijateli mezhdu koricite, az, kojto ne sym uspjat da sybera dokraj nito edna kolekcija ot kakvoto i da e: vinagi mi lipsvaha dve-tri snimchici ot njakoj star avtomobil ili rjadyk zvjar, za da mi se popylni albumyt i da mi donese njakakva nagrada.

Pishat li se knigi ot njakakvi po-blagorodni podbudi? Ne znam. Edno e sigurno: ne iskam da napisha knigata si za nikoj drug, a samo za trijsetinata otchajani mladezhi, koito, podvedeni ot santimentalnoto si vyzpitanie, se opitvaha da zavladejat prostorite, sybrani ot spisaniya s cvetni snimki i ot filmi; zaradi tjah, koito propiljaha naj-hubavite si godini, dni i noshti, spermata si, kozhata si i svoite muskuli, za da se doberat do tozi svjat, bez da mogat da si predstavjat, che takyv svjat izobshhto ne syshtestvuva, che sa izmameni (gorkite naivni provincialisti!) - iskam, znachi, samo te da ja chetat, zashtoto kym tjah e i otpraveno tova poslanie ot chovek, kojto ne zamina nikyde, ostavajki da pazi svetilishtata na mladostta im: tri prazni galerii, edin zatymnen kinosalon, ostarjala krepost i edna ulica, ot kojato dnite zalichavat i poslednite sledi ot istorijata na tjahната ljubov.

Ne me e grizha veche i za tova, che bednata mi knizhka njama da vodi ot glava v glava ljubitelite na kriminalni intrigi (kym koito spadam i samijat az), che njama nikyde da se otiva - v neja njama da ima nikakva dinamika, nito dejstvie, tja mnogo shte napodobjava zastojala lokva na asfalta - izljaloto se mrachno vreme vyrhu trotoara na Knez Mihajlova, izpystreno s petrolnite cvetove na dygata, v koeto oglezhdam liceto si na praga na zrijalata vyzzrast.

Ponjakoga poseshtavam panaira na knjigata - tam, na desnija brjag na Sava; kachvam se do vtorata galerija i ottam nabljudavam moreto ot knigi; tova snovane mi izglezhda trogatelno-bezsmisleno; dori i da napisha dva tona skuchni sybrani sychinenija, tova shte byde vse oshte samo pesychinka v moreto napechatana hartija, podvyrzana sys sueta. Literaturnijat zanajat mi se struva syvyrsheno prazen, a kolkoto po-prazen mi izglezhda, tolkova poveche mi se pishe mojata kniga: *ribka-puntjor* v moreto na golemite zlatni ribi, prednaznachena samo za trijsetina vydichari!

I vizh ti! Veche ne me obezkurazhavat tezi planini hartija i tonove pechatarski matrici, tozi gigantski mehanizym na propagandata, prodazhbata i tyrgashestvoto - ne mi puka, hilja se, dokato minavam prez grobishteto na klasicite - v glavata mi e mojata *kniga-pismo* i moite chitateli, koito shte potyrsjat тази kniga - naj bezlichnoto ot vsichki bezlichni chastni izdaniya, kniga za edno bezlichno vreme na zatishie i na bezlichni mladi hora v nego, koito propiljaha zhivota si za bezlichie.

A ako trjabva da ima njakakvo dejstvie v mojata kniga, to shte e predvaritelno izvestno: v kraja na povestvovaniето vsichki sme umoreni i ostareli, sysuhreni mladezhi i napylneli izvednyzh momicheta, koito do vchera bjaha hubavichki; na kraja na mojata kniga ni ochakva postepenna bezboleznena i priyatna smyrt ot skuchnija zhivot, posveten na drugite: na decata, na myzhete, na zhenite, na rodninite, na kolegite, na ostarelite roditeli, na rodinata; na kraja na knjigata mi vsichki nie udobno sedim vyv fotjojlite pred televizora, kojto postepenno ni oblychva s konfektionnite si istorii, vse po-malko se razlichavame ot drugite, vse po-malko sme izkljuchitelni - edna po edna nashite dobrodeteli se zalichavat, iskrata v ochite ni se gasi, a kosata gubi bljasyk, nie stavame nedelni konsumatori, koito prezhivjat sluchki, koito sa stavali s drugite, vinagi s drugite, smyrtно umoreni pospalankovci sled objada, tova e krajat na mojata kniga, kojato taka zhelaja da napisha, no dobre znam, che njama da moga.

EDNO

Kogato ja vidjah za pyrvi pyt prez 1956 godina, Mima Lashevska zhiveeshe vyv vitrinata na goljamata izlozhbena zala za mebeli "Nov dom" na Knez Mihajlova. Ljuleeshe se v pyrvoja sledvoenen ljuleesht se stol, kojto beshe donesen тази година v Belgrad, razhozhdashe se po tymnija persijski kilim ili prosto se izlezhavashe na violetov divan, razlistvajki ot tri do sedem luksoznata monografija "Yougoslavia Today".

Navyn v lapavicata, pred vitrinata, se sybirashe narod. Beshe krajat na noemvri i snegyт ni svari s iznoseni obuvki. Zjapahme kato hipnotizirani tozi razkoshen izgled ot obetovanata zemja, kym kojato spadashe dobre osvietenata staja, napylna nedostizhima za nas, prostosmyrtnite. Spomnjam si, lampata s koprinen abazhur hvyrlyashe svetlina vyrhu zlatnite kydrici na Mima Lashevska, a po Knez Mihajlova svireshe koshava, beshe studeno, ulichnite lampi se ljuleeha ot vjatyra, kojto pronikvashe prez tynkoto mi manto.

Mima zhiveeshe za nas, bezdomnicite.

Spirahme pred vitrinata na "Nov dom" da se ponaslazhdavame na toplinata na domashното ognishte. Imashe ludi, samotnici, seksualni maniaci, obitateli na bekjarski staichki s izgled kym mrachni steni na vytreshni dvorove, posiveli podanici na studentskите obshtezhitija i tehните nelegalni; pred тази vitrina na Knez Mihajlova se spiraha vsichki, koito ne znaeha kyde da otidat: naemateli na legla v prehodni kuhni, vonjashti na plesen i neizmiti sydove (dogovoryt gi zadylzhavashe mezhdu sedem sutrinta i osem vecherta da ne se pribirat), a tuk bjaha i onezi, drugite, koito prekarvaha noshtta v razhozhdane - decata na zh. p. chakalnite i garovite restoranti, a

edna staja stoesh pred vsichki nas, edna staja, v kojato shteshe da e priyatno da prekarash celija si zhivot, i edno momiche imashe tuk, v тази staja, momiche, kakvoto si predstavjash v bezsynnite noshti na puberteta, skypocenna platinena macka bez greshka. ZHiveeshe vyv vitrinata i mozhehme pochte da ja dokosnem, ako ne ni razdeljashe nevidimata stena, i tova noemvrijsko prividenie beshe taka daleko, kaktto i vsichki onezi synishta, koito synuvahme, pokriti sys starite si palta. SHTom dopirahme s prysti ili s goreshto chelo stykloto, tutaksi se budehme i taka otnovo bivahme izhvyrleni v studenija svjat na petdeset i shesta, vyrhu razkaljanija snjag, pod oskydnoto osvetlenie na Knez Mihajlova, vyv vlagata na izstinalata chuzhda kuhnja, vonjashta na zapryzhka i hlebarki, izmreli ot mizerija i myka...

Stojah pochte pritisnat o stykloto na vitrinata, useshtajki s buzite i cheloto studeninata mu, a zad gyrba mi se sybiraha vse poveche i poveche minuvachi. Izvestno vreme tylpata stoesh zahlasnato. Otnachalo shepneha, govoreha nabozhno, s polovin glas, vyzhishtavajki se ot momicheto i ot mebelite, no kato otrezvjavaha, sled kato dobre zasishtaha ljubopitstvoto si, poleka-leka gi obzemashe bjas ot glava do peti. Osyznavaha nishtetata na oblekloto si, na bednite si staichki i groznite si zheni, koito krejat v dripi, samite studeni, vlazhni i pohabeni, a njakoj nenadejno zapalvashe iskrata na podigravatelnija smjah, njakoj ot onezi, namerili sila da se izplezjat pravo v liceto na nevoljata si, izvikvashe: "Syblichaj se, malkata, idvam!", i nevyzdyrzhan kikot zalivashe navalicata pred vitrinata na izlozhbata.

Gymzhiloto v takiva momenti se razljuljavashe, a mene me obhvashtashe panicheski strah da ne probija stykloto i otlomycite mu da ne me izporezhat: tova beshe srah za ochite, za kozhata.

"Strashna gyrla! Eh, ama ja lepvam..."

"Legni malko da te vidi baj Rale!"

"Kak mozhe tyj?!"

"Abe pepeljanka, kazvam ti..."

"Koj li shte kupi tova?"

"Ne se grizhi! Ima gi dosta, deto shte vzemat vsichko, zaedno s neja..."

"Kakvo si zjapnal be, typunger?!"

"Kato che li nikoga ne e vizhdal mindzha!"

"Ami nie be, hora... Kakvi mechki shibame u doma!"

"Vnimavajte, che shte mi smazhete deteto!"

"Kyde se blyskash be, choveche? SHTE ostane i za tebe, do nasita shte se nagledash..."

Vikovete mi se zabivaha v tila, prikovavaha me za stykloto: sramuvah se i syshtevremenno se strahuvah, da ne bi momicheto vyv vitrinata da chue glasovete ot ulicata. No tja ne gi chuvashе. Ili mozhe bi gi chuvashе, samo che j beshe vse edno. Paleshe bavno cigara sled cigara i, ljuleejki se na stola, ni gledashe ot svoja akvarium s neverojatno svetli ochi, koito sjakash ne proizlizaha ot tozi grad, a njakyde otdaleche, kydeto vsichki momicheta sa dobre vyzpitani, izrasnali v podobni stai.

Znaehme dobre: nito mebelite, nito momicheto bjaha za prodan.

Na izlozhenite modeli njamashe cena, a tam, syvsem v dynoto, zad neshtata i toplata svetlina, snovjaha delovi hora - ochilati tyrgovski posrednici, zlatnite im ramki se cykleha, dokato podpisvaha neshto, pieha, telefoniraha, syrdechno se rykuvaha. Izlozhenite mebeli bjaha prednaznachenі za iznos. Mladata promishlenost se percheshe s pyrvite si garnituri, otkradnati ot chuzhdi spisaniya za vytreshen dizajn. Mirazh za grazhdanski ujut, pobjagnal ot stranicite na "La Maison" i "Schönes Wohnen". Stranata vse oshte zhiveeshe sred pohabena

pokyshtnina, ostanala otpredi vojnata, ili kupuvashe garderobi, oblicovani s orehov furnir, kojto nabybvashe ot vlagata, otlepvashe se i viseshe kato parcali.

Ponjakoga ot izlozhbata byrzo izlizashe njakoj tyrgovski posrednik. Tylpata na ulicata stoesh pred nego kato stena ot omraza, ochi v ochi, a sled tova bezshumno se otdrypvashe, za da mu napravi prohod do kolata.

Ostavah pred тази vitrina chak do kraja, dokato ne ugasjaha svetlinita i ne zakljucheha magazina. Zabeljazah: momicheto vsjaka vecher se pridruzhavashe ot razlichen chinovnik. Ponjakoga vлизashe v kola, a drug pyt zaminavashe pesh nadolu po Knez Mihajlova, zagryshtajki se v paltoto si, zaobikolena ot samci na sredna vyzrast. Prilichashe mi na shtastliva princesa, na kojato v momenta j predlagat noshtna programa, podgotvena samo za neja i nejnata svita. Zavizhdah kato zhivotno na neja i na nejnite pridruzhiteli, koito otivat v njakakyv za mene nedostizhim svjat (bez da gubja chuvstvoto, che i sam prinadlezha kym tozi kryg prijatno osveteni stai, uchtivi razgovori i dzhaz, no poradi njakakva nespravedlivost sym izgonen ot nego), krojah planove kak da stana edin ot *tehnite*. Vyrtyah koj znae za koj pyt starata cvetna filmjaga i fantasmagorijata za malkite shtastlivi chudesa, koito bez trudnosti me vyvezhdat v tjahnoto obshtestvo, kydeto naj-nakraja se pokazvam po-duhovit, po-lovyk i po-tajnstven ot vsichki, otnemashti mi tova momiche, a sled tova gi mrazah i se vizhdah s kozhen shinel do zemjata, bez otlichitelni znaci za chin - liceto mi v тази chast na filma beshe tvyrdo, nepronicaemo i vosychno ot stradaniето - predstavjah si kak s fino dvizhenie na rykata narezhdam da izvedat na dvora pred stenata тази korumpirana izmet i prodylzhavam da slusham "Legenda za sibirskata zima".

SHesta vecher valeshe dyzhd, primesen sys snjag, tyj che pred vitrinata na "Nov dom" se spiraha samo redki maniaci i vednaga prodylzhavaha. V sedem chasa momicheto izleze samo ot izlozhbata i me pogledna s ljubopitstvo. Stojah pred neja tyj, podgiznal i premryzhal - syshtinska iljustracija za "Olivyr Tuist", na kojato bednijat Olivyr po njakakvo chudo nosi izlinjalo manto, polucheno ot organizacijata "CARE" za tova, che na njakakyv ahmak ot shtata Dakota kamilskata vylna na gyrba se protrila ot sedene zad volana, ta go dal kato podajanie za izstradalite v starata Evropa.

- Az sym Mima Lashevskaja... - kaza, zagryshajki se s dobre poznatoto i tolkova pyti vidjano dvizhenie v svoeto palto, koeto sjakash njamashe kopcheta (vsichki Mimini palta postojanno se opitvaha da se izhluzjat ot neja!).

I, izvednyzh, izpokysaha se grizhливо syhranjavanite lenti na vsichkite filmi ot chastnija mi noshten prozhekcionen aparat i napravo ne znaeh kakvo da kazha, kato che li samo mi se placheshe, samo izpitvah zhelanie da zarovja nos v tymnata kozina na srebristoto j palto i da vdyhna nejnija aromat; samo stojah pod lapavicata i ja gledah vtrencheno - mojata shtastлива vrystnichka ot prekaleno dylgo blenuvanija syn, ot njakakva prikazka, kojato njakoj otdavna mi beshe chel, otdavna, oshte predi vojnata, kogato bjah syvsem malko momche i zhiveeh v stai, podobni na onazi ot vitrinata. Samo stojah i gledah typo.

- Svyrshi se i тази gadost! - kaza Mima Lashevskaja s vyzdishka na oblekchenie. - Da otpraznuvame, a?

Vednaga sled tova, dokato ja sledvah napylny hipnotiziran i bez nito edna duhovitost (strahotnite biseri, sychinjavani cjala sedmica, ofejkvaha s naj-goljama skorost na sever kym Kalemegdan), vednaga sled tova tja dobavi:

- Az cherpja! Pylna sym s mangizi...

DVE

Za prv pyt v zhivota si kracheh taka s edna chistokryvna stolichanka, kojato gyvkavo izpyvashe dylgite si kraka - edva-edva oblegnata na lakytja mi. I ottogava, a verojatno chak do smyrtta si, vinagi shtom chuja imeto na Mima Lashevskaja, tutaksi v glavata mi shte bljasva osvetenata vitrina i tja v ljuleeshtija se stol, i vseki pyt tova shte byde silno kroshe, signal, kojto shte me preduprezhdava, che syvsem sluchajno i bez pravo sym chul tova ime, dokosnal sym tova momiche-tabu, bil sym samo za malko pusnat v nejnata sreda, kakto bednjashkoto dete dokosva izlozhenite igrachki, znaejki dobre, che nikoga njama da bydat negovi, a majka mu stoi na opashka za konec v univermaga. Samo taka.

Tova se sluchi prez noemvri na pyrvata mi neuspeshna belgradska godina.

Prez septemvri pristignah v edin otkrit tovaren vagon. Polovinata pyt minah v polusyn, dokato nad glavata mi otminavaha dyrveta pod esenni oblaci, kraj plitki reki, koito shumjaha iz kamynacite, prez zelenjasali avstroungarski mostove i prez ravnina i poleta s uzrjal slynchogled. Smenjah tri dena tovarnite vlakove, a me hraneha novobranci, zhelaeshti kolkoto se mozhe po-skoro da se otyrvat ot slaninata i tiganicata, koito blizkote im bjaha natypkali na razdjala. Spjah po zh. p. bjufetite, koito nikoga ne se zatvarjat, slushah pijani izpovedi, gonih me i uspjah da se izmykna, i nakraja stignah v Belgrad, vslushvajki se kato mlado kuche v grohota po mosta nad

velichestvenata reka - pravo v moreto ot svetlina i toplija glych na Knez Mihajlova.

Pristignah ot provincijata sys smytnoto chuvstvo, che trjabva da zhiveja njakak si po-razlichno ot zhivurkashtite na nashata ulica. Dojdoh da snimam filmjagi i se javih na priemen izpit za kinorezhisura. Bjah napylnu obyrgan. Kraj mene stojaha stolichni deca, vunderkindi s ochila i vyrzopi knigi pod mishnica. Mladite intelektualki tolkova me preziraha, che dori ne pokazvaha tova. Mnogo ot tjah se poznavaha ot po-rano s izpitvashtite. Syrdechno si bybreha, percheha se s imena na avtori i zaglavija na neprevedeni knigi. Mnogo bjaha doshli s preporyki ot vlijatelni lichnosti. Osven njakolkoto ochevidni paranoici, izbjagali provincialni artisti, onanisti i nekadyrnici, edinstven az se zalutah sred tezi zlatni deca na Belgrad. Bjah, znachi, idealna mishena, v kojato uvazhaemata komisija, systavena vse ot zvuchni imena, mozha da izprobva izvestnoto si chuvstvo za humor, stolichniya si akcent, blagosklonnata si strogost, i nakraja - naj-strashnoto ot vsichko - utehata, izrazena pod formata na izrechenieto "Za Vas shte byde po-dobre da opitate sledvashtata godina...". Podhvyrliha mi tova izrechenie, kaktu na prosjaka mu podhvyrlyat drebni pari prez leko otkrehnatata vrata na antreto, za da se otryvjat chovekyt ot nevoljata. Za filmjagite nito duma! Razkarvaha me izvestno vreme iz plesenjasalija SHekspir, a sled tova preminaha na oshte po-muhljasalija Ben Dzhonsyn. Izobshto ne mozheh da shvana koj sled kogo idva: Henrihovcite sled Richardite ili obratno? Koj kogo probozhda, trovi, udushva, shantazhira, koj ot kogo otnema koronata? Iz glavata mi se motaeshe kupchina kleti, nepotrebnii filmi, prepovtarjani godini nared iz trite neshtastni kinosalona tam, u doma; iskah njakak si da im objasnja kak izobshto bih pravil filmjagi, i chak sled neprijatnoto mylchanie v onazi auditorija osyznah kolko sym bil glupav, che povjarvah v dobrite

im namerenija. Filmovata mi kariera kryzha njakakvi si pet minuti okolo izpitnata masa, a sled tova zapyrha prez otvorenija prozorec nad belgradskite pokrivi.

Ne posmjah da se vyrna v kyshti, plasheh se da ne me napravjat v grada na lud. Znam, podir men sigurno shtjaha da vikat: "Rezhisjor!" - a kogato se obyrneh, ulicata shteshe da byde prazna. Tam, kydeto zhiveeh po-rano, shegite bjaha bezmilostni, a horata zhestoki.

Po koridorite na Akademijata otkrih takiva otritnati neshastnici kato mene. Bili polagali priemni izpiti godina sled godina, sami ne vjarvashti, che shte gi priemat, no vinagi otново, vinagi s otchajano zhelanie vednyzh da snimat svoja sobstvena filmjaga, vednyzh da se izmyknat i da pokazhat koi sa v dejstvitelnost - sami sreshtu vsichki! - s lichnata si ludost, s chudesnata si bolest. Prieha me kato po-malyk brat i me zavedoha v svoite svetilishta. Otkriha mi Kinotekata (tja beshe hramyt im), mrysnite menzi, kydeto se hraneha predimno s "vtora ryka" - ostatycite ot veche dyvkanata hrana v aluminievite chinii, galerijata na Graficheskija kolektiv na Obilichev venac, kydeto mozheshe da se sedi na toplo do devet chasa vecherta na edna dyrvena pejka, i oshte njakakvi stai, za koito veche ne si spomnjam, kydeto edno ostarjalo pedi ni puskashe na gramofon dramy ot Oskar Uajld v izpylnenie na syr Dzhon Gilgud, a nie se tycpchehme s biskviti ot masata, i njakoi drugi neuteshimo hladni mesta, no kydeto zhiveeha tehni poznati hudozhnici i komardzhii, i oshte njakakvy Dom na invalida, kydeto tyzhno ni gledaha sakati hora, no kydeto imashe bezplaten chaj s rom i svobodni dyski za shah. Skitorih izvestno vreme s novite si prijateli, bez da zabeljazvam kak sedmicite minavat i kak izchezvat poslednite sledi ot gradskija mi zhivot, kak pantalonite se iztyrkvat po kolenata, a zadnicata stava prozrachna kato sito. Ne mi pukashe mnogo ot tova vynshno propadane. Oshte

njamah lice na brodjaga - onova izglednjalo izrazhenie i vechna gotovnost da ofejkam, ako njakoj vikne ili se zaticha; oshte ne bjah nahluzil unizitelnata maska na nevoljata, kojato novite mi prijateli noseha bez vsjakakyv sram.

Pyrvite noshti spjah u zemljaci i u njakoi dalechni rodnini. Njakolko pyti i na masata v prizemnoto stajche na edna babichka-bogomolka, raboteshta kato garderobierka v teatyr; kym neja vseki pyt se obryshtah s "kumice", zashtoto njakoga otdavna beshe idvala v bashtinata mi kyshta, kydeto ja narichaha syshto taka. Septemvrijskite utrini bjaha svezhi; belgradskite dni obeshtavaha mnogo. Naistina - samo do obed - vecherite bjaha typi i bezuteshni. Brysneh se na cheshmata v dvora (ot dve strani na tozi bednjashki ploshtad se namiraha drugi sutereni, v dynoto - gylybarnik i obsht klozet), a zakusvah s kiselo grozde ot lozata, pylzjashta po dvorskite zidove. CHudeh se: otkyde se e vzelo tolkova daleche tova grozde?

Naj-mnogo ot vsichko me podludjivashe prez pyrvite sedmici neprestannijat grohot na belgradskite noshti; dalechnijat tyten na kamioni i tramvai, priglushenoto buchene na korabnite sireni ot rekata. Edin postojanen shum kato vylni me pliskashe s golemi ochakvanija, dokato me unasjashe synjat, sled kato legneh na masata. Tozi noshten shum obeshtavashe neshto izkljuchitelno, neshto, s koeto samo Belgrad umee da dari onezi, deto stradat. Vsjaka sutrin se budeh taka, kato che li me ochakva njakakyv skypocenen podaryk, obeshtavan mi sled noshtta ot grohota na starija grad, kojto e oshtastlivil tolkova mladi prishylci, uteshil e otchajanite i begylcite, kogato sa pristigali po rekite mu da potyrsjat hljab, pokriv i ime. CHudno, chovek stava bezrazlichen sled izvestno vreme kym mnogo neshta, no edna ot redkite vyzbudi, kojato mi e ostanala ot pyrvite belgradski noshti, tova e velichestvenijjat, na vsjako mjasto nepovtorim shum na grada prez mekata nosht na rannata esen. Vslushvam se

v nego i sega, kakto v dalechnata reka, v otnovo otkritata rodina, v obeshtaniето i utehata.

I dokato kracha s Mima Lashevskа pod ryka, znam: tova skypocenno momiche mi e podareno ot belgradskata nosht. Koj znae kakvo oshte me ochakva?

Interesno, che onazi kartina ot 1956 godina ot vitrinata na "Nov dom" naj-priblizitelno objasnjava kakvo e momicheto, koeto me pridruzhava pod ryka prez vsichki tezi godini. Ima neshto v тази zhiva kartina, koeto razkriva syshtnostta na Mima Lashevskа, haraktera j i celija j po-kysen zhivot. V syshtnost, tja zhivee *na uzhkim*, obicha pak taka. Tja izostavja toku-shto zavladeni mesta, privlechena ot neshto drugo, mozhe bi polosho, po-malko dekorativno na pryv pogled, no vinagi ot novoto, koeto sled neja shte byde provyzglaseno za moda. Prosto nikoj, kojto poznavashe Mima Lashevskа, ne mozheshe da izdyrzha na tempoto j, nito da sledi pored sluchkite, тази chudnovata hronika na nepredvideni situacii, v koito popada ili, po-tochno kazano, koito ja tyrsjat i otkrivat. I kolkoto stranici da izpisha za Mima Lashevskа, tja zavinagi shte ostane nerazgadana tajna za mene, zashtoto vednyzh, tochno opredelena, postavena za koj li pyt na mjastoto si v "Kolarac", nad planina izpiti kafeta i ugarki, koito se davjat v chernata utajka, tja otnovo ni se izmykva s njakakyv, svojstven samo za neja stil byterflaj - tja shte izpluva na syvsem drug brjag na rekata, shte ni maha, che e zhiva, che e izpluvala, che otnovo mozhem da ja sledvame, i, vizh! - izostavjame ugovorkite, poveche ne ja razoblichavame i ne ja shpionirame, naistina, sledim ja, vseki za sebe si, vseki sys skritata si Mimolashevskа tajna, vseki skrishom ot drugija, dokato tja otnovo se gmurva i izchezva, ostavjajki sled sebe si mrachnite mesta, po koito shte trjabva da prodylzhim zhivota si bez neja.

TRI

Mima Lashevskaja prez 1956-ta, znachi, bila edna ot pyrvite belgradski manekenki, koito se nauchili da hodjat pravilno po sykratenija kurs v salona "Syvremenna zhena" na Bulevar revolucije, pod grizhlivija nadzor na predvoennata primabalerina Galina Pavlovich Vylkova, pet pyti podred "Naj-krasivo momiche ot bala na letcite" v Aerokluba.

Tazi piskлива dama s pticha pamet i detinsko dyrzhanie, kojato dori po vreme na shestoaprilskata bombardirovka na Belgrad ne prekysnala utrinnoto si radiopredavane "Higienna gimnastika za deca, devojki i dami", syumjala da izvleche ot Mima nepodozirana gracioznost, kojato devetnajset godini pechalno e potiskala, bez da osyznava krasotata si, zatvorena v zle hranenoto tjalo na momichenceto ot Senjak. S pomoshhta na njakolko lekicii i samo s dve-tri mezhduvremenni zabelezhki, predizvikani ot izostrenata j intuicija za zhenstvenost, g-zha Vylkova smyknala ot Mima odyrpanija j plasht ot pokrajninite, izpod kojto pred smajanite, kyso podstrigani aktivistki ot "Syvremenna zhena", izvednyzh se rodila edna nova Mima - leniva i razkoshna.

Gamenskata j senjashka tap-tap-tap pohodka, firmata na obuvkite, koito nosela naj-chesto (a tova bili kecove "Bata"), onzi nein nachin, po kojto ravnopravno se nadbjagvala s momchetata ot Senjak, bez da zaplita kraka pri tova, kakto obiknoveno pravjat momichetata, kogato se shturat naljavonadjasno, i mjatkaneto na dylgite j kraka, chiito kolena ot mart

chak do kraja na septemvri bili obshta kolekcija ot ranichki i draskotini, polucheni ot padanijata (Mima edna vecher mi otkri tajna: naj-goljamo udovolstvie prez detstvoto j bilo vnimatelnoto otlepvane na korichkite ot kolenata, milimetyr po milimetyr; tezi momenti, kogato pod tymno-chervenata korichka ot sysirena kryv se pojavjava nezha nova rozova kozha) - vsichko tova, znachi, ostanalo v zalite na "Syvremenna zhena" kato lanska zmijska kozha. Na tova chudo sluchajni svideteli bili: dve chistachki, pet obshtestveni aktivistki v strogi sivi kostjumi s didaktichni jubilejni znachki na reverite, bivshata baletmajstorka Galina Vylkova i korepetitoryt Zdenko Pavlichek, osoben ljubovnik, uvolnen zaradi pederastija ot Narodnija teatyr.

Eto, pred tjah se rodila edna nova Mima, po-tochno kazano, razhdala se s vsjaka izminata krachka po malkata improvizirana pista, postavena vyrhu masi. Sigurno тази сцена shtjala da prilichala na Botichelievoto "Razhdane na Venera" (Mima inache prilicha na mladata zhena, izlizashta ot rakovinata), ako cjalata rabota stavala na brega na moreto ili dori na njakakva reka. No chudesata ne izbirat mestata na koito da se sluchat!

Opushenite steni na "Syvremenna zhena" bili pokriti s postaveni v ramki fotografii na lednikovi ezera, izrjazani ot vestnik "Front"; tuk imalo snimki ot mladezhki brigadi v pomosht na zalesjavaneto i ot godishnite sesii na Skupshtinata, a centralnata stena se ukrajsjavala ot krystosani prehodni znamenca i lozung: "Za zdravo podrastvashto pokolenie!". Masata, na kojato zasedavala komisijata ot obshtestveni dejatelki, bila zastlana s kardinalski violetov pljush, a tykanta na mesta bila progorena ot pepel na cigari, oklepana s petna ot razljato kafe. Komisijata s izvestno podozrenie sledjala obuchenieto na pyrvite manekenki, bez da gi napuska symnenieto, che ot тази професия naj-leko se syzdavat prostitutki i bydeshti rushitelki na solidni

brakove. Mozhe bi chrez tova na pryv pogled neangazhirashto pokazvane na tela, kraka, usmivki, pohodka i bezgrizhna zhenstvenost, se prikriva vyvezhdaneto na vrazheskata ideologija prez zadnata vrata - mozhe bi izobshto ne e trjabvalo da se organizira tozi symnitelen kurs, no pyk fabrikite za konfekcija tyrseha manekeni: po-dobre da ti e pod ryka nuzhnoto zlo i da go kontrolirash i napravljavash, otkolkoto da bydesh izpraven pred svyrshen fakt njakoj den, kogato za vsichko shte byde veche kysno.

No vpechatlenieto, koeto ostavila u tjah Mima Lashevskaja, naistina ne mozheo da se meri samo s chudo! Paf! Tja zakrachila v zavoevatelnija si pohod i - vizh ti! - pred ochite na tezi domakini na sredna vyzrast, koito prez celija si zhivot se otrichali ot vsichko v imeto na neshto po-hubavo i po-dobro, neobhodimo v minimalno kolichestvo, trepnalo chuvstvoto za zhenstvenost! Gledajki kak krachi tova strojno momiche, zabravjali za natezhalite si izhabeni tela, za razshirenite si veni, za tena, zaguben ot dima na bezkrajnite sybranija, a Mima pristypvala i pristypvala, i pristypvala, i pristypvala, na na kraja na pytekata se obryshtala kato vreteno okolo osta si i prodylzhavala da pristypva s primamljivo ochertani bedra, taka che pod vylnenata j roklja bez talija izpykvali vyrhovete na tazovite kosti i Venerinijat hylm. Po-tochno kazano, tja *razsichala* zastojalija vyzduh v "Syvremenna zhena" s tjaloto si, hvyrlijajki nevidimi mostove prez istorijata na zhenskata krasota v Belgradskija pashalyk.

V gracioznata j pohodka imalo neshto ot vylnuvashtata sramezhlivost na zhenite ot Dorchol, kogato iznasjali tavite s banici za knjaz Mihajlo Obrenovich, i ot prikritata cincarska erotichnost, kojato dokarva do ludost i bolest, dokato se potapja v tymninata na njakakyv sklad v Sava Mala, a imalo i ot onova tolkova shokirashto skysvane sys srama - stava duma za pyrvoto

publichno syblichane na mladite pluvkini v Uchenicheskata kypalnja prez 1920 g., kogato, i sami porazeni ot dylgo skrivanata belota na bedrata si, se opitvali da se skrijat sami ot sebe si, krachejki kym rekata po pjasyka i prez plitchinata; mozhe bi v тази gledka imalo i neshto ot smahnatata pohodka na belgradskite moderni zheni mezhdou dvete vojni po konnitate systezenia na Careva chuprija; imalo ot vsichko tova, tuk vsichko se useshtalo i smesvalo, dori i trakaneto na dyrvenite sandali, koito mladite belgradski zheni trjabvalo da nosjat prez vojnata po vreme na nedostiga na gjon i kozha, no pyk, vypreki vsichko, Mima Lashevskaja vyrvjala v ritym rok-end-rol, kojto тази godina sys zakysnenie zavladjivashe belgradskite tancovi zali, sjakash igraela, otbeljazvajki s krachki vsjaka vtora otskachashta sinkopa.

Pred napylnu zanemelite prisystvashti, Galina Vylkova izrekla s ton na majstor, kojto toku-shto e svljakyl platnoto ot izsechenata skulptura, samo edno:

- Eto, tova e!

- Sladka bezsramnica... - prostenal gospodin Zdenko Pavlichek, pravejki zavyrshvashto glisando s malkija si pryst, ukrasen s dylyg, grizhlivo oformen nokyt. - Sladka malka bezsramnica!

V dumata "bezsramnica" se chuvstvala leka sleda ot erotika, smyten spomen, ostanal ot njakogashnata predpederska epoha v zhivota na tozi iztynchen chovek na izkustvoto, a syshto i neshto, podobno na zavist, che tova malko chudo, tova Galinino sladko malko bezsramno otkritie, oshte na izhoda na "Syvremenna zhena" shte byde grabnato ot prokletite samci i shte byde razkysano s ezici, nokti, sys zybi i, ah! - s vsichko! Gorkijat korepetitor, kojto bil naj-blizo do Miminoto preobrazhenie na Bulevar revolucije i na kogoto se struvalo, che tova momiche sliza ot pistata i pochtly stypva po klavishite na

razdrynkanija "Bljuhner", pochuvstval тази vecher nuzhda da zashtiti Mima ot grubostta na seksa i ot byrzo padenie. CHudno, vsichki, koito sa vlyubeni v Mima, tvyrđjat, che tja predizvikva u tjah tova zashtitnichesko chuvstvo i che mozhe bi točno v tova e i charyt j, tajnata na nejnata fatalnost.

Zdenko Pavlichek тази vecher imenno predlozhil na Mima da j byde *sestra* i ja zavel na sladyk punsh v kafe "Mazhestik". Dokato kracheli mezhdu masite i pod ostrite vetrila na palmite ot burencata, toj edva ne se razigrat, naslazhdavajki se na uchudvaneto u postojannite posetiteli na "Mazhestik", na zavistlivite pogledi, koito kato vylshebni kilimche se prostirali po negovata pyteka. Zagyrnat s dylyg cherven shal, chijto kraj padal koketno premetnat chak zad gyrba mu v stila na Aristid Brijan, razkazval na Mima Lashevskaja za zhivota si, a tja go slushala po svoja talantliv nachin, kojto poveche ot vsichko j razchistil pytishtata i do naj-zatvorenite belgradski krygove.

Zashtoto Mima naistina umeeshe da te slusha! Svetlite j ochi bukvalno se gmurvaha v tvoite, a izrazyt na liceto j postojanno davashe da se razbere ot onzi, kojto govori, che sys strashno netyrpenie ochakva sledvashtoto izrechenie, che pochti izgarja ot zhelanie da go chue kolkoto se mozhe po-skoro: "*O, ne, ne, molja te, nedej prodylzhava razkaza si, dokato ne se izpishkam. Ne iskam da propusna absolutno nito дума ot tova!*"

Iskam da kazha, che dokato razgovarjash za neshto s Mima, imash chuvstvo, che izpylnjavash napravo monospektakyl, che ot glavata do petite si syr Lourens Olivie ili neshto takova. Mima kato nikoj drug umeeshe da se namesti na stola, na krevata ili na masata, na njakoj ogradja - vse edno, po koteski. Pozata na tjaloto j sjakash govoreshe: "Oh, che mi e hubavo tuk, ah, kolko mi e drago, che sym s teb, ne, naistina mi e drago, njamash si ponjatie kolko!".

I, eto taka, Mima Lashevskaja, blagodarjenje na diplomata za manekenka, beshe pyrvoto i poslednoto momiche-model v kojato i da bilo ot vylshebnite vitrini po Knez Mihajlova prez dylgata istorija na magazinite i tyrgovijata ot тази ulica.

Knez Mihajlova inache e pyrvata belgradska ulica, na kojato sled vojната se pojavihа vestnikari, prodavashti "Vecherne novosti". Grymkite im glasove, koito izvikvaha zaglavijata, v sredata na petdesette godini bjaha chudo nevizhdano! Narodyt se spirashe i gi slushashe kak se nadvikvat, a vestnicite ludo se prodavaha. Pri lipsa na senzacii, tezi myzhagi vikaha poslednata vest ot Uolt Disnievata animacija: "Gufi nameri kokal!".

Predi Mima na Knez Mihajlova se pojavil i edin "senduich-men"; tova bil mladijat teatralen rezhisjor V. V., kojto s dve dyski, okacheni na vrata, se opitval da reklamira njakakvo svoe studentsko predstavlenie. Karierata mu na dobrovolen "senduich-men" zapochnala na ygyla pri univermaga "Mitich", a zavyrshila stotina metra po-nadolu, pred sgradata na Srybskata akademija na naukite, kydeto go arestoval dezturnijat milicioner za narushavane na obshtestvenija red.

Taka Mima Lashevskaja, stavajki devojka, sljazla ot stryumnata si Senjashka ulica pravo na manekenskata pista v "Syvremenna zhena", a sled tova zad vitrinata na "Nov dom", nakraja vleze v zhivota mi prez onazi noemvrijska vecher, kogato me povede da otpraznuvame svyrshvaneto na gadostta.

Spusnahme se do hotel "Palas", kojto тази godina prevyrna styklenata si terasa na dansing. Pred asansjora ni posreshtna palasovijat chovek za izhvyrljane, syshtinski velikan, oblechen v cheren pogrebalen kostjum, kojto ot ljavata strana beshe malko poizdut, verojatno zaradi pushkaloto:

- Damata mozhe da se kachi, ti ne! - kaza, kato ni prepRechI pyt.

- Zashto? - izmynkah.

- Zashto? - povtori gorilata. - Zashto? Vsichki pitat: zashto?

Hvana me za ramenete i me obyрна kym ogledaloto.

- *Vizh se na kakvo prilichash!* - kaza i az se ogledah.

Naistina, ne izglezhdah predstavitelno. Vidjah lice na izgladnjaj dvajsetgodishen mladezh, s izkriveni navytre peti, splystena mokra kosa, rahitichen gryb: staroto amerikansko manto ot kamilaska vylna viseshe ot hilavite mi ramene. Otgore, ot terasata, prelivaha potoci dzhaz. Poglednah se v ochite: te bjaha edinstvenoto hubavo neshto u men. Ochi, izpylneni sys zasegnata gordost i s omraza, pylni s gripozen treskav bljasyk, s nostalgija i gnjav. Ochi na mechtatel, kojto, togava vjarvah, shte pobedi na kraja na tozi gaden film.

Obyrnahme se i izljazohme, bez da kazhem duma, i togava se zarekoh nikoga, dori i togava, kogato se proslavja i se nablyskam s kupishta mangizi, nikoga, nikoga, nikoga da ne stypja v "Palas" - byrloga na siti lapachi i gorili.

I, da vi kazha, tova e edno ot malkoto neshta, za koeto sym si udyrzhal na dumata, makar che ne se proslavih.

Pozhelah prijateljat mi Ale da e s mene i trygnah s Mima da go tyrsja iz grada.

Namerihme go v "Kolarac" na Knez Mihajlova. Sedeshe na masata do vratata i pieshe chaj v ochakvane njakoj da namine i da plati.

I togava se pochna.

CHETIRI

Oshte gi vizhdam v onazi vecher, kojato kloneshe kym nosht. Sedjat i me gledat prez vremeto. Vizhdam rycete im vyrhu kariranata pokrivka. Mima ima bleđa kozha s basejn ot sinkavi veni - tova sa levite i desni pritoci na syrceto j, v koeto se vlivame. Ale ima ryce na sportist - dylgi i tynki kato vretena prysti na basketbolist. Na negovata silna dlan linijata na uspeha prekysva grubo linijata na zhivota. CHudno.

Vizhdam gi kak se zaplesvat edin v drug pred ochite mi. Useshtam, che zapochvam da stavam izlishen na тази shtastлива sybotna masa.

Mima i Ale sedjat edin sreshtu drug (az mezhdu tjah) i se poglyshat s pogledi. Da ne bjah tuk, tja shteshe da se nachuka s nego pred vsichki, nasred "Kolarac". Dovedoh Mima na negovata masa i sega trjabva da mi ja otneme. No, ochevidno, cjalata тази rabota e po-silna ot nas i nie j se predavame. Sviknali sme da gubim, predi da pritezhavame neshto.

Vzemi ja, idiot, ne vizhdash li, che e shizo? SHTe si hvana njakoja druga macka. Ti si sportist, zhivotyt ti e sport. I dnes. Tochno sega i eto tuk! Samo kolko si nishtozhen! Svali ja, kreten! Kogato izgubja Mima, shte se vyrna v svoeto ubezhishte; shte zazhiveja ot novo sred knigite si, a ti njamash nishto, ama nishtichko, osven muskuli i zlatni petynca v zenicite. Ale, glupcho, oshte mirishesh na mljako!

I dokato si govorja taka, znam, che te shte se nachukat i bez mojata blagoslovija. Da, mozhe bi shte gi grize syvestta. Pyk

i ne e redno da im razvaljam razvlechenieto. Ne e redno az da im pogodja tozi nomer. Obicham gi i dvamata. Obicham izgleda na тази carstvena dvojka.

Dokato se syblichа predi ljagane, Ale raznasja navsjakyde okolo sebe si mirizmata na sportnite syblekalni. Tova e mlad gladiator, kogoto zaglezhdат na ulicata domakinite i starite pergishi. Syvsem ne osyznava krasotata si. Kogato se mie, syshtevremenno izmiva kosata si pod strujata studena voda. Glavata si trie s peshkir i kosata mu tutaksi e suha, edna syvyrsheno podrjazana chetka. Nikoga ne gubi vrodinata si elegantnost. Spomnjam si, mi kosata si i onazi sutrin v toaletnata na ekspres-restoranta v Zagreb sled dylgo skitane, i tova pak beshe kosa na basketbolist ot reklama za losion. Negovata kosa zhivee. Dori i vzeti nazaem, drehite mu stojat po-dobre, otkolkoto na sobstvenicite. Toj e shtastljivo mlado zhivotno, syshtinsko choveshko mladenche, mlad zvjar, kogoto e prijatno da zaglezhdash izpod sobstvenata si omrazna kozha. Toj e vsichko onova, koeto az ne sym.

Zatova i v nashata obvyrganost se preplitat ljubov i zavist.

Kogato zaedno lovim provincialistki iz Studentskija grad, obiknoveno az sym tozi, kojto uvisva. Mozhe bi postojanno ochakvam revansh i tova me vyzpira da skysam? A mozhe bi sym obiknoven mazohist, na kogoto e prijatno da kibichi pod prozoreca na krilo "F", predstavjajki si kak gore, v krevata na Ale se slivat v konvulsii i pot dve goreshti kozhi: zvyv na zybi, praznenstvo na spermata i nezhnite grubosti... SHibane! Goli sa zad tozi visok myzhdukasht prozorec, znam i kakvo pravjat: razglezhdат vnimatelno edin na drug vsichki skriti mesta, belezi i benki, pushat pod slabata svetlina na lampata ot 25 sveshti, kojato Ale e prikriil s vestnik, no telata im sa istinsko bogatstvo i te podarjavat na тази mrachna staja v

studentskoto obshtezhitie razkosha na dvorec ot "Hiljada i edna nosht".

I vinagi az sym tozi, kojto hvashta mackata, a Ale onzi, kojto nakraja ja nachukva. Kogato ja svaljam na ulicata, pravja j fojerverki, razmnozhavam j naj-hubavite ekzempljari ot svojata lichnost, smajvam ja sys znaniето na stihove i citati, tja vyrvi napylnо hipnotizirana po sledite na mojata duhovitost i poveche ne razpoznava ulicata, po kojato hiljadi pyti e minavala - podmamena ot iztyrkanija mi repertoar i, nakraja, rabotata za mene se svyrshva s tova, che ja dovlicham na nashata masa v "Kolarac".

Ale obozhava mojata igra i naistina toj ne lyzhe, kogato sled tova razkazva kakvo vpechatlenie sym bil napravil na tova napylnо nepoznato momiche, taka che prosto ostanalo "shash"!

No v stila mi na bavach neshto seriozno ne dostiga, za da byde toj i efikasen. Mojat nachin ima edno slabo mjasto. Zavyrshva umoritelno s dumi, koito se davjat v navodneniето ot anekdoti za Ale, za mene i za nashite prijateli. Izvednyzh nastypva mylchanie, onzi mig, kogato angelyt na tishinata prelita nad nashata masa kraj vratata na "Kolarac" i az vizhdam: momicheto, koeto sym svalil na ulicata, se vlyubva v Ale i ot nejnoto dyrzhanie padat edin po edin sloevete na nevinnostta. JAsno vizhdam, che go zhelaе i che poveche ne slusha mojata shou-programa i oshte vizhdam: na nego naistina mu e neprijatno, che pak ne sym imal kysmet, che stilyt mi ima seriozen nedostatyk.

Nie dvamata sme, izglezhda, kombiniran svodnik!

Bez mene Ale trudno shteshe da se priblizhi do njakoe momiche; bez nego nikoga njamashe da da uznaja na kakvo sa sposobni tezi strogi stolichni kukli, kak byrzo zabravjat svoja krotky pogled na uchenichki, koito se vryshtat ot chas po piano i

kolko sa jaki za onaja rabota, kak vijat, dokato se opravjat i kak dyrdorjat, dokato se shibat! O, bozhe!

V syshtoto vreme Ale e i lakmus v tyrseneto *istinskoto* momiche za mene. Istinskoto, chesto predstavjanoto, koeto s godini sym chakal - tja njama da preblednee v negovo prisystvie, a az njama za koj li pyt da usetja vkusa na komedianta na nebceto - ustata mi njama pak da byde pylna s pepel i utajka ot cherno kafe.

Zashto zavezhdah vsjaka prjasno ulovena macka na masata na Ale?

Da mu ja pokazha li? Da se pohvalja sys svoja poreden uspeh bez poanta li? Ne samo za tova.

Kogato spokojno razmishljam, syvyrsheno jasno mi e, che sym zhelael da *podelja* tova momiche s nego. Cjalata igra, bezsmislenijat lov njamashe da mi dostavjat i polovinata ot udovolstvieto, ako s novoto momiche trjabvashe da ostana do kraja. Ale beshe moeto alibi. ZHelaeh da pokazha na tezi malki praznoglavki, ludetini, triperushki i luetichki, a i na drugite, otgledanite belgradski glezani, njakakyv tajnstven kryg na drugarstvoto, kojto sym syzdal, v kojto prijatelite sa predani edin na drug, vypreki izkushenijata, postaveni pred tjah ot momichetata, i v kojto Ale s myzhestvenostta i silata osvetjava sigurnija i neprikosnoven dom, tajnija ni shtab, izgraden vyrhu edin styklen pepelnik i edna karirana pokrivka v obiknovenoto, produhvano ot techenieto kafene. ZHelaeh da im pokazha doma, v kojto zhiveja s naj-dobrija si prijatel Ale. Iskah da go opoznajat i taka da spechelja oshte hiljada tochki v svoja polza - az, izgubenoto chervejche v bezmilostnija gystalak na grada, kojto prez tezi godini gyltashe energija, prostranstva ot pjasychnite poleta v pokrajninite, kilometri ot pustite bregove na svoite reki, oktan, mashini, pot i uspehi.

Za men Ale beshe princ i toj velikodushno mi pozvoljvashe da se chislja kym syshtija otbor, v kojto toj igrae. I naistina, tova ne e prosto stilistichna figura; kogato vsjaka nedelja igraehme futbol na malki vratichki na Bezhanijskata kosa nad Studentskija grad, Ale vinagi me izbirashe v otbora, na kojto toj beshe kapitan. Stojahme tam, na tyzhnata panonska ravnina, delejki se na dve grupi (izbiraha obiknoveno Ale i Nesh), a az njakak nesigurno znaeh, che prijateljat mi shte me izbere za svoja otbor, makar che igraeh losho. Znaeh, che shte mi opredeli rolja na ljav zashtitnik i toj vinagi praveshe tova, razbira se, edva sled kato izbereshe njakolko neobhodimi povazhni igrachi.

Idvashe pri mene i me potupvashe po ramoto s zhest na kral, kojto posveshtava njakoj vojn v ricarstvo:

- Toj e nash - kazvashe i az davah vsichko ot sebe si, hvyrljah se v krakata na protivnikovite igrachi, izlagah kletoto si hyrbavo tjalo na udarite i prepuskah kato maniak s topkata, kojato mi se pleteshe iz krakata, samo za da opravdaja doverieto na Ale. S krajcheca na okoto si vizhdah kak me nasyrchava tam, ot djasnoto krilo, ochakvajki da mu podam topkata kakto trjabva, a kogato chudoto vse pak ne stavashe i az bivah hvyrlen v kalta, pryv se zasmivashe na moeto padane, obryshtajki vsichko na shega i, spasjavajki me taka ot prezrenieto na ostanalite.

Vryshtahme se v obshtezhitieto pesha, oshte potni i zadyhani ot igrata, ramo do ramo, i az bivah gord, che sym edin ot gladiatorite ot negovija ekip, che i sam mirisha na pot i dvizhenie, na myzh, syshtevremenno strahuvajki se, che vecherta shte prekaram sam, ako na Ale mu se predostavi sluchaj za zabavlenie.

Kak bivah shtastliv prez onezi vecheri, kogato me pitashe: "Tazi nosht kyde?"

Mojata komediantska hitrost, mydrostta na kucata lisica, vsichko, koeto pritezhavah, vsichko tutaksi se vprjagashe i az izmisljah naj-smeli planove: dryzko vmykvane na teatralna premiera bez bileti, svetkavichno popadane na dobre ohranjavani koktejli, zaemane na mangizi, bezbroj drebni lyzhi, koito da izpolzvame, za da se nakljopame i da si pozhiveem - sam-samichyk bjah Obedinen shtab za organizirane prekarvaneto na Negovo Kralsko Visochestvo тази nosht v Belgrad. Imah izostrenite refleksi na gradskija plyh, pri tova oshte i nezasitenata fantazija na provincialista, za kogoto gradyt i negovite ulici-obeshtanija sa pylni s nepredvideni sluchki, vodeshti kym naslazzhdenija. Dyrdoreh mu neprestanno za planovete si, a toj gi slushashe s prevyzhodstvo i snizhozhdenie, pozvoljavajki mi velikodushno da izgonja ot sebe si i poslednata ludost,

Razbira se, vse oshte ne znaeh za kakyv moj uspeh mozheshe da stava duma i vyz osnova na kakvo shte trjabva da uspeja, nakraja: v kakva nasoka shte se dvizhi tozi moj vyobrazhaem uspeh - no tova e bez znachenie! Znaeh dobre, che se razlichavam ot drugite i Ale sljapo vjarvashe v men po prisyshtija si sporten nachin. Vjarvashe, che sym po-dobyr, po-izkljuchitelten ot drugite, makar che nito toj, nito az mozhehme da objasnim s kakvo sym takyv. Prosto i dvamata vjarvahme v cenata na materiala, ot kojto sym napraven, i v istinnostta na zhivota-prikazka sys zadylzhitelten hepi-end.

Ne sym syvsem siguren, no ako ne družeshe s men, Ale mozheshe da stane shtastliv uchitel po fizichesko - toj beshe ozaren s edna osobena svetlina, kojato ogrjava samo shtastlivcite i imenno tova nepreodolimo me privlichashe. V negovata sjanka i samijat az bjah po-hubav i po-cjalosten. Den sled den, bez da znaja kakvo pravja, troveh Ale sys svoite lunaticzni prikazki i bolni izmishljotini. Vyzpolzvah se ot negovata svezhest i

prostota, a negovata sila upotrebjavah kato shtit pred onezi, koito kopneeha da me lynchuvat zaradi neosnovatelnata mi nadutost, zaradi plashlivostta i hitrinite na profesionalnija muftadzhija. I zatova, kogato Ale se opitvashe da stane samostojatelen i da se sblizhi s ravnite si, s pochtenite i obiknoveni mladezhi, dyrpah go s vsichki hitrosti nazad, podlagajki na prismeteh tezi ogranicheni tipove - bydeshti esnafi, i toj s vyzdishka se razdeljashe s tjah, otnovo zavlechen v otrovnata smrad na "Kolarac" i vechnite fantazii bez realna osnova. Beshe prosto neverojatno kak az i moite prijateli, chistokryvni tarikati, brodjagi i fantazjori, se lepyahme za tova zlatno momche, koeto, mylcheshkom, ni kraseshe zhivota. Otrovata, kojato vdishvashe blagodarenie na nas, razlagashe postepenno svezhata mu sportna plyt, a Mima Lashevskaja, s kojato go zapoznah, mu nanese poslednija udar.

Kakvo privleche Mima kym tozi mlad bog, student po licevi opori i klekove? Njamame pravo da podcenjavame тази mlada dama, s prichudljivo dyrzhanie naistina, s tvyrdenieto, che naj-posle sreshnala istinski myzh. Miminijata rafiniran vkus se izplyzva ot tova predpolozhenie. Sreshnata im - tova e momentyt, kogato se otkrivat naj-dobrijat zhokej i naj-rasovoto zhivotno sred stotici dobri ezdachi i chistokryvni kone. Blagodarenie na ludata mi strast vsichko da delja s drugite (tova e zalog, vyz osnova na kojto neogranicheno vzimam sled tova ot kogoto i da bilo), Mima naj-nakraja sreshnata Ale i v nego vizhda vse oshte neoformenija material s izkljuchitelna stojnost, ot kojto mozhe da se napravi nejnija lichen katapult, deto shte ja prehvyrli daleko otvyd *zavesata*. V neja se budjat tymnite zhenski porivi sama da syzdade bog po svoj vkus - njakoj, kojto njama da j byde predan po onzi sylzliv i sljap nachin na hlytnalite tipove, presledvashti ja po cjal den s zhelanieto da byde samo tjahna, a mnogo po-dylboko i mnogo po-istinski.

Zashto ne se vljubi v men naprimer?

Zashtoto Mima useshta, che sym veche otroven otvytre. CHE sym izguben za koeto i da bilo nachinanie, vodeshto kym uspeh. Tja nikoga ne mozhe da byde sigurna, che njama da ja izmamja s pyrvija mirazh. Pri tova az ne sym hubav kolkoto Ale. Tarikatskata mi prokletija e ochevidna za vsekigo, kojto umee da preceni tipa, zachesal gyrba si o stenata i zjapnal otsreshtnija trotoar. I vypreki che sym edva na dvajset, izglezhda sym roden starec, no dori i da zaema njakoe izkljuchitelno mjasto v zhivota, tova shte byde dylga vojna, spechelena s hitrost, sled mnogo kombinacii i neizvestnost. Taka, v edno nevzrachno kafene, pylno s dim, Mima namira naj-posle neshto, koeto e tyrsela ot kraj vreme. Tova trudno momichence, sklonno da lyzhe bezkoristno, za koeto tvyrdjaha, che ne znae kakvo iska, zhelaeshe vinagi poveche ot vyzmozhnoto, zhelaeshe nevyzmozhnoto, i eto, naj-posle go nameri i poveche nishto ne e vazhno: tja se napiva pred ochite ni, gledajki Ale sreshtu sebe si, liceto mu na tymnija fon na styklenata vitrina i negovija oreol, kojto tazi vecher e po-vidim, otkolkoto kogato i da bilo po-rano.

PET

- Znachi, vie ste bratja, taka li? - pita Mima, dokato kelnerite ot "Kolarac" vdigat stolovete vyrhu masite. Zatvarjat.

- Prijateli... - otgovarjam gordo.

- Naj-dobrite na sveta?

Kimnahme s glavi.

- Az si njamam nikogo! - kaza Mima. - Strashno mrazja da družha s momicheta! Izobshto, mrazja zhenite! Az sym edinache - sigurno tova e prichinata. Hej, da vi stana li neshto kato sestra? Da vi stana li neshto kato sestra?

Syglasihme se da ni stane neshto kato sestra, kriejki v glavite si tajnata nadezhda, che njakoj den, kogato i da e, vse pak shte se stigne do kryvosmeshenie.

- Gotovo! - kazah. - SHTe ni bydesh neshto kato sestra!

- Naistina li?

- Naistina...

- Da otpraznuvame, a? - predlozhi Mima. - SHTe vi zaveda da pijnem v "Lotos". Pylna sym s mangizi...

Otvori damskata si chanta i, naistina, beshe do gore pylna sys smachkani banknoti, koito se smesvaha s grim, pudrieri, kyrpichki i divi kesteni, sybrani v njakoj park. Tozi sladyk haos na momicheshkite chantichki! V nego e skritya tajnata na zhenstvenostta.

Trygnahme nadolu po Knez Mihajlova kym "Lotos". Mima vyrveshe mezhdu nas. Beshe j studeno i pyhna rycete si v dzhobovete ni. Ljavata v dzhoba na mantoto mi, djasnata - v

dzhoba na pantalona na Ale, zashtoto тази nosht Ale noseshe jaketo si bez dzhobove.

- Bozhe, kolko e hubav! - vyzhishtavashe se tja na Ale. - No ti imash po-hubavi ochi... - dobavi, za da me uteshi.

Izvednyzh se raztreperi. Pogledyt j se izcykli, a nozdrite j se razshiriha. Izskubna rykata si ot dzhoba na Ale:

- Ne, tova ne! Ne go iskam!

- Zashto?

- Zashtoto ne iskam.

- Dobre - kaza toj.

Tja vyrna rykata si v dzhoba mu:

- Bydi dobyr! - kaza.

- Kakvo stava? - zapitah.

- Njama znachenie! - kaza Ale. - Nishto.

- Nishto - kaza Mima.

Vljazohme v "Lotos" - pravo v toploto, lepkavo gyrlo na dima, saksofonite, pudrata i parfjumite. Samo bjah chuval za tova mjasto: "Lotos", "Kristal", "Mazhestik", "Kleopatra" i "Ruski car" - pet noshtni hrama na poroka, bludstvoto, prahosnichestvoto i avantjurite.

I otnovo se pojaviha neprijatnosti s oblekloto ni.

CHovekyt na vratata kaza: "Gospodata ne mogat bez vratovryzki!", no ne napravi na vypros, kogato Mima poiska da naeme dve vratovryzki za nas. Vyrzahme gi ej taka, nad puloverite; tova bjaha dve ot naj-omaznenite i iztyrkani vratovryzki v тази chast na Evropa. Bjaha veche hlyzgavi ot polzване. Mojata rairana, a na Ale tymnosinja.

I tuk, sred kontrabandisti, dezurni chengeta, ambulantni tyrgovci i moshenici, precyfteli bar-dami i tyrgovski pytnici, sedim nie trimata na malka krygla mramorna masa, do samija kraj na osvetenija kryg. Mima e nafirkana i razveselena, Ale i az - uplasheni. Po stenite na kryglata zala se izlezhavat sireni s krile

na lebedi. Pred nas ima tri dylgoshiesti butilki bjalo vino. Sjarata mi shtipe gyrloto, dokato pija i chuvstvam, che tymninata na "Lotos" me izsmukva, a kolonite zapochvat da se vyrtjat, slivajki se v shemetna stena na smyrтта.

Ot vchera ne sym hapnal nishto. CHudno, kogato si gladen, nikoj ne te kani s jadene - vsichki te karat da piesh!

Iskashe mi se da umra na тази masa. Sernistoto vino otlichno vyrvi sys syzhalenieto, koeto izpitvam kym sebe si. Potnata Mimina ryka e edinstvenijat mi pytevoditel prez tova preddverie na ada, v koeto lyshtjat hlyzgvavite tela na marokancite vyrhu podiuma - te izpylnjavat zemna gimnastika, a gi smenja zhenata-majmuna, chieto obezobrazeno lice me gleda njakyde izotgore, mezhdu razkrachenite kraka i popukalite se shevove na trikoto; sled tova pyk: "Majstoryt na udarnite instrumenti Bobi Moreno s petgodishniya si sin!".

Obliva me vylna ot radost, struva mi se, che sym bez teglo i che udryam izopnatija baraban pod syprovoda na meksikanskoto trio "La pikonera". V тази zadushna kutija, znachi, Belgrad kriel tajnstvenite si podzemni vylshebstva. Onova provincialno gradche, v koeto njakoga zhiveeh, mi prilicha na dalechna, veche izblednjala kartichka. Tova e, naj-posle, istinskijat zhivot, istinskoto stolichno momiche, koeto dyrzha za ryka, dokato kryzhi vyrtelezhkata na chardasha, a zhongljorite se razhozhdат po vyzhe, i buket ot balerini: Irena, Konstanca, Beba i Katja izpylnjavat potpuri ot orientalski tanci - rozova stegnata plyt pod prozravnite voali - tova e, naj-setne, zhivotyt!

Izvednyzh vyrhu trima ni pada snop svetlina. Ot tymninata ni gledat ochi, pylни s omraza. Gotovi sme da ofejkame, no sme prikovani za mestata si ot uplaha, che nenadejno sme izmyknati ot sigurnostta na tymninata, zaslepeni

ot prozhektora, kojto odkriva iznosenite ni obuvki, podgiznalite ni ramene.

Mezhdunarodnijat majstor na chernata magija Svengali Peti izvezhda Mima i Ale v sredata na podiuma. Svetlinata gi sledva i az otnovo potyvam v tymnina. Magjosnikyt gi moli da go zatvorjat v sandyka i da sednat na kapaka. Predi tova te shte zakovat pironi, za da sa sigurni, che njama nikakva izmama.

Otnachalo sym shtastliv, che ne sym tam, izlozhen na chuzhdite pogledi, a malko po-kysno stomahyt me boli ot zavist, che se proslavjat bez mene. Ne e rabotata v prozhektora; nad tjah vsyshtnost se ree svetlina, ot kojato sym izkljuchen, v sjanka, vinagi v sjanka. Prichinata za tova e, che i dvamata sa sys zlatista kosa, zashtoto az sym ot njakakva druga, neshtastna planeta, ot drugo testo - ot onova, koeto vinagi e v sumrak i sivota, ot onazi kategorija, kojato e osydena da krade postojanno ljubov, a i togava, kogato ja specheli, ne e napyлно sigurna v neja. Gledam sega tezi dvama izbranicu (Svengali Peti e udylzhenata ryka na shtastieto) kak se smejat v snopa ot zlatisti strui, izlivashti se vyrhu licata i kosite im. Mima mjata kraka, odkrivajki kolenata si, a Ale se usmihva kym tymninata i, vizh ti! - pod zvucite na chineli i pod grohota na barabani, ot drugata strana na zalata pristiga magjosnikyt, kogoto predi malko bjaha zakovali s gvozdei; toj hvashta za ryka Ale i Mima, klanjat se na rykopljaskashtite i mi se struva, che i trimata shte litnat kym tymnosinija izrisuvan tavan na "Lotos" kato v njakakyv absurden apoteoz. I vsichko se smesva, vyrti i razliva: preshtastlivijat Mimin pogled e otpraven kym Ale, a negovijat - kym neja, dim, dim, dim, a vednaga sled tova tancova muzika: "Dzhezabel, tova si ti!". Pyrvata dvojka na dansinga sa Mima i prijateljat mi. Napyлно sa zabravili za men. Skoro zavistlivijat mi pogled e skrit ot ljuleshta se stena tancjori, zad koito te dvamata se gubjat i izchezvat v zdrava pregrydka.

Sled tova zadyhanata i shtastлива Mima mi razkazvashe, che Svengali Peti bil neshto obyrkal koncite v sandyka i pishtjal panicheski na tri ezika da ne go provaljat тази vecher, da mu pomognat. Na Mima tova j bilo smeshno, no uspjala da chatne kakyv bil punta. Svengali Peti ja dokosnal s lakyt predi da vleze v sandyka i proshepnal: "Molja vi, pomognete mi! Please, will you help me...".

Mima sled tova plati smetkata.

Kogato potni, lepkavi i izgoreni ot tjutjuna izljazohme ot toplija smrad na byrlogata "Lotos", vjatyryt beshe tolkova silen, che bukvalno ni zalepi za stenata.

Razsymvashe se.

- Koshava! - izvika Mima sreshtu vjatyra. - Duha ot severoiztok!

Mokrata j kosa ja shibashe po liceto kato bichove.

Vjatyryt vryhlitashe i spuskashe dyzhdovni zavesi nad opustelite ulici i fasadi. Gledahme uchudeni kak krasivata ni prijatelka opredeljashe posokata na vjatyra.

- SHTE vi pokazha neshto... - izvika ni tja i pobjagna nadolu po ulicata. Tytrehme se sled neja, edva ja nastigahme. V edin moment syvsem ja izgubihme, no, vodeni ot chukashtija zvuk na tokchetata j, ja otkrihme njakolko presechki po-nadolu, pred edna stena, kak mokra i zadyhana, stoi s vdignata nagore glava i gleda prez dyzhda.

Tova beshe stranichnata stena na njakakva trietazhna sgrada, a v sivoto utro, koeto se promykvashе prez niskite oblaci, vjatyryt obilno ja zalivashe s dyzhd. Tazi obljana stena stoeshе pred nas kato prizrak.

- Oshte malko... oshte samo malko... - bylnuvashe Mima, - i to shte pochne da se pojavjava!

Kisnahme na ygyla pred bledata stena, chak dokato pod tynkija sloj zhylyta boja, s kojato beshe izmazana kyshtata, ne zapochnaha da se pojavjavat bukvi.

Kolkoto po-mokra stavashe stenata, bojata otgore stavashe vse po-prozrachna i otkrihme prichinata, zaradi kojato Mima ni domykna chak dotuk: otdolu se namirashe njakakva stara reklama!

Zaemashe cjalata povyrhnost na stenata: zapochvashe ot visochinata na pyrvija etazh, a zavyrshvashe nad tretija, na samata granica mezhdu mansardata i pokriva.

"EVGENIJ LASHEVSKI - chetjahme srichajki,- "NAJ-OBICHANITE DETSKI KNIGI V KRALSTVO JUGOSLAVIJA"

Poglednah Mima: stoeshe zamryznala, nepodvizhna pred bukвите, koito izpluvaha ot stenata na vremeto, ot njakakvo shtastljivo preddetstvo, za koeto smytно si spomnjashe prez shuma na dyzhda.

"IZBRANI PROIZVEDENIJA OT KLASICHESKATA
LITERATURA ZA DECA: GUSTAV SHVAB, BRATJA
GRIM, HILJADA I EDNA NOSHT, ALEKSANDYR DJUMA,
ALFONS DODE, ZEN GREJ, KARL MAJ
KANTORA LASHEVSKI
TYRSETE PROSPEKTI NA NASHITE IZDANIJA
ULICA KNEZA PAVLA 46"

I sega vse oshte vizhdam mokroto j lice pred stenata, i Ale, i sebe si, kak prisystvame na neshto, koeto ne proumjavame - dvama mladi prishylci, doshli ot provincijata, za da zavladejat Belgrad, i dyshterjata na bivshija Kral na knigite, nizvergnatata knizharska princesa, pred poslednata sleda na *sinjata ptica*...

- Utre, kogato stenata izsyhne, pak njama da se vizhda nishto... - kaza Mima, otmahvajki kamshicite kosa ot liceto si. - Prostete, che vi maltretiram, no rjadko duha koshava po тази ulica!

Dokato ja izprashtahme do tjah, na Senjashka, Mima ni razkazvashe, che ponjakoga, kogato vsichko j oprotivee, idvala do svojata stena. Tova, razbira se, se sluchvalo samo togava, kogato syvpadneli osobeno blagoprijatni obstojatelstva: t. e., kogato j dotegnelo, kogato duhala koshavata i kogato valjalo dyzhd. Prez obiknovenite dni bukvite ot reklamata na starija edva prozirali i samo tja znaela kakvo ima pod onazi zhylta boja na stenata. Starijat, naprotiv, nikoga ne idval tuk, do predvoennata si reklama. Tova shtjalo da go potrese. Toj vsyshtnost syvsem bil zabravit kakyv e bil predi vojnata. I kakyv e bil predi onazi, onazi vojna. I predi neja. Takyv chovek bil toj.

Kogato propadnala rabotata s knigite, izvestno vreme bil zarzavatchija. Otival s dvukolka v Mali Mokri Lug i tam kupoval ot seljani-gradinari zele, kartofi i drugi, i sled tova preprodaval na pazara Bajloni. Posle izvestno vreme daval uroci po ruski, dokato ruskijat bil na moda, a njakolko godini bil uchitel po fehtovka. SHpaga - sabja - rapira. Njakoj pyt shtjala da ni pokazhe oryzhieto mu, ako sme j otideli na gosti, kogato ni pokanela, shtom opravela njakoi raboti sys sykvartirantite i osvobodjala staite, koito im prinadlezheli po zakon. Sega domyt im na nishto ne prilichal, dejstval depresirashto i ja bilo sram da kani gosti. Ne zaradi sebe si, hich ne ja bilo grizha, ami zaradi starija Lashevski, kojto trudno ponasjal vsichko tova.

Nito тази nosht, nito po-kysno, Mima ni pozvoljavashe da ja izprashtame do samata vrata na kyshtata j. Razdeljahme se vinagi v nachaloto na ulicata, na ygyla, a tja vlizashe v dylbokata gradina, chijato ograda beshe tyzhno porutena. Nikoga ne ni pokani na gosti, makar che postojanno obeshtavashe.

Tova beshe edna ot onezi smeshni semejni vili, koito taka mnogo se stroeli iz Senjak prez dvajsette godini na tozi vek, s psevdogoticheski kulichki i alpijski frontoni, a na vhoda - pompozni stylbove ot tuhli, v kolonialen stil.

Mima razkazva, che bashta j bil postroil vilata prez 1925 g. i ja narekyl "Mon repos", no prez pyrvite godini sled vojnata, dokato bila oshte malko momichence, tja i tatko j pusnali njakolko semejstva bez pokriv, dokato se opraveli, no sled tova po nikakyv nachin ne mozheli da gi izgonjat, zashtoto edni zaminavali, a drugi se nastanjavali v staite im, dokato Mima i ludijat j bashta, starijat Lashevski, zhiveeli v bivshija garazh, v gradinata, vodejki bezkrajni dela s novite si kvartiranti.

Mima ni razkazvashe oshte, che tatko j imal edno vreme prekrasna rabota: obuchaval belgradskite hamletovci na fehtovka, zatova te dvamata vsjaka sutrin slizali do Narodnija teatyr i, dokato starijat Lashevski probozhdal polonievci i laertovci, Mima obikaljala mrachnata scena, katerela se po tesnite zhelezni stylbi chak dogore ili nadzyrtala v grimjornite, kydeto artistkite j oblichali skypocenni rokli i kostjumi, lakirali noktite j, kydreli kosata j. Vsichki mnogo ja obichali, dori njakolko pyti se bila pojavila na scenata v "Madam Byterflaj" kato malka japonka v kimono. Tezi godini bili j ostanali kato naj-hubav spomen. No vse po-malko imalo predstavlenija s fehtovka i vse po-rjadko vikali tatko j. Taka otnovo ostanal bez rabota. Pochti gladuvali do denja, kogato starijat Lashevski, sutrinta, sled kato se prekrystil pred ikonata, iznesyl starija im kantar ot banjata i sljazyl dolu v grada, na edin ygyl do Zeleni venac, tochno sreshtu pazara, za da meri na seljanite.

"Tochen kantar - tochno merene - vikal, zvynejki s edin klopotar sjakash objavjaval kraja na sveta, kojto za nego veche bil pochnal. - Kojto na zhivota si zalaga - na kantara mi da

slaga! V sluchaj na greshka pri mereneto, plashtam obezshtetenie ot sto hiljadi!"

Za po-goljama zhivopisnost, a i ot pestelivost, pusnal dylga brada kato muzhik. No tezhkite vremena otdavna sa zad gyrba mu, kazva Mima. Starijat Lashevski, s pomoshtta na dobri hora, koito ne mozheli spokojno da minavat prez Zeleni venac, dokato toj zvyynjal li, zvyynjal, uredil dokumentite si i dokazal trudovija si stazh, ta mu dali pensija, a i Mima ot vreme na vreme pripechelvala kato manekenka ili kato momiche na shtand prez panairnija sezon.

"ZHiveem dobre, kazva Mima, mislja, imame kakvo da jadem, a garderoba, kojto nosja po revjutata, moga da otkupavam za edna treta ot dejstvitelnata stojnost. Imam predimstvo! Samo syzhaljavam za knigite. Tatko mi cheteshe ot tjah, dokato bjah malka. Po edna glava predi syn." No, tyj kato garazhyt, v kojto zhivejat, e prekaleno tesen, trjabvalo da se razdeljat s ogromnata si biblioteka s razmeri na Aleksandrijskata, spored razkaza na Mima, i ja ostavili razhvyrljana po onezi stai, kydeto zhiveeli chuzhdi hora. Najmnogo syzhaljavala za tezi knigi: njakoga, kogato stanela mnogo bogata, kakto ni kaza тази nosht pred tjahnata gradina, otnovo shtjala da sybere vsichki izgubeni knigi, vsichki, do poslednata! I izgorenite v kaminata prez pyrvata sledvoenna zima, kogato tatko j zavaril v bibliotekata si njakakvo nepoznato semejstvo s dete, bolno ot treska i majka mu, kojato, tochno kogato vlizal, hvyrjljala v plamycite poslednite chasti ot sybranite sychinenija na Volter".

"Gorete si go, gospozho! - kazal spokojno starijat Lashevski na neshtastnata zhena, kojato se borela za deteto si. - Izgarjajte si go, ot nego e i zapochnalo vsichko tova!"

- Ponjakoga otivam do onazi reklama, - kaza tja, kogato se razdeljahme na nejnija ygyl, - za da ne zabravja koja sym,

razbirate li? Kakvo sym bila i kakvo shte byda pak. Znam sys sigurnost, che shte byda! SHTe vidite, kazvam vi! Vse mi e edno, che se smeete. Njakoj den, kogato stana kralica ili neshto podobno... Haug!

- Leka nosht, kralice...

- Prijaten den, momcheta, - kaza tja i izchezna v dylbochinata na starata gradina.

SHEST

Mima beshe pyrvoto belgradsko momiche, koeto vleve v nashata staja.

Tazi godina zhiveehme v krilo "F", na tretija etazh na Pyrvi blok v Studentskija grad. Staja nomer sto shejset i sedem.

Na vhoda vzeli lichnata karta na Mima. Mustakatijat portier ja ostavil vyrhu kupchina drugi legitimacii, otvorena na snimkata j, i izpratil Mima s usmivka, pylna s pornografski nameci. Tazi usmivka sjakash govorela: "Malkata, pazi se, shte te nashibat!".

Koridorite, po koito minavala Mima, voneli na lizol i hlorna var, s koito sa posipani klozetite bez vrati, a navsjakyde se vyrgaljali smachkani stari vestnici, kori hljab i ogrizki ot jabylki. Povecheto ot prozorcite v koridora bjaha izpochupeni, ta prez tjah navjavalo snjag.

Pyrvijat seriozen snjag na 1956 g.

Celijat Studentski grad beshe po balkoni i prozorci, revejki:

- Ua-a-a-a... snjag!

Na Mima j se storilo, che e izbuhnal bunt, tolkova se dereli vsichki "Ua, snjag!".

Mima bila vizhdala dotogava blokovete na Studentskija grad samo ot avtobusa, kogato otivala na letishteto, po pytja, minavasht ottuk.

Taka che Mima ne znaela nishto za tova studentsko geto ot drugata strana na reka Sava, nito za tova kak lesno go

zavladjava masova isterija po njakoj napylnu neznachitelen povod. Beshe dostatychno prez prostranstvoto, obgradeno ot blokovete, da mine, na primer, njakvoja kreshtjashto oblechena dama, za da se chujat tutaksi grymki vikove: "Ua, kurva!" i da pisnat svirkanija, koito cepjat vyzduha i ushite.

Vednyzh, lovejki bezdomni kucheta, v Studentskija grad popadnaha veterinari s dzhip. I shtom podgoniha pyrvoto kuche, njakoj vrjasna: "Ua, kozhoderi!" i vsichki zhiteli na grada se vturnaha kym prozorci i balkoni (povecheto ot tjah bez da znajat kakvo stava). Poletjaha kato kamyni tvyrdi suhi kraeshnici, bireni butilki i knigi, a ot chetyvrti zhenski blok pochna da vali snjag ot okyrvaveni pamuci... Kozhoderite edva se izmyknaha zhivi i veche nikoga ne se otbivaha v тази chast na Novi Belgrad.

Kogato duhashe vjatyр studentite revjaha: "Ua, vjatyр!".

Proletnijat dyzhd beshe posreshtan s vikove - "Ua, dyzhd!".

Sluchaite na masova isterija, kojato oshte ne e dostatychno nauchno prouchena, naj-chesto sa prez mesec juni, kogato studentite sa pred izpiti. Zad tjah e ostanala dylgata zima i gladuvaneto; nervite im sa izopnati kato vyzheta, s koito se vlachi shlep. Tova e sezonyt na chesti poboи i iznasilvanija. No jarostta izbuhva chesto i prez ostanalite godishni vremena. Tochno kogato Mima tyrsela stajata ni, lutajki se iz koridorite, studentite protestirali protiv snega. Zashtoto snegyt e naj-vyrlijat im protivnik. Povecheto ot prozorcite v staite na Studentskija grad sa se razsyhnali, a parnoto - nedostatychno, za da zatopli staite. Poradi tova armijata ot namryznali se studenti posreshtashe pyrvija snjag s krjasycи: "Ua, snjag!".

Interesno e, che tezi studentski pozhari na gneva prestavaha po syshtija nachin, po kojto zapochvaha, izvednyzh i nepredvideno. Kogato se navikat i dadat otdushnik na syrцata si,

studentite se pribirat ot balkonite, zatvarjat prozorcite i gradyt e otnovo syshtijat - tyzhen i zavejan s tishina.

Na Mima nashijat koridor prilichal na zatvor, ot kojto otdavna e ofejkala tymnichnata uprava. Sreshtala obrasli mladezhi s rairani pizhami i maniaci s izbeleli sini flanelki, s namyknati na boso obuvki bez vryzki. Po vratite na staite otljavo i otdjasno se kipreli bieshti na ochi nadpisi, koito trjabvalo da ukrasjat studentskija zhivot, uzhd da go razvedrjat s tipichnite studentski duhovitosti. Tuk imalo zalepeni goli macki ot iljustrrovani spisanija, myrtveshki cherepi s krystosani kosti, znaci ot karti za igra i otpechatyci ot hodila, koito se kachvali napylna nelogichno nagore po vratite i se razhozhdali po tavana. Mima, tyrsejki stajata ni, chetjala uchudeno takiva nadpisi:

POKERDZHII, ABSOLVENTI, TRILING, SHMEKERI, SVALJACHI, TRITE SKELETA, GRIMJORI, VNIMANIE - ZLO KUCHE! HAPEM!, MEDICI, HOTEL "TECHENIE"...

Na edna napukana vrata pishelo:

NADEZHDA VSJAKA TUKA OSTAVETE!

Mima krachela pod mrachnite pogledi na okajanicite, koito bez vsjakakva cel se motaeli po koridora. Njakyde syskali radiatori.

Bjahme adski blagodarni na Mima: tja s nishto ne se izdade, che obshtezhitieto ni smyrdi. Zashtoto, vse pak, kolkoto i uzhasen da beshe Pырvi blok, az go obichah (a i do den dneshen go obozhavam) zaradi neverojatnoto bratstvo, koeto vladeeshe v prezhdvremenno ostarelite mu pavilioni. Tuk se deleshe dobro i zlo s momchetata, koito umeeha da ne pestjat siromashijata si. Deljahme s tjah sparushenite shtrudeli, izprateni v paketi ot kyshti, poslednata cigara s veche izpadal tjutjun, fasovete, ostanalija muhljasal chaj na dynoto na cedkata, nozhcheto za brysnene, naostreno chrez tyrkane po vlazhnata povyrhnost na

chasha, s koeto se brysneshе celijat etazh, nakraja - dori i samata postelja! Vsichko.

Obicham staja nomer sto shejset i sedem.

Obicham sigurnostta na тази staja, chijto nelegalen obitatel sym.

Obicham vetrovitija koridor, po kojto se vyrgaljat bokluci.

Obicham ljubimija si krevat i si maslinenosivoto odejalo sys zelena vojnishka ivica po sredata. Obicham tova obshtezhitie, prilichashto na kazarma, zashtoto naistina sym vojnijk v svojata lichna vojna.

ZHivotyt mi po tova vreme dejstvitelno e denonoshtna pozicionna vojna s Belgrad. Obsadikh tozi grad ot vsichki strani i chakam da me prieme za svoj. Blokadata shte byde dylga i tezhka.

Ne pritezham nishto, osven ogromno ljubopitstvo, a to gylta polusdyvkani kartini, lica, dati, dumi, celoluidna lenta... Gmurvam se v belgradskite ulici, narkotiziram se s filmjagi i izlozhbi, v systojanie sym s chasove da zjapam njakakvi absurdno narisuvani cvetja. Ubivam dnite si po chitalnite v razglezhdane na spisanija, visja v galerijata na Kolarchevija naroden universitet, kydeto e vyzmozhno da podremja izvestno vreme na toplo. I dokato skribuca njakakyv kvartet, si predstavjam v polusyn njakogashnata ni kuhnja i mljakoto na pechkata.

A ako njakoj me obidi, stenejki bjagam v Studentskija grad - eto tam, kydeto v myglata shte izpluvat tymnite blokove-kazarmi, krilo "F" me ochakva i az se vmykvam v edin ot svobodnite krevati, zashtoto vinagi njakoj ot stajata e na pyt, iz grada ili na vecherja v menzata.

S Kvarni Riki, izvynredno nadaren moshenik, popadnah oshte prez sredata na septemvri v Studentskija grad. Uchebnata

godina ne beshe oshte oficialno zapochnala i povecheto studenti ne bjaha se vyrnali ot vakancijata. Krevatite im pusteeha - samo tri goli djusheka vyrhu zheljznata ramka. Raj za bezdomnika!

Beshe dostatychno da se vmyknesh v edin ot chetirite bloka na Studentskija grad i da otvarjash podred vratite, koito po pravilo imaha razvaleni ili improvizirani bravi, i tyrseshtijat leglo, zhaden za syn, tvyrde byrzo shte se natykne na svoboden krevat, chesto i na syvsem prazni stai s mivka i vsichki nuzhni udobstva.

Taka otkrih staja sto shejset i sedem i spah v neja sam chetirinajset noshti, kogato Kvarni Riki njakyde se izpari. Vecher vdigah djushecite ot sysednite legla i se pokrивah s tjah. Hraneh se s kradeni dini, koito zadigah izpod nosa na zaspalite pazachi.

Onzi vylnuvasht noshten shum na Belgrad me prispivashe kato nikoga, ljushkashe me i me unasjashe, shepnejki mi prikazki za uspeh i slava.

Otkrih Studentskija grad, sled kato tyrpenieto na dalechnite mi rodnini stigma do kraen predel. Uveriha se, imenno, sys sobstvenite si ochi, che se prevryshtam v projdoha bez kakvato i da bilo opredelena cel ili tvyrdi namerenija, ta zatova vse po-malko mi okazvaha gostopriemstvo.

Zavarvah vratite im zakljucheni i kolkoto i da im vikah, svirkah i hvyrlyah kamycheta po prozorcite, ne otvarjaha. Mylchaha v leglata si, naslazhdavaha se na pokrивite nad glavite si i na svojata sigurnost, kojato, tam navyn, pod prozorcite, taka hubavo iljustrirah. Po-hubavo, otkolkoto shturecyt v ednoimennija film za mravkata!

Davaha mi pari, v syshtnost njakakvi si mizerni drebni, sega veche kato na cherna ovca, i to bez da dyrzhat da im gi vyrna njakoga. Davaha mi gi kato zalog, che njama poveche da

gi bezpokoja, nito da im iskam neshto. Da se otyrvat ot neprijatnosti!

No ulichniyat mi universitet po tarikatstvo beshe veche zavyrshen - stanah izkusen gradski plyh i umeeh da se spravjam.

Edna sutrin v nachaloto na oktomvri v stajat mi nahylta mladezh s kartonen kufar v ryka. Okolo kufara beshe omotano i zavyrzano s kanap zimno palto. Vizhdashe se, che momcheto ima namerenie da prezimuva tuk. V drugata ryka mykneshe kartonena kutija, po kojato bjaha izbili mazni petna. Ochevidno, kutijata beshe pretypkana s hubava seljashka kljopachka. Izbra mylchalivo naj-blizkija do prozoreca krevat i zapochna da podrezhda neshtata si. Uchuden se uveri, che ne pritezham nishto.

Objasnih mu, che sym *nelegalen*. Nelegalen obitatel po vreme na mir i miren zhivot. Izuchavashe me podozritelno, precenjajajki v sebe si dali ne se krie njakakva izmama tuk.

Beshe hubav po njakakyv div, selski nachin, kojto gradskite deca tutaksi zavistljivo razpoznavat u onezi, rasli na svoboda po pasishtata. I syshtevremenno - mynichko tromav. Nedokosnat ot gradskata smrad. Sledvashe v DIF - Dyrzhavnija institut po fizicheska kultura. Kakto i mnogo drugi momcheta, rodeni v godinite sled 1934 - godinata, kogato v Marsilija bil prechukan blazhenopochivshija kral - i toj noseshe imeto mu: Aleksandyr, koeto pokazva, che bashta mu e bil sykrushen ot lojalnata bolka na chinovnik ot dyrzhavnite zheleznici. No, kakto povecheto mu adashi, i toj, vmesto praznichnoto kralsko ime, noseshe obiknoveno delnichno prozvishte.

Drugite gi narichaha taka: Leka, Aleksa, Sale, Acika, Sasha, SHacika, nego - Ale.

Pyrvite noshti zakljuchvashe ochukaniya si kufar, boejki se, mozhe bi, da ne go obero. Speshe na strana i se strjaskashe i

ot naj-malkija shum. Paleshe lampata i vikashe: "Kakvo pravish?" - ako bjah stanal da pija voda ili da pikaja v mivkata.

No na tretija den mu omryzna da kljopa sam, naveden nad raztvorenata kutija, v kojato padaha trohi.

Predlozhi mi parche shtrudel s mak.

Ochite mi se napylniha sys sylzi ot bezsilnija jad i ot njakakvo syzhalenie, deto i az samija njamam paket, deto edva sega se e setil, che mozhe bi i az sym gladen. Smeshno, kogato sym jadosan, pyrvo mi se plache; sylzite prosto sami izvirat v ochite, a chak togava vdigam dzhangyr! Bjah, znachi, besen ot jad, che sym otpisan i toj izglezhda chatna tova. Prez predpaznata mu seljashka bronja se provrja neshto kato sram, shto li, navjarno solidarnost.

Ovladjah se:

- JAzh lajna sys seljandurskija si paket! - kazah spokojno.

- Na mene li kazvash? - stana toj preblednjaj.

- JAzh si seljandurskite lajna! - povtorih. - Gadnata si seljashka kljopachka za seljanduri, kakvyto si i samijat ti!

Skochi i me povali syvsem profesionalno vyrhu srednija krevat. Ramkata ne izdyrzhha - sgromoljasa se pod tezhesta ni.

- Povtori oshte vednyzh kakvo kaza! - prosyska toj, stiskajki me za gushata.

- JAzh lajna... - prostenah i zagubih syznanie. Mislja, che sym pripadnal ot udara i ot stiskaneto, ot vsichko po malko, a naj-veche ot strashnija skok na tezhkoto mlado tjalo na borec. A mozhe bi kurvenskijat mi organizym reshil sam za sebe si da ofejka v bezsyznanie, za da ne postavi na izpitanie sobstvenata si smelost?

Smyrtno se uplashil i zapochnal da mi pravi izkustveno dishane.

- Kak si? - popita mynkajki.

- JAzh lajna! - kazah oshte vednyzh.

Ot tozi den poveche ne zakljuchi kufara si. Beshe mi povjarval.

Sled Ale v staja 167 se zaseli Komnen, sled nego Gaga Govedoto, student po veterinarstvo i strasten pokerdzhija. Ale ne mi pozvoli da potyrsja druga staja. Stanah mu oficialen nelegalen. Svikna s mene kato s njakakvo domashno zhivotno: koeto beshe negovo, beshe i moe.

Taka namerih svoja goljam brat, zashtitnika na zabludenite noshtni ptici. Beshe gord ot uzhdobrite mi kachestva: poznavaneto na njakoi neshta, koito bili tajna za nego, diskretnostta mi (nikoga ne zabravjah, che sym nelegalen bez vsjakakvi prava), ponasybranite znaniya i tova, che naistina znaeh vsichko za kinoto.

Spjahme zaedno na negovija krevat, kogato ostanalite dve legla bjaha zaeti - gryb s gryb, a njakolko pyti se opitahme da se smestim po nachin, poznat v Studentskija grad kato sistema "dupe - glava" ili "ti miesh krakata, a az zybite", pri koeto glavite ni bjaha na dvata sreshtupolozhni kraja na krevata. Nakraja priehme naj-udobnata ot vsichki sistemi: vseki ot oficialnite obitateli mi davashe po edna chast ot djusheka si, koito narezhdah na poda pod mivkata.

Taka imah i svoj sobstven malyk pokriv nad glavata si.

SEDEM

Mima naj-napred se priblizhi do prozoreca.

Vidja mrachnata poljana mezhdju blokovete, pokrita sys snjag, po kojto se cykleha natrosheni stykla i lamarina ot stari konserveni kutii.

Niskijat hrastalak, kojto syvsem ne uspjavashe da izraste do normalnata visochina na dyrvetata, vryzvashe tezhki plodove: parcheta dripi, stari vestnici, skysani najlonovi chorapi, dylgi lenti upotrebeni bintove... Prozorecyt ni, znachi, gledashe kym bunishte, no v dalechinata se vizhdaha sinkavite vyzvishenija, zad koito zapochvashe panonskata ravnina. A tova vse pak e neshto!

- CHij e tozi krevat? - popita tja, izprobvajki tvyrдостта na matracite.

- Negov - posochih Ale.

- A tvojat?

- Njamam...

- Ami kyde spish?

- Na poda.

- Pozvoleno li e?

- Ne.

- Ako te hvanat?

- Togava i trimata shte bydat izhvyrteni ot obshtezhitieto.

- Taka li?

- Naistina - potvyrdi Ale, vyrtejki se okolo malkija ni kotlon. - Ako ni hvanat, na vsichki e spukana rabotata.

Komisiite, inache, nahyltvaha samo noshtem. Prez denja tova shteshe da e neosyshtestvimo. Nikoj ot tjah njamasho da izleze chitav ot bloka! No noshtem bjahme sami po staite, predostaveni na voljata na komisiite. Udrjaha po vratite kao polieai, a se govoresho, che shefyt im bil vyoryzhen s pistolet. V takiva momenti nelegalno spjashtijat trjabva kolkoto se mozhe po-byrzo da premine prez balkona na druga terasa i da izchaka, dokato kontrolata zaglyhne. Pokazah na Mima kyde bjagam, dokato naminat. Svirna ot smajvane:

- Lele, che visoko! - kaza tja. - Kolko si smel...

CHestoljubieto mi beshe zadovoleno.

- Tova ne e nishto! - zanaduvah se.

Naj-posle chajat e svaren i nie mylchalivo go piem, ostavjajki stajata da se pylni s dim i sumrak.

Iz krilo "F" se razchu, che imame gostenka v stajata, i sysedite zapochnaha da nosjat podaryci. Iskaha otblizo da skivat Mima.

Edin hudozhnik, hercegovec, donese tri razpuknali se nara ot Opuzen i pylna shepa zlatist tjutjun "shkija". Zavivahme tjutjuna vyv vestnik, pravejki puri, debeli kolkoto pryst, smeehme se na tova, che naj-vazhnite svetovni novini gorjat pred ochite ni, dokato pushim. Dimyt ot tozi tjutjun beshe ostry i prijaten, samo che vestnikarskata hartija postojanno se otlepvashe. Razgyrnat vestnik ni beshe pokrivka, a chaja piehme ot plastmasovi chashi, v koito se dyrzhat chetki za zybi. Za treta chasha izpolzvahme konservena kutija, v kojato njakoga e imalo fystyci.

Mima lezheshkom roveshe iz neshtata ni.

- Modiljani! - vyzklikna, izmykvajki malka broshura. - Luda sym po nego!

Tazi broshura, pechatana v masov tirazh ot *AN ABRAMS ART BOOK*, 1954. NEW YORK e edinstvenijat tom vyrhu

policata na nesyshtestvuvashkata mi biblioteka. CHesto ja razglezhdam, vlyuben v dveite beli zybcheta na "Momichenceto s plitkite" ot 1917 g. Razlistvam тази kniga obiknoveno predi syn, sled njakoj osobeno losh den bez vsjakakvi perspektivi. Na tezi kartini vsichko e chisto i jasno: lakiranite listove na reprodukciiite napomnjat na knizhkite s kartinki ot detstvoto mi, ot koeto sa ostanali samo smytни sledi. Tazi malka evtina knizhka za Modiljani, kupena s mangizi ot poslednite dni na blagodenstvieto, za mene e svoeobrazen portativen oltar. Dostatychno e da dokosna s prysti veche omaznenite j korici i tutaksi da se uspokojа. Tazi broshura e edinstvenijаt mi dom.

Predi da zapochnat reprodukciiite, ima predgovor ot ZHak Lipshic, kojto ne moga da procheta, zashtoto ne znam anglijski. CHesto kato negramoten minavam s pryst i pogled prez golemite, hubavo otpechatani bukvi, zamisljajki se za kakvo li govoryat na onzi, kojto umee da gi razgadae. Struva mi se, che tova e izkljuchitelen razkaz za edin beden mladezh, s shtastliv kraj. Ne znam kakvo bih dal da mozheh da procheta tozi predgovor! Na nashija etazh nikoj ne znae anglijski...

- Znaesh li anglijski? - pitam Mima Lashevskа.

- Sledvam go - kazva tja. - Zashto?

Naj-posle shte uznaja kakvo pische ZHak Lipshic. Razvylnuvan sym do dupka i iskam da mi prevede onezi stranici, koito, spored skromnata mi precenka, obeshtavat naj-mnogo. V ushite mi zvuchi mekijаt j dylbok glas, kojto ima vkus na jabylka "dzhonatan", pylна sys sok.

Mima sedi po turski vyrhu sivoto vojnishko odejalo i ot vreme na vreme vdiga ochi kym tavana, tyrsejki tochnata дума. Prevezhda bavno, fraza po fraza, sjakash izrichа dumite na njakakva molitva, chijto smisyl i sama ne razbira:

- Znachi, tozi ZHak Lipshic kazva, che Modiljani izglezhdal mnogo, mnogo dobre... "Seshtam se, kazva, che bjah

ocharovan ot krasotata mu: izglezhdashe aristokraticšno v dripavija si kostjum ot rairan pljush..." Tova e neshto kato nasheto kadife! Da, taka.

- Po-natatyk, po-natatyk, Mima!

- "Spomnjam si edin sluchaj, kojto stana mnogo pokysno (verojatno prez 1917), posred nosht: beshe mozhe bi tri chasyt sled polunosht. Izvednyzh skochihme (sigurno toj i momicheto mu, nali?), zashtoto njakoj strahotno blyskashe po vratata. Tova beshe Modiljani, kjor-kjutuk pijan. S nesiguren glas se opita da mi objasni, che si spomnja da e vizhdal na policata mi kniga sys stihove na Fransoa Vijon i che mu se iskalo da ja ima. Zapalih... lampata (tova ne znam kakvo e, no mislja, che e neshto kato lampa, kakvo po djavolite drugo shte se pali po tova vreme?)... da potyrsja тази kniga, nadjavajki se, che shte si otide i shte me ostavi da spja. No se izlygah. Toj (Modiljani, de) sedna vyv fotjojla i zapochna da recitira na glas (CHuden e, dushica!). Tozi sluchaj oshte zhivee v spomenite mi. (E, tova ne moga da razbera točno kakvo znachi! Imate li rechnik? Njamate. ZHalko!). Malkata staja, tymninata na kysnata nosht, prez kojato pronikva tajnstvenata trepkashta svetlina na... (pak kato lampa!)..., pijanijat Modiljani, kojto kato prizrak sedi vyv fotjojla i neustrashimo vse po-visoko recitira Vijon, syprovozhdan ot tropane po stenite na malkata kilijka. (Tozi Lipshic kazva, che Modiljani...) zamyлча edva sled njakolko chasa, kogato veche ostana bez sili".

- Po-natatyk, Mima, hajde, po-natatyk, molja te...

- Koja chast?

- Eto, tova...

Mima otново se nastani v poza na tylkuvatel na sveshteni tajni:

- " ... ZHivotyt na Modiljani beshe byrz, jaryk bljasyk. Dali shteshe da risuva taka dobre, ako zhiveeshe drugojache, ako

zhiveeshe po-malko lekomisleno i beshe po-porjadychen? Tova ne znam. (Izglezhda, che toja obraz, toja Lipshic, vse pak e esnaf. Mislja, che e dosta porjadychen). Osyznavashe nadarenostta si, no zhivotyt, kojto vodeshe, ne vodeshe sluchajno. Beshe go izbral sam. Edna vecher na masata zabeljazah kolko e bolen. JAdeshe njakak stranno, pochti zasipvashe hranata sys sol i cheren piper, predi izobshto da ja beshe opital. Kogato mu kazah po-malko da strada i da opravi zhivota si, pobesnja kakto nikoga dotogava..." E, ne moga poveche - kaza Mima, zatvarjajki knjigata za Modiljani.

Ottogava soljah vsjako jadene, predi da sym go vkusil.

Ot тази vecher Modiljani i Mima Lashevskaja shte bydat zavinagi svyrzani s nasheto kolektivno chetene.

A Modiljani i do dnes ostana naj-ljubimijat mi hudozhnik.

Staja sto shejset i sedem bavno izstivashe, zashtoto upravata na obshtezhitieto pesteshe otopenieto. Vmyknahme se i trimata pod zavivkata. Ostavihme kotlona da gori i nazhezhenata mu spirala svjatkashe v tymninata. Mima lezheshe mezhdu nas, pushejki. Beshe vse po-toplo pod staroto odejalo.

- Vie dvamata naistina ste loshi... - kaza tja kato se razmyrda. - Hej, ne iskam taka! Ne sme se razbrali! Ne iskam...

Nashite prysti pytuvaha po tjaloto j, a tja se opitvashe da gi hvane i zadyrzi. No kakvo e ednata Mimina ryka (drugata beshe zaeta s pushene), kakvo sa Miminite pet prysta pred nashite chetiri ryce i dvajset prysta?

Kozhata j beshe gladka.

Nishto ne j napravihme.

Samo lezhahme i ja dokosvahme.

Tazi vecher izvedohme Mima na vecherja v menzata na Studentskija grad.

Menzata beshe pompozno postroena vyv formata na prysten. Večerjata beshe po-malko razkoshna: gjuvech i salata ot zele. Kupihme na polovin cena dva falshificirani kupona za nas trimata.

Salatata prehvyrlihme v edna chinija i taka osvobodihme chinija za Mima.

Naj-napred prebroihme kartofite. Devet kartofa! Vseki poluchi po tri. Togava prebroihme mesoto. Dve parcheta, koito ne mozhehme s nishto da srezhem, zashtoto njamahme nozh. V тази menza nikoga ne serviraha nozhove, zashtoto studentite gi kradjaha. Podarihme na Mima i dvete parcheta meso. Tja gi vyrna v nashite chinii.

Otnovo nasila j gi butnahme v chinijata i tja oshte vednyzh ni gi vyrna.

Naj-nakraja i trimata se otkazahme ot tova meso i izjadohme kartofite v sosa s vkus na losho izmiti chinii. Dvete parcheta meso, koito ne mozhahme da podelim, ostanaha ma masata.

- Kakvo, ne vi li se haesva nashata hrana? - izmervajki s neprijatelski pogled Mima, kaza servitjorkata. Beshe studentka po svetovna literatura i se izdyrzhasha da sledva s rabota prez denja kato servitjorka. Kazvashe se Zoja. Imashe ochi na tokushto prostreljana koshuta. Kozhata na rycete j beshe sysipana ot studenata voda, s kojato se mieha nashite ljubimi chinii. I trimata poglednahme Miminite grizhливо oformeni nokti, a tja mignoveno gi skri pod pokrivkata.

Na spirkata, zatrupana ot snezhnata vielica, chakahme avtobusa za Belgrad.

Avtobusyt beshe prepynen i studentite visjaha kato grozdove, zakacheni po vratite. Dyrzhaha se treskavo za gumenata harmonika s premryznali prysti.

Ale i Mima uspjaha da se dokopat do dryzhkite, az - ne. Tichah kato v koshmar sled avtobusa, kojto se otravi kym grada.

Sled stotina metra Mima i Ale njakak si izskochiha i se vyrnaha za men. Ne iskali da me ostavjat sam na spirkata.

Tova beshe poslednijat avtobus tazi vecher za grada. Pridruzhihme Mima prez zatrupanija most chak do dalechnata j ulica v Senjak, lovejki snezhinkite s usta... Mima tyrzhestveno ni obeshta, che njama da zaspi, dokato ne se vyrnem v nashata staja. Pribrahme se posred nosht pesha. Bozhe, kogato mokri i premryznali se shmugnahme v studenata staja, beshe veche tri.

Struvashe mi se, che shte se razboleja ot pnevmonija i se naslazhdavah na spektakyla na sobstvenoto si pogrebenie, na koeto shte dojdat da se izplachat vsichki, koito sa pregreshili neshto pred men, s razkajani lica.

Ne se razboljah ot nishto drugo, osven ot grip, kojto myknah dve sedmici na krak.

Taka zavrshi Miminoto poseshtenie v Studentskija grad. Ale lezheshe v krevata si, a az, kakto obiknoveno, pod mivkata.

- Ale! - izvikah go, zashtoto znaeh, che ne spi.

- Kakvo ima?

- Mima e lapnala po teb... - kazah.

Mylcheshe.

- Ako iskash, mozhesh spokojno da ja nashibash - kazah.

- Mislja, che shto se otnasja do men...

Mylcheshe.

- Znaesh li, kakvo, Ale, - kazah az. - Mislja, che tja fenomenalno se shiba!

- Spi! - kaza toj.

OSEM

V studentskija Vavilon v Novi Belgrad, za perioda ot chetiri godini, prez kojto se razvivashe dejstvieto na tozi razkaz (vse po-chesto se hvashtam, che kazvam: po vremeto na Mima), mozheshe da sreshtnesh i da se zapoznaesh s naj-stranni lichnosti. Po ulicite mezhdu chetirite dylgi paviliona, po pytekite, utypkani ot studentski podmetki, se vslushvah v ezicite i narechijata na mladezhite, koito, otdeleni chrez rekata ot golemija grad, lezhaha po pejkite, igracha na gonenica po poljanata, obrasla s hilava treva, vziraha se v izpomachkanite si uchebnici, boreha se, systezavaha se po hvyrlyane na kamyni, ili prosto se shljaeha bez rabota, tyrsejki njakoj zemljak, kojto da im plati avtobusnija bilet do Belgrad.

Kakto i vsjako drugo gradche, i Studentskija grad si imashe vladeteli, ugoeni zubrachi s oredjala veche kosa na temeto, i prestypnici, mladi dangalaci s kozheni kaishki okolo kitkata. Pod niskoto chelo i kyso podstrigana kosa probljasvaha zaplashitelno kyrvjasalite im ochi. Ot vreme na vreme nahyltvaha v zhenskija blok i iznasilvaha po njakoja provincialna ovchica, kojato sled njakolko dena sama im se otdavashe, minavajki ot ryka na ryka.

Imashe i drebni kradci sys svetkavichni prysti i virtuožno ovladjana tehnika, a se sreshtaha i zavejani: lesno se poznavaha po lunatichnata im pohodka; vinagi pod mishnica mykneha kupishta knigi i izpisani hartii. Bezumno se nadjavaha, che shte

vidjat njakoj den otpechatani shlifovanite si stihove i hroniki za detstvoto.

Gradyt, estestveno, si imashe i ludi, umstveno izostanali mladezhi, sakati i krivogledi komedianti, po chiito ustni vechno trepteshe naludnichava usmivka. Kato stado vyrvjaha podir huliganite, sybirajki fasovete im, muftejki milostta im. Prashtaha gi da pljujat na njakogo v liceto, a sled tova, tyj kato chovekyt udrjashe ludija, skachaha kato glutnica besni ulichni pseta i razperdushinvaha zhertvata.

V grada procyftjovashe prestypnijat svjat: motaeha se komardzhii i spekulanti - koloritna izmet ot deklasirani moshenici, koito napuskaha Belgrad, bjagajki ot zakona. Krieha se s meseci po staite na synarodnicite si, spejki dori po garderobite s kufari pod glavata.

Momchetata, proizlezli ot sredni gradski semejstva, se opitvaha otново da izgradjat izgubenite si domove. Poddyrzhaha se edin drug shodnite dushi v tozi choveshki kosher, pylen s mlada plyt, zubrene, omraza, grabezhi, strah, ljubov i nostalgija. Po staite im mozheha da se namerjat semejni fotografii i pystri kalendari. Sybiraha kato kyratici razesheni pribori za hranene i sydove, v koito mozheshe da se gotvi, a ponjakoga sym popadal i na kraen razkosh - prozrachni zavesi na prozorcite i cvetja v konserveni kutii.

Drugite stai pyk, a te bjaha povecheto, izrazjavaha krajno prezrenie kym gradskata podredba. V tjah zhiveeha bezprichinni buntovnici, otrekli se ot chinovnicheskite si semejstva - studentskijat lumpenproletariat, vinagi *polu*:- nito rabotnici, nito seljani, nito grazhdani, prosto vechni studenti! ZHiveejki v neopisuem sveshten bezporjadyk, sjakash zhelaeha da se osvobodjat ot shibanata diktatura na svoite majki-veshtici i gostnite im pod pohlupak. Potapjaha i poslednite sledi ot esnafski relikvi po staite si, razprodavajki spomenite,

svyrzvashti gi s ambicioznite im bashti: chasovnici, polucheni za abiturientskija bal s izgravirano posveshtenie, tymnosini abiturientski kostjumi, vratovryzki i verizhki, na kraja dori i kufara, s kojto sa donesli vsichko tova v Belgrad.

Vlizal sym i v stai na selski sinove. Mirisheha na susheno meso ot dalechni durmitorski kyshli, na vlazhna vylna ot selskite chorapi, koito obiknoveno se susheha vyrhu radiatorite. Iz tezi stai se vyzhishtavah na chudesnite odejala, iztykani ot majkite i sestrite im. ZHelaeli sa navjarno sinovete i bratjata im po chuzhbina da se zavivat s tjahnata ljubov - s vylna, kojato sami sa strigali, preli, tykali, bojadisvali i tepali v studenite izvori. Kogato zavrat nozdri v tezi shareni odeala i zatvorjat ochi, tezi nabyrzo drypnali se selski momci mozheha vsjakoga da se vyrnat v rodnija si kraj, da usetjat topline na teletata v zatrupanite obori, mirisa na govezhdi tor, kojto dimi v studenata utrin, bleeneto i zvyna na stada, laja na kuchetata.

Decata na zaselnicite ot Vojvodina, rodeni v ravninata, govoreha na smesica ot narechieto v starija kraj i provlecheno tromavija akcent na ravninata, vmykvajki ot vreme na vreme i novija, toku-shto nauchen belgradski zhargon. V shkafoвете im imashe vinagi hrana. Roditelite im redovno ja prashtaha po mashinistite i konduktorite na panonskite vlakove. Ot tezi stai mozheshe vinagi da se izkopchi neshto za kljopachka: obiknoveno tova beshe debela bjala slanina, kojato dyvchehme bez hljab, dokato ne ni priloshee ot mazno. A imashe i istinski pirshestva! Togava, kogato v paketite pristigaha cherveni kato kryv nadenici, meki kyrvavici, presni pryzhki i pasteti. Sezonyt na pirshestvata e prez dekemvri, po vremeto, kogato se koljat svinete. Majkite im konserviraha svinsko v raztopena mas i im go izprashtaha v gramadni stari tenekieni kutii ot marmalad. Naj vkusni bjaha "makovnjachite" - sladkishi, koito mogat da se

dyrzhat mnogo vreme. JAli sme gi i mesec, sled kato sa izvadeni ot furnata.

Selskite sinove gledaha na nas, gradskite renegati, s podozrenie. Sledvaha glavno praktichni nauki, izbrani ot bashkite im: ikonomika, agronomstvo, veterinarstvo, pravo, stomatologija... Posledni v Studentskija grad ostavaha bez mangizi. S vrodena seljashka hitrost se staraeha da zapazjat rezervi v dobre zamandalenite vojnishki sandyci.

Tam, ot drugata strana na rekata, se zapoznah s mladi planinci, mechtaeshti za politicheska kariera i znaeshti naizust "Gorski venec". I dnes gi vizhdam kak vsjaka sutrin trygvat da zavladjavat Belgrad: blestjashti poeti, oratori, genii i komardzhii. Svadlivci i zavejani. Mladi edinaci, po koito bjaha ludi belgradskite dami, prichakvashti gi sutrin po kafeneta i sladkarnici, dokato myzhete im sa na rabota.

Sprijateljaval sym se s nostalgichni bokelii. Imaha dylgi, izmycheni dekadentski lica. CHuvstvashe se, che v tjah teche kryvta na potencialni navigatori i kapitani - dori i v nevoljata na studentskija zhivot umeeha da zapazjat vrodinata si iziskanost v dvizhenija i dyrzhanie. Govoreha napevno, a tezi chudni dumi bjaha pylni s nostalgija po tihite zalivi. Sred tjah lesno se razpoznavaha bosnenskite mladezhi - tezhki i zdravenjaci kato zemjata, peeha v prolethite vecheri pred pavilionite, v trevata, tyzhni vojnishki pripevi, zavyrshvajki gi s gnevni izvivki, sled koeto nastypvashe tishina. Tuk imashe i dylgovrati ostrovitjani: razgovarjaha s kresliv ezik ot gyrleni vikove, kojto prilicha na krjasyka na chajkite.

Iz тази studentska navalica se motaeha ungarci, gyrcki, cigani, rumynци, rusini i slovaci, letjashti holandci. Afrikanci ot Nigerija, Kongo, Uganda i Sudan trepereha v prekaleno tynkite si shliferi pod snega, kojto bezshumno zatrupvashe Studentskija grad. Svireha v staite si na kitari, udrjaha s dylgite si prysti po

dynoto na legeni, zamenjashti ritualnite im timpani, a ponjakoga gi naemaha v malki dzhaz-systavi po vecherinkite iz pokrajninite. Elegantnostta im predizvikvashe zavist. Hodeha s dylgite si kraka v tancova stypka pod rityma na sinkopi, koito samo te mozheha da chujat. Mnogo stradaha ot belgradskata koshava i oskydnata hrana i zatova lesno se razboljavaha. Iz blokovete se raznasjaha uzhasni razkazi za myzhestvenostta im i hipnotichnata im sila nad belite momicheta - sluhove s ottenyci na revnost. Tova bjaha chudesni momcheta. Smajano gledaha snega s rozovite si skleri. Vsichki se izbivaha da im bydat sykvartiranti, zashtoto imaha poveche mangizi ot nas; pri tova ne bjaha stisnati i deljaha vsichko, koeto pritezhavaha, s naivno trogatelno detsko prahosnichestvo. Vyzhishtavahme im se, zashtoto mislehme, che njakoj den, kogato si zaminat ot Studentskija grad, shte stanat krale ili pone ministri. Vseki afrikanec togava beshe bydesht dyrzhaven glava. Edin, kogoto poznavah, se kazvashe Ahmed Taib i peeshe po-hubavo i ot samija Net King Kol.

Veche tri meseca se brysna s chuzhda samobrysnachka. Zybite si mija, kato izstiskvam ot pastata na Ale vyrhu pokazaleca. ZHiveja napravo bez nito edna vesht, za kojato da kazha: tova e moe! Kufaryt mi ostana kato zalozhnik u rodninite, na koito dylzha blagodarnost i mangizi. Nito ednoto, nito drugoto shte im vyrna njakoga. V tozi kufar se namirat naj-skypite mi knigi, vse oshte izpolzvaemite mi zimni obuvki, rizite mi, koito veche sa zapochnali da plesenjasvat. Oshte, i njakoi fotografii, za koito kopneja kato za izguben proizhod.

Koj sym az v syshtnost? Ot kyde proizhozhdam? Kak sym pristignal tuk? Kyde sa sega onezi pisma, za koito tolkova mi e domychnjalo? Pismata, kydeto se iztykvat prichinite, poradi koito mi bi shuta edna provincialna intelektualka.

V tozi kufar e i chetkata mi za zybi. Izlinjalata chetka i samobrysnachkata, nakraja - lichnata mi karta s izpomachkanoto mi kryshtelno, svidetelstvoto mi za zrelost i adresna karta.

CHudno, kogato si mislja za onezi godini, prez koito zhivjah neregistriran, obiknoveno se pitam: "A kyde togava, po djavolite, poluchavah poshtata?". Otvovoryt e prost: pisma izobshtho njamashe!

Vseki, znachi, mozheshe da me arestuva i da me vyrne kato skitnik v rodnija mi grad. Ne mozheh s nishto da dokazha koj sym, kak se kazvam i na kolko sym godini. Oshte po-malko mozheh da utohnja profesijata si: kakyv sym, kakvo rabotja, s kakvo se prepitavam?

Znaeh, v syshtnost, edinstveno kakvo ne zhelaeh da byda.

Edna sybota izprah v mivkata chernija si pulover. Vodata stana s cvjat na kitajski tush.

Naj-trudno e s obuvkite. Obuvkite sa seriozna investicija. Cjaloto semejstvo otiva da kupi obuvki na svoja naslednik. Dylgo gi opipvat, probvat jakostta na podmetkite, nosa, kachestvoto na kozhata... Novijat chift obuvki trjabva da trae naj-malko tri-chetiri godini.

Moite plitki, tymnokafjavi obuvki krijat v svoite nosove sledi ot njakogashna elegantnost i ot cenata, na kojato sa kupeni, no podmetkite - bozhe gospodi! - podmetkite im oshte predi mesec bjaha opasno iztyneli, a sega se pojavjavat puknatini, koito vseki moment mogat da razcyfnat v prekrasna bednjashka roza! Zabeljazvam vsjaka neravnost po trotoara pod hodiloto. Sled tova idva vtorata faza: useshtam vlazhnite mesta po asfalta, a sled tova, s vik, kojto se kachva chak do kolenata mi, v obuvkite mi blikva voda.

Voda! Voda! Voda! Voda! Voda v trjumovete! Voda vyv vytreshnostta na koraba! Naj-napred zhenite i decata, a sled tjah morjacite. "Dokato korabyt potyva, i kambanite zvynjat, po machtite morjacite stojat!".

Vsjaka sutrin, znachi, predi da trygna za Belgrad, podlagam pregynat karton pod hodiloto si. Do njakoe vreme uspjavam da zabravja vremennostta na tezi falshivi podmetki, no kartonyt byrzo se razlaga, omekva ot vlagata i mene me obzema panika. Vizhdam najave onja koshmar, v kojto si napylnu oblechen na njakakvo tyrzhestvo - samo krakata ti sa bosy! Znachi, imash chadyr, dori shapka na glavata, vsichko, samo njamash obuvki. V tozi syn ti se struva, che horata oshte ne zabeljazvat, deto si bez obuvki, ta zatova, kriejki se ot sram, tyrsish tezi prokleti obuvki, potejki se ot uzhas, no gi njama nikyde. Budish se uzhasn i piesh voda. Obuvkite vi, estestveno, sa do krevata. No ot tozi syn, v kojto zhiveeh meseci i godini veche, njamashe budene. Tozi syn me prichakvashe da prosyska "dobro utro". Vzimal sym na zaem razlichni obuvki - za den, za dva, za edno izlizane, a vednyzh dori i za cjala sedmica, no te mi bjaha ili golemi, ili tesni, a i sobstvenicite im ochakvaha da im gi vyrna byrzo.

Pitam se kakvo li goljamo delo shte izvyrshi edin mlad chovek v Belgrad s vzeti nazaem obuvki? Mlad chovek, kojto ne zhelae da krade, njama dostatychno sila da otneme, a se sramuva da prosy?

Ot dadenata distancija vyv vremeto, mizerijata izglezhda dosta dekorativno. Estestveno, ako ot neja se izpluva navreme. No onja, kojto nosi obuvki, propuskashti voda pri vsjaka nevnimatelna krachka, tova momche, bas dyrzha, dobre znae kakvo e mizerija. Tja e unizhenie! Strah. Podluda! Tja e malodushie. Otchajanie. Tja e impotentnost. Iskam da kazha - s probiti podmetki v dyzhda prosto ne ti stava!

I koj znae, mozhe bi točno tova otchajanie, koeto, nosejki sramezhливо iztyrkanoto si prekaleno shiroko gadno vyzkyso bezvkusno neudobno chuzhdo tjasno smradливо obleklo, e izpitalo edno sledvoenno *polupokolenie* ot svryhchuvstvitelni momcheta, rodi petnajsetina godini po-kysno prichudlivi plodove - pojavata na iztyrkanoto kato stil? No tozi nov stil na iztyrkanite dynki i parashutni jaketa, ot koito visjat parcali, tezi rehavi puloveri, koito visjat kato drehi, okacheni na plashilata po poletu, vsichki tezi neshta vse pak dnes stojat vyrhu celi, nepropusklyvi debeli podmetki!

Prez dylgoto si skitosvane sym sreshtal naj-razlichni obrazci na choveshka ekscentrichnost: globtroteri i buntovnici, hipita i tvorci-skitnici, profesionalni brodjagi, dripavi shpioni i kamperi - no oshte ne sym vidjal njakoj ot tjah da e imal dupka na podmetkata, prez kojato da pronikva voda. Oshte neshto: dnes e mnogo po-lesno da bydesh dripav, otkolkoto po vremeto na Mima, kogato Belgrad beshe obhvanat ot ludostta na italianskata moda, a podiveli portieri izhvyrljaha posetitelite bez vratovryzka.

Znam, che v zhivota si nishto izkljuchitelno ne sym napravil. ZHiveeh den za den, nosen ot obshtata vylna na idvashtija priliv; ljushkah se vyrhu тази vylna, kojato nadigaha drugite - izkljuchitelnite. Misleh se za nad srednoto nivo, samo poradi tova, che sym se namiral syvsem sluchajno blizo do tjah, sedjal sym na masata im, bil sym hronikjor, syvremennik, svidetel i sysed na uspehite im. Tova znam.

No se laskaja sam, che edin ot pyrvite ponesoh po Knez Mihajlova elegantnostta na dripljo, pravejki taka, che tja pokysno da se prevyrne v obshtopriet stil. Bjah predshestvenik na dnehnite hipari po тази ulica, kydeto grazhdanite s omraza i uchudvane se obryshtaha podir men, otdrypvajki nastrana dyshterite si. Zatynali v typite si praznichni razhodki do

Kalemegdan s decata, s "tezi malki bezvrati chudovishta", predi da se zamyknat v byrlogata na morkovite i jufkata, znaeha, che gi mrazja. CHE sym ot drugata strana.

No samodovolstvoto e vechno i mladezhkiyat bunt, kojto zhelaе da razrushi sitata nedelna typota, se razbiva na puh i prah pred grazhdanskite "kodaci" i "zorki". Tozi bunt prilicha na pyrvata ljubov - rano ili kysno se preboleduva kato zaushkata, zatova si spomnjam za nego s usmivka, kato za njakoe blagosloveno vreme, kogato vsichkite ni zybi bjaha po mestata si. Zybi za celuvka i za hapane. Za kljopane i pljuene prez zybi.

DEVET

Sled vseki nov neuspeh bjagah nazad v studentskoto geto, kydeto zhiveeha podobni na men mladezhi, koito mozheha da ocenjat stojnostta na porazhenieto mi, zashtoto sami minavaha mosta i rekata sys syshtite namerenija i otnovo se vryshatah kato men, s nesvyrshena rabota, s pylni ochi i gladni syrca.

Ogromnata dupka na obuvkata mi zapochvashe da syshtestvuva, shtom stypeh vyrhu celinata na Novi Belgrad, neshto syvsem estestveno - imashe i s po-neuteshimi dupki po podmetkite, i po-zakyrpeni pantaloni, i s po-tyнки palta na vjatyra imashe. Naj-nakraja stigah u doma, sred svoi, sred bratja izgnanici. Te me priemaha za svoj, bjah samo edin ot njakolkoto hiljadi mladezhi, koito pridavaha s goli ryce oblik na zhivota si. Namirah se v selishte, kydeto po-goljam pozor e da imash, otkolkoto da njamash.

Moite dvajset godini gorjaha s plamenna omraza i zhelanie da si otmystja. Esnafi, pazete se! - provikvah se kym osvtenata fasada na grada, kojto ozarjavashe horizonta otvyd rekata, dokato bjagah ot srednoshtnite komisii prez balkona na tretija etazh. Bjah si u doma i bjah shtastliv. Imah pet cigari v dzhoba i svoja Modiljani. Oshte malko i shte kipne chajat na kotlona, njakoj shte donese kraishtnik, ostanal ot vecherja, shte ima i pryzhki, tvyrdi kato dyrvo, shte byde nosht i shte bydem zaedno.

Vryshtajki se noshtem v Studentskija grad, svarvah vinagi razlicni hora na trite krevata v stajata na Ale.

Taka edna nosht, na vratata, bez da chuka, se pojavi mladezh s velikanski ryst. Murgavoto mu, obgoreno lice beshe pokrito s gysta cherna brada. Prilichashe na Hristos. Vze, bez da pita za razreshenie, po edno odejalo ot onezi, koito lezhaha, omota se, i legna na poda do radiatora, kojto svistejki izpuskashe para.

- Az sym Pyrkos Drumski - kaza. - Poet sym. Iskam da spja.

Sutrinta sybra knigite si bez korici, izpisanite si hartii, i si zamina mylcheshkom ot nashija zhivot.

Prez cjalata тази nosht stajata ni beshe pritisnata ot mrachnoto mu tulovishte. Tozi klet bednjak hyrkashe nasyn, skyrcashe sys zybi i skachashe, bylnuvajki.

Pisheshe nezho kato momichence.

Druga nosht, sled kato se shmugnah v krilo "F", zavarih nepoznat mladezh, kojto cheteshe kraj tenekiena kutija na kotlona, v kojato se vareshe glava luk. Nadniknah v knigata: Lotreamon na frenski!

- Tova e stvashno - kaza, predlagajki mi polovin luk i glytka topla voda. - Sled tova mozhesh da ne se hvanish cjal den...

Tyrkaljashe "r"-to i imashe zavejan pogled na fantazjor, na kogoto zhivotyt vse prekysva videnijata. Narichashe se Komnen. Roden iz planinite nad Kolashin, CHerna gora. Beshe ot roda na ludite, koito, za da si nalozhat dobrovolno zatochenichestvo v Studentskija grad, strizheha glavite si "nula nomer". Belgrad, izglezhda, silno gi privlichashe, ta se plasheha, che njama da vzemat izpitite, che shte se poddadat na primamlivata pesen, kojato dostigashe ot onazi strana na Sava. Vyzpiraha se sami po prost nachin - strigane do kozha, i s

meseci ostavaha v rajona na blokovete. Prilichaha na sekta ot dobrovolni zatochenici s rybestite si glavi, po chiito cherepi se vizhdaha belezi i shevove ot starija kraj. Prismivaha se sami za svoja smetka, primireni sys sydbata na pleshivci, na koito vseki po-silen, minal kraj tjah, im praveshe "zapalka" za kysmet.

- Tova e stvashno - kaza Komnen, tyrkajki se po temeto.
- Sled tova ti izvastva mnogo po-gysta kosa...

Podigravahme se na ljubovta mu kym iztynchenata frenska literatura. Madam djo Stal, Alfred djo Vini, Madam djo Sevinie, Mjuse, Lotreamon... Narichahme ljubimcite mu pedalski puntjori, a toj gi zashtitavashe do posledna kapka kryv s blagodushieto na kastriran sveshtenik, proshtavajki ni za obidite, nanesen mu poradi nevezhestvo.

Komnen spadasho kym prishylcite, koito priemaha zhivota v Studentskija grad kato edinstvena vyzmozhna dejstvitelnost: tvyrde rjadko minavashe prez mosta i rekata. Praveshe tova, karko i mnozina seriozni mladezhi (kakvito vse pak bjaha povecheto mladezhi v Studentskija grad), samo togava, kogato otivashe na izpiti ili na zadylzhitelni chasove, sled koito prepodavateljat dava podpis v knizhkata. Sviknal beshe s legloto si v ygyla, s knigite si i s kupchinata rechnici. JAdeshe v menzata, kydeto hranata beshe mnogo po-bogata i raznoobrazna ot onazi u tjah, v planinite. Togava oshte ne mozheh da znam: Komnen grizhlivo podgotvjat preselenieto na dushata si v otechestvoto na poetite, koito narichahme pedita. ZHiveejki kato otshelnik, prekysnal vsichki vryzki s rodnini i roden kraj, bez da se opitva da syzdava novi tuk, v Belgrad, toj ot den na den vse poveche stavashe vytreshen emigrant, lichnost, prenesena vyv vremeto.

Gorkijat Komnen njamashe s kakvo da ni vyrne chaja i kljopachkata, osven s knizhkite, s koito go snabdjavaha starite dami ot frenskata chitalnja. Ponjakoga mu se struvashe, che sme

dostatychno dobri i izpylneni s doverie, ta se opitvashe da ni prochete po njakoj stih ot onezi, koito naj-mnogo obichashe. Izrichashe gi nabozhno, pitajki se vytreshno, ne hvyrlyja li biseri na svine. Vsichki takiva opiti zavyrshvaha kato go vzmahme na obsht podbiv. ZHestokoto ni chuvstvo za humor ne znaeshe sychuvstvie. Nishto tuk, estestveno, ne ni beshe dostatychno svjato, ta zatova kletijat Komnen se ottegljashe obiden v svoja ygyl na krevata, obryshtajki lice kym stenata i vlazhnite petna, v chijato geografska karta, nachertana ot plesenta, mozheha da se otkrijat strani, iz koito se razhozhdat iztyncheni dami i galantni gospoda. V tova Komnenovo lichno Vato vyrhu stenata na staja sto shejset i sedem njamashe prostaci, huligani, nito grabezhi, nito shibane.

Interesno, che Komnen nikoga ne spomenavashe rodnija si kraj. Tam verojatno otdavna go bjaha oplakali i otdelili kato cherna ovca, zaradi vrodjenja zhenski fines i nesposobnost da vleze v krak i prieme rodovite pravila za povedenie na myzhete. Syvsem sam i bez vsjakakva pomosht, pravjavjal taka pyteka do svoja bljan, s kojto se zarazil koj znae kyde i kak: mozhe bi v selskata biblioteka v denja, kogato sluchajno popadnal na Antologijata na frenskata poezija, ili togava, kogato e bil podveden ot iziskanoto fyflene na uchitelja po frenski, chieto pyrvo rabotno mjasto bilo v Kolashin.

I kogato edna sutrin na 1960 g. zakrachil po perona na gara Sen Lazar, bil naj-setne v istinskata si rodina, ot kojato go otdeljalo izgnanichestvo ot dvajset i chetiri godini. Veche bil vyv Francija! Ne se vurnal, dori kogato mu syobshtili, che umrjal bashta mu. Stanal edin ot naj-avtoritetnite parizhki slavisti, a avtoritetnijat "Mond" go kani ot vreme na vreme da pishe, kogato u nas stavat golemi byrkotii. Komnen togava pishe za JUGoslavija blagosklonno, sjakash se otnasja za njakoja ekzotichna i malko diva strana ot Centralna Afrika.

V Parizh go narichat Comnen Le Doux!

Komnen ne obichashe Mima Lashevskaja.

Obizhdashe go tova, che navsjakye tja se chuvstvashe kato u doma si, ta zatova skrivashe lice zad raztvorena kniga ili momentalno izlizashe ot stajata, namykvajki galoshite si na boso.

Znaehme, che prez cjaloto vreme, dokato Mima stoesh v stajata ni, Komnen skita po pustite poljani okolo Studentskija grad ili skuchae na njakoj masa v studenata menza i gleda vtrencheno kak zhenite mijat betona sys zaledeni parcali. Vryshtashe se chak sled kato Mima si e otishla. SHTom vlezesh v stajata, otvarjashe prozoreca, nezavisimo ot vremeto navyn. S razshireni nozdri presledvashe ostanalite Mimini aromati i opravjashe izmachkanija si, spored nego, verojatno, oskvernjen krevat. Iztryskvashe odejalata, izpyvashe charshafite, chisteshe nevidimite troshici i vlakynca, kato che li iskashe napylno da unishtozhi i poslednata sleda ot Miminoto prisystvie sred nas.

Nikoga ne kaza losha дума za neja, no, sydejki po vsichko, Komnen beshe edinstvenoto zhivo syzdanie sred horata, kotkite, kuchetata, nasekomite i pticite, napylno ustojchivo na magnetizma, s kojto tja privlichashe i zavladjivashe vsichko, s koeto se e zapoznala.

Mima inache se pojavjivashe syvsem neochakvano pod krilo "F", vinagi njakak si promenena, kato nova. Ot tretija etazh edva ja poznavah. Idvashe ot dyzhd na vjaty, syvsem nepredvideno. Ponjakoga ne ja vizhdahme i po cjal mesec, a vednaga sled takova dylgo otsystvie se pojavjivashe pet vecheri podred i izsvirvashe signala si pod paviliona, skrity ot klonite na mladata akacija.

Mislja, che sym v systojanie da napisha cjal trud za vsichki vidove podsvirkvanija, s koito si sluzhi mladezh ta v Belgrad ili pone si e sluzhila po moe vreme (shte zapitate, razbira se, koe e tova *moe* vreme? Eto otgovoryt: struva mi se, che to e onova vreme, kogato mnogo se smeehme, chesto bez vsjakakyv povod!).

Az naistina ne znam, dali dneshnata mladezh izpolzva podsvirkvaneto kato signal. Sklonen sym kym ereticheskoto symnenie, che dnes te se povikvat s klaksonite na avtomobilete ili prosto si telefonirat. A mozhe bi se otkrivat chrez njakakva telepatichna vryzka - imam pred vid, che stojat i mylchat, a togava se otbiva njakoj, kojto im trjabva, ako izobshto im trjabva. Iskam da kazha, struva mi se, che dneshnite mladezhi se sybirat na njakoi mesta po njuh i predimno mylchat, raztjagajki dyvkite si.

No njakyde prez vtorata polovina na petdesette godini, mladezhyt, vyrvejki po ulicata, kracheshe prez dzhungla ot naj-razlichni podsvirkvanija. Vinagi mozheh da otkrija prijatelite si chrez nashija signal - kratka dzhaz-fraza, kojato ot vreme na vreme izsvirvah po pytja ot Zeleni venac, kydeto spiraha avtobusite ot Novi Belgrad, do "Slavija", minavajki vinagi ot ljavata strana na ulicata. Puskah signala si vyv vyzduha, dokato ne chueh otgovor - syshtoto podsvirkvane, a togava sledvaha vse po-chesti podsvirkvanija, dokato njakoj ot *nashite* naj-posle ne izpluva pod nosa mi. Prodylzhavahme zaedno, ne prestavajki da svirkame. Za kratko vreme kym nas, edin po edin, se prisyyedinjavaha i ostanalite ni prijateli.

Po tova vreme mozheh da razpoznaja okolo petdesetina razlichni podsvirkvanija-shifri. Momchetata ot Dushanovac, naprimer, si sluzheha s protocheno podsvirkvane: prilichashe na yperkut, beshe divo, pylno sys zaplaha i predskazvashe svetkavichen i zhestok pobjoj, kato mylnija - pryskane na kryv po

bjalata praznichna riza, hripkav zvuk na razparjasht se rever, kyntene na stypki pri bjagstvo. V tova podsvirkvane imashe neshto ot lukavostta na pokrajninite.

Ot druga strana, momchetata ot centyra imat glezливо i prevzeto podsvirkvane. Kato pochne, trae dylgo i zavyrshva sys slozhen piruet. Pri tova, sviri se njakak syskashto, prez zybi, i se stiga do mekotata na blok-flejta.

Dorcholci pyk majstorski podsvirkvat, v syshtnost sykratena tema ot pesenta "Dojdi, Mile u nash kraj, pa da vidish shto e raj...", dokato momchetata ot Zvezdara si sluzhat s podsvirkvane, koeto se postiga sled kato s dvata pokazaleca se drypnat nastrani yglite na ustata. Tova e sravnitelno zversko podsvirkvane, koeto puka typanchetata, ednoobrazno i bez vsjakakva muzikalna fantazija, no s izvestna nostalgija, kojato navjava otkym tozi belgradski hylm.

Po podsvirkvanijata e tvyrde lesno da se razpoznajat i prishylcite ot provincijata. Te donasjaha sys sebe si i neshto ot melodichnostta na svoite ulici. Stilyt im na podsvirkvane beshe svenliv i kato che li malko plah: svirkaha, za da progonjat straha, che sa se ozovali sami v goljamata nepoznata reka, kojato gi nosi po stolichnite ulici; svirkaha za vseki sluchaj, nadjavajki se, che taka shte se natyknat na njakoj svoj zemljak.

Navalicite pred kinata predstavljavaha syshtinski kosheri ot naj-razlichni podsvirkvanija. Tezi podsvirkvanija preduprezhdavaha za prisystviето na civilen agent, kojto lovi gratischiite, te bjaha otchajani SOS kym momicheto, koeto zakysnjava, ili zov za pomosht - izsvirena porychka na prijatelja, kojto veche se e priblizhil do sveshtenija otvor na kasata: "Kupi oshte dva bileta v partera!".

Tezi svireshiti shifri za mene sa naj-trogatelnata zvuchna fauna na grada. Po selata malko se sviri; tam horata se vikat,

zashtoto znajat, che sa sami na svoja teritorija i che njama nikakva opasnost da se izgubjat, da se smesjat s drugite.

I Mima Lashevskaja imashe svoj nachin. Tova ne beshe obiknovenoto podsvirkvane na mafijata ot nejnija kraj na Senjak, podsvirkvane, koeto v syshtnost beshe oprosten i znachitelno oblekchen uvod v melodijata ot filma "Momcheto s trompeta". Nejnijat signal se systoeshe samo ot dva tona, beshe naiven kato detska pesnichka i tvyrde napodobjivashe zova, s kojto malkoto gylybche moli gylybicata za kljopachka. Mima nikoga ne se nauchi da sviri porjadychno. V podsvirkvaneto beshe chist amatjor, no az obichah nachina j, zashtoto v nego imashe njakakva tiha tyga i bojazyn, che shte byde izostavena. Segaj, dokato se opitvam da si spomnja kak zvucheshhe tova Mimino podsvirkvane i izduvam ustni nad pisheshtata mashina, palejki koj znae koja cigara, mi se struva, che v nego imashe i mynichko pokana za shibane, po-tochno kazano, neshto, koeto e kato gyba, natopena v sladki obeshtanija po otnoshenie na svaljaneto.

V kakvato i da bilo navalica ot zvukove (kojato ne se izmerva v decibeli, a s pozharnikarski orkestri i tankov grohot, kato naj-malki edinici), mozheh, kydeto i da bilo i na koeto i da e mjasto, da chuja tihija j zov i da trygna po posoka kym iztochnika na tova svirkane - dve bledotemenuzhi ustni, zad koito nadnichaha prednite zybcheta (Mima, sydejki po zybite j, prez detstvoto si e papala paleca. Kato na syvsem samo dete v semejstvoto, palecyt j e bil naj-dobrijat prijatel, kato ne se smjata edin prilichno oryfan zaek bez ljava oko, kojto i sega klechi na naj-gornija raft na garderoba, sred prazni burkani ot sladko i dva prastari emigrantski kufara, na Senjashka ulica).

Koeto e naj-stranno, kolkoto i da e dalechno, Miminoto podsvirkvane e v systojanie tutaksi da me sybudi i ot naj-dylbokija syn. Izglezhda, che podsvirkvaneto na Mima

Lashevskaja ima točno tolkova treptenija v sekunda, kolkoto sa neobhodimi da syvpadnat s evstahievata mi tryba i ostanalite raboti ot srednoto mi uho, podobno na tova, koeto se govori, che točno uluchenijat ton, predizvikan ot udar na srebyrna lyzhichka o ryba na kristalna chasha mozhe ponjakoga da razrushi i naj-golemija zhelezen most. Kogato govorja za chestotata na treptenijata v edno Mimino podsvirkvane, umishleno izbjagvam da kazha: *i ne samo podsvirkvaneto j, no i vsichko ostanalo!*

Sluchvalo mi se e mnogo pyti naprimer, sled kato sym si pomislil, che shte e dobre, ako sreshtna Mima, da naletja na neja sled pet minuti, a samata Mima mi razkri vednyzh, che vinagi *se pojavjavam*, točno kogato pozhelae tova. Mozhe bi go kazva samo za da mi stane prijatno i za da namali revnostta mi kym Ale - mozhe bi - koj znae? Vse pak tova e hubavo i, eto, presovam v lichnata si kniga-herbarij, v kojato pazja njakoi lekoviti Mimini bilki, tova neshto s pojavjavaneto.

I taka, edna nosht na 1958 g. usetih v synja si, che pod stajata ni neshto se sluchva. Mima ne se beshe pojavjavala poveche ot chetiri meseca i postepenno bjahme zapochnali da ja zabravjame. Izljazoh bos na balkona da izpusha edna cigara i podsvirkvaneto se povtori ot novo. Dolu, syvsem dylboko v noshtnata sjanka na paviliona, Mima svireshhe signala si!

Sybudih Ale i, preskachajki po chetiri stypala, iztichahme dolu, navlichajki ticheshkom puloverite si na golo. Kogato si mislja za onezi dni, nikak ne moga da si predstavja kak sym uspjaval taka byrzo da se obleka i obuja. Za vsjako svoe izlizane sega, kolkoto i neznachitelno da e, habja naj-malko chetirijsetina minuti, dokato ot liceto si i cjalostnija si vid ne napravja neshto shto-gode ponosimo. Tuk spada, estestveno, zadylzhitelnoto brysnene (chesto dori i dva pyti na den), otchajanite opiti da priveda v zhelan red kosata si ili tova, koeto

e ostanalo ot neja; sled tova idva oglezhdaneto na systarenoto lice, mychnoto izsledvane pred ogedaloto s probljasyk na spasitelna misyl, che krushkata v banjata e postavena tochno taka, che kosata mi edinstveno nad sobstvenata mi mivka da izglezhda proredena, a liceto pokrito s brychki. Pri njakoi drugi osvetlenija pyk se laskaja, che izglezhdam syvsem privlekatelno!

Vprochem, po vremeto na Mima, shtom izskocheh izpod zavivkite, zapochvah tutaksi da *zhiveja*! Ne znam kakyv e tozi punt i kyde se krie greshkata, osven ako ne e chudoto na mladostta, koeto ni preobrazjavashe ot den na den, dokato neshtata ne trygnaha po nanadolnishteto.

Mima, znachi, otново izpluva pod pavilionia ni, makar che veche pochti ja bjahme preboledovali. Ot vreme na vreme ja vizhdahme na ulicata (vinagi byrzashe nanjakyde i ni mahashe ot otsreshnija trotoar: "Hej, trjabva da se syberem, a?"), a vednyzh dori ja vidjahme vyv "Vecherne novosti" na srednata stranica: beshe oblechena v proleten kostjum ot tuid "ala Koko SHanel", neprinudeno oblegnata na vespa, chieto kormilo dyrzheshe njakakyv nabit tip. Otdolu pisheshe, che "rodnata konfekcija se grizhi za svoite kupuvachi i тази prolet na pazara shte izljazat goljam broj novosti, kakyvto e i tozi ocharovatelyn kostjum, proizveden izcjalo ot nash plat".

CHast ot тази kolekcija ot 1958 g., kojato Mima otkupila na polovin cena, sega se pazi ot Evgenij Lashevski, bashta j, v kyshtata mu v Senjak. V tozi garderob visjat i dve rokli "bejbidol" s beli zhaba okolo vrata, edno zimno palto s prekaleno shiroka jaka, kakvato se noseshe po onova vreme, kaktto i desetina fustana - "zhuponi". Kogato se otvorjat skyrchashtite krila na garderoba ot limoneno-zhylto dyrvo, lyhva te vonja ot praholjak i naftalin. I neshto ot Mima ima oshte v tozi muhljasal garderob; njakakva nejna usmivka, sladko ohkane, otmjatane na kosata nazad, neshto takova... Na dolnija raft sa obuvkite j. Dva

chiftni niski černi mokasini od velur - model, kojto momičetata narichaha "tufli" i njakolko razesheni obuvki s mnogo visoki tynki tokcheta. Kakto i drugite ruski emigranti, starijat Lashevski trudno se razdeljashe s nepotrebnite veshti. V kyshtata mu vsichki predmeti sa zaviti s kalyfi: radioto, fotjojlite, divana, balalajkata, kafeza za kanarcheta. Dokato sedjah sys starija Lashevski, si pomislih: "Tuk lipsva samo edna debela proskubana kotka. I da byde sivo-zelena". Tochno v tozi moment izskyrca vratata i - poznajte koj se shmugna prez neja!

Nikoga ne sym useshtal tolkova Miminata blizost, kakto onzi sledobed vyv vilata "Mon repos" v Senjak. Stomahyt me zabolja ot kopnezh, dokato se vzirah v raztvorenija garderob i vdishvah mirisa na 1958.

(Za onezi neverni Tomi, za koito ne sa dostatychni detaljnite mi opisanija na Mima Lashevskaja, pazja izrezkata ot vestnik i tja e vinagi na tjahno razpolozhenie, makar che, blagodarenie na mytnata fotografija, losho izrabotenoto klishe i nevyzmozhnoto otpechatvane, Mima edva se razpoznava na neja - liceto j e zatymneno, a edinstveno motopedyt "vespa" e syvyrsheno jasen!).

A тази vespa prinadlezhesho na njakoj si Mishel Balkanski, veren Mimin pridruzhitel prez njakolko vylnuvashti meseca na 1958. Tova beshe tretata vespa v Belgrad (pyrvata pritezhashe g-n Sava Martinovich, diplomatcheski sluzhitel, vtoriga - izvestnijat SHishko, kurier na japonskoto posolstvo).

Mishel Balkanski, mlad debelanko s tlysti černi meksikanski mustaci, beshe sin na starija Balkanski, prochutija kompozitor, kojto sybral, obrabotil i *muziciral* bugarchici i gi izpylnil pri otrivaneto na jugoslavskija pavilion na Vsesokolskija sybor v Praga prez 1925 g. pod kartinata na Vlah Bukovac "Starite slavjani idvat na Balkanskija poluostrov". Neposredstveno sled osvobozhdenieto prez 1945 g. kompoziral

pyrvite masovi pesni, mezhdu koito "Poveche stomana na glava ot naselenieto", kakto i himna na metalurga "Cyfti, cyfti, cherna metalurgijo!". Ot njakogashen pridvoren muzikant, starijat Balkanski iznenadvashto leko stanal naj-prochutija aranzhor na narodni pesni s kreshtjashta orkestracija. Po priemite lakomo izgyltval ogromni kolichestva slatkishi, kym koito imal slabost, ta zatova posle u doma si povryshtal po klaviaturata nesmljani parcheta ot pandishpanena torta kato SHopen, kojto bylva kryv vyv filma "Poloneza". Edinstvenijat mu sin zasipal Mima s obeshtanija, vecheri, cvetja i frenski parfjumi, chakajki kato pes na nejnija ygyl sys zapalena vespa. Vednyzh, kogato Mima ot systradanie mu otstypila, tozi impotenten debelanko civrel kato malko dete zaradi tova, che izobshto ne moglo da mu stane. Taka, gol, kakto go e rodila majka mu, prilichal na zheliran ohljuv, dokato golata Mima igraela bugi-vugi po skypocennija "Stenuelj" na bashta mu i ot nevnimanie syborila gipsovija bjust na Ludvig van Betoven, kojto se prysnal na milion parcheta. Mishel Balkanski objasnil na Mima neuspeha si s izvestnoto izrechenie, che "tova e tyj, zashtoto mnogo ja zhela!", ta sled tova se omotal v dantelenata zavesa i sam zatancuval okolo neja!

Beshe edin i polovina prez noshtta, kogato iztichahme ot stajata i vidjahme Mima da klechi v trevata, pregyrnala dve knizhni kesii, v koito imashe zahar kristal.

- Vizhdate li - kaza tja тази nosht, - ponjakoga mi se struva, che imam more ot prijateli v grada, no kogato zapochna da gi proverjavam, se okazva, che vsichki sa samo chisti pedita. Bas dyrzha! Ne se jadosvate, che vi sybudih, nali?

Mima nikoga ne ni izdade za kakvo imashe tolkova zyb na Mishel Balkanski (tja podarjavashe na horata tolkova svedenija za sebe si, kolkoto sama zhelaeshe da se znae), no trjabva da e imala dostatychno osnovanie za otmyshtenie, shtom

tolkova uporito tyrseshe тази nosht mjestoto, kydeto e parkiral svojata vespa.

Tyrsehme, znachi, zelenija mu motociklet sys zalepena chetirilistna detelina na kalnika - naj-skyptoto neshto na razglezenija debelanko, kakto v narodnite prikazki se tyrsi skritoto syrce na Bash-CHelik zad sedem moreta i sedem planini. Naj-posle, predi razsymvane, otkrihme vespata pred hotel "Metropol". S dvizhenie na profesionalist Mima otvyrtya kapachkata na rezervoara i izsipahme dve kila zahar kristal vytre. Po tova vreme oshte ne znaeh, che po tozi nachin naj-sigurno se ubivat motocikleti, no predpolagah, che Mishel Balkanski shte iztyrpi strashni myki, dokato vyzkresi ljubimata si mashina.

- Izbrah vas - kaza tyrzhestveno Mima, - zashtoto edinstveno vie dvamata ste dostatychno ludi, za da napravite tova! Vie bihte napravili vsichko za men, nali?

Ot kraj vreme za mene e tajnstveno idvaneto na proletta v Belgrad. Vecherta jasno vizhdate, che klonite na dyrvetata po ulicite sa goli, bez nito edna pypchica, a sutrinta vsichko veche e zeleno, koronite sa gysti i shumoljat na lekija aprilski vetrec. Koga se sluchva vsichko tova, koga dyrvetata se razlistvat i dali za takova neshto e dostatychna samo edna nosht?

Prez тази nosht prisystvah na aprilskoto probuzhdane za pryv i posleden pyt v zhivota si. Nikoga predi tova i nikoga pokysno ne uspjah da se ozova na ulicata točno v momentite, kogato dyrvetata se razpukvat. Bih se zaklel, che chuh i njakakva tiha muzika, synlivo zhuzhene ili neshto takova, no ne smeja, zashtoto nikoj njama da mi povjarva. Vse pak na sledvashtoto utro proletta ne me iznenada.

Znaeh, che tja dojde prez noshtta, kogato ubihme vespata na Mishel Balkanski.

DESET

Prez april 1957 Mima odkri za nas Ada.

Ada Ciganlija ottogava stana za men Miminijat zelen kontinent. Posledno ubezhishte.

Ada prez tozi april vse oshte beshe ostrov, okolo kojto svobodno pluvaha shlepove i platnohodki. Desetina godini pokysno, svyrzana chrez nasipi sys skalistija brjag, se prevyrna v poluoostrov i na neja se stekoha avtomobiline.

Mima togava beshe veche daleche.

No prez ljatoto na 1957 g. dvata rykava na reka Sava oshte sa svobodni. Po vreme na pylnovodie rekata zaliva Ada, syrreto j, napodobjavashto dzhungla, a horata pluvat sred dyrvetata i se vikat edin drug. Na Ada, kato kyshta na duhove, stareeshe zatvora otpredi vojnata; porutena gramada s reshetki po prozorcite, prez koito svisteshe vjatyryt. Podzemijata na tozi zandan vinagi bjaha pod voda. Zaobikaljahme go sys strah, kato chetjahme po stenite nadraskani imena i zatvornicheski psuvni.

Prez rekata ni prekara njakakyv dripljo s koloritna vynshnost.

Dyskite za sjadane bjaha kalni, ta zatova stojahme v lodkata, hvanati prez krysta. Mima se namirashe kato v sandwich. V dzhobovete na shirokata si flotska pola ot grubo platno noseshe tri parcheta shtrudel, cigari i drebni za vryshtane s tramvaj. Ada bezshumno se priblizhashe kato njakakyv potopen sal, po kojto ot obilnite proletni dyzhdove e poniknal hrastalak.

Kaikyt leko se priblizhi do brega i taka za pryv pyt prez zhivota si zakrachih po Ada.

Na dolnata skelja njakakyv starec izstyrgvashe minalogodishnija lak ot platnohodka. Tova beshe tvyrde stara olimpijska jahta. Prilichashe na skypocenna cigulka, chijato politura njakoj e obgoril s benzinova lampa. Stojahme i nabljudavahme kak starecyt s parche styklo vnimatelno styzhe simetrichno izdutite j bordove. Prigotvjashe platnohodkata za spuskane.

- Starijat... - kaza Mima shepneshkom. - Tova e nashata jahta.

- Kak se kazva? - proshepnah.

- "Pjana".

Beshe mi stranno, che otvednyzh tolkova voda na edno mjasto. Dotogava bjah gledal Sava i Dunav otvisoko, ot perspektivata na ptichi polet, ot Kalemegdanskata krepost. Belgrad, inache, e postroen taka, sjakash na vsjaka cena iska da se odeli ot rekite si. Za da stignesh do vodata, trjabva da preskachash zhelezopytni linii, da zaobikaljash kilometrichni skladove, baraki ot vagoni i izprazneni sandyci. Mima ni pokaza kak da otkriem naj-kysija pyt prez tozi labirint i byrzo i bezbolezneno da stignem do Ada.

Vyrvjahme sled neja prez gystalaka, chak dokato ne izskochihme na drugata strana na ostrova. Bljasykyt na vodata ni zaslepi. Sedjahme na brega i nabljudavahme kak edin vlekach tegli pet natovareni shlepa, preodoljavajki techenieto na rekata.

Ne smeeh da razvyrzha obuvkite si, koj znae v kakvo systojanie se namirat chorapite mi, neprani s dni? Lepkav sym ot pot i praholjak. Okolo nas brymchat rojaci nasekomi. Rusata kosa se lepi za tynkija Mimin vrat.

- ZHalko, che njamame banski...

- Koj shte te vidi tuk? - kazva Mima, poglezhdajki me.

Pryv se sybleche Ale.

Po murgavoto mu tjalo igraeha otbljasyci ot vylnite. Beshe obyrvat s gryb kym nas, zagledan v rekata. Mlad slavjanski bog, izljazyl ot papratta.

- Ne me gledajte... - kaza Mima, razkopchavajki svetlosinjata si pola. Polata se otvarjashe kato bronja. - Ne iskam da me gledate, dokato se syblicham! CHuvstvam se kato kurva-a-a-a... Ne-e-e-e-dej, molja te, zashto si taky-y-y-y-yv?

Obyrnah j gryb i nabyrzo smyknah ot sebe si lepkavata riza i pantalonite. Taka, na kamara, drehite mi prilichaha na kupchina smet, kojato njakoj shte zapali, predi da me dezinfecira i obleche v uniforma.

Dve dylgi tynki ryce me obhvanaha izotzad. Pochuvstvah Miminata kozha po cjaloto si tjalo. Toplite valma na kosymcite j. Pochuvstvah Mima ot glavata do petite.

- Bez pipa-a-a-a-a-ane, molja! - glezeno se kikoteshe. - Samo bez pipa-a-a-ane...

Vlizabethme i trimata vyv vodata, kato se dyrzhahme za ryce, vniatelno, krachka po krachka. Krakata ni trudno se izmykvaha ot rechnata tinja, sjakash izvednyzh nahluzihme debeli kalni botushi. Rekata beshe byrza i mynichko chervenikava ot prystta, kojato vlacheshe sys sebe si ot gornoto techenie sled aprilskite dyzhdove.

Zaplulahme i techenieto ni ponese kym ustieto. Opitvah se da zyrna Miminoto tjalo prez mytnata voda, no nishto ne mozheshe da se vidi.

Izplulahme polovin kilometyr po-nadolu i chak togava se setihme, che drehite ni sa ostanali gore, na brega, v hrastalaka. Tichahme prez gystalaka, nadavajki indianski bojni vikove. Porjazah se na edno styklo, no kryvta byrzo sprja.

Sled tova sednahme na razstlanata Mimina pola i jadohme shtrudel.

- Ne se zabeljazva mnogo, a? - popita Mima, pokazvajki ni malka rezka na korema, beleg ot operacija na apendiksa. - SHTe moga li prez ljatoto da nosja banski, kak mislite?

Dokosnahme beleznikavija beleg s prysti i potvyrdihme, che pri vsichki polozhenija shte mozhe da nosi banski, shtom pochne sezonyt.

Sledvashtata nedelja pomagahme na Mima da spusne "Pjana", kojato veche beshe podgotvena za plavane. Tazi olimpijska jahta otpredi vojnata beshe istinska blagorodnicheska ladija, cjalata ot mahagon, s rebra ot slavonski dyb. Na platnoto imashe znak O-YU-44. Na po-silen vjaty "Pjana" pukashe i skimteshe kato choveshko syshtestvo. Imashe dusha. Lezhejki na prednata paluba, obichah da galja potymnelija j lak.

Nito Ale, nito az imahme ponjatie ot vetrohodstvo, zatova Mima zapochna da ni dava uroci po tova umenie. Bashta j, starijat Lashevski, beshe edin ot osnovatelite na Ruskija jahtklub na dolnata skelja na Ada Ciganlija. Tja ni razkazvashe, che bashta j ja vodet na rekata ot pyrvite j godini. Bil lud po Sava i po vetrohodstvoto. Spjala pod prednata paluba, uvita v pulovera mu, dokato toj balansiral i pravet opasni nomera. Ponjakoga vylnite napravo zalivali "Pjana" i Mima se budela mokra do kosti. Po onova vreme, kogato bila malka, narichala vylnata "Golemija Pljas"!

Predstavjahme si ja kato syvsem malko momichence na Sava. Rekata e otkyrmila i otgledala tova savsko dete. Vsichki tam ja poznavaha ot mynichka. Horata ot rekata se chudeha zashto vodi nas tam, zashto e izbrala tochno nas, tromavite prishylci. Naistina, prilichahme na brodjagi sred celija tozi prefinen svjat, kojto ot detstvo e razpolagal sys skypi jahti i lodki. Dripavostta ni se razlichavashe ot tjahnata. Miminite poznati narochno izbiraha iznoseni drehi za Sava: dylboki

gumeni botushi, morjashki kasketi, nepropusklivi pantaloni. Mycheha se da bydat dekorativni morskí vylci. Vetrohodstvoto inache e naj-iziskan sport i vednaga se useshta koj e nekanen gost.

Kogato započna sezonyt, otplavaha vsjaka sutrin s platnohodkíte sí. Edin čovek - edna platnohodka. Olimpijskata jahta e predvidena za ednochlenen ekipazh, a nie plavahme trima. V zlobnite pogledi na momchetata ot kluba prochetohme, che vyrshim svetotatstvo. Estestveno, tova ni praveshe udovolstvie!

Otnachalo Mima naj-mnogo se trudeshe na lodkata, a nie glavno j prechehme. Edin den, otdrypvajki se ot nosa, za da j napravja mjasto, ne uspjah da se hvana za tynkoto vyzhe, opynato diagonalno da poddyrzha machtata (vetrohodcíte go narichat *vanta*), izgubih ravnovesie i padnah s drehíte vyv vodata, pred vsichki onezi tipove na keja. Oshte dokato padah, kato na zabavena kinolenta, syzryjah jad na Miminoto lice. Kogato izpluvah s njakakvi trevoljaci na glavata, jadyt beshe izchezna. Mima beshe uspjala da ostane na nivo. Samo malko se beshe razočarovala, che ja izložih pred vetrohodcíte, a te se praveha, che nishto ne sa zabeljazali. Po djavolite, ne sa!

Ala vypreki vsichko Mima ne se osvobodi ot systeazeljnija duh. Tova naj-dobre se zabeljazvashe prez onezi dni, kogato, kachení na pretovarenata platnohodka, plavahme tromavo prez savskata regata. Vyzpolzvajki se ot blagoprijatnija vjatyry, mladezhíte i devojkíte ot Miminija jaht-klub plavaha stabilno, izbirajki točno onzi moment, kogato se približhat naj-mnogo do "Pjana", za da napravjat shou s njakoj opasen zavoj. Iskaha da j pokazhat, che veche ne e za nishto. Svetkavichno praveha tozi *bum* i se vturvaha v obratna posoka, ostavajajki vodata da se vturme do gornija ryb na lodkata. I bez da gledat "Pjana", sjakash ne syshtestvuvashé, se otdalechavaha byrzo,

goneni ot vjatyra. Nabljudavah Miminite ochi: v tjah se pojavjvashe zavist. JAd. Nie trimata ne bjahme ekipazh, goden za sytezzanie na njakojia regata. Ako beshe sama na "Pjana", shteshe da napravi syshto takava hubava manevra, che i pohubava! Pochuvstvah, che sme j v tezhest.

- Znaesh li kakvo, Mima... - kazah. - Vzemi, che ni svali njakyde na brega...

- Kakvo ti e pyk sega? - popita sopnato.

- Losho mi e ot klatushkaneto! - kazah.

Vednaga nadushi kakva e rabotata.

- Misliah, che mi e omryznalo li?

- Mislja.

- Dryn-dryn! - kaza. - Naistina me podcenjavash...

- Dobre, mozhem da ostanem na "ti", samo che bez intimnosti!

- JAzh lajna! - kaza Mima.

Ale speshe na prednata paluba, dokato prez tozi den vlizahme vyv vjatyra. CHudno, i na mene pyrvite sedmici na rekata postojanno mi se dremeshe. CHuvstvah se njakak si sigurno, taka, unesen v polusyn na "Pjana", vodena ot uverenata Mimina ryka. Pod korpusa na jahtata klokocheshe rekata, porena ot shvarta. CHuvah prez synja si kak skriptjat vyzhetata, ot vreme na vreme izpljushtjvashe platnoto, koeto Mima prehvyriljashe ot ednata na drugata strana s *bum*, dolavjah dishaneto na goljamata reka, potrypvaneto na blagorodnoto dyrvo pod kozhata mi... Prispivaha me dalechnite glasove, podvikvanijata na horata prez Sava ili nenadejnite oazisi tishina, kogato vjatyryt spadne, a "Pjana", ostavena na techenieto, se plyzne nadolu.

Tova e period na nagazhdane chrez syn. Osvobozhdavah se ot vsichko, koeto me pritiskashe na brega, rekata mi vlizash

pod kozhata... Kogato njakoj den se sybudja, shte mi se stori, che otkraj vreme sym na voda. SHTe byda savski chovek!

Spomnjam si, prez proletta na 1957 vjatyryt strashno ni sluguvashе.

Dnite prekarvahme, skitajki bezcelno po rekata ili se zakotvjahme myrzelivo njakyde pod dyrvetata, chiito kloni se nadvesvaha nad vodata, i spjahme, navaksvajki propilenite si noshti v "Kolarac". Ot vreme na vreme njakoj ot trima ni se sybuzhdashe s iztrypnali krajnici, s vyzdishka se izhluzvashe v rekata i se vryshtashe da prodylzhi synja si. Mima speshe s glava, zavrjana pod prednata paluba, tochno kaktо njakoga. No veche ne beshe dvegodishno momichence, koeto mozhe da stoi pod prednata paluba, zatova si zavirashe samo glavata, slagajki naviti vyzheta za vyzglavnica. Tjaloto j lezheshe v koritoto na platnohodkata, izpystreno ot slynchevi petna - tova bivashe poslednata kartina, kojato zapomnjah, predi da potyna v syn, ljushkan ot vylnite. Bledorozovijat j korem ravnomerno se povdigashe i spuskashe. Mima imashe potrypvashta kozha.

Okolo chetiri sled objad, kogato slynchevite lychi padat koso vyrhu levija brjag na Ada Ciganlija, klonite nad nas nenadejno ozhivjavaha. Zashumjavaha listata, sepnati ot sledobednata drjamka, a nie se budehme lepkavi ot syn. Syblichahme vsichko ot sebe si i se gonehme goli okolo "Pjana", gmurkajki se pod nejnija kil, dokato vjatyryt vse poveche se usilvashe i praveshe malki beli ivici po vyrhovete na vylnite. Mima vdigashe platnoto, Ale izvlichashe platnohodkata s kotvenoto vyzhe. Plyzvahme se, nakloneni nastrana kym sredata na rekata, kydeto ni podhvashtashe toplijat sledobeden vjatyryt. Tova e edin osoben vid proletna koshava, za kojato se govori, che duha tri dni, cjala sedmica, dve sedmici ili dori chetirijset i dva dni! (Magicheskite chisla na belgradskija vjatyryt: tri, sedem, chetirinajset, chetirijset i dve...). Tozi sledobeden vjatyryt stihva

edva s idvaneto na vecherta, s pyrvija mrak. Inache, duha mnogo hubavo, otkym kyrmata i togava vseki budala mozhe da proplava trijsetina kilometra nagore po rekata, chak do Ostruzhnica, Barichka Ada, Umka ili Obrenovac. Plava se napyлно bezshumno. Edinstvenite zvukove, koito se chuvat, sa na razpenenata voda i prashteneto na machtata, izopvashta se kato lyk pod tezhesta na opynatoto platno. Vazhno e samo da ne se izleze ot vjatyra!

Plavame, plavame, struva ni se, naj-byrzo v sveta, a savskite bregove tynat v sumrak. Predstavjame si, che sme kleti holandci, dokato letim sreshtu tymnite gori na rechnija zavoj - vse po-daleche i po-daleche...

Mima togava mi predostavja kormiloto i az se mycha sys setni sili da ne izgubja vjatyra, dyrzhejki zdravo lirata. V tezi chasove ni izpylva ljubov. Sami sme po rekata i plavame nagore po techenieto s ednoto umenie, noseni ot vjatyra. Mladi sme. Prijатели sme i nishto ne razvalja vryzkite ni. Mima togava naistina ni stava sestra, a shte si pomislim, che fantastichno bihme ja nashibali, edva sled kato si namykne kysata si ljatna roklja i kogato pochuvstvame hylbocite j, pritisnati edin do drug na zadnata platforma v prepylnenija tramvaj "trojka", dokato se vryshtame v grada. No togava veche e kysno, Mima, estestveno, vinagi ima njakakvi svoi tajni planove za vecherta.

No pod platnoto tja e otnovo onova nedostizhimo momiche ot vitrinata na Knez Mihajlova, koeto ot milosyrdie se syglasi da podrugaruva malko s nas. Tja e sestrata ot onazi chudna prikazka, v kojato omagjosanite bratja, prevyrnati v lebedi, prelitat vsjaka nosht nad okeana, nosejki ja v mreza ha ot treva. Istinskata Mima idva pri nas s vjatyra. Struva ni se, che bihme umreli za neja, ako trjabva. Vytreshno se zaklevame vyv vechno prijatelstvo, do smyrт. Dori i da ne izbere njakoj ot nas za myzh, shte se grizhim za decata j, kojto i da gi e napravil!

Smeem se kato ludi, gledajki se edin drug. Ako tova ne e ljubov, togava ne znam kakvo e?

Vryshtame se sreshtu vjatyra po zig-zag, s manevra, kojato se naricha "lavirane". Priblizhavame se pyrvo do desnija, a sled tova do levija brjag. Tymninata veche se e spusnala nad vodata i bregovete iznikvat pred nosa kato njakakva mrachna bezdna. Plavame kym dalechnoto svetlo ustie, zaobikaljajki Mala Ada. Mima otnovo poema kormiloto i napregnato se vzira v tymninata...

Na pristana, sred drugite platnoodki, koito se poljushkvat na vodata, namestvame i nashata "Pjana". Edva pod lampite zabeljzavame, che kozhata ni e izgorjala ot vjatyra i proletnoto slynce. Mima ni objasnjava, che slynceto hvashta naj-silno imenno na platnoodkata, zashtoto togava lychite mu se otrazjavat ot povyrhnostta na rekata i ot bjaloto platno.

Deset godini po-kysno edin stih na Milan Rakich otnovo mi pripomni onazi shtastлива vecher na Miminata platnoodka:

*".... Eto, vecher pada,
teche spokojno, cjala pystra Sava
i tymnolika, gore Mala Ada
kato cvjat voden tam se poljuljava."*

Ale e po-dobyr vetrohoden junga ot men.

Mima tvyrđi, che toj shtjal da stane otlichen vetrohodec! A pyk za men kazva, che sym bil "lunatik" i se chudi kak ne moga da se spravja s vjatyra. Zashto, po djavolite, postojanno sym zjapal naokolo? Karal sym bil samo togava, kogato vjatyryt e tolkova silen, che sluzhi vmesto motor. Kogato "padnel", sym gubel vsjakakyv interes za plavane i sym se vlachel bezpomoshtho nadolu po rekata.

Mima mi objasnjava, che naj-trudno bilo plavaneto pri slab vjatyry. Namiraneto na naj-tynkata vetrovita nishka, izhluzvaneto ponjakoga, dori za edin chas samo, s edna dylzhina

na lodkata. Prez dnite bez polyh Mima umee da izpolzva *bava*², pochti nezabelezhimoto razdvizhvane na vyzduha, koeto ne mozhe i da se nareche vjaty. Mima vdiga platno i pri *bava*! A *bavata* e vyzdushno prelivane, koeto se poluchava ot temperaturната разлиka na brega i vodata v rekata. Za da hvane *bavata* za opashkata, Mima se primykva kym brega i prestava da disha. Ne svalja ochi ot *vimpela*, malka prozrachna lenta ot celofan, kojato e zakachila na machtata: vimpelyt kao vetropokazatel sochi posokata na duhaneto. Pri takova plavane Mima si sluzhi s razlichni trikove. Roni naprimer hljab, a trohite hvyrlija v rekata, za da se uveri kyde techenieto vlachi naj-silno. Struva mi se, che stoim na mjasto, a vizh ti, vse pak plavame i tova mozhe da se vidi po bavnoto otminavane na dyrvetata po brega.

Plavajki taka syvsem bezshumno, v mylchanie, v sjankata na dyrvetata otkrivame usamoteni ljubovnici. Te ne ni zabeljazvat, zaeti s laskite. CHuvame shepota im. No kogato sjankata ot platnoto na "Pjana" mine prez licata im, razkritite skachat ot trevata i bjagat v gystalaka. Njakoi samo ni gledat dryzko v ochite, bez da pokrivat golite si tela. CHE kakvo? Po kozhata im e polepnala treva. Smeem se i prodylzhavame da plavame, promykvajki se i po-natatyk kraj brega kao rechni duhove. Tjahnoto shibane ni izglezhda smeshno.

Sled kao veche e ovladjal naj-glavnoto, Ale vse po-cesto upravljava vmesto Mima. Tja skacha kym platnoto ili kormiloto samo togava, kogato na pytja ni se izprechi njakakva opasnost. Njakoje byrz vlekach, naprimer, samoteni plavec na dylgo razstojanie, kogoto ne sme zabeljazali navreme ili nepredvideno vryhlitane na isterichniya zapaden vjaty, kojto izliza bez preduprezhdenie ot koronite na dyrvetata...

²Lek briz (B. pr.)

- Tozi zapadnjak e napravo shizo! - uchi ni Mima. -
Vinagi nosi dyzhd...

Zapadnjakyt-shizo se pojavjava naj-napred nad ogyrlicata ot novi stroezhi v Novi Belgrad. Togava vodata na Sava se nabrychkva i zapochva da se nadiga. Nashijat vjatyrs-hizo duha na pristypi. Mezhdu dve vryhilitanija nastypva opasna tishina. Nebeto stava tymnosivo, a malko sled tova - pocti cherno. Zapochvat da se kyrshat kloni, a az umiram ot strah. Omotan v brezenta, chakam razvryzkata. No Mima e gotova da mu se protivopostavi, nezavisimo ot tova, che e naj-neblagoprijatnijat vjatyrs za vetrohodeca, zashtoto trjabva da se kara i sreshtu vjatyra, i sreshtu techenieto, nagore. Ostavjam se na Miminata opitnost i na silata na Ale. Mezhdu drugoto, ne me e enja! Ako se preobyrnem, shte izpluvam.

Sava veche se peni...

- Peni se! - vika Mima. - Idva!

- O, peni se! - vikam j izpod brezenta. - *O, penise!*

- Penise, penise... - podhvashta Mima. - Bozhe moj, penise!

- Penise! - kreshti Ale i obryshta "Pjana" sreshtu isterika ot zapad.

- O, penise, penise, penise... - molim se, kreshtejki sreshtu vjatyra, kojto veche se prevryshta v burja.

- *O, penise!*

Zavladjava ni lud smjah. Zahlasvame se. Zapadnjakyt ni pljasva pyrvo otljavo, posle otdjasno, bez vsjakakva sistema. Ljushkame se po rekata, edva spasjavajki machtata, kojato zaplashva da se skyrshi. Ostanalite vetrohodci ofejkvat ot rekata na zavet.

- Neshtastnici! - vika im Mima, razpoznavajki savskite asove: flegmatichnata platnohodka "Vini Pu", elegantnata "Hijavata" i sestra j "Hijavana" (postroeni ot edin i sysht majstor

ot Makish). Tuk sa i shestmetrovote spinakeri, jahtite "dvajset i dve". Mima gi naricha "dvajset i dvojki"!

- Eto, ofejkvat i dvajset i dvojkite! U-a-a-a-a-a!

Ofejstva i prochutata "desetka" na gospodin Trajkovich, kojto pochti ne vizhda, no prodylzhava da upravljava po njuh. Nadushva priblizhavaneto na brega; razvil e u sebe si osobeno chuvstvo za vetrohodstvo i obiknoveno plava noshtem. Taka i taka mu e vse edno. Denem se krie iz vyrbalacite s kucheto si, izbjagvajki ostanalite vetrohodci. Otmorjava ochite si na zeleno.

Sava si pokazva zybite.

Sega tova ne e veche krotka, synena krasavica, a zvyar, kojto zaplashva krehkite lodchici. Vizhdame kak s edno silno vryhlytane vjatyryt prekaturva nevnimatelnijat Flying Dutchman - "Ada Huja". Tezhestta na podgiznaloto platno obryshta dynoto j, i to blesti pod slynchevata ivica, proniknala mezhdu razcepenite oblaci. Struva ni se, che vodata tytne ot njakakvi podzemni grymotevici. Sega sme samo zavyrtyan ot rechnija vodovyrtzh list. I dokato ni pliskat vylnite, se chudja na hudozhestvenite opisaniya na korabokrusheniya, kydeto lodkata vinagi e "orehova cherupka sred razbesnjalata se vodna stihija". Nashata "Pjana" ni naj-malko ne prilicha na orehova cherupka. Tja po-skoro e cigulka, kojato pijan muzikant e zapokiril vyv vodata, a sega se vajka na brega.

I edva tuk, v burjata, syznavame kolko ni e ambiciozna Mima. Edva sega ni e jasno kolko dylgo e potiskala zhelanieto da se systezava s ostanalite platnohodki, iztezavajki kletata "Pjana" s nepredvideniya tovar, toest s nas dvamata. Sega, dokato vjatyryt ludo svisti v izpokysanoto platno, tja kreshti: "*O, penise!*", cvilejki ot udovolstvie, che ot bojnoto pole drasvat naj-opitnite vetrohodci i lodkite im: razglezenata "Osveta" (Myst), luksoznata "Bojana", "Lido" s prekyrshena machta, "Horacij" s umisleniya si kormchija, proslavenata "Munja" (Mylnija), kojato

sys sedmici ni zaobikaljashe, sjakash sme krastavi. Edva sega prolicha predimstvoto na tova, che sme trima v platnohodkata, stroena za ednochlenen ekipazh. Blagoslovenata ni ludost, s chijato pomosht protiv zakonite i pravilata na jaht-kluba, no vse pak plavame, dokato ostanalite se skrivat po pristanite! Mima pishti, zashtoto e pobeditelka, spechelila e sytezanieto, izvlichajki ot sebe si i ot blagorodnoto dyrvo vsichko do kraen predel, kato pri tova Ale i az sme j balast. Skyp balast, naistina, no vse pak balast!

I tochno togava, kogato sme se naludovali do nasita, zapadnijat vjatyry stihva bez preduprezhdenie, taka nenadejno, kakto se i pojavi. Oblacite se spuskat syvsem nisko nad rekata i skoro edri dyzhdovni kapki zabarabanjavat po "Pjana" i po telata ni. Plavame, noseni dylgo ot stabilnoto techenie na vjatyrya prez snishen oblak, ot kojto izobshto ne se vizhdad bregovete. Oblakyt pytuva zaedno s nas nagore po techenieto, a posle ni zadminava i "Pjana" pluva kym velichestvenata dyga, kojato prehvyrlja Sava.

Iskame da minem pod dygata i taka da smenim pola si.

Ale i az otnovo shte stanem deca, a Mima - nash pogoljam brat.

Vjatyryt napyлно e stihnal. Podgiznali do kosti, vryshatame "Pjana" na pristana, grebejki s dve kysi vesla. Mima si sapunisva glavata, izmiva ja v Sava, navedena prez borda na platnohodkata, a sled tova ja raztyrsva kato mlada kuchka.

Po vreme na prijatelstvoto ni s vjatyrya mnogo se smeehme.

EDINAJSET

ZHivjal sym dvajset godini, bez da zabelezha vjatyra.

Kazvah: duha - i tova beshe vsichko. Dori ne sym i synuval, che vetrovete tolkova se razlichavat pomezhdu si No blagodarenie na Mima Lashevska se zapoznah s cjaloto semejstvo na savskite vetrove: ot nezhno toplite, aprilskite, do ledenite, zaplashvashti i debneshti vetrove na kysnata esen. Po Sava duhaha vetrove - ludi, shizovci i koshavi; zapoznah se s vetrove, koito se podigravaha, i s inakvi, deto zamiraha pred ochite mi, s popytni vetrove i s vetrishta, koito hvyrlyat chovek v naj-typo bezrazlichie.

Sled njakolko sedmici plavane s Mima, zapochnah da gi razlichavam. Mima me ucheshe na tyrpenie, s koeto se chakashe sreshta s njakoj zakysnjavasht polyh. Tja umeeshe da chete po koronite na dyrvetata i po tjahnoto pochti nezabelezhimo poklashtane da predskazhe pojavata na njakoj vjatyra. Nabrychkvaneto na rekata beshe znak, che platnoto ni shte se izdue, predi oshte da prebroim do deset. Umeeshe da razlichava vjatyra, kojto donasja dyzhd, ot onja, kojto obeshtava hubav utreshen den.

Dori ne zabeljazah kak vsichki neshta, koito me zanimavaha dotogava, prestanaha da syshtestvuvat. Prenasjah se na Ada Ciganlija, razvylnuvan ot tova, che otnovo shte družha s vetrovete i s Mima. Konvulsivno se hvashtah za "Pjana" kato za edinstvenoto neshto, koeto me praveshe izkljuchitelen, izbranik na rekata, v prenaselenija grad, sred tylpите mladezhi kato men.

Pred ochite mi techeshe rekata, onazi syshtata, kojato hiljadi godini e tekla i se e vlivala v Dunav, a na hylma nad ustieto dori oshte ne e syshtestvual suetnija grad. Duhaha vetrove i buri - syshto, kakto i njakoga - dostatychno beshe da gi hvanem s platnoto i da zaplavame s pomoshhta na dyrvo i plat po rekata, i oshte v syshtija mig da se pochuvstvam hityr i star kato Evropa. Vypreki che nishto ne beshe moe - nito vjatyryt, nito Sava, nito platnohodkata, nito Mima...

Belgrad gledashe spokojno rechnite ni ludorii, chakajki vednyzh da se vyrna gore, na ulicite mu i da dam otchet, Po tova vreme ne ochakvah, che edin grad mozhe da byde tolkova tyrpeliv.

Naj-mnogo vreme prekarvah, chakajki Mima i Ale na pristana.

Pristigah obiknoveno pryv i svlichah ot "Pjana" brezenta. Izlezhavah se s chasove na privyrzanata platnohodka s kraka vyv vodata. Izglezhda edinstveno moeto vreme ne beshe vazhno. I Mima, i Ale imaha njakakvi tajni raboti, v chiito smetki ne vlizah. Razbirashe se ot samo sebe si, che gi chakam.

Izmychvashe me revnost. Kakvo li pravjat, kogato ne sa s men? Dali veche ne se shibat? Izbirah si razlichni pozi na zasegnatost, za da im dam da razberat, che me prenebregvat, no shtom zasvirvaha nashija signal, shtom gi zyrneh da izlizat ot zelenata sjanka na vyrbite sys zakysnenie ot po njakolko chasa, shtom pod krakata im se zaljuljivashe dyrvenijat sal, za kojto beshe vyrzana "Pjana", i zaigravaha shamandurite, zabravjah roljata si i zapochvah ludeshki da si vyrtja opashkata kato preshtastliv pes, chiito gospodari se priblizhavat.

Njakolko pyti se sluchvashe da stignat predi men na Sava i da otplavat. Pristanyt bez "Pjana" prilichashe na koshmar. Ada izvednyzh stavashe za men chuzhda i opasna. Tichah po

bregovete j, tyrsejki iz rekata izgubenata platnohodka, vikah kato pobyrkan, shtom naj-setne ja zyrneh kak, navedena nastrana, plava po sredata na rekata - izpadah v krajno otchajanie, ako ne chueha vikovete mi, koito vjatyryt zaprashtashe nadolu po techenieto. Naj-posle me zabeljazvaha i zapochvaha da se priblizhavat kym brega. Minutite se prevryshtaha v dni, dokato "Pjana" s lavirane po slabija se priblizhashe kym mjestoto, kydeto klechah na pjasyka. Gotveh dumi, pylni s otrova i ukor, no, vizhdajki zasmenite im lica, otnovo zabravjah vsichko i skachah v platnohodkata po-shtastliv ot kogato i da bilo po-rano.

Nakyde plavahme?

Neopredeleno. SHarehme bez cel po Sava, ostavjajki se da ni vodjat sluchajnite vetrove. Za nas naj-vazhno beshe da sme v lodkata na voda - malyk plavasht ostrov na edna krachka ot Belgrad, kojto iskashe da ni obvyrzhe, da ni pokori, da ni napravi seriozni, da ni nakara da prestanem da se smeem i da si gubim vremeto.

V Miminata platnohodka se chuvstvah kato malchugan, kojto, sred skuchnata i neprijetliva kyshta, otkrie njakakyv star sandyk, zabutan v njakoj tavanski ygyl, obyrne go i se vmykne v nego. Izvednyzh na malchugana mu stava hubavo i sigurno, skrit ot chuzhdite pogledi, sam s malkata si tajna. Tova e neshto kato pytuvane na mjasto, shumolene i toplina. Tova e kato nadnichane prez dupkata na ogradata v chuzhda gradina. Ne mozhesh da se otlepish ot tozi stobor i ot тази gradina ot drugata strana na diskata, zashtoto stava neshto hubavo, neshto izvynredno hubavo. V lodkata otnovo otkrivam tova chuvstvo. Tajnstvenostta na lodkata se systoi v tova, che sme sami v cherupkata si, a naokolo e nishtoto: vodata i praspomenyt za devette meseca, prekarani v majchinata utroba - ljushkane, obkryzheno s praznota.

Miminata platnohodka beshe za men neshto kato prodylzheno prebivavane v detstvoto.

S vremeto horata ot Ada sviknaha s nasheto "trio". Veche ni mahaha, kogato gi pozdravjavahme, plavajki pokraj pystrite kyshturki po salovete. V tjah prez ljatoto zhiveeha vljubenite v Sava. Imashe razlichni hora.

Na sala "Nada" (Nadezhda) vizhdahme edin suh starec, za kogoto se govoreshe, che njakoga bil goljam diplomat. Sled mnogo pytuvane se otteglil kraj rekata. Trjabva da e razbral, che za zhivot na chovek mu e neobhodimo tri kvadratni metra sal i chast ot rekata. Nabljudavashe ni spokojno, s myrtvite si ochi na praistorichesko vlechugo, dokato minavahme kraj plavashtata mu kyshta. Po nachina, po kojto ni gledashe, ni se struvashe, che sme veche myrtvi.

Po drugite salove zhiveeha pensionirani advokati, ostareli zanajatchii, uchiteli i ribari. Sled mnogo myki i prepirni, semejstvata im syvsem vdigaha ryce ot tezi pochteni starci, ostavjajki gi napylna da se potopjat v rechnata treska. Sega, kogato sa svyrshili vsichki zemni raboti, narodili deca, izuchili gi, i, kogato veche ne se ochakvashe da izpylnjavat sypruzheskite si zadylzhenija, da izkarvat mangizi, da prodylzhavat roda, da se syrevnovavat v sluzhbata s drugite myzhe, puskaha gi da zjapat vyv vodata i da si igrajat na ribari. Pyrvite godini oshte naminavaha kym tjah. ZHenite gi pitaha: kak ti e tuk? Dobre. Posedjavaha malko, bez da razberat neshto, sled tova se vryshtaha v apartamentite si, a posle spiraha i poseshtenijata. Zabravjaha gi, borejki se za edinija hljab. Starcite pyk izlizaha sys zazorjavaneto, a se vryshtaha kysno prez noshtta. Vmykvaha se v postelite si, koito decata im bjaha premestili veche v antreto. Prevryshtaha se v absoljutni chuzhdenci v tova, koeto doskoro narichaha svoj dom.

Izglezhdashe im tolkova neverojatno tova, che s godini, i sami ne znaejki zashto, sa kupovali vsichki onezi neshta i kato kyrnici sa gi vmykvali mezhdu stenite.

Tezi starci pyrvi idvaha na rekata - oshte prez mart, a si otivaha posledni, v kraja na oktombri. Njakoi pyk ne se vryshata sledvashtata prolet i ostanalite izvestno vreme se razpityvaha edin drug za tjah. Umreli sa, zavlecheni v gradskite bolnici, ot chiito prozorci dori i rekata ne se vizhda. Zabravjaha gi byrzo, kakto se zabravja vsichko po rekata, kojato neprestanno teche. Samo che na salovete im njakvoja sutrin osymvashe nadpis: "PRODAVA SE", kojto zakachvaha naslednicite. Obiknoveno nikoj ne kupovashe tezi izostaveni salove na probiti pontoni, zatova poleka-leka potyvaha v tinjata, kogato rekata se otdrypnesh, ili se razpadaha ot samo sebe si, kogato rekata ot novo pridojdeshe.

Dojde ljato i po Sava se ponese vrjavata na kypeshtite se. Po salovete imashe vse poveche pijanici. Po plazhovete se tyrkaljaha letni tela sred dineni kori. Dimjaha skari, podvikvaha si semejtva, karaha se chastnite lodkari - sobstvenicite na apatinskite kaici. Vecherta rekata opustjavashe, a po salovete ostavaha prez noshtta samo umorenite ljubovnici. Pobyrkani domakini pokazvaha golite si tela na redki lodkari, predlagajki im bezplatno ljubov. Po Sava pluvaha prazni butilki s kljumashiti nad vodata gyrla.

Pri vsichki "adadzhi", kakto narichahme horata po Sava, edno neshto, izglezhda, beshe obshto: njakakva detinska ljubov kym skrishnite mesta (vseki si imashe *svoe* mjesto po rekata!) i razocharovanieto ot grada, ot kojto bjagaha, tyrsejki i namirajki uteha v rekata. Kato che li na vsichki neshto ne im dostiga i tova "neshto" otkrivat, shtom se dokosnat do rekata. Mozhe bi vodata vryshatashe chuvstvoto za pynocennost?

Plavahme vse po-daleche i po-daleche nagore po techenieto, bjagajki ot sezonoto gymzhilo. Otkrivahme nepoznati pjasychni ostrovcheta i rykavi, zavyrzvajki poznanstva s podobni begylci.

Edin synliv sledobed prez kysnoto ljato vljazohme s "Pjana" v savski rykav, kojto prez zimata sluzhi za ukritie na korabite. Platnohodkata, gonena do tozi moment ot popytnija vjatyur na otkritata reka, se nameri izvednyzh v zatishieto na zimovishteto i ostana s prazno platno.

Mima hitro izpolzvashe lekija polyh na vyzdushnija potok da se plyzne na pedja ot ryzhdivite korita na njakogashnite savski krasavci v tova grobishte na korabi.

Vodata v tozi rykav e nepodvizhna i onezi, koito plavat gi obgryshyta toplija dyh na gnilota i smyrt.

Na koraba "Deligrad", chieto vitlo lezheshe zatyknato v tinjata, zhiveeshe meseci nared hudozhnikyt Bane Jegulja (Zmiorkata), za kogoto po Ada se razkazvashe, che kriel iz vyrbalacite udavnici, dokato ne gi narisuva, a chak togava gi puskal nadolu po Sava. Poiska ni cigara i zatova se pokaterihme do kapitanskata kajuta, v kojato zhiveeshe. Kabinata voneshe na myrsha. Po stenite j visjaha risunki na vodni plyhove. Ostri zybi i splystena kozina. Na masata - umrjal plyh s razpran korem.

Oshte synen, Jegulja ni objasni, che tochno sega se namira v novata si "plyhovska faza", a che po-rano e risuval razlozheni kravi.

Ale izhvrykna na naklonenata paluba: prilosha mu ot smradta. Na Mima j se razshiruha ochite i nozdrite, no ostana.

CHervenokosijat Jegulja imashe usmivka na dete, koeto toku-shto e ofejkalo ot kyshti. Imashe neshto nevyzmozhno v tozi tromav momyt, dokato se hvaleshe s risunkite si.

Ochevidno sam e razprostranjaval sluhove za sebe si i udavnicite, za da si pravi udovolstvie s chuzhdija strah.

- Glej kolko e nezhen toja, a? - pokaza ni myrtvija Archibald, naj-ljubimija mu plyh, kogoto risuvashve veche treta sedmica. - Ama glej mu samo mucunkata!

- Ne gledajte v risunkite mi plyhovete - objasnjavashve ni, dokato pushehme v kabinata mu, - sledete rityma na peroto! Pri risuvane s masleni chovek mozhe i da puntira, no s pero v prystite, risuva grafika na syrreto si! *Risuva sebe si!* Kryvoobrashteniето si. Vizhte, tuk liniite sa dramaticzni - тази plyhska kozina, tova sa kopijata na Paolo Uchelo (znaete li izobshto koj e Paolo Uchelo?) - s tjah boda; a eto tuk cjalata rabota stava lirichna... Zashto ne vzema neshto po-hubavo za model li? Iskam da otdelja prichinata ot sledstviето. Vzimam naj-otvratitelnoto neshto na sveta: puknalija Archibald i taka pred sebe si postavjam naj-visokoto prepjatstvie. Otkrivam krasivoto v otvratitelnoto. Pobezhdavam sam sebe si! A edin puknal plyh e fakt, pred kojto trjabva vsichki da se zamislim. Kakvo sme nie, ako ne obiknoveni plyhove? Neka njakoj ni ubode s neshto ostro i vsichko shte izteche ot nas, vsichko, koeto znaem, vsichko, za koeto si vyobrazjavame, che sme ili shte bydem. I sega postavjam milija si Archibald na fona na edin myrtvy korab. Kakvo iskam li? Iskam da govorja za vseobshtata gnilota. Za vseobshtata gadost, v koeto zhiveem! Zashoto tozi korab, tozi skapan "Deligrad", kojto sled njakoja i druga sedmica shte byde narjazan v korabostroitelnicata i pretopen tam v njakakvi si visoki peshti, e plaval godini nared na majtap mezhdu Belgrad i SHabac. Ciganska kapela na palubata! O, kleti lajnari! Kyde sa sega onezi dami i chadyrchetata im! Izkljopal gi e malkijat Archibald! Vizhdate li, edna plyhska smyrt, v poslednija stadij na razlagane, e obhvanata, kak da kazha, kato che li s njakakyv mehanizym ot tezi korabni mashini i chudesii.

Glej, tova sa zybni koleleta, a tova - lostove, i neshto meko i gnilo se sblyskva s neshto tvyrdo...

Jegulja se opitva da narisuva vsichko tova, no kato njama predshestvenik, trjabva sam da si propravja pytja. Vsichko izglezhda logichno, nali? I Archibald, i myrtvata voda, i myrtvija korab!

- Ama vie ste samo glupavi vetrohodci - kazva, - sportyt mi e krajno protiven! Kakvo shte postignete? SHTE me nadzhiveete dva meseca i polovina sys skapanoto si zdrave. No nishto njama da vi otryve da zaprilichate njakoj den na Archibald!

Jegulja kazva, che vsichko shtjalo da izgnie: i horata, i plyhovete, i korabite!

I toj li?

I toj, no predi tova shtjal da ostavi sled sebe si sleda, dokazatelstvo, che e chatkisal neshtata! SHTjal da belezhi skapanija si strah s pero i pak shtjal da ni precaka - shtjal da zhivee po-dylgo ot nas, makar che postojanno se grizhim za tricepsite i bicepsite si. Boljala go onaja rabota za zdraveto i sporta!

Prez sledvashtite dni useshtahme revnost, momentalno shtom Mima svieshe v rykava na Jegulja. Zashtoto Mima beshe privlechena. S kakvo - tova oshte ne mozhehme da znaem.

Jegulja ponjakoga beshe razgovorliv, prikazvashe ni s chasove, kato che li beshe lud ili narkoman, za plyhovete si, pljeshe "skapanata oficialna zhivopis, kojato poluchava dyrzhavni nagradi", stroeshe vyzdushni kuli, a ponjakoga pyk go svarvahme potisnat i synen - javno mu skachahme po nervite si sys sportnija si duh.

Vednyzh ni predlozhi trimata da risuvame Mima.

Razdade ni listove, na chiito gyrbove imashe negovi zapochnati risunki, tush i pera. Toj samijat si izbra tush s cvjat sepja.

- E? - kaza, vdigajki zhyltite si ochi kym Mima, i tja mylchalivo smykna malkija si banski.

Sprja mi dyhyt. CHesto vizhdahme Miminoto golo tjalo, no to njakak si beshe semejna rabota - za pryv pyt njakoj beshe stranichen svidetel na nashata erotika.

- Razhozhday se! - naredi Jegulja. - Svikni malko s koraba...

I tja vyzsjadashe korabnite kranove, umilkvashe se o velikanskata kotva, iztjagashe se vyrhu vyzhetata, dokato Jegulja ne ja namesti v osnovata na visok gladyk komin. Zapochnahme da ja risuvame.

Pri Ale Mima prilichashe na pornografskite risunki, pobjagnali ot vratite na njakoj obshtestven klozet. Imashe malka glava kato karfica i obli hylboci. Laskaeh se, che sym dobyr risuvach (chista gimnazialna zabluda!), no pod prystite mi Mima se prevryshtashe v gips ot chas po risuvane.

Na hartijata na Jegulja Mima razhdashe goljam razlozhen voden plyh. Ochite j bjaha pritivoreni ot udovolstvie, a rycete j pregryshtaha visokija komin, prevyrnat vyv falus.

Ale smachka risunkata si i ja hvyrli vyv vodata.

Posledvah primera mu.

- Naesen otivam v Parizh - kaza Jegulja, bez da prestava da skyrca s pero po hartijata. - Plyhovete mi sa zreli. Tykmo sega mu e vremeto da plynat iz Evropa i da izgrizat onezi skapani esteti. Idvash li s men?

Ne kaza nito da, nito ne, no, dokato se vryshtahme na pristana, zabeljazahme, che po rekata pluvat pyrvite opadali lista i che Mima e razsejana.

DVANAJSET

Pyrvata kartichka pristigna prez oktomvri.

"Slynochledi" na van Gog. Na gyrba - samo dve bukvi -
M. L.

Sled neja dojde fotografija na kamennoto chudovishte ot Notr Dam, syvsem izpodraskana ot mnozhestvo nerazbiraemi podpisi. Vizhdashe se, che kompanijata na Mima e bila myrtvo pijana.

Kogato M. L. zamina, sjakash rekata sprja. Dori i vjatyryt po Sava ne duhashe veche kako po vremeto, kogato plavahme zaedno. Ljulehme se na "Pjana" bez vsjakakvo udovletvorenje, zakotvjahme se do salovete na naj-mrachnite savski bezdelnici i teljaci, razkarvahme po rekata zabludeni momichenca...

Ponjakoga vse pak stavashe hubavo - togava, kogato spasjavahme detski topki, padnali vyv vodata. Lovjahme gi iz rekata, a decata pishtjaha na brega.

Mislja, che spasjavaneto na gumeni topki ot vodata e naj-hubavoto zanimanie za njakoj, kojto ne znae kakvo bi storil sys sebe si. Pyrvo syzirate njakoe dete kak ticha sled topkata; vizhdate jasno kak tja se tyrkalja kym vodata i kak ja podhvashta rechnoto techenie. Sled minuta-dve topkata e ponesena ot byrzeja i perdashi po sredata na rekata. E, togava se pojavjavame Ale i az i zapochva golemijat lov. Otnachalo decata misljat, che shte im otkradnem topkata, no kogato im ja vyrnem na brega - piskat ot shtastie i ni smjatat za geroi. Otvednyzh zapochva da ni se struva, che shmatkaneto po rekata ima njakakyv smisyl.

No kogato Mima zamina, vse poveche se smeehme mehanichno, a starite lafove se vrytjaha kato iztyrkani

gramofonni plochi. Ostavjahme "Pjana" na sydbata j, a Ada Ciganlija zaprilichvashe otново na dalechen, izguben raj.

Mima i nejniyat plyholovec se nastanili estestveno na Levija brjag (Rue de Marles) v edin symnitelen hotel, kojto, kakto ni razkazvashe po-kysno Mima, smyrdjal na "Utril" i na svaljachi ot dva kilometra. Mima otivala vseki den v Aliansa da uchi frenski, a Jegulja se hvanal kato obsht rabotnik vyv firmata "Brier i sinove", kydeto obrabotval kamyk za litografija i pechat.

Miminijat skok otvyd zavesata ni se struvashe neverojaten!

Vse pak az j go bjah predskazal, razgadavajki sydbata j na dynoto na chashata kafe vecherta v "Kolarac", sled kato se vyrnahme ot rykava na Jegulja.

Dejstvitelno, v тази chasha neshto se raztvarjashe, tochno kakto se raztvarja mida ili dvoen pasians. Njakakvi pytishta spiraha tuk, nachertani v utajkata ot kafe, pytishta i sylzi i edin rizh myzh...

- Vizhdam v chashata ti pari, njakakyv pyt, intriga i uspeh - gadaeh na Mima - i te vizhdam shtastлива ta, otvyd zavesata, vizhdam, che hubavo shte zhiveesh i shte imash mnogo sladki deca, a ako dochakash trijset i shestata si godina, shte zhiveesh dylgo, dylgo...

Znam, vinoven sym za vsichko, koeto se sluchi po-kysno. Revniv kato zhivotno, iskah hitro da iztikam Ale s Jegulja, zatova pochnah da mykna plyholoveca v "Kolarac". A toj sedeshe i mylcheshe.

- Znaesh li, kato che li se plasha ot nego... - prizna mi edna nosht Mima, dokato ja izprashtah do tjah.

- Zashto?

- Toj e genij.

- Ami, genij! - kazah. - Obiknoven puntjor!

- Nedej... - vyzprotivi se tja. - Toj naistina e genij!

- Znachi, shte otidesh s nego v Parizh?

- Ne znam...

No e znaela.

Dnes, kogato vsichko, koeto se sluchi v "Kolarac", e daleche ot men, otbivam se vednyzh godishno v tova kafene - po-skoro krakata mi sami me otvezhdat tam, kydeto sa otgledani naj-ludite i naj-skyepocenni ekzempljari na mojata omraza i ljubov.

Otvarjam koj znae za koj li pyt vratata i v syshtija mig v ochite, ushite i nozdrite mi nahluva onazi stara, dobre poznata ostra mirizma na neprovetreno pomeshtenie, toplata smrad na kuhnjata, smesena sys zastoyal tjutjunev dim - tova e vkusyt na njakogashnoto ubezhishte. Sjadam na *nashata* masa kraj vratata i chakam prijatelite si da dojdut i da okachat palta na zakachalkata. No nikoj veche ne idva v "Kolarac". Samo ponjakoga njakoj ot tjah se otbiva sluchajno i togava se pravja, che sym zaet s vestnika. Obryshtam glavata si nastrana, plashtam byrzo i izlizam. Ako me zabelezhat, struva mi se, che shte me hvanat v neshto nepozvoleno. CHuvstvam se vinoven za mnogo neshta, koito zavyrshiha typo. Izmykvam se mylcheshkata ot "Kolarac", v kojto nikoj veche ne me poznavava, sjakash sym zavaren na tajna panihida za zhivi i myrtvi.

Do men ot vreme na vreme dostigat luksozni katalogi ot izlozhbite na Bane Jegulja. Na cjalata pyrva stranica se mydri familijata mu - Kvizhik! Jegulja inache e Cviich (Cvijizh), no francuzite go izgovarjat Kvizhik, zashtoto gi myrzi da si chupjat ezicite s njakakvi si tam neznachitelni imena, ot koito dori i "ch" nakraja ne mozhe da im se udade. Njakoj, kaktto izglezhda, revnostno se grizhi tezi razkoshni monografii da stigat do starija Kvizhikov kraj. Njama da se uchudja, ako tova vyrshi i samijat Bane Jegulja, vypreki che oshte otдавna syzdade sobstvenija mit

za izgnanika, skysal vsichki vryzki s rodinata, sled kato e stanal edin ot glavnite stylbove na "L'Ecole de Paris".

Prelistvam poslednija Kvizhikov uspeh i se vyzhishtavam ot zvuchnite imena na muzeite, v koito pri opredelena temperatura i vlazhnost se syhranjavat plyhovete na Jegulja: Viktorija i Albert-mjuziym, London. Muzej na modernoto izkustvo, Nju Jork. Kongresnata biblioteka , Vashington. Kolekcijata na syr Roland Pernos. Galerijata na Daniel Kordie, Parizh. Ozhurdjui, Brjuksel. Galerijata na ZHan Bushe, Parizh. Ot vnimatelno naglasenata biografija sa odstraneni vsichki fakti, na koito ne biha mogli da udyrzhat ukreplenijata na izmislenata lichnost na Jegulja i nejnija uspeh.

Osobeno interesna e poslednata glava ot studijata na Boske za nashija Jegulja, kydeto po godini sa razpredeleni kljuhovite periodi v tvorcestvoto na Kvizhik. CHudno, nikyde ne se spomenava starijat "Kolarac". Nito Mima Lashevskaja se spomenava, nito starata Vecejka (klozetchijka), kojato si e na mjasoto, dokato sedja na nashata masa i dyvcha oshte topli pitki s pryzhki.

Obicham da se otbija v "Kolarac" okolo devet sutrinta, kogato masite oshte ne sa oskverneni s pepel i zaleti s njakakvo pitie. Makar i zakyrpeni tuk-tam, pokrivkite vse pak sa bezuprečno chisti i izpynati. Kelnerite byrshat chashite i gi podrezhdat v redici, za da im bydat pod ryka po-kysno, kogato stane navalica. Upraviteljat, oblechen v cheren pogrebalen kostjum, narezhda karamfili i chisti pepelnici. Okolo deset na masite pristigat hrupkavi topli pitki sys zachervena korichka. Pokrivat gi s goljam styklen pohlupak.

"Kolarac" e, inache, syvsem obiknoveno belgradsko kafene, bez neshto izkljuchitelno koloritno v sebe si. Stenite do polovina sa oblicovani s tymno dyrvo, koeto napomnja za zh. p. chakalnite vtora klasa. V predobednata tishina na kafeneto ot

vreme na vreme izzvyjnjava nasharenata kasa, zabyľbukva starijat j mehanizym... "Kolarac" e syvsem bezlichno mjasto za vseki, osven za men. I za mosju Kvizhik, vjarvam.

Dokato kafeneto e oshte bez posetiteli, starata Vecejka ja izpolzvat da razrjazva knizhni salfetki. Ot edna salfetka, kojato spored upravitelja, bi bila chisto prahosnichestvo, tja pravi chetiri, razrjazvajki gi s nozh.

Večer, kogato "Kolarac" se izpyľni s dim kato "Graf Cepelin" predi izlitane, a stenite mu izgubjat tvyrđostta si, zamygljat se i se zaljulejat, starata Vecejka shte zaprilicha na pazachka na pykyla.

Tja sedi nepodvizhno kraj masata, na kojato se namirat rula toaletna hartija, chisti kyrpi i drebni moneti v plitka chinijka.

Edna ot rannite kartini na Jegulja, s kojato zapochva mezhđunarodnata si kariera i bjagstvo ot izkustvoto, nosi imenno zagľavieto "Starata pazachka na fekalii" (1959). Ot porite na liceto na staricata ot tova veche prochuto platno s razmeri 2,50 h 2,35 , koeto se pazi v Musje d'Art Contemporain v Monreal, se sipe ryzhda, dokato otdelni chasti ot tjaloto j napyľno izchezvat kato iztriti s guma v zhyľtenikavite amonjachni izparenija, koito blikat ot vratata na kľozeta, zaedno s glutnica vodni plyhove. Starata Vecejka e pokazana tuk v pozata na vseznaeshtite veshtici ot prologa kym "Makbet".

Ima neshto porazjavashto pravdivo v tova platno (priznavam, makar che ne sym lud po kartini ot Kvizhikovija tip) - dokato go gľedate, struva vi se, che vsichki neshta pod svoda nebesen zavyrshvat točno tuk, pred vratata na toaletnata: ljubov, doverie, pijani izpovedi, lapane, alchnost, lajna, vsichko... Ochite na Vecejka ot "Kolarac" sa stari kato Balkanite. Zad tjah e bezdna ot tymnina. Te sa videli vsichko i vsichko sa uznali i sega sa tuk da bydat svideteli na choveshkata

sueta. Tazi zhena e vidjala prikriti Narcisi - zaglezhдали vniimatelno kosata si pred ogledaloto, zapoznala se e sys skypernicite i dylgotu im tyrshuvane iz dzhobovete, dokato ne otkrijat naj-drebnata moneta; prisystvala e na pohot - vnezapni napadenija i natiskacii pred vratata na kabinata, uznala e vsichko za drebnite izmami, chula e syskashtite ugovorki nabyrzo za tajni sreshti na tri metra ot sypruga, kojto bezgrizhno stoi na litrovata si butilka; krachka po-natatyk, vidjala e ludostta, onezi smahnati tipove, koito razgovarjat sami sys sebe si nad pisoara; zapoznala se e s perverzijata v porochnite dopiri na pedita i lesbijki, obgyrnati sys smrad na urina - i dejstvitelno, pazela e vsichki tezi sceni kato tajna, chastica ot kojato e bila i samata tja v kraja na umirashtija den. Znaela e kak zapochvat mnogo neshta i kak zavyrshva ljubovta, kojato e imala namerenija da preobyrne sveta.

Sochejki edin star politik, kojto toku-shto se protytril kraj nejja, hvanal se za stomaha, edna stara Vecejka kazala:

- Onezi tam gore naj-napred dyrzhat rechi i si vdigat nazdravici, a posle slizat tuk da povryshtat!

Pet vecheri govorih na Jegulja za vecejkite, za zhivite portreti na padenieto na njakogashnite uvazhavani gospozhi, stanali negodni za zhivota. Razkazvah mu za tova, kak nakraja, ostanali bez sredstva, sa se syglasili da pazjat lajnata na onezi syshtite familii, kym koito njakoga sa prinadlezhali. Ako njakoj narisuva edna Vecejka, govoreh na Jegulja, na liceto j trjabva da sa izpisani mydrost, skeptichnost i dobrotta. Primirili se s zhivota, vecejkite vsjaka vecher ni pokazvat s primera si, che ne trjabva dokraj da se doverjavame na shtastlivata si zvezda.

I naistina, vsichko tova, za koeto razgovarjahme, a oshte i onja osoben tymen ton na myglata, pojavjivashta se samo mezhdu devet vecherta i edin i polovina sled polunosht v "Kolarac" i nikyde drugade po sveta, syshtestvuva v tazi

prochuta kartina na Jegulja. Vyrhu tova platno e opredelen stilyt mu - "da se materializira nedejstvitelnostta na synja, razlivajki go v more ot tymna svetlina..." (Alain Bosquet, 1961)- syshtijati onzi stil, kojto dnes se e prevyrnal v shtancirane na razmnozhenite banknoti-kartini, koito dyrzhat i samija si tvorec v robstvoto na maniera, ne pozvoljavajki mu da risuva nishto drugo, osven plyhove v zhyltoto zarevo na "Kolarac".

Estestveno, Alain Bosquet i ne synuva, che stenite na edno bedno kafene njakyde na Knez Mihajlova ulica, njakyde v Syrbija, njakyde v JUgoslavija, njakyde na Balkanite sa oblicovani imenno s tymno dyrvo i che svetlinata v тази byrloga e oskydna i bleda zatova, che myzhdukashtite krushki sa skriti s mrysnobeli globusi ot mytno styklo - nikoj i ne predpolaga, che taka daleche ot iziskano presmetnatija bezporjadyk v parizhkoto atelie na Jegulja, do koeto kolekcioneri i galeristi se izkachvat s pomoshhtta na mnogo vryzki i podgotovka kato za poklonenie, zhivee vse oshte "Starata pazachka na fekalii" i che vsjaka sutrin s typ nozh rezhe kupishta knizhni salfetki. Gospodin Bosquet, estestveno, ne e vinoven; velikijati Kvizhik nikoga ne mu e dal tova neznachitelno svedenie, makar che lichno az se symnjam da e mogyl da go zabravi. Toj prosto ne e zhelael da razkrie proizhoda na svojata tymna svetlina. Gledah po celi noshti kak Jegulja, vyrhu gyrba na kutija cigari "Morava" skicira bezbroj varianti za portret na Vecejka. I dokato nie se ligavehme na masata, sipejki duhovitosti, Jegulja pokrivashhe sys skici salfetki, kelnerski blanki i kutii ot nashite cigari. Risuvashhe s himikalka, a kogato se svyrsheshe, paleshe kibriteni klechki i prodylzhavashe da risuva s vyglena na vyrha. Ponjakoga risuvashhe s Miminija moliv za ochi, podchertavajki otdelni detalji s nejnija ruzh.

I dokato nie izlizahme ot "Kolarac" napylnio izcherpani, sys shvanati ot smjah i prepirni cheljusti, Jegulja otnasjashe sys sebe si pylni dzhobove s izrisuvana hartija.

Beshe, inache, goljam avantadzhiya: ne poznavam nikogo, na kogoto Jegulja da e platil njakoga kafeto! Kogato njakoj si porychvashe naprimer gulash, Jegulja mu otkradvashe parche hljab. Ako stanesh ot masata da pozdravish njakoj prijatel, mozhesh da bydesh siguren, che kogato se vyrnesh, kafeto ti shte e izpito. A chovek, vse pak, ne mozhe da se razhozhda iz njakoe kafene s chasha v ryka.

Jegulja gyltashe vsichko! Dori i plyhovete, s koito tolkova se gordeeshe, ne bjaha negovo otkritie. Otkradnal gi ot njakakyv mlad hudozhnik, kojto prez 1956 g. se obesil na Ada Ciganlija. No sled kato si gi prisvoil vednyzh, stanali poveche ot negovi!

Nakraja tozi plyholovec ni otkradna i Mima, naistina, s nejno pozvolenie, no vse pak - Ale i az ne mozhehme prez cjaloto vreme da dyrzhim sestra si za ryka! Ot druga strana, ludijat kopnezh na Mima po belija svjat pobedi vrozenoto j otvrashlenie - Jegulja sigurno j e obeshtal, che shte stane kralica na plyhovete i tja edin den prosto se izpari ot "Kolarac" bez sbogom.

Mosju SHarl Brier, rabotodateljat na Jegulja, priteznaval malka litografska pechatnica na Rue de Somerard, tochno do muzeja Cluny. Sred klientite mu bili njakoi ot naj-izvestnite parizhki hudozhnici: dju Bjufe, Hans Hartung, Antoni Klave, Poljakov, Sulazh, Karzu...

Jegulja obrabotval litografski kamyk v rabotilnicata na Brier za mizerna nadnica.

Frenskite rabotnici sa do goljama stepen gospoda, za da se syglasjat da styrzhat kamyk, zatova predi Jegulja rabotel

njakakyv turchin, a predi nego pyk edin senegalec. Litografskij kamyk, inache, se shljajfa po slednija nachin: pyrvo se zaliva s voda, sled neja se nasipva fin rechen pjasyk, a sled tova se tyrka s drug, po-malyk litografski kamyk, dokato ne izchezne i poslednata sleda ot starata risunka. Tyrka se, dokato na chovek ne mu izskochat ochite ot naprezhenie!

Kamynite se shlifovat v mazata na pechatnicata. Tuk, pod zemjata vinagi e vlazhno i zadushno. CHernorabotnicite ot mazeto rjadko vizhdat slavnite ptici-hudozhnici, koito poseshtavali rabotilnicata na mosju Brier. Te idvat obiknoveno predi objad i nadraskvat risunkite si za njakolko minuti, a sled tova rabotnicite s dni gi prigotvjat, dokato gi otpechatat. Sled vsichko tova hudozhnicite se otbivat da podpishat grafikite i po tozi sluchaj mosju SHarl izmykva prochutija si konjak ot departamenta SHarant, za da polee uspeshno zavrshenoto delo.

Mosju SHarl se polzva s goljam avtoritet sred parizhkite litografi. Rabotilnicata mu e svoego roda svetilishte. Nishto ne se e promenilo v neja ot vremeto na starija Pol Brier, negovija djado, kojto zaedno s Lotrek izmislil nova tehnika za litografsko otpechatvane, pryskajki bojata ot chetka za zybi. Nezhnite prelivanija, postignati po tozi nachin, predizvikali syshtinska malka revoljucija po tova vreme i vednyzh zavinagi utvyrdili avtoriteta na pechatnica "Brier i sinove". Mosju SHarl Brier zatova se pazi ot novostite kato ot chuma. SHTom njakoj mu predlozhi da modernizira pechatnicata, toj gordo mu otgovarja: "Ne, moj gospodine, dokato az sym zhiv, tuk njama nishto da se promeni! Ako ne vi e po vkusa mojata litografija, zanimavajte se s amerikanskata sito-shtampa!" Toj otiva tolkova dalech, che ne smenja dori starite dyski na poda, koito vecher, kogato rabotilnicata se zatvori, se posipvat sys styrgotini i se mete kato predi sto godini.

Taka vse oshte edno ot naj-vazhnite predimstva na rabotilnicata "Brier i sinove" e rychnoto shlifovane na kamyka. Navsjakyde veche sa vyvedeni elektricheski aparati za polirane, samo pri mosju SHarl rabotnikyt izstyrghva kamyka na ryka! Polovin godina тази работа, znachi, izvyrshval Bane Jegulja, narechen Kvizhik. Namiral se na naj-niskoto stypalo v rabotilnicata na mosju SHarl kato prost "fizikus", kakto belgradskite huligani narichat obshtite rabotnici. Ne go schitali za svoj dori frenskite pechatari, tyj kato ne bil chlen na profsyjuza im i spored tjah otnemal hljaba na njakoj francuzin. Kogato Jegulja vednyzh popital na koj francuzin otnema hljaba, ta da mu go vyrne, te ne mogli nishto da mu otgovorjat.

Jegulja shest meseca shlifoval kamyni dolu, v mazeto, mislejki si naj-chesto za Sizif. Rabotel gol do krysta, psuvajki prez zybi frenskite pedita. Za da razhubavi zhivota si po njakakyv nachin, po stenite okachil svoite skypi plyhove. SHarl bil dovolen ot tozi mylchaliv rabotnik, kojto grizjal kamyka.

Edin den pechatnicata bila posetena, sydejki po vsichko, ot avtoriteten gost, chovek s izdylzheno konsko lice, oblechen v nov-novenichyk rabotnicheski kombinezon. Prez tezi godini parizhkite salonni levichari obichali da se oblichat s rabotnicheski kostjumi i da pushat evtin "Goloaz". Iz pechatnicata se raznesla vestta, che gospodin rabotnikyt, inache prochut hudozhnik, zhelael da smeni dotogavashnija si litograf, zatova mu preporychali starija SHarl Brier. Obhodil za celta naj-napred presite v suterena, a sled tova go zaveli vyv vlazhnoto maze, za da se uveri i sam, che pri mosju SHarl kamynite se polirat naistina na ryka.

Jegulja se pravel na shantav. Ne prekysnal da shlifova edin goljam kamyk.

Gospodin rabotnikyt vednaga zabeljazal plyhovete po stenata. "CHie e tova?" - zapital toj mosju SHarl.

Poluizvinjavajki se, sobstvenikyt mu objasnil, che negovijat nov rabotnik v svobodnoto si vreme izrabotva sam tezi stranni risunki. No ako na uvazhaemijat gost mu prechat, izvikvat u nego otrvashtenie i, izobshto, dejstvat mu neprijatno, shtjal da pomoli svoja chovek veche da gi dyrzhi v bloka si.

Posetiteljat, ochevidno, ne bil typ: vednaga ocenil stojnostta na plyhovete i plyholoveca v tishinata, sred kojato se chuvalo samo styrzheneto na kamyk o kamyk, skyrcaneto na pjasyka i zybite na Jegulja.

Uvazhaemijat gost po tozi nachin vidjal risunki, koito nikoga ne bi mogyl da napravi. Ot tjah sjakash napiral bunt. Njakakva dryzka, predizvikatelna prinadlezhnost kym podzemieto.

Eto, pred nego svetyt se razpryskval na parcheta, otrovni izparenija pokrili zemjata, potopena v myrtvite vodi na njakakyv stranen rechen rykav, a ot тази gniloch i pepel se spasjavali s bjagstvo plyhove s nastroynala kozina. I vsichko tova bilo izpylneno s virtuoznostta na Leonardovite skici za bojni i letatelni mashini; mozhe bi s malko primes ot severnjashkata shkola - naprimer Albreht Djurer ili Hans Holbajn?

A vse pak risunkite dejstvitelno sa novi, nevizhdani... Izvikvat u zritelja njakakva syprotiva, tjagost, kojato se prevryshta v bjas, shto li? Zashto trjabva da se risuvat takiva gadni neshta?

No gostyt po-dobre ot kogoto i da e, shvanal, che grozotata na plyhovete i na plyholoveca e samo prividna, che tova v syshtnost e shtit, zad kojto nezhnijat plyholovec se zashtitava ot potopa na vseobshtija atomen strah. Storilo mu se oshte, che u nego e poznal svoja bunt ot chetirijset i deveta, dokato oshte ne bil prodal dushata si na djavola i ne stanal syuchastnik na kolekcionerite. Onova vreme, kogato risuval tragichni utrinni razpjatija, pred koito se spirat kasapi i

zarzavatchii ot Les Halles, v mrachna noemvrijska svetlina. Dokato bil v onova, koeto kolekcionerite dnes s blagogovenie narichat negova "goticheska faza".

- Bih iskal da kupja njakoi ot tezi risunki - kazal na mosju SHarl, - naprimer тази! Kolko struva?

Sprjal se točno pred Mima, kojato razhdala voden plyh. Hartijata bila omazana i obgorena po kraishtata. Tazi risunka bila taka dylgo i taka otchajano-uporito tvorena, che na neja zeeli dupki kolkoto ednofrankova moneta. Hartijata ne bila izdyrzhalo besa na Jegulja.

- Combien?- popital, znachi, posetiteljat Jegulja, ot kogoto se leeli potoci pot.

- Milion! - procedil Jegulja i prodylzhil da grize kamyka.

- Milion?! - smajal se uvazhaemijat gost. - No, molja Vi, objasnete na tozi mlad chovek, che dori i moite risunki edva stigat milion...

No oshte predi mosju SHarl da se opita da objasni kakvoto i da e na Jegulja, gostyt izglezhda se razkajal za nekontroliraniya izblik na tshteslavie. V syshtija mig, kogato go kazal, se razkajal, no veche bilo kysno! Dumata bila izrecheno, vryshytane njamalo. Izsilil se, a Jegulja samo tova i chakal.

- Naistina li? - usmihnal se detinski i izbyrsal mokrite si ryce v litografskata si prestilka. - Prodavate gi za milion?! Pozdravjavam Vi! I Vie, znachi, ste dobyr hudozhnik...

Stisnal v shepi bledata ryka na gospodina i se zahvanal pak sys svoja kamyk. Posetiteljat, bez da kazhe duma, se zavyrtyal na peta i jadosano izljazyl ot mazeto. Mosju SHarl, panikjosan, daval znaci na Jegulja zad gyrba mu.

- Znaete li s kogo razgovarjahte? - spusnal se v mazeto razgneven sled pet minuti.

- Znam - kazal spokojno Jegulja. - S Bernar Bjufe.

TRINAJSET

Sred rabotnicite-francuzi byrzo se razchulo kak Jegulja opravil Bernar Bjufe. Kak go e postavil na mjestoto mu! Zatova na drugija den go pokanili "na chasha cherveno". Izobshto avtoritetyt mu tvrde porasnal i poveche ne mu govoreli, che otnema hljaba na tehnite synarodnici.

No Bjufe se vyrnal sled dva dni.

Neshto izglezhda go privlichalo kym tova vlazhno polumrachno maze: plyhovete ot Ada vyrsheli svojata rabota. Iskal oshte vednyzh da proveril, dali ne se e izlygal, zatova zavel i svoja impresario Etien Solanzh, za da vidi tozi mrachen balkanski Sizif, kojto družhi s plyhovete i predricha skoroshnija kraj na sveta.

Jegulja, syvsem kato che li nishto ne se e sluchilo, i tozi pyt si shljalfal kamyka. Mazeto vonjalo na pot i pjasyk. I plyhovete bili tuk: gledali ot stenite s plyhskite si ochichki mychenichestvoto na svoja tvorec.

- *Voilà!*- kazal na Solanzh - *C'est ça!*

Ne, ne se bil izlygal! Naistina v tova maze sred myki se razhdalo neshto. Tam se zachevalo vseobshtoto neshtastie na tozi svjat. Negovoto razlagane, negovata bolest i gnilotata na vselenata, s kojato e obkryzhen. I vsichko tova bilo razkazano s detskata usmivka na njakogo, kojto ne se plashi ot nishto. Syzdateljat na tezi plyhove se hilel v liceto na sydbata si.

Bernar Bjufe vednaga usetil tova. Oshte poveche, che veche otdavna bil ot drugata strana na barikadata, zavinagi rob

na maniera, ot kojto ne mu pozvoljavali da se izmykne - nito Solanzh - tozi syshtijat, nito luksoznija zhivot vyrhu tezi bedni, bezbroj upotrebjavani i vizhdani opticheski vertikalni.

"Nashite glavni kupuvachi sa amerikanskite kolekcioni - govorel Solanzh, - te ne iskat eksperimenti, a kartini, koito vednaga shte poznajat, che sa tvoji, dori i ot dvesta metra! I na tymno, choveche! Te vlagat v tjah svoite kyrvavi dolari i gi vlagat dotogava, dokato te dyrzhim na povyrhnostta, a tova veche e moja rabota..."

"Iztyrkah se ot upotreba - mislel si Bjufe, gledajki plyhovete, - no eto prjasno meso za tozi kartinojad. Njama da izteche mnogo voda v Sena, a Solanzh shte napravi i ot nego konfekcija, bokluk. I malkijat Sizif na tuj otgore shte mu byde priznatelen do grob za tova."

Ot druga strana Jegulja omeknal: vidjal, che neshtata stavat po-seriozni - plyhovete pochnali sami da si propravjat pyt kym uspeha, grizejki s rezcite si presitenata kozha na tezi iztyncheni francuzcheta. Prekysnal shljafaneto na kamyka i domyknal pet bloka, izduti ot risunki.

Etien Solanzh, estestveno, ne izrazil nikakvo vyodushevlenie. Po-skoro izglezhdalo, che cjalata тази rabota izobshto ne go interesuva i che izdyrzha samo zaradi Bjufe. Razglezhdal mylchalivo list po list, mislejki si, che Gospod-Bog e spravedliv i nepredskazuem; che geniite i hubavite momicheta se razhdat navsjakyde, dori i na Balkanite, v Syrbija, za kojato negovijat bashta mu razkazval kato za divashka i vojnishka strana. Pazel se da pokazhe radostta si, che hudozhnicheskij kysmet ne go ostavja i na shejset godini, kogato kolegite mu ili se ottegljat sled uspeha v kyshtite si iz Provansa, ili izbjagvat riska, izlagajki samo provereni imena. Eto, sluchajat mu podnasja v rycete edin chist genij, i to genij, kojto dnes mozhe da se kupi na bezcenica, za malko drebno, i da se obvyrzhe s

edin stabilen dogovor, che da se doi ot nego talant i pari, dokato na horata ne im vtrysne ot naludnichavite mu plyhove. Estestveno, sreshtal bil chesto talantlivi hudozhnici, no za тази rabota ne e vazhno da bydesh talantliv, a dostatychno lud i da izdyrzhish cjal zhivot, grizejki bojata. A tozi e imenno takyv, ochevidno. Eto chovekyt, kojto shte mazhe maslo po hljaba na vnuchetata mu Pier i ZHorzhzet!

- Znaete li kakvo? - kazal sled vsichko na Jegulja. - Vie nesymmeno imate izvesten talant, no vsichko tova e oshte dosta nezrjalo i surovo. Vie, estestveno, znaete, che risunkite malko se tyrsjat na pazara, shte mozhetе li tezi neshtica da gi izpylnite s maslo? Poznavate li izobshto tehnikata na risuvane s maslo?

Da. Jegulja kazal, che poznavate tehnikata na risuvane s maslo, no, dobavil, risunkata e osnova na vsichko, a toj lesno shtjal da ja povtori, ako trjabva, i na stena, v beton ili v testo, vse edno. SHTjal da ja izdylbae s nokti v goresht asfalt! A s maslo ne risuval samo zatova, che risuvaneto po tozi nachin iziskvalo izvesten komfort. Atelie, dostatychno prostranstvo i mnogo poveche pari za material. Risunki e vyzmozhno da se pravjat navsjakyde: po chakalnite, naprimer. Na ulicata. Naj-goljama chast ot tezi risunki toj pravel lezheshkom v krevata, zavit eto dotuk, s odejalo, prez dylgite belgradski zimi, kogato njamal s kakvo da se otopljava. Skicite, estestveno, nahvyrljal po reka Sava, iz starite napusnati korabi. A shto se otnasja do trajnostta na risunkata ili masloto, na tova ili onova, gospodinyt sam naj-dobre znael kolko trajni sa piramidite i che pjasykyt edin den prosto gi razjal i zatrupal. Trajna bila samo smyrтта, kazal i mu se izhilil v liceto.

- *Bon!*- kazal Etien Solanzh, sled kato stanal ot stola. - SHTe vidja kakvo moga da napravja za Vas.

Jegulja prodylzhil da shljafa litografskija kamyk za mosju SHarl i sledvashtata sedmica, no na vsichko v

rabotilnicata bilo jasno, che stava neshto izkljuchitelno, sled kato izpratili s pogledi Bjufe i gospodin Solanzh, koito na izlizane ot mazeto zhivo zhestikulirali.

Mosju SHarl smenil na drugija den krushkata ot 25 sveshti v mazeto s nova, mnogo po-silna. Pochnal da naricha Jegulja "*Mon cher ami, Kvizhik!*"

Prez sledvashtata sedmica gospodin Solanzh zavel na vecherja Jegulja i Mima zaedno. JAli v restoranta na hotel "Krijon", obkryzheni ot kelneri, koito ne mozheli da se nachudjat na tova, che mladijat gospodin pie koka-kola s ribata. Dosta stranno, nali?

- *S'il vous plaît, vendange du 1947* - kazal Jegulja.

- *Pardon, Monsieur?*

- *Coca-cola, bien sûr!*

Za predjastie Jegulja si porychal ruska salata. Kelnerite se usmihnali, kogato kazal:

- *S'il vous plaît une salade soviétique...*

- *Charmant!*- vyzkliknal vyzhiteno *mâitre d'hôtel*.

Mima sledvala po petite svoja iziskan domakin v poznavacheskata mu razhodka prez vinata i godinite na rekoltata. Na Solanzh izobshto ne bilo jasno kak tozi izostaven nehranimajko, negovijat bydesht systezatelen kon, nameril takova cenno momiche. Naj-mnogo go smajvala Miminata svezhest i zatova j kazal:

- Vizhda se, skypa, che cjal zhivot ste jali prjasna hrana! Nashite momicheta se hranjat s meso, koeto dylgo vreme e bilo zamrazeno. Te sa bledi i anemichni, sjakash gi otglezhdad v hladilnici... Amerikanskijat nachin na zhivot napylny shte ni unishtozhi! No Vashata kozha!...

Mima тази веcher bila blestjashta.

Starijat Solanzh se naslazedaval na nejnata mladost, bez da izpuska iz ochi Jegulja, kojto pravel malki plyhcheta s vosyka, pokapal ot sveshtite. Napravit shest cherveni plyha.

Predlozhil im da gi otkara do kvartirata, no te otkazali. Prodylzhili da se shturat po kejovete kraj rekata.

Tazi nosht Mima se opitala da ubie Jegulja s jutija. Zapokitila ja kym glavata mu i go halosala v slepoochieto. Jegulja i dnes nosi tozi beleg.

Zapochnalo ot tova, che Jegulja poludjal ot ljubov kym samija sebe si.

Znael, che vse njakoga shte uspee, no dori i sam ne se nadjava na tazi filmova skorost. Kolko nashi hudozhnici predi nego sa uspeli da zavladejat Parizh? Prochutijat Uzelac dnes e skromen iljustrator na pornografski izdaniya. Iljustrira markiz djo Sad i se obzalaga, che umee naj-dobre da narisuva zhenski zadnik. Hudozhnikyt na zhenski dupeta "maestro JUzelak!" Negovijat naj-goljam konkurent ot Belgradskata hudozhestvena akademija, njakoj si Fedja, kojto syshto taka pristignal v Parizh s blokove, prepyneni s risunki, zavyrshil kato artist v kabareto "Joli Fleur". Objavjavat, che risuva naj-byrzo v sveta. Izliza maskiran kato Rembrand i pravi portreti na gostite, dokato personalyt postavja trapeca za sledvashtija nomer. Dnes toj e edna mizerna pauza ! A v Belgrad go schitali za genij i mu predskazvali goljamo bydeshte. Bydeshte - lajna!

Vsichki ostanali poveche ili po-malko se uplashili ot glada i neizvestnostta i zatova se vyrnali v Belgrad. ZHivejat ot tova, che si spomnjat slavnite parizhki dni. Dosazhdat na studentite s uzh prijatelstvoto si s Dzhakometi i Sutin. Nikoj ot tjah dori ne e vidjal otblizo gospodin Solanzh, a kamo li da e bil s nego na vecherja v "Krijon"!

Mima si pravela planove: shte se preseli izvyn Parizh, v kyshtata, obeshtana im ot gospodin Solanzh, shte pravi ludi

priemi za synarodnici i francuzi, shte mogat da idvat vsichki! ZHivot! SHTe si kupi bjala dvumestna kola i shte kara, natisnala klakson, iz svoja kraj, za da ja vidjat vsichki onezi nishtozhestva ot Senjak. Predi tova shte kara bavno po Knez Mihajlova, po obed; vsichki shte otkachat ot zavist!

No Jegulja mylchal.

Mozhe bi e po-dobre da j kazhe vsichko vednaga, otkolkoto sled tova, kogato shte e kysno. Toj njama ni naj-malko namerenie da zhivee s neja.

- Koj e govorel za brak? - vyzroptala Mima. - Boli me dupeto za brak...

Da ne e esnafka!

Jegulja njamal pred vid samo brak, a izobshto zhivot s neja. Vsichki nashi hudozhnici bili opropasteni ot zheni. ZHenite bili gi dyrzheli pod chehyl. Nikoj ne mozhel da opropasti hudozhnika taka, kakto sobstvenata mu zhenata. Neka Mima znae tova! Zashtoto hudozhnicite ne bili ot tozi svjat, ta zatova zhenite im se grizheli za zhivota: plashtali im naema, gotveli im, razhdali i vyzpitavali decata, osigurjavali im vreme za risuvane... I togava se pochvalo! Te dyrzheli parite, te reshavali vsichko! A hudozhnikyt se prevryshtal vse poveche v domashno zhivotno, koeto snasja kartini, kakto kvachkata snasja jajca. Dokato mozheli da shibat, neshtata njakak si se opravjali, no kogato poveche ne im staval, zhenite im syvsem pobesnjavali: obizhdali gi v sobstvenata im kyshta, pred gostite. Vyv vseki prijatel vizhdali samo njakoj, kojto iska bezplatno da gepi kartina. A ako uznaeli, che na bednite hudozhnici vse oshte mozhelo da im stane ot njakoja druga zhenata, stavali revnivi kato kuchki i samo razgonvali modelite. ZHenite na hudozhnicite bili glavnite vinovnici za provala na svoite sypruzi. Nakraja te ne risuvat kato njakoga i vsichko svyrshva. Kojto e hityr i uspee da nadigrae zhenata v zanajata si, toj shtjal da stigne daleche. A

decata? Decata bili napravo gadost! Izobshto, trjabvalo da se razgoni familijata. Tezi avantadzhii, hraneni kato paraziti ot bashtinija im talant! Da videla samo starija Pikaso: ta toj izobshto ne bil znael kolko zheni i kolko deca bil imal... Jegulja si znael rabotata. Toj njamalo da se mine. Ne, Mademoiselle! Mozhe bi Mima si mislela, che toj ne bil prozrjal namerenijata na onja skapan Solanzh, kojto smjatal da go doi do kraja na zhivota mu? Nego, Jegulja? Ne se bil rodil tozi, kojto da go prekara. Solanzh shtjal da mu posluzhi samo dotogava, dokato ne se utvyrdjal s plyhovete na amerikanskija pazar, a togava *adieu, cher ami!* Da se ebe! No shto se otnasjalo do shibaneto, *merci*, toj vinagi bil gotov za njakoj izstrel, ako potrjabvalo. Za drugo, estestveno, da ne si pravela ustata! Na tova mjasto toj i Mima trjabvalo da se razdeljat. Vseki po pytja si. Pred Jegulja stojala ogromna rabota. SHTjal da im pokazhe na onezi frenski pedali kak se risuvat myda. Myda. Myda. Myda. Myda. Dali bila vizhdala tezi myda? Plyhovete mu shteli da prepluvat goljamata bara i shteli da izkljopat mangizite na glupavite janki. SHTjal da gi puska ot ateliето si i te, taka dresirani, shteli da se vryshtat, pluvajki prez okeana, s mangizite v chovkata.

Togava Mima hvyrlila jutijata i taka se razdelili.

Posreshtnala zorata iz pustite ulici. Njakoj ja zavel rano sutrinta v *Les Halles* na luchena chorba. Prostitutkite podozritelno ja gledali kato neloyalna konkurencija. Na drugija den se hvanala na rabota da se grizhi za frenski bebета v syvsem druga chast na Parizh, blizo do Bulonskija les, no sled dva dena se nashibala ot otchajanie s hazjaina si i zatova poveche ne mozhela da ostane v тази kyshta. Smenila semejstvoto, no j bilo naj-mnogo zhal za decata, s koito se zapoznala. Decata bili fenomenalni, a roditelite - napravo bokluk. Nakraja Mima se razboljala i mislela, che shte umre. Spasili ja dve jugoslavski studentki, pri koito lezhala dva meseca. Sled tova bila

zaprilichala na sobstvenata si sjanka i sobstvenite j pantaloni tancuvali okolo talijata.

Vednyzh, dosta sled tova, minavajki po SHanz'Elize, vidjala kupchina parkirani limuzini pred galerijata na Etien Solanzh. Vyv vitrinata stojala samo edna kartina i samo edna дума:

KVIZHIK

i plyhyt Archibald ot koraba "Deligrad"
Izlozhbata otkril jugoslavskijat poslanik.

CHETIRINAJSET

Izpluva sled edna godina na Knez Mihajlova, počiti prizrachna sled parizhkite prikljuchenija. Sjakash tam beshe pomirisala cveteto na zloto, sjakash zapadnijat angel ja beshe pogalil s otrovno krilo, Mima ni dejstvashe tvyrde stranno i zatova pri nejnoto efirmo pojavjavane v bleđa kadifena roklja Ale i az se pochuvstvahme kato tromavi seljaci.

Bolestta, kojato beshe prekarala, j beshe podarila njakakyv fines i iztynchenost; struvashe ni se, che vse oshte ja obgryshita oblak parizhki vyzduh. Prilichashe na kotka, kojato sled mnogo skitalchestva i patila se vryshta v svoja dvor, za da izlekuva ranenata si lapa.

Razkazvashe ni, che Parizh noshtem gorjal i che po trotoarite jadedi pyrzheni kartofi v plikcheta. V starite parizhki kyshti kvartirite njamali bani, a obitatelite se mieli na obshta cheshma v koridora. Razkazvashe ni oshte, che v Parizh se bila sprijatelila s mnogo ispanci, koito dosta si prilichali s nas, che alzhircite streljali po ulicite s avtomati i che frenskata policija bila naj-svirepata v sveta. Dokumentite si tja narichashe "papiri", a hazjaina si - "patron". Mima njamashe da byde Mima, ako sled edna godina ne beshe uspjala da zatyrkalja svoeto "r" kato francuzojka!

Kaza ni oshte, che Parizh bil absolutno edinstvenijat grad, v kojto trjabvalo da se zhivee i che pak shtjala da se vyrne tam, shtom uredi v Belgrad njakoi neshta.

Sydyrzhanieto na starata j chantichka mirisheshe na belija svjat.

V neja vse oshte imashe neizdraskani parizhki kibriti i razhvyrljani vizitni kartichki. Vyrhu nosnata j kyrpichka vidjahme shtampovan plan na Parizh; negovite mostove i chervenite nishki, koito oboznachavaha liniite na metroto.

Govoreshe tiho, pocti shepneshkom, chudejki se zashto v Belgrad vsichki vikat, kogato razgovarjat. Za Parizh razkazvashe kato za svoja lichna tajna.

Spomnjam si, sedjahme v "Kolarac" i piehme kafe, kogato Mima nenadejno ni pogledna i ni popita dali sme chuvali za Dzhejmz Dijn.

Ne znaehme za nego nishto poveche ot onova, koeto oskydno syobshtavaha nashite vestnici. Novite filmi stigat do nas bavno, edva sled kato ostanalijat svjat im se nasiti; zatova zarazpitvahme Mima za tozi mlad amerikanec i popitahme Mima kakyv e puntyt.

Kaza ni, che vsichko zhivo ludeelo po nego. Cjal Parizh bil lud po Dzhejmsik. Bila gledala i trite mu filma: "Na iztok ot raja", "Buntar bez kauza" i "Gigantyt". Poveche ne bil i snimal.

V tezi zaglavija imashe njakakvo novo zvuchene.

- Ne znam - kaza Mima, - no dokato go gledah, mi se struvashe njakak si, che poveche ne sym samichka, sjakash si namerih brat...

- A nie? - zapitah.

- Tova e drugo...

Izmykna ot malkija si kadifen portfejl sgyinati fotografii na Dzhejmz Dijn i gi razgyrna mezhdu chashite kafe. Po iztyrkanata vestnikarska hartija se vizhdashe, che e bdjala nad tjah mnogo noshti. Mima ne se vyrna ot Parizh s prazni ryce - beshe donesla svoite ikoni i gi podeli s nas.

- Na kogo vi prilicha, kazhete!

Poglednahme i az smajan promylvih:
- Syshtinski Ale...

Tozi, kojto ne poznavo skukata na malkite gradove, ot koito pristigahme tezi godini v Belgrad, nikoga njama da razbere kakvo ubezhishte predstavljava edin kinosalon v 8 ch. vecherta.

Imashe sin pljush, iztyrkan po kraishtata, imashe shumolene ot stanioleni obvivki na bonboni, i skyrpane na sedalki imashe; tam bjaha momchetata ot pyrvija red s dryzko protegnati kraka chak do pod ekrana, imashe i razporeditelki s prestilki ot saten i fotografii na vhoda s mnozhestvo dupchici po yglite - tova sa belezite ot pironite, s koito sa bili zakovavani vyv vitrinite na drugi gradove, v drugi kina; imashe neshto hubavo i otchajvashto v tezi vecheri, kogato se gasjat polileite ot falshiv kristal, a vsichko izchezva v trepkashtata svetlina, kojato idva njakyde otvisoko, ot balkona, vyv vid na treptjasht snop.

Bjagahme ot sobstvenija si zhivot za dva chasa v prerijata, biehme se s negodnicite po saluunite na Poker-flet i probozhdahme bikovete po arenite na Pamplona, vozehme s gondola anglijskata princesa po venecijskite kanali, igraehme step v Broduej; kogato svetlinata se zapalvashe ot novo, izlizahme napylna zashemeteni na dyzhda, po-bedni, otkolkoto kogato i da bilo - neuspeli begylci, vyrnati v siropitalishteto. Ostavahme oshte dylgo-dylgo pred zatymnenite vitrini s fotosi ot gledanija film, razpoznavajki geroite i sluchkite, dokato ulicata se oprazvashe. Kraj na s minavaha razporeditelki i chistachki, a ot foajeto se noseshe kym ulicata onzi edinstven kinosalonen miris - mentol, prah ot kadife i dyzhd.

Slizah taka, godini nared, na glavnata ulica i v nejnite tri kina, razpolozheni prez petdesetina metra edno ot drugo. Stiskah v izpotena shepa banknota ot sto dinara, s kojato shtjah da platja svoeto malko bjagstvo ot plesenjasalija grad. Mojata mladost

beshe pritisnata ot vechnata mygla na tova gradche, izgubeno daleche ot boga, vyrhu koeto dosadnite sedmici se spuskaaha kato raztvoren chadyr.

Prez mesecite, kogato uspjavah da si namerja njakoe momiche i da se samoubedja, che otlichno se zabavljam ("zabavljam se" - gospodi, kolko glupav izraz za teleshkoto razvezhdane po styrgaloto), bjagah v tezi tri kina, chiito programi bavno se smenjaha; zashtoto po tozi nachin mozheh da izbjagvam gradskite ulici, pylni s praznoglavi zlobari, degustatori na minavashtoto mlado meso. Tuk, v tezi saloni, se zapoznah s potnoto stiskane na dlanite, priblizhavaneto na krakata i sluchajno otkritata gladka chast na gyrba, kogato rykata se vmykne pod bluzata, toplija dyh na ustnite na uhoto, sladkata tajna na puberteta...

Ne mozheh sluchajno da ne se sravnja s filmovite geroi, bez da ne unishtozha dokraj onova malko ostanalo dobro mnenie za sebe si.

Kakvo mozhehme da predlozhim na tezi momicheta, koito kato cvetove se raztvarjaha v mekija sumrak?

Na tehnite porti se opitvahme da gi celunem "filmovo", a te se syprotivljavaha, iskaha da si legnat v postelite s nerazmytenata kartina na onezi prerii, na onezi kone i hora, podobni na bogove.

Filmite napravljavaha zhivota ni po onja red, po kojto popadahme v kinata. Mozheshe da bydem otvedeni tam ili tam - zavisesho ot onova, koeto gledahme v kinoto. Vprochem, ne moga da se otyrva ot vpechatlenieto, che poluchavahme tochno tova, koeto trjabvashe da poluchim; che v tezi sluchajnosti vse pak imashe i njakakva vytreshna zakonomernost.

Filmite, estestveno, zakysnjavaha. Pristigaha dve-tri godini po-kysno, togava, kogato po sveta otdavna bjaha prestanali da misljat za tjah. No tova ot svoja strana beshe dobre.

Davashe ni vyzmozhnost do krajnost da da razviem predchuvstviето si, da predvizhdame kakvi li chudesa ni ochakvat oshte, tochno kakto starijat Mendeleev e mogyl da izmisi tegloto na himichnite elementi, koito oshte ne bili dori otkriti. Kato bedni deca sybirahme otpadyci ot celuloidni prikazki, koito razglezenite edinstveni deca ot po-dobrite domove bjaha izhvyrtili na bokluka. Filmyt za nas beshe neizbezhnost, a vsichko, koeto ni se sluchvashe, ni sluzheshe samo da otkriem prilika s filmite, koito poglystahme. Kinosalonite stanaha taka chast ot vsekidnevieto, potrebni kato hrana, neobhodimi kato ljubov. Vjarvahme sljapo na filma. Toj dylgo bivashe za nas edinstven izhod.

Tezi stari filmi dostigaha do nas veche iztyrkani, cvetovete im bivaha izbledneli, a zvukyt hripav. Sled dylgo obikaljane po provincialnite kina dejstviето chesto bivashe razpokysano, rolkite razbyrkani i vsichko tova naivno slepeno, no vse pak, kogato ne uspjavahme da se vmyknem na njakoja prozhekcija, njamashe nishto, ravno na nasheto stradanie.

"Imperial", "Apolo", "Radnik" (Rabotnik)....

Kibichehme s chasove pred vhoda, vslushvajki se v dalechnija tropot na stada i zvuka na chuzhdite dumi, nezhnata muzika na ljubovnite sceni, voja na policejskite koli, a kogato shtastlivcite, uspeli da se vmyknat vytre, v nasheto svetilishte, se pojavjavaha kato lunatici na vratata, sjakash idvaha ot njakoja druga planeta, pitahme gi netyrpelivo kakyv e filma.

- Fantastichen! - otgovarjaha, minavajki, ili posochvaha s palec nadolu i kazvaha:

- Lajna! - kogato naistina beshe lajna.

Vyv vsichki tezi malki gradove s glavna ulica, hotel i park, kydeto ot skuka e presyhнал dori i fontanyt, postroen v proslava na njakoja zabravena data, zhiveeha momcheta, koito

po njakakva cinichna igra na prirodata prilichaha na slavni artisti.

Sys samochuvstvie na shtastlivi lichnosti se razhozhdaha po styrgaloto lyzhe- klarkovci i kupyrovci s onazi syshtata gordeliva pohodka, s kojato njakoga, predi vojната, minavaha tipove lyzhe-Valentino grizhejki se za pytja po sredata na glavata si.

V rodnija mi grad zhiveeha naprimer trima tarzanovci, koito bjaha sledvani po petite ot chiti. Ako se sreshtneha na styrgaloto, se izglezhdaha vrazhdebno, precenjajvaki koj e poblizo do originala. CHitite sledvaha svoite tarzanovci tochno kato vyv filma. Tehnite gospodari stypvaha tromavo, syznavashti silata si, iznasjajki napred pyrvo ljavoto, a sled tova djasnoto si ramo, s ryce, koito ne se opiraha o tjaloto, poradi izpyknalite muskuli. Horata-majmuni gi sledvaha, razveseljajvaki ulicata s puntovete si: izdavaha ot vreme na vrem majmunski vikove i vdigaha polite na momichetata po trotoara. Dejstvitelno imashe mnogo majmunsko v tjah! Kolkoto poveche stareeha, tolkova poveche im priljagashe roljata. Rycete im se udylyzhavaha vse poveche, a byrzy majmunski tikove probjagvaha po licata im. Prjakoryt "CHita" im ostavashe chak do smyrтта.

Provincialnite fotografi i do dnes dyrzhat po vitrinite svoite hudozhestveni proizvedenija - portret na ostarjal Klark, obnazhen bjust na mestna Dzhina Lolobridzhida. Lesno se nabiva v ochi fatalnata prilika: vnimatelno podrjzhanite mustachki i slonskoto bezdushie v pogleda na mestnija svaljach, izpyknalite ustnichki na nashata Dzhina, kojato mezhdru drugoto narodila sjurija deca, no kojato vse oshte narichat Dzhina, dokato fotografijata j blednee vyv vitrinata na glavnata ulica.

Dushite na filmovite geroi se preselvaha po tozi nachin v hiljadi mladi tela, razmnozhavajki se, pomagajki na svoite novi

sobstvenici da se pochувstvat izključitelni v svoja grad i na svojata ulica - da se prenesat vyv filmovija mit i da privlekat vyrhu sebe si pogledite, prisvojavajki chast ot ljubovta, otravena kym nedostizhimija filmov bog.

No nikoga - nito predi, nito sled tova - njamashe tolkova dvojnici, kolkoto po vremeto na posmyrtnata slava na Dzhejmz Bajron Dijn v sredata na petdesette godini na tozi vek.

Tozi artist, kojto se e snimal samo v tri filma, predi da zagine na kalifornijskoto shose kraj grad Salinas na 30 septemvri 1955 godina, karajki srebristija si "Porshe-spajdyr", podari na vrystnicite si syvsem nov nachin na povedenie. Za razlika ot predishnite filmovi geroi, koito spechelvaha vsichkite si bitki, toj gi gubeshe. Vmesto sys sila boraveshe sys slabostta si kato s oryzhie. Vmesto muskuli, imashe trapchinki na buzite. Vmesto ljubov, navsjakyde go chakashe otkaz.

Majka mu, Dzhenifer, umrjala, kogato Dijn bil na devet godini. Rastjal s omraza kym bashta si Dzhordzh, kojto se ozhenil povtorno; presledval postojanno njakakva mygljava ljubov, kojato nikoj ne mogyl da mu predlozhi, po syshtija nachin, po kojto vyrsheha tova milioni negovi vrystnici po sveta. I eto, nakraja vsichki te poluchiha svoja obrazec - momche, podobno na tjah, s kecove i star pulover, njakoj, kojto ne se sramovashe ot nespodelenata ljubov. Mityt okolo negovata smyrt, kojato sjakash i sama beshe kato njakakyv filmov scenarij (kogato zaginal, bil samo na 24 godini), se razprostranjavashe kato bolest iz Evropa i nakraja stigma i do nashite kina, njakolko meseca sled Miminoto zavryshtane ot Parizh.

Celijat svjat tyrseshe nov Dijn.

Tozi mladezh ostavi sled sebe si ogromna praznina v syrcata na svoite zritelni-vrystnici, kojato nishto ne mozheshe da zapylni. "Nov Dzhejmz Dijn: - tova stana deviz na filmovite producenti, koito panicheski tyrseha negov naslednik. V Polsha

tova beshe Zbigneu Cibulski, v Amerika Uoryn Bijti i Robyrt Redford, vyv Francija - ZHak SHarie, v Anglija Dejvid Hemingz, v Rusija - Oleg Vidov.

No nito edin ot tezi shtastlivi izbranici, naslednici na Dijn, ne otgovarjashe na nuzhnite uslovija za koronata. Ne dostigashe mozhe bi malko talant. Za neshtastie i malko točno ot onazi nespodelena ljubov na Dijn. Edno e sigurno: vsichko beshe vyzmozhno da se napodobi, osven svetlinata i fluida, kojto Dijn razpryskvashe iz kinosalona, kakto Ale iz "Kolarac", prez onazi godina, kogato izvednyzh ustanovihme, che e roden brat na Dijn.

Borbata za prestola na Dijn beshe izostrena, konkurencijata ogromna.

V Amerika se lansira nov tip Dzhejmz Dijn - Stiv MakKuín, "Dijn, kojto otmyshtava i spechelva izgubenata bitka na myrtvija si pedshestvenik".

Po Knez Mihajlova plypnaha lyzhe-dzhejmz-dijnovci, koito izgarjaha ot zhelanie da zaginat v srebrist systezatelen avtomobil.

Dzhejmz Dijn usnja da iztika ot moda razjuzdanite mladezhi ot atletichen tip. Vsjako izostaveno momche prilichashe ot samo sebe si na Dijn. Ot momichetata se iskashe da zavladjavat, ot momchetata - da stradat! Frizjorite zalepiha snimkite na Dijn nad fotografiite na neprikosovenija dotogava Gregyri Pek. Vestnicite vseki den pechataha biografijata mu s prodylzhenie.

V Los Andzheliz edin chovek vzial po dvajset i pet centa za vhod v barakata, kydeto bila izlozhena spleskanata kola na Dijn. Parchence ot kolana mu, goljamo kolkoto nokyt, bilo prodavano za 75 dolara. SHalyt mu bil kupen na tyrg za 500 dolara, a rychnijat mu chasovnik dostignal cenata 1300 dolara. Na groba mu vyv Fermont njakolko momicheta se samoubili ot

otchajanie. Filmovite kompanii, za koito rabotel, bili zatrupani ot pisma do Dijn, sjakash bil zhiv! Osnovani bili klubove "Dzhejmz Dijn", a naj-golemijat - v Tokio - nabrojaval shest hiljadi chlena. V nego se plashtal chlenski vnos ot shest dolara. Za tezi ludi pari se kupovali cvetja, koito ot JAponija leteli do grobishteto v Kalifornija.

- Nikoj ne mozhe da povjarva, che Dzhejmsik e myrtyv!
- govori ni razpaleno Mima. - Dori i az samata ne moga da povjarvam tova. No ako syshtestvuva preselenie na dushite, to Dzhejmsik syvsem sigurno se e preselil v Ale i tova vednaga mi stana jasno oshte onazi vecher v Parizh, kogato gledah "Iztochno ot raja"...

Kolko mynichka e planetata, na kojato zhiveem i kak se preplitat nashite zhivoti...

Na 8 fevuari 1931 godina v malka ferma v Severna Indiana se rodilo momche, na koeto dali ime Dzhejmz Bajron Dijn. Tova stanalo ot drugata strana na nasheto kylbo.

Pet godini po-kysno, na etazha, pod kojto se namirala kancelarijata na nachalnik-gara Lipnica, se rodil Ale.

Kogato Dzhejmz Dijn izuchaval aktjorstvo v "Ektyrs stjudiou" pri slavnija Lij Strazbyrg, kydeto go zavel Elia Kazan, Ale chakal lokalnite vlakove s nadezhda, che njakoj den ot vagon pyrva klasa naj-nakraja shte sleze momicheto, za koeto e blenuval v detskata si staja pod pokriva.

Dokato mladijat amerikanec se vlyubval v Ana-Marija Pietrandzheli, Ale se uchel da igrae inglish-valser, nastypvajki selskata si partnjorka pod zvucite na lipnishkija pozharnikarski orkestyr.

A kogato Dijn, umiral na pytja za Salinas v sedemnajset chasa i chetirijset i devet minuti (strelkite na chasovnika mu spreli na 30 septemvri 1955 godina tochno v tova polozhenie),

kakvo li e pravel Ale? Za kakvo li e mislel? Synuval li e, che e izgubil dvojnika si v Amerika?

I eto, tezi dva na pryv pogled razdeleni zhivota se sreshtnaha po njakakvo chudo posredstvom Mima Lashevskaja i trygnaha zaedno po novija pyt, po kojto Ale beshe voden za ryka ot "krasivija mlad trup" na Dijn.

Togava oshte ne mozheh da znaja, che nashata Mima kroi novi planove za velikoto si zavryshtane otvyd zavesata, che obidata, nanesena j ot neshtastnija Kvizhik, e po-dylboka, otkolkoto mi se struvashe, kogato vjarvahme, che epizodyt s Jegulja e izlet, chist majtap. Mima ne se otkazvashe ot bljana si edin den da stane kralica i da se izmykne ot garazha na starija Lashevski. Poveche ot vsjakoga tja beshe upoena ot svoja lud film v "Tehnikolor", za kojto s godini e sychinjavalala scenarij. Parizh samo j pomogna da se zapoznae sys scenografijata.

I kako njakoga j e bil neobhodim starijat Lashevski, s chijato pomosht da vleze nezasluzheno vyv falshivija razkosh na teatralnite kostjumi, a po-kysno debelijat Mishel, s chijato pomosht da jahne edna ot pyrvite belgradski vespi i slavno da se vozi po Knez Mihajlova po obed; tochno kako chrez Bane Jegulja za mig be izpluvala ot nishtetata, hvanala se za opashkite na vodnite mu plyhove, vlachena prez parizhkija poroj - sega j beshe potreben njakoj drug, njakoj nov, i tozi drug beshe Ale, dvojnikyt na Dzhejmz Dijn.

Prosto Mima syvsem ne mozheshe da se primiri s tova, che cjal zhivot shte prekara na losho osveteni mesta, edva svyrzvajki dvata kraja. Zalagashe na vsichko ili nishto.

No pogreshno shte byde da mislim, che v kroezhite na malkite j zhenski zagovori, s pomoshtta na koito trjabvashe da se domogne do shirokija svjat, e imalo presmetлива pokvarenost, hitrost ili kakvoto i da e drugo podobno! Bez kakyvto i da e talant, osven naj-redkijat - za kysmet - na Mima se struvalo, che

samo shte pomogne na drugite da zaemat mestata, koito im prinadlezhat, a te shte j predostavjat v zamjana vyzmozhnost da se sprijateljjava i da uchastva, da prisystva na priemi.

Oshite syshtata sedmica sled zavryshtaneto si zapochna da raboti za Ale.

Iskashe da izvesti na sveta vryshtaneto na Dzhejmz Dijn ot myrtvite i to, che tja lichno go e izroвила.

PETNAJSET

Proletta započna da se chuvstva oshte prez fevruari.

Toplite vetrove, koito duhaha sys sedmici, bez da spirat, bjaha pylni s prijatni predveshtanija.

Zimnite ni palta natezhaha izvednyzh, a kolenata ni započnaha da treperjat. Njakakyv sladyk djavol se vseli okolo masata ni v "Kolarac".

SHTe popitate sigurno za kakvo li e bilo tolkova vazhno za mene i prijatelite mi edno kafene kato "Kolarac"? Mozhe bi dnes tova e bez znachenie, no zavladjavaneto na edno kafene krie v sebe si taktikata ot velikite bitki na zhivot i smyrnt. Gradskite momcheta se borjat za mjastoto si v zhivota, pyrvo zaemajki stol kraj masata v kafeneto! Izvojuvaneto na pravoto da se sedi na masata s vrystnicite e pyrvijat seriozen sblysyk s vyzrastnite, koito veche dyrzhat svoje masi, avtoritet, mangizi.

Obicham i dnes da rekonstruiram na svojata njakogashna masa reshitelnija boj za "Kolarac" (prez chasovete, kogato okolo neja ne sedi na koka-kola tajfa dvajsetgodishni mladezhi). Obicham da mislja za tova kak sym si izvojuval mjastoto, kak ot nego sym napravil svoj shtab i kak nakraja i kafeneto, i az zabravihme otdavna тази vojna. Segame kvit. Tanto za tanto! Povecheto ot onezi kelneri, s koito se sprechkvah, ne rabotjat veche v "Kolarac" - njakolko ot tjah sa pensionirani, edin se udavi v Dunav, drugi rabotjat v po-renomirani zavedenija. No po vremeto, kogato zavladjavah "Kolarac", te obsluzhvaha svoje masi i vseki ot tjah opredeljeno ne obichashe mladite posetiteli,

koito do bezsyznanie blizheha cherno kafe, zaemajki masite, kydeto mozheha da sednat onezi, koito porychvat i pravjat oborot. Zatova kelnerite ot "Kolarac" izmisljaha razlichni trikove, za da se otyrvat ot men. Ponjakoga namirah tabelka, na kojato pisheshe "Reserve" ili pyk prednata vecher izlizashe zapoved za "zadylzhitelna vecherja".

Po vremeto, dokato zhiveehme v Belgrad bez adres, bez registracija i bez kutija za pisma, "Kolarac" beshe edinstvenoto mjasto, kydeto mozhehme da predadem neshto ili da ugovarjame sreshti. V nego mozheha da ni otkrijat provincialistite, na koito im se beshe usmihnalo shtastieto, kogato im se priiskashe da se pokazhat. Bezdomnicite vsyshtnost sa chudesna publika, pred kojato mozhesh da demonstrirash sobstvenoto si prevyzhodstvo. Estestveno, i vseki bezdomnik sam naj-dobre znae kakyv shans predostavja na shtastливо zadomenija esnaf, zatova toj dori i sluchajno ne se syglasjava bezplatno da igrae roljata na ocharovan slushatel na gluposti. Vyznagrazhdenieto e mizerno: malyk zaem, kojto nikoga njama da byde vynat, chasha piene, ponjakoga dori i bez tova - samo izkopchena cigara ili malko drebni za vryshtane s avtobus v Studentskija grad.

Kolko pyti e trjabvalo da slusham chasove nared polupijani otkrovenija, kolko pyti bez vyzrazhenija sym pozvoljaval njakoj da se vzhivjava, analizirajki bedstvenoto mi polozhenie, koeto i v dejstvitelnost ne predlagashe mnogo rozovi perspektivi, samo i samo za da dochakam onzi reshitelen moment, kogato sybesednikyt mi e gotov da izvadi mangizite. Bivah naj-vnimatelnijat i naj-smiren slushatel, onzi, kojto bezkrajno se divi na mydrostta i sigurnostta na svoja domakin ot masata.

Mojat char - plod na usyvyrshenstvanata avantadzhijska tehnik, beshe syrdechno otkrit za vsichki udari, nasocheni sreshtu nekadyrnostta, myrzela, bezotgovornostta, dengubata i

vitaeneto mi iz oblacite... "Govorete, kakvoto si iskate, misleh si az, samo mi platete gulasha i kutijata "Zeta"! Ako dobavite oshte i za avtobusa, shte vi byda byda blagodaren do grob!"

- Ama koj shte ti dade njakoga film?! - govoreha blagodetelite mi. - S kakvo si pokazal, che izobshto zasluzhavash? Slez malko na zemjata, be, ot tija tvoite oblaci, vizh v kakvo si se prevyrnal! Ne me razbiraj greshno, starche, az naistina ne obryshtam vnimanie na mangizite, mislja che ne tova e glavnoto mi zanimanie, no ti dejstvitelno s godini ni pravish na budali! Dlyzhnik si na vsichki strani. Horata govorjat... Eto, vizh! Bih ti dal pryv pari samo da znaeh, che shte postignesh neshto s tjah...

Tuk sybesednikyt mi zadylzhitelno izmykva svoja portfejl i razlistva pachka banknoti, koito pak izchezvat v negovija dzhob. Tyrpjah vsichko s nadezhdata, che njakoj den shte im pokazha koj sym i che te sa se lygali za men.

I taka, sedejki godini nared v "Kolarac", imah vyzmozhnost otblizo da se zapoznaja s neshtata, bez koito shtjah da sym beden. Sitostta na golemite lapachi, cicijstvoto, ludostta, strastta, hazartyt, intrigite, tygotata na nedelnite semejni izlizanija na kebapcheta s luk, tygata, zadushavana s jadene, alchnostta i borbata za vlast... Kelneri vojuvaha protiv despotizma na upravitelja, osven tova edin sreshtu drug, a vsichki - protiv kasierkata; vizhdah kak se razvaljat brakove, zapoznah se sys zavistta, naj-setne: chetjah zhelaniето v ochite na onezi, naj-blagorodnite, da se izmyknat ot тази byrloga na zastojali jastija i symnitelni podpravki, da namerjat njakoi drugi, po-svetli mesta, bjah svidetel na bezbrojnite im opiti da osyshtestvjat tova, i tehnite porazhenija vizhdah; nakraja, az oshte chakam da vidja zavyrshеka na filma za onezi, koito vremenno uspjavaha da se izmyknat ot "Kolarac", ot tozi grad i ot тази strana, da izbجات ot ochite na svidetelite, koito znajat

vsichko za tjah - chakam kato njakakva zlokobna ptica, izmervajki provala si s tehniya uspeh.

No znam edno: vremeto na "Kolarac" e po-silno ot vsichki, koito njakoga sa se opitvali da mu ubegnata. To - onova vreme - gi dyrpa s koncite si prez bunishteto na izmameni ochakvanija i tezi "zlatni momcheta", koito tolkova obeshtavaha, tezi momicheta, ot koito tolkova mnogo se ochakvashe, ne znajat veche kakvo da pravjat s uspeha si, kojto ima stojnost samo ako se pokazhe v "Kolarac", pred nas, ostanalite kletnici, koito nikoga ne go i napuskali.

Ponjakoga kym mojata masa v ygyla do vratata se priblizhava njakoja mlada dvojka:

- Svobodni li sa tezi mesta?

- Ne sa.

Sybuzhdam se i objasnjam, che ochakvam prijateli. No az veche njamam prijateli. Izlygal sym gi. Ne ochakvam nikogo: te dvamata vinagi sa na mojata masa - Mima Lashevskaja i Ale. I kogato i da sedna na *nashata* masa, te veche sa na nejja. CHakat me.

Zimata ni donese mnogo hubavi filmi v Kinotekata: izgledahme celija Grifit, kljumahme na nemija Sjostrem i Drajer, vyzhishtavahme se na Ajzenshtajn i Dovzhenko, hilehme se na Bystyr Kityn i CHaplinovija cikyl. V suterennata zala na Kinotekata mozheshhe vsjaka vecher da se vidjat prijatelski lica, imashhe majtapi i muftene na banknoti ot 500 dinara. Sled prozhekciite otivahme v "Kolarac" na svinski krachka i bob sys susheni rebra i se karahme za tova kakvi filmjagi trjabva da se pravjat.

Predvozhdani ot Mima Lashevskaja nahluvahme v syvsem nepoznati kyshti na Byrdo po terenite na zlatnata belgradska mladezh, kydeto nikoj nikogo ne poznavashe, pylnehme

dzhobovete si s vnosni cigari, kradjahme pepelnici i knigi. Slushahme do bezsyznanie studenija dzhaz. Kuul. Kuul. Kuul.

V Ruskija dom sled filmiranite operi podnasjaha bezplatno vodka i razdavaha znachki.

Hodehme na literaturni vecheri da vidim poznati "ptici" otlbizo. Tova beshe godinata na zlychni svadi mezhdou realisti i modernisti. Pyrvite kyrvavo braneha koraba, kojto, sydejki po vsichko, potyvashe, a drugite izmykvaha citati ot frenskite sjurrealisti, bylvajki ogyn prez nachetenite si dioptri. Aplodirahme i ednite i drugite, vjarvajki, che istinskijat izhod znajat njakoi tretii.

Vse pak nadezhdite ni se vyrtjaha okolo kinoto.

Kinotekata na Kosovska ulica prilichashe na katakomba na rannohristijanski fanatici. Ot pozicijata na nejnija zadimen suteran onzi, oficialnijat film gore, kojto se vyrteshe po kinata i obikaljashe festivalite, ni se struvashe napravo lajna. Vseki imashe svoe mjasto v tozi sveshten suteran. Ale, Mima i az sedjahme obiknoveno na chetvyrtija red po sredata, mesta sedem, osem, sedem...

I dnes obicham da sedja blizo do ekrana. Struva mi se, che taka napyлно sym obgyrnat ot kartinata, makar che njakoi dami, koito ot vreme na vreme vodja na kino, sa sklonni da tylkuvat tozi moj navik kato stisnatost, tyj kato tova sa naj-evtininite mesta. Glupachki!

Eto ni tuk, v polumraka na Kinotekata sme i chakame da zapochne filmyt. Okolo nas sa kysogledi ljubiteli, pobyrkani amatjori, koito vmaniacheno snimat nerazbiraemi istorii na 8-mm-ova lenta v Kinokluba; zabludeni ovchici i profesionalisti, koito sa reshili da se obrazovat, sled kato sa sysipali pyrvite dyrzhavni filmi. Sedim ramo do ramo s mladi intelektualki, koito ot slabost kym horata na izkustvoto se shibat s tjah. Talanti i obozhateli! Dishame syshtija zastojal vyzduh s momichenca,

koito se bojat za esnafskija si himen, ochakvajki istinskija shans - vsichko, vsichko, no himenyt - ne, ako mozhe *peting*, gotovo! Te se podgotvjat za vsichki probni snimki v kinostudijata "Avala"; nikoj ne e i synuval, che tezi skromni gimnazistki sa zanesli tam golite si fotografii, syblaznitelni pozi, zasneti ot rodnija im brat-ljubitel. Tuk ima i mladi poeti, osven tjah brodjagi i bezdelnici, pod chijato kozha se krijat nezхни syrca - plachat, kogato na kraja na filma zagiva Pol Muni; bijat se s protivnikovata mafija pred vhoda na Kinotekata. V tozi suterena na Kosovska ulica uzrjava kato plod v utroba onzi tipichno belgradski filmov stil, zhaden za znaniya, oblechen s iztyrkani dzhinsi i cherni puloveri "bie", s ryce, prepyneni sys zakysneli chuzhdestranni spisanija. Tuk sa vsichki onezi, koito vednyzh za vinagi bjaha zarazeni ot kinoto.

I Mima Lashevskaja pluva prez vsichki tjah "byterflaj", churulikajki, dushejki, precenjajki, ocharovajki. Vzima nazaem mangizi za nas, ugovarja sreshti, organizira sybiranija - s edna duma, zhivee izcjalo s obshtestvenija zhivot, plenjavajki syrcata po-byrzo, otkolkoto po vreme na prozhekcija uspjava trepetnata Polet Godar.

Nakraja tja otkriva onova, koeto j trjabva: zapoznava ni sys svoja "mnogo, mno-o-o-o-ogo mil sta-a-a-a-ar prijatel, Zdenchica"!

Tova e bivshijat artist i bivsh korepetitor Zdenko Pavlichek, kojto ni kani sled filma na "po edin drink" v apartamenta si.

V dve malki pomeshtenija, zadrysteni ot orientalski taburetki i vitrini, v koito bleshtuka styklena menazherija, gospodin Pavlichek potriva podobnite si na ponichki dobre gledani ryce, cherpejki ni s shokoladovi bonboni.

- Ah, ah, dragi mladezho, ta Vie ste taka sharmanten! - kazva toj na Ale. - Ne, dejstvitelno, syshtinski Dzhejmz Dijn, chestna duma!

- Ela da vidish banjata! - izvikva me shepneshkom Ale. Gmurnah se aromati, koito dotogava nikyde ne bjah sreshtal: indijska kamenna sol za kypane, pudri i chervila, losion v shishenca s izdylzheni shijki i perverzna mekota na havliite... Kato vlezete v тази баня, vi se struva, che ste se potopili v njakakva goljama rozova pudriera. Ot policata se usmihva velikanska bjala mechka s vratovryzka ot saten.

- Istinska pedalska banja! - kazah i za otmyshtenie otkradnah kutijka s nozhcheta za brysnene.

Nashijat domakin oshte otdavna se e prehvyrilil ot niskoplatenata profesija korepetitor na rabota po sybirane na statisti. Za tova sa mu pomognali tajnite pedalski kanali i izkljuchitelnoto vladeene na njakolko zapadni ezika.

- Neunishtozhimi sme, malkijat mi! - kaza mi gospodin Pavlichek, dokato mu pomagah da prigotvi sandvichi v kuhnjata. - Mogat da ni otnemat vsichko, osven gradskoto vyzpitanie, a sled tova si vyzvryshtame pak vsichko, zashtoto sme zhilavi... ZHilavi! Nashata gradska klasa oshte ne e uspjala da se provali. Poprechihia j da se razvihri napylna! Znaete li kak spasjvashe djukjanite si kletijat mi pap€pri bankrut? S dve tepsii za bjurek! Drugite iznasjaha persijskite si kilimi, smykvaaha kristalnite si polilei, a toj grabvashe samo tezi dve tepsii. Zashto li? Zashtoto s tjahna pomosht otново se izpravjashe na kraka. Namirashe njakoj malyk dvor i pak zapochvashe da peche bjurek. Shest pyti bankrutirashe i shest pyti otново se izdigashe... Nashata familija inache e Sotir, samo che az ja promenih kato chovek na izkustvoto v Pavlichek! V pamet na pokojnija mi prepodavatel po piano, cheha Gustav Pavlichek...

Podvizhen i uctiv, Zdenko Pavlichek za kratko vreme stanal nezamenim vodach prez balkanskata filmova dzhungla na onezi, koito tochno prez tezi godini otkrivaha krasotite na nashite prostori i kolonialno niskite ceni na statistite, na konnicata i na filmovite usluzi.

Pred Mima toj njashe tajni.

Predpazliv kato bezdomno gradsko kuche, pred nashata prijatelka toj se otvarjashe kato tapiciran budoar, pylen s ekzotichni aromati, bez da krie svoja - e, dobre! - malko stranen vkus i naklonnostite si ne tolkova kym syshtija pol, kolkoto kym vsichki syshtestva "po-chuvstvitelni ot agresivnite pejzani, draga moja"!

Mima, estestveno, ne namirashe v tova nishto chudnovato! Naprotiv, spomena sjakash nebrezhno Marsel Prust, kato kaza: "A la recherche du temps perdu" i tova beshe vsichko, koeto znaeshe za tvorбата na tozi francuzin, kogoto po-chesto citirat, otkolkoto chetat. SHTe vi izlyzha, Mima e chela zadylzhitelnija otkys za sladkata "malka Madlen", kojato vyrnala starija Marsel kym detstvoto; a sled tova tja reche: "Eto i Oskar Uajld, nali? Vie, razbira se, ste cheli "Princyt i rozata"? Naj-chist anglijski ezik..."

Pavlichek, estestveno, e chel tezi neshtica. Oshte poveche, prez 1941 g. bil igral glavnata rolja v piesata "Portretyt na Dorian Grej" i imenno njakyde sedmica sled premierata go arestovali nemicite, ta lezhal v edna kilija s baj Nikachevich.

- Vie, razbira se, ste chovali za baj Nikachevich: prochut predvoenen bas! E, ta baj Nikachevich placheshe kato dvegodishno dete, s poroj sylzi, a prez cjaloto vreme se chivashe kak na dvora razstrelvat. A az - nishto. Mislja si, ako e sydeno - sydeno! Samo mu kazah: "Kak ne vi e sram, baj Nikachevich, da civrite! *Bas, a plache!* Ta tova e rezervirano za tenori, ne e li taka?" I, molja vi se, sled osvobozhdenieto

syshtijat tozi baj Nikachevich me sreshta v koridora na teatyr a i pochva da mi vika: "Oshte li si zhiv, dyrta pederugo!" Mezhduvprochem, bjah po-mlad ot nego. Bog da go prosti, naistina beshe goljam mrysnik, tozi baj Nikachevich! "Vyn! - izvika. - Da ne sym te vidjal poveche tuk!" I taka, ostanah bez rabota, na bozhijata milost. Zaplju me oshte v liceto, eto tuk...

Gospodin Pavlichek lezheshe v krakata ni, podprjal otstrani starija si kryst s kupchina vyzglavnici.

- Nashijat Dzhejmz Dijn! - kaza toj, milvajki kraka na Ale.

Galeshe se kato proskuban kotarak o nashite obuvki.

Mima tazi nosht se nafirka. Zaplashvashe, che shtjala da ni ostavi sami pri Zdenchica. Umrjahme ot strah.

Moga li da se izkypja? - zapita glezeno tja i bez da chaka pozvolenie, izchezna v banjata.

CHuhme shurtene na voda, kojato pylneshe vanata i tropoleneto po chuguna ot tjaloto j, a sled tova pljaskashtija zvuk ot nejnata zadnica vyv vodata. Malko po-kysno v vidjahme v pjana. Izvika ni prez otvorenata vrata:

- Ima li njakoj edna cigara?

Mima se syblich a kato razvratno momiche, kogato j se otdate sluchaj za tova. Drehite j prechat, tja obicha da izpyne dylgite si kraka, da byde gola i svobodna. Vtorachili sme se v malkite j gyrdi (samata tja kazva, che si kupuva sutien "nula nomer"), dve edri tymni zyrna, postojanno virnati, kogato se raztvori zhyltij at penjoar na g-n Pavlichek. Mima se kikoti. Kozhata j e rozova kato na kukla ot predvoenen kauchuk.

G-n Pavlichek revnivo lovi nashite pogledi i se naliva sys zelenikav "shartrjoz".

- Zash to ne se syblechem vsichki? - predlaga toj. - Eto, toj shte zapochne pryv.

Otkachva i vadi izkustvenite si cheljusti. V utroto, koeto se promykvashe prez tjulenite zavesi, pred nas se obleshtva pijan starec s hlytnali gyrdi. Hlipa:

- Zavizhdam na vashite zybi, na kosata vi, na vsichko! Vizhte kakvo e ostanalo ot men... I pitam vi sega: kakvo e chovekyt? Voda! CHovekyt e voda! Gledah vednyzh kak izgarjat myrtyvcite v krematoriuma. Znaete li kakvo pravi myrtvecyt, kogato go hvyrlyat vyrhu zharta? Povdigne se i vi pogledne vtreshsteno! Skacha! Eto taka, skacha! Vidjah tova sys sobstvenite si ochi... A zashto skacha? Zashtoto e ot voda!

Mima go otvezhda do krevata s baldahin. G-n Pavlichek j objasnyava, che edin den vsichki shte skachame kato onzi myrtvec. Iska tyrzhestveno da mu obeshtaem, che njama da go ostavim sam, kogato zaspi. Kylne se, che njama nishto da se opitva, che njama da ni dokosne dori s pryst, samo da ostanem prez noshtta, zashtoto se boi ot tymninata i da byde sam. Vsichki se bili nagovorili protiv negovite neshtastni bratja i vsjaka sedmica po njakoj samotен chovek, roden za ljubov i doverie, osymval v uedinenata si staichka myrtyv i ograben do golo! Nie trjabvalo da bydem prijateli, bez ogled na tova koj kakvo obicha i kakvi sa mu porocite. Ne bilo li taka? Nima toj, g-n Pavlichek, bil vinoven, che izrasnal v kyshta s tri sestri i luda majka, zatova zhenskijat pol mu bil oprotivjal? Ne, Mima bila po-druga, tja ne mu bila protivna. Neka mu dadjala rychichkata si, dokato zaspjal...

Skoro hyrka zaspal.

Mima i Ale lezhat na kilima i deljat poslednata cigara, puskaiki si dim edin na drug v ustata.

Glavata j lezhi v skuta na Ale, a bosite j kraka - v moja.

Celuvam malkija j pryst.

SHESTNAJSET

Nastypvat cherni dni - period na glad.

Na malkija, mnogo pyti zalivan s kafe kotlon, opekohme ostanalata kozha ot slanina. V kufara na Ale otkrihme vtvyrdeni na kamyk trohi ot shtrudel. Ostavahme vse po-dylgo v krevatite, za da pestim sili. Servitjorkata ot stolovata "Trite skeleta" ne uspjava veche da ni probuta otkradnati porcii zele: stanala e symnitelna na shefa i toj sledi vsjako nejno dvizhenie.

- Syzhaljavam, ne moga - izvinjava se shepneshkom, minavajki pokraj nas. - SHTe ostana bez rabota!

Vsichki sa siti i nedoverchivi.

V avtobusite za Belgrad se udvojavat kontrolite. Avtobusyt vse po-chesto spira mezhdu dve spirki sred poletu i v nego vryhlitat kontroljori: edin ot prednata, drug ot zadnata vrata. Studentite narichat kontroljorite "Ridzhuej" po imeto na zhestokija amerikanski general ot korejskata vojna.

Kogoto hvanat bez bilet, trysvat mu globa, ta mu izkarvat angelite. Njakoi predavat na milicijata, kojato chaka na poslednata spirka, i tja go izgonva ot Belgrad s pridruzhitel do rodnoto mjasto.

Dori i na tretija pyt ne uspjah da izdyrzha priemnija izpit v Akademijata. Kakvo mozheh da kazha za "Tezhkoto polozhenie na seljanite, koeto se useshta zad scenite v dramite na Ostrovski"? Inache, komisijata se otnasja s uvazhenie kym men, kaktu i kym ostanalite zakoraveli ludi, koito s godini se opitvat da proniknat v tozi hram na izkustvoto.

- Znachi, za tretí pyt se javjavate? - pita me predsedateljat na komisijata s neskrivano uchudvane v glasa. - Sledvashtata godina sigurno shte imate poveche kysmet...

- Tova mi kazahte i minalija pyt!

- Znaete li - kazva predsedateljat. - Kyde e pisano, che samo v Akademijata se stava kinorezhisjor? Kolko ot tjah snimat dnes filmi, bez da sa pomirisali auditorija!

- Minaha tezi vremena... - kazvam.

- Koi vremena?

- Vie znaete po-dobre ot men koi vremena.

- Vie ste dyrzyk!

- A Vie mi opropastihte tri godini ot zhivota!

- Po-dobre shte byde da vzemete knjigata v ryce, otkolkoto da obvinjavate drugite...

- Vidjah novija Vi film! - kazah zlobno. - Ta, choveche, kapitanyt Vi sliza napravo v moreto, kogato trjabva da sleze na brega! Obyrkali ste posokite pri montazha! Onova panoramirane Vi e...

- Sledvashtijat! - prekysva me predsedateljat.

Komisijata se smee v shepi, no az znam: tuk nikoga njama da me priemat. Dori i da snimam "Bronenosecyt Potjomkin"!

Ale syshto ne vze nito edin izpit, zatova tehnite prestanaha da mu prashtat spasitelnite paketi. Prez prozoreca na stajata se vizhda sivata panonska shir. Tjagostno, neobichajno za fevruari vreme, ot koeto se chuvstvame kato pred chuma.

Zarjazahme chisteneto na stajata: charshafite sa mrynsni, a nie dvamata - nebrysnati. Izbjagvam spukanoto ogledalo - ot nego me gleda skitnik s izpito lice.

Edna sutrin se sybuzhdame napyлно shvanati. Opitvam se da stana ot krevata i cap - ruhvam bezsilen vyrhu radiatora. Aziatski grip! I s drugite v stajata e syshtoto. Vzimame nazaem

termometryr ot pyrvija etazh da si izmerim temperaturata. Onja, kojto imashe naj-niska, shteshe da otide v Belgrad da mufti.

Ale: trijset i devet i pet.

Az: trijset i osem i chetiri.

Kommen: trijset i sedem i devet.

Pouchavame smutenija Komnen kak da avanti mangizi. SHTe se otbie pyrvo v "Kolarac", sled tova v Kinotekata, shte prodylzhi po Slozhna bracha (Zadrushni bratja), shte mine prez "Proleche" (Prolet), posle shte se spusne do garata i shte se opita da proslusha njakoj zemljak.

Ako dotogava ne nameri nishto, da otide na Senjashka ulica i da svirne pred Miminata kyshta nashija signal. Uchim go kak se sviri, no Komnen izobshto njama sluh. Davame mu nazaem naj-hubavite chasti ot oblekloto si. Vsichkite ni nadezhdi sa u nego.

Kogato izleze ot stajata, se uvihme s odejalata i potynahme v sladka otpadnalost. Ne palim lampata, lezhim i chakame da se sluchi chudo.

Unasjam se v blazhen polusyn, mezhdu realnoto i nerealnoto, oblivan ot pristypi na temperatura, sledvani ot vtrisane. Posreshtam vseki pristyp na treska v razlichna rolja. Vednyzh sym traper ot Kanada, zatrupan za njakolko meseca v kolibata. Drug pyt - lisica v topla byrloga na kuho dyrvo, mechka v peshterata na zooparka, kojato spi zimen syn, bjala mishka v slama, svita sred drugi beli mishki, beli bratja - gryb o gryb, ramo do ramo.

Dolavjam stypki po betonnija koridor, vikove i trjasyk na vrati, koito se otvarjat i zatvarjat. Prez edinichnite prozorci, zakyrpeni s karton, pronikva drezgava muzika ot visokogovoritel. Unasja me potpurito ot masovi pesni i chuvam kak obitatelite na nasheto krilo otivat na vecherja v menzata, vlachejki razvyrganite si chepici po betona. Potyvam v syn, s

naslada ot tova, che sega Komnen vmesto nas obikalja vetrovitija Belgrad v tyrsene na kljopachka. Makar da znaem, che shte se vyrne s prazni ryce, shtastlivy sme, che tova ne e njakoj ot dvama ni.

Ne znam kolko vreme se e minalo, otkakto e izljazyl Komnen, mozhe bi chas, a mozhe bi i cjala sedmica...

Budi ni svetlinen udar v ochite.

Ot Miminija skut se izsipvat produkti. Zad neja v stajata vlizat dva ogromni paketa - Komnen i g-n Pavlichek!

Mima skacha vyrhu krevata na Ale i vyrty okolo bedrata si plastmasov obrych:

- Hej, tova e hula-hop! - objasnjava. - Ne izdyrzhah da ne go kupja... Da im bjahte videli samo licata, kogato go zavyrtyjah v supermarketu! Bozhe moj! Hopa! Hop!

Zjapvame uchudeni ot novija punt, kojto se vyrty okolo nashata Mima.

- Prodadoha naj-malko deset parcheta, dokato go vyrtyjah tam... - hvali se tja. - Sybra se suma ti i svjat, majchice!

Mima improvizira ugoshtenie. Vsichko bila platila Zdenchica. Zdenchica e istinska dushica!

Pred nas sa skypi sirena v zlatisti stanioli, pastet ot drob, salam, parizer, servilad, rozova sjomga ot konserva, suhi supi: bob-chorba i pileshka supa; gybi v "sobstven sos", dve butilki "Frushkogorski biser", oshte topli zemelki... Mima ne e zabravila i komplet plastmasovi chashi, s koito shte piem vinoto. Portokali JAFFA se tyrkaljat iz kletata ni staja. Ima i limoni s zhylta debela kora, paketchy indijski chaj, nova cedka, solnica i melnichka za cheren piper. Nakraja - ruski kompot ot chereshi!

Mima gasi lampata i zapalva sveshti. Kakyv razkosh!

- Naj-napred kljopame, a sled tova se lekuvame... - kazva tja. - Vizhte kakvo sym vi donesla!

Ot bezdynnite j dzhobove se izsipvat aspirini, vitamini i penicilin na tabletki.

- Edin aptekar e lapnal po men - kazva gordo. - Predlaga mi narkotici, ako mu pusna! Ama na kogo mu e sega do chukane?

Gospodin Pavlichek kylve samo maslini kato ptica:

- E, deca, - kazva toj, - mislja, che sega e momentyt da se pojavim s novija Dzhejmz Dijn!

Typchem se s kljopachka, bez da znaem kakvo po-napred da opitame.

- V ponedelnik zapochvam da rabotja s gospodin Sajmyns. CHovali li ste za Frenk Sajmyns?

Koj ne e chul za nego! Veche sedmici nared vestnicite trybjat za novija proekt na amerikanskija rezhisjor Frenk Sajmyns, kojto oshte na letishteto originalno iztyknal, che mnogo bil slushal za geroichnata ni strana, che otdavna zhelael da raboti v JUGoslavija, kojato e bila syjuznica na negovata strana prez Vtorata svetovna vojna... Frenk Sajmyns, inache, dylgi godini bil asistent na Niklys Rej, kojto snimal filma "Buntar bez kauza" s Dzhejmz Dijn. Govori se, che Sajmyns bil dovel Dijn na probnite snimki. Takyv bil tozi chovek! Gospodin Sajmyns nepremenno shtjal da zabelezhi goljamata prilika na Ale s pokojnija Dzhejmz Dijn, spored Pavlichek, vazhno bilo samo da se namyrda, da mu se nabie na ochi, a vsichko ostanalo bilo samo vypros na vreme. Estestveno, Ale shtjal da zapochne kato obiknoven statist, no kogato vednyzh bydel vytre, v ekipa, Pavlichek shtjal s vryzkite si da uredi poluchavaneto na njakoja po-malka rolja. Toj bil siguren v tova! V nachaloto trjabvalo da podkupjat choveka, kojto izbira statisti i oshte njakoi hora vyv Filmovija grad... Vmesto cjala nadnica, Ale shtjal da poluchava taka samo polovinata, dokato ostatykyt shtjal da otiva za podkupi. No ako uspeel da poluchi makar i edno izrechenie,

oshte vednaga shtjal da byde tretiran kato aktjor-epizodist i platen po specialna tarifa. Gospodin Pavlichek shtjal po vsjakakyv nachin da uredi na Ale poluchavaneto na tova izrechenie, ako ne i na celi dve, no predi tova Ale shtjal da byde prinuden da mine prez obichajnite neprijatnosti na obiknoven statist.

Pitame g-n Pavlichek za kakyv film stava duma?

Objasnjava ni, che tova bil edin uestyrn - "Zlatoto ot Sijdyr Veli". Vsyshtnost vyv Filmovija grad bili ostanali nerazrusheni vnushitelnite stroezhi ot nezavyrshenija filmov monstrum "Marko Polo", chijto producent Raul Levi se samoubil sled bankrut. Italiancite nadushili, che s malki popravki tezi obekti mozheli da se izpolzvat za njakakyv prikljuchenski film i zatova pokanili Frenk Sajmyns v pazzata mezhdu dva svoi proekta da snima evtina istorija za kradci na indiansko sykrovishte. Glavnite roli shteli da izpylnjavat Dzhoni Parks, Dzhijn Dejvis i Nora CHendlyr, po-malko izvestni artisti, naeti na bezcenica ot Dino de Laurentis ot Obedinenieto na kulturnite dejci. Indiacite shteli da igrajat nashi. Konete, kaskadjorite i tehnikata bili zakupeni ot Filmovija grad. Pavlichek predvizhda, che shtjalo da se raboti kyrtovski, no pyk zatova shtjalo dobre da se izkarva.

Nego lichno filmyt izobshto ne go interesoval i izobshto ne razbiral treskata, kojato bila zavladjala horata pokraj filma, no mu se predostavjala vyzmozhnost vseki den da poluchava cjalata si njakogashna zaplata na korepetitor, a tova ne bilo rabota, kojato mozhelo da se otmine sys "superiorno blagorodnichesko mylchanie". Ne, moj gospodine!

Gospodin Pavlichek shtjal da dava pod naem apartamenta si na hora ot ekipa, a osven tova, toj veche otkupval vsichki neshta, na koito popadnel: avtomatichni pisalki "Parker", najlonovi rizi, jaketa, malki tranzistori, tymni ochila,

vratovryzki, fotoaparati, dori i dyvka (estestveno, neupotrebjavana!) - vsichko tova byrzo smenjalo sobstvenicite si i, minavajki prez rycete na g-n Pavlichek, zavyrshvalo v belgradskite okazioni, kato noselo trojna, a ponjakoga, ej bogu, i petorna pechalba. Osven zaplatata si, kojato mu se davala polovinata v dinari, polovinata v dolari, toj dobre izkarval i ot neshtata, nabavjani ot nego za ekipa. Iz Filmovija grad se raznasjala mylva, che gospodin Pavlichek e v systojanie da nabavi i nevyzmozhnoto: ako potrjabva hipopotam, rezhisjoryt mozhe da byde siguren, che sled polovin chas shte go nameri zhiv na snimachnata ploshtadka! Gospodin Pavlichek osigurjaval syshto taka lesno i skamejki ot goticheski katedrali, evrejski sveshtnici, raznogledi bliznaci, dzhudzheta, gramofoni s funija ili podvodnici - njamalo predmeti, lica ili neshta, za koito g-n Pavlichek da ne znae kyde tochno se namirat, chija sobstvenost sa i za kolko pari mogat da se naemat.

Estestveno, toj znael, che ni se gadi ot filmi kato "Zlatoto ot Sijdyr Veli", no edno bilo Kinotekata, a syvsem drugo - zhivoty! Dori i negovoto obrazovanie ne bilo za prenebregvane: ot devetgodishen bezukorno svirel preljudiite na Debjusi, obozhaval rannija barok i priteznaval klasichesko obrazovanie, s kakvoto malko hora v grada mozheli da se pohvaljat, no s neshto vse pak trjabvalo da se zhivee! Pri tova, ako Ale i az sme zhelaeli za v bydeshte da se zanimavame s kino, ne bilo za prenebregvane da vidim kak raboti opitnijat Frenk Sajmyns! Govorelo se, che toj prosto shtanciral svoje filme. Otkakto bil napusnal Rej - samo uspehi!

- Zdenchica ima absoooljutno pravo - ubezhdava ni Mima. - Vie, bratleta, mnogo fantazirate! Nikoj ne prilicha na Dzhejmsik taka, kakto Ale i ot tova trjabva da se vyzpolzvame. Sigurna sym, che tozi... Sajmyns, shte napravi ot nego nov Dzhejmz Dijn! Haug!.

Sledvashtite dni se spasjavahme ot gripa, kato krojahme planove za bydeshteto. Ale shte izkarva kupishta pari. SHTe naemem apartament v grada. Adio, bedni blokove na Studentskija grad! SHTe imame svoj pokriv, svoja pokyshtnina, svoja pechka s dyrva! Ot prijateli shte poluchim bezplatno kartini. SHTe napisha fantastichen scenarij i Ale shte go pokazhe na Sajmyns, s kogoto shte stane nerazdelen prijatel. Estestveno, bez Mima ne mozhe - tja shte prevede cjalata rabota na anglijski! Tova shte byde razkaz za nas, svoego roda shtastлива alegorija na prikazkata za groznoto patence, prieto sled mnogo peripetii i stradanija vyv vissheto obshtestvo na filmovite lebedi. Namislil sym veche i zaglavieto, shte se naricha "JAto"! Otlichno zvuchi na vsichki ezici. Siguren sym v tova! Na moda sa kratkite zaglavija.

Veche pravim spisyk na dylgovete si. SHTe gi vryshtame v chekove. Dylgoochakvanata spoluka potropa naj-posle i na vratata na staja sto shejset i sedem!

No neshto me mychi - i v onezi momenti, kogato fantazijata ni dostiga naj-neverojatni snezhni visoti, zabeljazvam sjanka vyrhu liceto na Ale. Njakakvo izrazhenie, koeto po-rano ne sym sreshtal u nego, neshto kato sjanka ot nadlez, preletjala za mig prez mucunkata na telete v kamiona na pyt za klanicata.

- Ako ne ti e po dusha, samo kazhi! SHTe se opravam i bez tozi gaden film... - plasha se da ne bi da se otkazhe. - Nikoj ne te tika v taja shibana filmjaga, da znaesh! No mislja, che tova e fantastichen shans. Syglasen sym, che tova ne e filmjaga, a lajno, no ot neshto trjabva da se zapochne! Ako bjah na tvoe mjasto...

- Ne znam dali shte... Dali shte moga?

- Da li shte mozhesh? Ta, Ale, choveche, kogato te vidjat kak izglezhdash, shte se poserat. CHestna дума, shte se pokenzat!

- Naistina li?

- Dali e istina! Be, shtom ti kazvam: shte pomisljat, shte *toj* e ozhivjal! Zastani tam...

Ale zastana do prozoreca.

- Vnimavaj sega: navedi glava i se sysredotochi v ljavoto mi oko... Gledaj me *izotdolu*! Gledaj i s dvete si ochi v moeto ljavo! Taka se postiga onova podludjivashto izrazhenie, koeto vsichki te имат... Sistema Pol Njumyn!

Ale zabozhda pogled v ljavoto mi oko. Dejstvitelno prilicha na Dzhejmz Dijn. Njama greshka.

- Sega byrzo se obyрни, bez vsjakakyv povod, iskam da kazha, ej taka, syvsem neopredeleno... Ne taka! Trjabva da se zavyrtysh kato otkachen i da opresh chelo o stenata. Kato che li ti e doshlo do gusha, a?

Zavyrtya se i oprja chelo o stenata.

- Kogato poglednesh kamerata, toest men, gledaj da ti se pojavjat na buzite onezi tvoi prokleti trapchinki! Kogato se obyрnesh, da si syvsem drug chovek, razbirash li? V tova e tehniya punt! Ne, tozi Sajmyns napravo shte se pokenza, shtom te vidi! Hajde, oshte vednyzh. Opitaj oshte vednyzh...

Oblechen v belija pulover, podaren mu ot Mima, Ale vyrvi po Knez Mihajlova kato v syn. Tozi pulover e relikva. Mima go kupila za sebe si v Parizh, no go podari na Ale, tyj kato s nego oshte poveche prilicha na Dijn. Ale ponjakoga mi go dava nazaem za izlizane v grada. Ne znam kakvo poveche mi se iskashe na sveta ot tozi pulover! Zashtoto Miminijat pulover e kato nezhdna riznica, pod kojato si nedosegaem ot nikogo. Okolo teb e Mima - iskam da kazha i mekotata na Parizh, i vsichko onova, za koeto mechtaem - vsichko e vpletено v tozi pulover!

Dokato se razhozhdame, prezirame tylpata - nikoj oshte ne znae, che po ulicata minava novijat Dzhejmz Dijn - zlatnoto momche, koeto shte ni izmykne ot blatoto i shte ni predstavi na sveta, na kojto sme prinadlezhali otkraj vreme, bez toj i da podozira tova. Vodja Ale po ulicite kato njakakyv preoblechen princ.

No vse pak, makar che uspehyt e na edna krachka pred nas, sjankata vse po-chesto pada vyrhu Ale. Misleh, che tova e zadeto dylgo ne ni vyrveshe, no sega znam: Ale oshte togava po njakakyv nachin e *znel*, samo che ne e iskal da ni razvalja nastroenieto.

SEDEMNAJSET

Vchera naletjah na njakakyv hlapak, kojto prodavashe kuchence.

Prodavashe go v samoto nachalo na Knez Mihajlova i grizeshe kraishtnik hljab. V zhylt kashon se vyrteshe sharplaninsko kutre s kafjav kosym. Malkata dundesta skokлива topchica s topyl dyh i dve lyskavi kopcheta vmesto ochi, nadnichashe ot kashona, mushkajki doverchivo vlazhnata si mucunka v shepite na belgradskite krasavici.

Belgradskite momicheta pishtjat po edin osoben nachin: v tehniya pisyk ima bezochlivost, koketnichene, glezene i predizvikvane na opasnost... Ima i pokana za chukane, razbira se!

Kucheto, inache, mnogo prilichashe na prijateljat mi Ale. Beshe hubavo, mlado i tromavo, toku-shto pristignalo na Knez Mihajlova ot Vechnite lovni poleta, pylno s doverie i nadezhda.

Naj-cennoto neshto vyrhu nechie lice za men sa trapchinkite na buzite. E, ta tova kuchence imashe trapchinki, pone mi se stori, che gi ima. Tochno kato Ale. U tochno kato moja prijatel i to izglezhda vjarvashe na sluchajnite minuvachi, doverjivashe im mucunkata si i gi blizheshe s ljubov, dokato navsjakyde naokolo tytneshe golemijat grad, zabyrzan neznajno nakyde, typcheshe i unishtozhavashe slabite i naivnite, kupuvashe i prodavashe... Tochno kakto Ale, i tova malko kutre ot kashona ne se grizheshe na kogo shte prinadlezhi - beshe syzdateno da go obichat!

Gledah kak se opitva da se iztyrkalja ot kashona si i njakak si znaeh, che otnjakyde shte trjabva da se pojavi i Mima Lashevskaja. I tja naistina se pojavi; probi si pyt s lakti prez tylpata, dyvchejki gevrek - otchupi parche i go podade na malkoto kuche, koeto zaskimtja ot shtastie i zavyrtyja opashka. Otnovo prisystvah na pyrvata im sreshta v chasa, kogato se zapoznaha - i, vizhte, kupih j go, tova kuche - izponasybrah vsichkote si mangizi, s koito trjabvashe da prezhiveja do pyrvi, natypkah v rycete na selskoto momche kym dvajset i pet hiljadarki.

- Na men li? - pitashe stypisano momicheto s pylna usta.

- Ami, az...

Kuchenceto beshe, ochevidno, dovolno ot novata si sobstvenichka. Vyrteshe opashka v nejnija skut.

- Na teb... - kazah i pobjagah, bez da se obyrna, mislejki, che na malkoto kuchence shte mu e dobre pri neja; edinstvena v tazi tylpa tja prilichashe na Mima Lashevskaja. Tova e vsichko, koeto mozhah da storja za prijatelja si Ale dnes, kogato sym napylny svoboden chovek, napylny svoboden i sam, *chetirinajset godini sled vsichko*, koeto se sluchi s nas i Mima.

Potynah v rekata ot peshehodci, kojato teche po Knez Mihajlova, sramuvajki se kato dzhebchija-amatjor ot svoja zhest, ot pileeneto na parite, koito njamam, ot minaloto, ot vsichko...

I taka, chakahme nachaloto na snimkite i za da zhiveem, vzimahme nazaem ot imeto na blizkata filmova slava na Ale. Poznatite ni davaha s nedoverie, no vse pak davaha, hipnotizirani i sami ot filmovija mit i vsichki neverojatni razkazi za neochakvan uspeh. Plashtaha, zashtoto ne iskaha da se okazhat edin hubav den budali. Vyv vsichko tova imashe njakakyv osyznat risk, kaktto ako mangizite se zalozhat na

chislo, koeto rjadko se pada na ruletkata trange-frange. No vse pak, vednyzh se pada!

CHetjahme za koj znae koj li pyt romaniziranata biografija na Dzhejmz Dijn, edna evtina broshurka, kojato тази zima se prodavashe po vsichki budki. S chasove se vzirahme vyv vitrinata na Brankova ulica, kydeto beshe nalepena najpylnata paranoichna sbirka ot fotografii na Dijn, koito njakoga sym vizhdal. Mladijat frizjor ni beshe neshto kato konkurencija; i toj si vyobrazjavashe, che prilicha na Dzhejmsik.

Ne moga da se setja po kakyv nachin, no tezi sedmici se hranehme kato bogove! Stanahme chesti gosti na pivnicata "Grand" na Knez Mihajlova, (tochno sreshtu Amerikanskata chitalnja), kydeto zaedno s ogromnite halbi bira mozheshe evtino da se poluchi i vkusna kavyrma, kojato potreperva na ezika. V тази pivnica imashe ot poslednite sledi ot onova, koeto se naricha "starijat Belgrad". Proshtavaha se vicovete i ostrotite, peeha se stari gradski pesni - v "Grand" vitaeshe syrdechnijat chrevougodnicheski duh. Kraj visokite masi, pokriti s planini kljopachka, se smesvaha lichani-nosachi, sobstvenici na dvukolki pred univermaga "Mitich", sys sluzhiteli ot blizkote banki; bar-dami se izpovjadvaha pred celomydreni chinovnici ot zastrahovatelnija institut, a nie dvamata se pomazvahme i na ednite, i na drugite, estestveno, bez uspeh. Nashijat tip momcheta oshte ne beshe na moda - uteshavahme se, gyltajki topli pasteti. Ne krija, chuvstvahme prevyzhodstvo sami sys svojata goljama tajna, nad tezi obiknoveni myzhe i zheni, koito zhiveeha za vkusen zalyk i dobra glytka pivce. Za razlika ot tjah, nie dvamata prezhivjavahme samo, za da podgotvim Ale za golemija skok. Oprilichavahme se na shampioni po vreme na trenirovki. Ale beshe systezatel, a az - trenjor! Zaradi tova, javno, se otkazvah ot po-dobrite parcheta meso i mu gi prehvyrlyjah v chinijata, mychejki se da zabelezhi moeto

samolishavane. Ostanalite posetiteli na "Grand" ne mozheha i da synuvat, che sred tjah se hrani edinstvenijat zhiv naslednik na velikija myrtyv Dzhejmz Dijn. Nalivaha se s bira, lazeha vecher prez ostatycite: razdrobeni pryzhki i kraishtnici hljab - gmurkajki se v razleti lokvi bira.

Vednyzh zavedohme Mima na pasteti i bira v starija "Grand".

Dyrzhahme ja za ryce i bjahme shtastlivi, kogato do nashata masa se dotytri pijan predpriemach. Imashe kryvjasali ochi na policaj, otdaden na piene, i razhlabena vratovryzka. Razdade ni vizitni kartichki, na koito pisheshe "Direktor Eksport-import".

- SHTe vi prechi li mnogo, ako edin ostarjal poznavach se naslazhdava na vashata mladost? - zapita toj, kato potopi i dvata si lakytja v lokva bira.

Zamylchahme.

- Kakvo stava? Prodylzhete si! Obicham da slusham nashata mladezh! Nashata chudesna mladezh, za kojato se borihme... Iskate li da rabotite pri men? CHudesna rabota! Otlichna firma! Samo pokazhete na vhoda vizitnite kartichki... "Eksport-import"! Hopa!

Prodylzhihme da razgovarjame za vremeto i pushecite.

Eksport-importyt izvestno vreme ni gledashe, a sled tova se zavrja v liceto na Mima:

- Izvinete za nediskretnostta, hubavice, no koj vi shiba?

Zanemjahme.

Ale poiska da go udari, no az mu zadyrzhah rykata.

Kazah:

- Ostavi go, toj iska samo da ni shokira!

- Ne, ne, dejstvitelno... - prodylzhi "Eksport-importyt". - Ne bydete esnafi! CHukajte se, deca, svobodno si se chukajte! SHibaneto e velichestveno neshto! Velichestveno se shibajte! V

shibaneto e spasenieto! A kogato svyrshite, elate da vi dam rabota! Na polovinata Srem sym dal rabota... Srem, Banat i Bachka, tri syrca junashki!

Zavleche se pochti na chetiri kraka do bara, razpiljavajki sled sebe si edri banknoti.

Kogato po-kysno poiskahme da platim, kelneryt ni kaza, che vsichko bilo plateno i ni popita, dali ne zhelaem oshte neshto, tyj kato i tova neshto, koeto sme shteli da pozhelaem, syshto bilo plateno.

Ne pozhelahme absoljutno nishto.

Edna vecher v "Grand", kojato tolkova mnogo obeshtavashe, beshe opropastena zavinagi.

Mozhe bi neshto ot blagorodnata ni ludost se noseshe iz belgradskija vyzduh ot kraja na petdesette godini - koj znae? Gradyt vse poveche se otvarjashe za sveta, rushaha se v prah i pepel kvartali ot mrachni naemni kyshti, a na tehните mesta nikneha blokove, zahvyrlili elegantno ot etazhite si otlomki ot skeli. Belgrad gyltashe svobodnite prostranstva, presushavashe blatata, prostirashe pod kolelata na svoite avtomobili kilometri nov, devstveno gladyk asfalt. Vseki v Belgrad chakashe neshto: apartament, rabota, povishenie na zaplatata, kola, pytuvanija... Vitrinite na knizharnicite se zatrupvaha ot novi knigi, a prevodachite zatyvaha v rabota do gusha, za da zadovoljavat razpalenata zhazhda na chitatelite s naj-novi prevodi ot anglo-amerikanski i frenski pisатели. Vsjava sedmica noseshe po njakoe otkritie: poezijata na amerikanskite negri, upoitelnite prevodi na Prust, strahotnite myzhki prikljuchenija na Heminguej v Afrika, otrovnija Foknyr i novite dramy na Tenesi Uiljams i Artyr Milyr; vsichko ednovremenno, vsichko na prazen stomah - prekaleno tezhko jastie za izgladnelite ni vkusove. Vylnuvahme se kato deca pred svetovnija razkosh, kojto zatrupvashe novija ni grad.

SHotlandskoto uiski pristigna zaedno s absurdnite Sarojanovi razkazi za armenci; frenskijat konjak sys Sartrovoto "Terzanie" i "Izgnanieto" na Kamju. ZHuliet Greko ni prodavashe ekzistencialistichna koprina, bez da syblichia chernoto si polo, a starijat Luis Armstrong potegli sys zakysnenie v zavoevatelen pohod kym nashite syrca, izvivajki "Esen v Nju Jork" i "Zvezdi padat nad Alabama". Narkotizirahme se ot zlatnija trompet na rannija Majls Dejvis (po kvartirite cyfteshe urodlivoto cvete na negovite sinkopi), zadyhvahme se s nostalgichno zaharosaniya zvuk na kysnija Djuk Elingtyn, razgadavahme tajnstvenite dzhungli ot tonove na Telonius Monk, raztapjahme se ot Erol Gardnyr ("Remember April").

Tova bjaha godini na luda zhazhda, s kojato lekoverno gyltahme vsichko, stigashto do nas izzad zavesata. Na vsichko vjarvahme i se mychehme da podrazhavame na novite geroi. Stranite otvyd zavesata vse poveche i poveche ni primamvaha i pochnahme da si gi predstavjame kato shtastlivi ubezhishta, kato njakakvi lazurni gradove, kydeto edin hubav den shte se pojavim i v mig shte ni poznajat, shte ni pokanjat i nagradjat za prekaleno dylgata ni ljubov i neizkazan kopnezh na bedni rodnini ot provincijata. Tezi mygljavi strani i gradovete v tjah, tezi shtastlivi, zagoreli na slynce momcheta s vsichki zybi v ustata si i platineni momicheta, uchtivi i mili, se sglobjavaha v kletite ni glavi ot njakakvi si reklamni otpadyci, chuzhdi etiketi, ot filmite i skypite predmeti, koito vizhdahme po vitrinite i v chuzhdite kyshti - gradjahme s tezi neshta ot goljamoto bunishte svoite kuli - parche po parche, taka iznikvashe predstavjanija maket na sveta, v kojto si struvashme da se zhivee, zaradi kojto si zasluzhavashe da se strada.

Na mnogo, koito bjaha izbjagali ot stranata, po onova vreme im beshe prosteno - mozheha da se vyrnat i naobikoljat rodninite, da se sdojrjat s rodnata. Slushahme vylnuvashtite im

razkazi za neochakvani uspehi, razglezhdahme bogatstvoto, koeto sa spechelili tam: blede fotografii na kyshti sred zatreveni ploshti, koli i svetli zheni sys zapadni deca. Kosene na treva.

Vizhdahme po kafeneta i ulici tezi bivshi begylci: njakoi bili izbjagali, skriti pod vagona, njakoi pesh, prez avstrijskrite planini, drugi prosto otkazvali da se vyrnat sled njakoe sluzhebno pytuvane i ostavali i se sybirali v lagerite iz Severna Italija, otkydeto posle gi izprashtali v Kanada i Avstralija. Zapoznah se i s mladezh, kojto prepluval Adriatichesko more sys skif, kato stignal blagopoluchno do Bari; i s edin drug, kogoto prijatelite mu zaplombirali v zapechatan vagon, pytuvashst s njakakyv taen tovar do Gyrcija. Tezi pytnici slepoci se percheha pred bivshija si grad s predizvikatelno obleklo. Ne mozhehme da otdelim istinata ot lyzhata v tehnite izpovedi, no vsichkrite mi nedorazumenija sys sredata, v kojato zhiveeh, gubeha znachenieto si pred vyzmozhnostta edin den i sam, takyv, kakyvto sym, da zakracha tam, kydeto naistina mi e mjasoto, i che tutaksi vsichko shte byde njakak si uredeno i izgladeno: vsichki nevoli shte se svyrshat tam, otvyd zavesata, a santimentalnoto mi vyzpitanie shte byde obogateno. Ochakva ni obetovana zemja, kydeto Mima, Ale i az bratski shte delim uspehite, a tova, koeto zhiveem sega, e samo svoego roda vremenna chakalnja - pauza, kojato shte byde izpolzvana za podgotovka, za uvelichavane na nashija char i znanie, za da se izpylnim kolkoto se mozhe s poveche omraza, kato zhivi akumulatori, kym vsichki, nemogli da ocenjat navreme goljamata ni stojnost. Sljapo vjarvahme, che ni ochakva chudo.

I edna sutrin, v nachaloto na april, chudoto naj-setne vze da stava!

Pojavi se pod nashija blok v obraza na Mima Lashevskaja, kojato ni syobshti, che nachaloto na snimkite bilo nasrocheno za

sledvashtija den, v shest chasa sutrinta, vyv Filmovija grad. Tazi vest otekna kato izstrel v pustija koridor na Pырvi blok. Probudihme se, chudejki se kolko vreme sme prekarali, ljushkani ot svoite filmovi synishta. Obhvana ni bezumen strah. Denjat na reshitelnata bitka e veche opredelen. SHTe ja specheli li Ale, ili shte ja izgubi? Ot tova zaviseha mnogo neshta. Mezhdru drugoto i nasheto syshtestvuvanie v tozi negostoljubiv grad, v kojto sme zatynali do gusha, s dylg ot trijset i pet hiljadarki, vzeti nazaem ot dvesta mesta. Ako Ale uspee, shte vyrnem tozi dylg i shte se otyrvem ot koshmara. SHTe si kupim proleten garderob: dva chifta platneni pantaloni, italianski flanelki ot okaziona, dva chifta kozheni mokasini s tymnokafjaj cvjat... SHTe se pojavim na styrgaloto ednakvo oblecheni, tochno v momenta, kogato eksplodira aprilskata elegantnost. Dzhobovete ni shte bydat pylni s vnosni cigari i drebni za avtobus. Prez tozi april taka zhelaehme vednyzh da se otyrvem ot mizerijata i chuvstvoto, che sme presledvan ulichen divech! Dnes mi e i smeshno, i tyzhno, che sme zhelaeli tolkova malko. Trjabvalo e da zhelaem nevyzmozhnoto, Vsichko!

Mima, kakto vsjakoga, byrzashe nanjakyde. Preskochila bila do nas samo za da ni syobshtjala, che "izgarja za starite drugari" i oshte vednyzh da pogledala stajata, kydeto sme bili prekarali tolkova hubavi chasove. Estestveno, shteli sme ot drugi den da vzemem pod naem kvartirka njakyde v grada i sme shteli da se sreshtame s Mima po-chesto.

Izpushihme po edna proshtalna cigara na balkona, a sled tova Mima izkomandva: raz, dva, tri - i izstreljahme trite gorjashti fasa prez perilata. Miminata ugarka stigma naj-daleche. Fasovete padaha dylgo i oshte izvestno vreme, sled kato padnaha, dimjaha ot trevata pod nashija pavilion.

Tri treptjashti tynki dima.

Prekarahme spokojno tazi nosht.

Prelistih oshte vednyzh knjigata za Modiljani.

Sybudihme se v chetiri chasa: beshe oshte tymno. Komnen speshe s lice, zavrjano vyv vyzglavnicata. Otkradnahme mu chift cherni chorapi za Ale. Az dadoh nazaem na Ale kozhenoto si jake, edinstvenata dobra chast ot oblekloto mi, kojato imah po tova vreme. Pod jaketo toj obleche Miminija pulover. Poglednah go: beshe dobre ekipiran za systezanieto. Ale, mojat rasov kon, njakolko chasa predi starta za goljamata nagrada na Hipodruma.

- Vse pak, njakak si mi e zhal... - kaza mi, brysnejki se pred spukanoto ogledalo.

- Za kakvo, mamka ti?

- Za vsichko. Za stajata...

- Za byrlogata, iskash da kazhesh?

- Nedej taka... - kaza. - Imahme pokriv nad glavata! Ne beshe syvsem losho tuk...

- Ne bilo, lajna! - kazah. - Vizh samo na kakvo prilicha! Hej, shte imame naj-gotinata kvartirka v grada, samo da ni potrygne! A shte ni potrygne, v tova sym siguren!

- Ne vikaj... - reche Ale. - SHTe sybudish Komnen...

Navede glava pod strujata na cheshmata, a sled tova raztryska hubavata si kosa i ja iztyrka i izhabenija peshkir. Ogleda stajata. Pochuvstvah, che syvsem malko mu trjabva, za da se vyrne pak v krevata i da se zavie prezglava s odejaloto.

- Da vyrvim! - kazah. - Njakoga shte opisha tova izlizane v romaniziranata ti biografija!

- Dryn-dryn... - kaza toj i izleze ot stajata, bez da se obyrne.

Prospah njakolko spirki v polupraznata "trojka", kojato dryncheshe kym Koshutnjak. Mima ni chakashe na poslednata spirka, dovyrshvajki kiflata si.

Nagazihme i trimata v utrinnata treva. Mima ni povede naprjako kym Filmovija grad. Pod krakata ni potyvashe i pruzhinirashe minalogodishna shuma.

Vyrvjahme mylcheshkom prez gorata, kojato beshe vlazhna i tymna.

OSEMNAJSET

Ne bjahme pyrvi.

Kraj visokata zheljazna ograda na Filmovija grad, kojato nenadejno iznikna pred nas ot myglata, zavarihme tylpa statisti. Tova beshe naj-goljamata razgromena armija ot neshtastnici, kojato bjah vizhdal njakoga na edno mjasto, a sigurno chakaha oshte ot vecherta. Posineli ot stud, kljumaha v skuta si, omotani s odejala. Po-vyzrastnite zheni sedjaha na kuhnenski stolove, koito bjaha domyknali ot kyshti, s kraka, omotani sys stari chuvali i vestnici. Tuk imashe naj-razlichni hora: profesionalni statisti, primireni s neznachitelnite roli, dadeni im ot zhivota, propadnali modeli na Hudozhestvenata akademija, koito nikoj veche ne iskashe da vzeme za pozirane, imashe i neotdavna pusnati zatvornici (izdavaha gi ostriganite im glavi) i hubavichki momicheta ot po-dobri belgradski semejstva. Zagyrnati v zimmnite si palta i shalove, stojaha vsjaka za sebe si, usamotena v tajnoto si unizhenie, kriejki licata si ot ostanalite. Bjaha doshli, privlecheni ot primamlivite razkazi na horata ot kinoto (prikazki za lekoverni pepeljashki!), a na roditelite si verojatno bjaha kazali, che imat njakakyv vazhen izpit vyv fakulteta, i sega sa tuk - chakat omagjosanata porta na Filmovija grad da se otvori i princa ot kinoto da gi vyvede za ryka v svojata prikazka v tehnikolor. Licata im shtjaha da bydat i hubavi, ako ne beshe onzi presmetnat bljasyk v ochite, onova nezžno licemerie, koeto neprestanno gi kara da izmenjat na vsichki, koito gi obichat,

samo za da se dokopat do njakakva malka polza, primykнали se po-blizo do izvora na tajnata si zaraza - kinoto.

Na poljanata pred zelenata ograda gorjaha dva ognnja, zapaleni ot kloni i star ambalazh.

Okolo pyrvija ogn potropvaha grupa snazhni momci-mydari, zakoraveli statisti, koito ne bjaha strigali dylgite si mazni kosi, padashti na ramenete im, ot minalogodishnija film "Dylgite korabi", kydeto igraeli vikingi. Edna cigara obikaljashe ot usta na usta. Ubivaha si vremeto sys skachane na dylzhina i s hvyrlyane na kamyk ot ramo. SHirokite im pleshti i silnite im muskuli respektiraha, a v majtapite okolo ognnja imashe njakakvo zaplashitelno samohvalno bezochie: ostanalite statisti, pritisnati do samata ograda, se bojaha ot tjah i gi gledaha, uplasheni ot kapriznata im sila, kojato neprekysnato tyrseshe sluchaj da se pokazhe.

Do vtorija ogn sa se sybrali njakakvi si tymni tipove: uvolneni konduktori ot Gradskija transport, preprodavachi na pornografski snimki i spekulanti na falshivo italiansko sukno, vremenni vestnikari, bezdelnici ot zh. p. chakalnite - onazi hlyzgava i neulovima gradska utajka bez lice, koeto chovek mozhe da zapomni. Ot vreme na vreme njakoj ot tjah se otdeljashe i vlizashe v gorata s njakoja neshtastnica ot opashkata, za da se vyrne sled desetina minuti do ognnja, zakopchavajki bezochlivo cepkata si, sleden ot bolezenoto hilene na ostanalite.

Poglednah Ale i vidjah kak s razshireni nozdri vdyhva utrinnija vyzduh na Koshutnjak. Sled mnogo sedmici otnovo otkri gora, samo che tova ne bjaha gorichkite v rodnata mu Lipnica - styblata otljavo i otdjasno na zhelezopytnija nasip, synnite mladi gori prez koito e krachel, dokosvajki nezhnata kora na brezite, svoite stari poznajnici: tova beshe njakakva nepoznata, chuzhda gora pred vhoda na chistilishteto, njakakva,

do izvestna stepen, sjurrealistichna, kato vidjana na syn, gora sred grada i zatova sjakash beshe syvsem falshiva. V dejstvitelnost tuk imashe stvolove i shuma dolu pod krakata, imashe dori i mygla, kojato aha - da se vdigne, no vse pak tova ne beshe istinska gora! CHuvstvashe, che pred nego e njakakva nova belgradska hitrost - тази iznenadvashta i neochakvana gora kraj Filmovija grad - zaplashitelno izpravena vojska ot stvolove, ot ednata, i iztoshtena ot stud i syn armija ot okajanici, ot drugata strana.

SHmugajki se prez tylpata da namerja udobno mjasto, kydeto g-n Pavlichek shteshe da zabelezhi naj-lesno Ale, kogato mu dojde vremeto, syvsem zabravih za prijatelja si. Syzrjah go da stoi na kraja na poljanata, bez da znae kakvo da pravi s rycete si, kyde da gi dene, bled i kato zabit v myrtvata shuma. Neshto syvsem nepoznato za men se beshe pojavilo vyrhu liceto mu - strah, uzhas, a i primirenje s obstojatelstvata, neshto takova.

- Porazmyrdaj go malko! - izvika mi Mima na minavane i se hvyrli kym skupchilata se tylpa pred portala, probivajki si bezceremonno pyt s lakti: - Pyt, pyt! - kresna i horata se otdrypnaha da ja propusnat. - Dajte mi pyt da mina, inache vsichki shte ostanete da visite tuk oshte edin den! Pyt, tuk se raboti...

Izgubi se sred masata skupcheni tela i zhivata stena otnovo se zatvori sled neja.

No, vypreki vsichki dobri obeshtanija na g-n Pavlichek i na Mima, kojato se boreshe za nego i za mene - skromnija spytnik v tozi pykyl - Ale, izglezhda, se chuvstvashe sjakash nenadejno hvyrlen sred prosjaci i bivshi hora, sred тази okajana tylpa ot potencialni statisti, koito v njama omraza se blyskaha bezmilostno, za da se priblizhat kolkoto se mozhe poveche do zhelezniya portal, kydeto pisheshe, che ZA CHUZHDI LICA VHOD ZABRANEN! Mnogo ot tjah dyrzhaha v ryce njakakvi

zhylti hartijki s edva chetlivi nomera, nadraskani s himicheski moliv. Njakoj im beshe razdal tezi nomera oshte predi edna sedmica, kogato prekarali edna syshto taka budna nosht pred portala, no tozi njakoj sled tova se izgubil vyv filmovija vodovyrtzesh, a portieryt ne priznavashe nikakyv red, za kojto nastojavaha naj-veche onezi s malkite nomera. Vyrteshe rychkata na polevija telefon i vikashe centralata, tyrseshe njakakyv pomoshnik na "onja pleshiv amerikanec", sled tova njakoj si Mile - skupchenite hora se bjaha vtrenchili v debelija mu tromav pryst, s kojto nepohvatno nabirashe nomerata; ochakvaha spasenie, izbavlenie ot bednotijata i glada i vyvezhdane vyv filmovija zamyk, zad chijto zidove mangizite se razdavav s shepi, a portieryt protochvashe dumite, karashe se na nevidimija ot drugata strana na zhicata, chopleshe nosa si, sled tova uhoto, a nakraja, napylnno otkazal se ot tova, za nego prekaleno silno umstveno naprezhenie, zapochna otmereno, po selski, da dyvche slanina, premestvajki ot vreme na vreme kobura na pistoleta, kojto ochevidno go obivashe. Rezheshe zalyci hljab s kriv nozh. Posle se zamisljashe, vdigashe bezslovesnija si pogled kym stenata ot choveshki lica, prilepeni o stykloto na kabinata mu, v kojato bumteshe ogyn. Na pogleda mu otvryshtaha ochite na precyftelite belgradski krasavici, pylni s nadezhda, i na tehnite hubavi, otgledani v nemotija dyshteri, dovedeni chak tuk, v Koshutnjak, za da opitat ot filmovoto shtastie, gotovi na vsichko. Mozhe da gi prelysti kojto i da e ot ekipa, stiga tova da e cenata za vlizane na snimachnata ploshtadka! Evtin grim, razmazan ot noshtta, mu se hili rabolepno prez stykloto, sjakash ot nego zavisi koja shte byde izbrana za statistka. Narichaha go "gospodine", na koeto toj jadovito im se trosvashe: "Kakyyv gospodin sym vi az!". A sled tova: "Drugarju portier, bihte li bili ljubezen da izvestite visokija rus elektrotehnik ot ekipa na gospodin Sajmys, che pred portata

sa Lela i dyshterja j Maca, toj veche znae..." - a portieryt otkazvashe da izpolzva dyrzhavnija telefon za chastni razgovori, ne poznaval nikakyv rus elektrotehnik i neka spokojno si chakali reda!

Edna zhen a isterichno zakreshtja. Bila zagubila zhyltija si nomer! Zarichashe ostanalite da se otdrypnat, mozhe bi njakoj ot tjah e stypil vyrhu hartijkata j. Horata s typo konsko dvizhenie povdigaha na pedja ot zemjata hodila, bez da pomrydvat ot mestata si.

Nakraja, otnovo izblyskani ot opashkata, Ale i az zastanahme na svobodno mjesto do edin starec, chieto dyrzhanie beshe pylno s dostojnstvo i kojto sedeshe na kozhen o lovdzhijsko stolche.

- Prostete za smelostta - kaza starecyt. - Mozhe bi shte me pocherpите s edna cigara, ako e vyzmozhno?

Zapalih mu edna cigara.

- Blagodarim... - kaza toj. - Vizhte, njakoi chakat oshte ot snoshti! Prosto ne shvashtam тази glupost! Skupchili se okolo portala, rykovoditeljat shte gi izgoni vsichkite i, mozhe bi, shte vzeme tochno onezi ot kraja! Takyv narod sme nie! Nikoga njama da se vrazumim...

Narichali go Sydjata, kakyvto naistina i bil njakoga. ZHivotyt, izglezhda, mu beshe otnel vsichko, osven neobiknovenata figura, oblechena v iznosena, no dobre zapazena kurtka i rairani pantaloni. Ot Sydjata, inache, lyhashe samouverenost; sjakash izobshto ne se boeshe za izhoda na tazsutreshnija izbor na statisti - nego vinagi go izbirali, za kakyvto i da e film, zashtoto dopotopno staroto mu lice beshe tvyrde izpolzvaemo.

- Redki sa licata kato moeto, mladi choveche! - kaza mi toj тази sutrin. - Zashtoto, stara e istinata: minat li se godini, chovek togava sam e otgovoren za liceto si! Je suis responsable!

I moga da Vi kazha, dragi moj, che takiva lica kato moeto shte bydat vse po-redki s otminavane na vremeto!

Igral bil sydebni zasedатели, senatori, izkufeli kysmetlii, kelneri... Obryshtali se kym nego "Sydija" i nikoga ne minavali granicata na prilichnoto dyrzhanie pri obshtuvane s nego. Sydijata beshe kato doajen na belgradskite statisti i ot raz mozheshe da uceli koja sutrin kolko dushi shte vzevat za statirane.

- Filipovich... - predstavi ni se. - Avram B. Filipovich!

Pogledna ukraseniya si dzhoben chasovnik:

- E, te obiknoveno kazvat na horata da dojdut v shest, no nikoga ne pochvat da izbirat predi sedem i polovina! Guljajat po noshtite! Poznavam gi dobre...

Svoeto padenie priemashе s dostojnstvo, a neshtastieto sjakash beshe edinstvenata podhodjashta ramka za portreta mu. Nepregyrben i vse oshte stroen, sys zapazena bjala griva, kojato se razvjavashe na vjatyra kato bjalo znaе, sedeshe, pylen s ulegnala bodrost, na sgyvaemoto si stolche sred тази sbirshtina, tochno takyv, kakyvto e bil na 6 april 1941 g., krachesht prez razvalinite na bombardiraniya Belgrad, koito oshte dimeli, sys zapynat revolver SMITH & WATTSON, gotov da prysne cherepa na vseki, kojto ponechi da maroderstva.

- Vizhte onazi zhena tam - nasochi vnimaniето mi Sydijata kym njakakva debela neshtastnica s cigara, kojato viseshe na otpusnatata j ustna. - E, dragi moj, koj bi kazal, che tova e onazi prochuta tvorba, naj-krasivoto tјalo na srybskata zhivopis mezhdu dveve vojni, narisuvano ot Jovan Bielich... Znaete li тази kartina?

- Ne... - otgovorih zasramen, opitvajki se pod natrupanoto sinkavo meso, koeto tromavo se ljuleeshe, dokato zhenata obikaljashe opashkata, da otkrija njakogashnite sledi na krasotata.

- Tazi tvorba dnes e v kolekcijata na gospodin Pavao Beljanski - kaza sydjijata. - Prekrasno mlado tjalo! Kakvo da se pravi? Neshtastie!

Otnovo izbutah vcepenilija se Ale v opashkata, kojato napirashe kym ogradata.

Sega stojahme ramo do ramo s Dara - edno ot redkite momicheta, za koito dnes dejstvitelno mozhe da se kazhe, che sa uspeli.

Vse oshte ja vizhdam kak syrdita na vsichki okolo sebe si, se zagryshata v tynkija si shlifer s posineli prysti i chaka svoja mig. Goljamata Dara, kojato pet godini po-kysno izpluva, oblechena v rozovo operenie, obkryzhena ot lazurnija bljasyk na italianskite basejni!

Naistina, tova momichence zapochna ot nishto, kato obiknovena statistka, no izdiganeto j beshe shemetno! Kolko pyti samo se e vzirala sys stomanenosinite si ochi v tavanite na skladovete, tyrpejki vyrhu korema si zadyhani rykovoditeli na statisti, organizatori, grimjori i vtorostepenni artisti, koito samo pet godini po-kysno shte j zavidjat do smyrnt i shte se hvaljat na prijatelite si, che sa ja nachukali edi-koga si, pravi do stena, pod dush ili pod njakakvo dyrvo, na trevata ili vyrhu chovali, do njakoja ograda ili na njakoj pyn - a nikoj veche njama da im vjarva i sled izvestno vreme te shte prestanat i sami da si vjarvat v tova svoe, mozhe bi samo synuvano shibane (koeto ne e bilo koj znae kakvo!), dokato shte dyrzhat v rycete si raztvoreno spisanie s nedostizhimija j pin-yp v pozata na Marlen Ditrh-mladsha, cveten, vyrhu dve stranici.

Zad hladnata j samonadejana usmivka lezhat trupove. Pyrvo, tova sa razbitite brakove na filmovi naivnici, koito se paleha da otkrijat naj-celomydrenoto lice v evropejskoto kino - bejbi-fejs s trepkashti ochenca! Oshte parjat pregrydkite s direktora na Agfa-film, kojto se samoubi, oshte sa topli

krevatite, ot koito Dara napravo e pobjagnala, ednakvo hladna, nevyzmutima, nezadovolena i presmetлива, kakto i togava, v hangarite na Filmovija grad vyrhu chuvalite s fojerverki i mrezhite ot filma "Mrezhi", i na pjasyka ot filma "Ljubov na pjasyka", i v telefonnata kabina vyv filma "Obadi se na 984!", i pod lodka, i koj znae kyde oshte, a tja otiva vse po-daleche i po-daleche, ne vjarvajki nito na boga, nito na horata ot kinoto, nito na samoto kino! Parite si mydro vlaga do poslednata stotinka v sigurni sdelki. Veche pritezhave fabrika za zhensko beljo, koeto nosi emblemata Dara, akcii v parfjumerijni kyshti vyv Francija i Italija i mreza ot butici vyv Velikobritanija, v koito se prodavat hipi-pumpali i kartini v stil "naiv" sys zadylzhitelnite zaklani petli i ugoeni svine.

Vednaga shtom potrygnat rabotite, Dara izmykva svoite naistina s kryv specheleni mangizi i gi prevryshta v skypi zlatni kjulcheta, prezirajki nedvizhimite imoti, kozhite, kartinite, glupavoto pritezhavane na kyshti i predmeti, koito "chovek nikoga ne mozhe da prodade na syshtata cena, ako neochakvano mu potryabvat pari!"

Goljamata Dara!

Tazi sutrin ne ja vzeha za statistka, zatova se zavyrtya na peta i si trygna nadolu po pytekata, svivajki samo malko poveche glava mezhdu ramenete. Eto, zapomnil sym pogleda j, pylen s prezrenie, onja mig, v kojto zenicite j zasvjatkaha s fosforiscirashta omraza, kato na kotka, ritnata da ne prechi. Ako na njakogo mu e nuzhen tozi moment ot nachaloto na bljaskavata j mezhdunarodna kariera, podarjavam mu go! Toj mozhe gore-dolu da izjasni neshtata, tyj kato, sklonen sym da vjarvam, omrazata, kojato otnese ot portala na Filmovija grad v Belgrad, oshte ne e izcherpana i njama nikakva nadezhda skoro da presyhne. Dara v syshtnost si otmyshtava! Tja, omrazata,

zahrnva dvigatelite j s vytreshno gorene i ja tlasva vse po-daleche i po-daleche.

A ako sluchajno prochete tezi redove, Goljamata Dara sigurno shte se seti: az sym onja slab, izmoren mladezh ot petdeset i deveta, kojto zapali cigarata j, dokato stojahme zaedno do ogradata na Filmovija grad. Mozhe bi shte se seti i za moja prijatel Ale, za onova hubavo rusokoso momche, koeto tazi sutrin trepereshe ot strah i stud?

DEVETNAJSET

- Idvat!

Tylpata se zaljulja, a vikovete na pritisnatite izpylniha vyzduha.

- Eto gi, idvat!

Sgrabchih Ale pod mishnicite i go zablyskah kym portala, kato che li blyskah dyrvena kukla.

- U-u, parashutisti, mamicata vi... - kreshtjaha zhenite ot opashkata sreshtu momcite-mydari, koito s jumruci se dobraha da vhoda.

- Ej, hora, ima li tuk pravda? - reveshe njakoj.

- Krakyt mi, krakyt mi, bratja...

- Hora li ste ili dobityk?

- Olele, majko mila!

Samo sydiyata ne mrydna ot mjastoto si. Pogledna chasovnika si: sedem i trijset.

- Da se mahame ottuk... - proshepna mi Ale.

- Da ne si lud? - kresnah mu. - Sega, kogato vsichko zapochva?

Podprjah go, kakto se podpira pametnik, gotov da padne. Vlacheh go prez navalicata ot tela, probivajki si pyt otchajano sys svobodnata ryka. Ritah glezeni, typchek padnalite i steneshti pod podmetkite. Ne mi se syprotivljashe, ostavjashe se na moshtnata vylna na priliva, kojto se blyskashe o Filmovija grad.

V edin mig se okazah nad glavite na ostanalite, kachen na ogradata, ukrasena naj-otgore s bodлива tel. Vyrhu betonnite stylbove - natrosheno styklo! Po pytekata, vodeshta kym portala, vidjah grupa kinadzhii. Predvozhdashe gi drebnych shishko s megafon v ryka.

- Slushajte, vie tam navyn! - grymna glasyt mu i se razbi, otekvajki hladno stotici pyti iz gorata. - Taka njama da napravim nishto!

- Mima e s tjah! - izvikah na Ale, kojto bezpomoshтно beshe pritisnat mezhdou dve zheni. - Tuk e g-n Pavlichek!

V grupata, kojato stoeshе ot onazi strana na ogradata, syzryjah Mima. Tja ni tyrseshе s pogled. Opitah se da j dam znak, no rycete mi bjaha natjasno i zatova otchajano namigah i se plezeh bez vsjakakyv uspeh. Mima oshte ne mozheshe da ni zabelezhi.

- Ne ni karajte da vikame milicija. Naredete se kaktо trjabva do ogradata... Ej, vikingi! - izvika na mydarite. - Strojte gi kraj ogradata!

Vikingite kato zverove se hvyrliha vyrhu kletite statisti. Izkyntjaha njakolko typi udara v nechii rebra, njakoj izkreshtja i padna, no sbitata masa prodylzhavashе zhivotinski sljapo da se dyrzhi za zelenite pryhki, taka che vikingite trjabvashe da udrjat po prystite, za da ja otdeljat njakak si ot ogradata.

Slynceto beshe veche visoko nad gorata, kogato naj-posle redyt beshe vydvoren. Kato zli ovcharski pseta, vikingite, rymzhejki, obhozhdaha krivo-ljavo podredenija stroj.

- Gotovo li e? - zapita chovekыt po megafona.

- Nared e, shefe! - otgovori vozhdyt na vikingite.

- A kakvo pravjat onezi po ogradata?

Za da pokazhat usyrdie, mydarite zavchas ochistiha ogradata ot parachutisti. Kleknah do gasneshtija ogyn. Ottuk mozheh dobre da vizhdam Ale, kojto stoeshе do Goljamata Dara s bluzhdaesht pogled, kato osyden na razstrel pred nakazatelnija vzvod.

Naj-posle vratite sys skyrсane se otvoriha i grupata kinadzhiі zapochna da izbira statisti. Naprazno neshtastnicite pyhaha pod nosa im zhylytite belezhki - izobshto ne se

syobrazjavaha s nomerata; izbiraha bez vsjakakva sistema (pone az ne mozah da odkrija takava), gore-dolu vseki peti. CHovekyt s megafona beshe sljap za charovnite koketni usmivki, koito prosto mu se predlagaha. Dokosvashe nechie ramo i kazvashe: "Tozi!" ili "Tazi!" - beshe tyrgovec na pazara za svobodni robi, koito davaha pod naem svoite tela, lica, usmivki, svoja zhivot za neopredeljeno vreme. Pridruzhavashe go i nashata Mima, izvednyzh dalechna i nedostizhima. Kogato se priblizhiha do Ale, tja smushka s lakyt g-n Pavlichek, kojto nastigna tyrgovecny na dushi i mu proshepna neshto na uhoto.

- Nego li? - zapita chovekyt i posochi s pryst.

Liceto na Ale se nabrychka. Kato che li shteshe da zaplache pred tozi protegnat pryst.

- Da - kaza Pavlichek. - Tova e toj!

- Dobre! Oshte *tozi* i za dnes kraj!

Sled tova se obyrna i zabeljaza Sydijata na sgyvaemoto stolche.

- Hej, Sydija! Oshte li si zhiv?

- Blagodarim... - izrazi priznatelnostta si Sydijata za tova, che se interesuvat ot nego.

- Vmykvaj se! - reche chovekyt s megafona. - SHTe se nameri i za teb neshto...

Sydijata spokojno sgyna stolcheto si.

Vlizajki prez portala, Ale oshte vednyzh se obyrna nazad. Stojah do zagasnaliya ogyn i mu pokazah stisnatite si palci.

Tylpata oshte izvestno vreme chakashe pred Filmovija grad, a sled tova poleka-leka zapochna da se razotiva. Ehoto ot psuvnite im oshte dylgo se noseshe iz gorata.

Spusnah se do tramvajnata spirka s chuvstvoto, che Ale i Mima okonchatelno sa me otpisali. Ostanah ot drugata strana na ogradata, kojato otdelja kinoto ot prostosmyrtnite.

Izvednyzh ne znaeh veche kak da prodylzha denja si bez tjah dvamata. I bez kinoto, ot koeto bjah izkljuchen. No onova, koeto vidjah pred portala na Filmovija grad, ne beshe filmyt, kojto mi pomagashe da prezhivjavam, filmyt, za kojto mechtsaeh! V moite filmjagi njashe neshtastie i unizhenie, njashe vikingi i tyrgovci s megafon - sedejki v tymnina na Kinotekata, razgovarjah na ravna noga s naj-golemite svetovni rezhisjori, otkrivah propuski v montazha im, izlagah svoite vyzgledi za izkustvoto, namirah duhovno shodstvo, izsledvah proizhoda na njakoj kadyr ili scena...

A eto sega se okaza kolko v syshtnost sa daleche te ot men. Kolko dalech e i njakakyv si Frenk Sajmyns, naj-posredstvenija rezhisjor-janki, kojto bi trjabvalo da e preshtastliv, ako se syglasjah da pobybrja s nego za "Atlanta" na ZHan Vigo, za kojato naj-verojatno dori ne e chul! Sega se okaza, che mezhdju naj-loshija amerikanski rezhisjor i men stoi cjaj ekip ot gorili, rykovoditeli na snimki, sekretari, grimjori, pyrvi, vtori i treti pomoshnici i asistenti.

Za pryv pyt v zhivota si se pochuvstvjah kato beden chlen ot onova ogromno nepoznato more, narecheno narod.

Taka nasledih krevata na Ale v Studentskija grad.

I makar che naj-posle moga da spja kato chovek, napylnio izgubih synja si. Samotata kato gluho eho se blyskashe o tymnite krila na obshtezhitieta.

Mima premesti Ale na iziskanata Tolstoeva, v Dedine.

Uzh trjabvalo da byde kolkoto se mozhe po-blizjo do studijata v Koshutnjak, tyj kato vsjako zakysnenie za rabota shtjalo da byde fatalno za bydeshtata mu filmova karijera. ZHivee v bogatashkata vila na Petronievichi, koito otnachalo se otnasjali sys symnenie kym novija si naematel zatova, che ot bagazha si vneshyl v kvartirata samo chetkata si za zybi. Prez

pyrvata nosht Ale prespal na dva sybrani fotjojla. Pokril se s pljushenata zavesa, kojato na sutrinta, skrishom, pak zakachil na korniza nad prozoreca.

Gradinata na Petronievichi e dylbok star park, obrasyl s treva i kasisovi hrasti. V izostavenija basejn, ukrasen s betoneno amurche bez ryce, zhivejat zhabi. Vecher na Byrdo e mnogo pohladno, otkolkoto dolu, v grada. CHuva se kucheshki laj, a prez denja churulikat njakakvi nepoznati, iztyncheni ptici.

Mima ukrasila stajata na Ale. Njakakyv nein prijatel, elektrotehnik, napravil ot stara butilka ot uiski VAT 69 noshtna lampa s abazhur, na kojto Mima narisovala "Pjana" s izduti platna. Vyrhu masata na Ale ima vinagi polski cvetja, nabrani v Koshutnjak. Berat gi, kogato se vryshtat sled snimki. Tova sa golemi impresionistichni buketi - syshtinski proletni fojerverki. Mima e zadignala otnjakyde i dva plakata AIR FRANCE. Na pyrvija e SHanz'Elize, a na drugija - zamycite v dolinata na Loara, snimani ot prozoreca na samolet.

S pyrvite si filmovi mangizi Ale si kupil gramofon.

Mima prenesla na Tolstoeva edinstvenata si plocha. "Dzhordzhija" na Rej CHARlz.

Vecherta, kogato go kupil ot okaziona v kraja na Bulevar revolucie, Ale razkazval na Mima kak sam ne mozhel da povjarva, che naj-posle si ima gramofon. Tyj kato gramofonite po tova vreme dejstvitelno bjaha rjadkost. Mozheha da se prebrojat na prysti shtastlivite ni vrystnici, za koito v Belgrad se znaeshe, che imat gramofon. Kaneha gi vyv vsichki kyshti na zhurove, zashtoto naj-trudnoto beshe da se osiguri muzika za tancuvane. Vizhdahme kak tezi iziskani momcheta iztupani myknat privecher skypocennite si cherni kutii prez grada. Sobstvenikyt na gramofona poluchavashe pochetno mjasto na zhura. Po nepisan zakon se grizheshe da ima postojanno muzika i zatova mu se polagashe naj-hubavoto i naj-krotko momiche.

Onova, koeto njama da se syprotivljava, ako ja opipva navsjakyde, dokato smenja plochte.

Mima ne pritezhashe gramofon, no zatova pyk edinstvena v Belgrad imashe plocha na Rej CHARlz, kojto u nas vse oshte ne beshe dostatychno izvesten. Tova beshe edin malyk, dosta iztyrkan singyl, poluchen za spomen ot edin amerikanec, kogoto razvezhdala iz Belgrad. Tova se sluchilo v godinata, kogato Mima pazela edin shtand s obuvki na golemija mezhdunaroden panair na obushtata. Tyj kato njamala svoj gramofon, mozhela da slusha "Dzhordzhija" samo na zhurovete, na koito ot vreme na vreme ja kaneli ili se pokanvala sama. Dokato se vyrtjala nejnata plocha, tja ne iskala da tancuva ili da se nagrabbva s nikogo. Slushala za koj li pyt kak slepija Reik vie kato vyk na mesechina.

"Dzhordzhija, o, Dzhordzhija v moeto syrce..."

Kak lae sreshtu zvezdite. Kak se podigrava i stene, kak zaklina i moli.

Ostanalite se nagrabbvali po kilima i iz sysednite stai. Na zhurovete ot kraja na petdesette se praveshe mnogo ljubov. Momichetata za takiva sluchai oblichaha naj-hubavite si rokli i chisto beljo, a idvaha chesto i bez nishto pod rokljata, za da ne izgubjat gashtichkite si v byrkotijata. SHTom se napylneshe njakoj kyshta, mladezhite vednaga opredeljaha tymna kabina ili taka narechena "shok-staja", v kojato zagasvaha osvetlenieto. Ponjakoga, za vseki sluchaj, otvyrtaha krushkite ot polileja, da ne bi njakoj budala bez da iska da gi zaslepi s lampite. Sled njakolko tanca naj-netyrpelivite otivaha pyrvi da se ljubjat. Sluchvashe se stajata da byde pregradena sys zavesa: ot ednata strana se namiraha momchetata, a ot drugata - mackite. Zavesata padashe tochno do krysta na momicheto, koeto iskashe da se nashiba. Nikoga tja i ne uznavashe koj e ot drugata strana. Nito pyk toj nauchavashe koja e nachukal.

Mladite ot tezi godini njamaha mnogo vyzmozhnosti za zabavlenija, osven svoeto sobstveno tjalo. Kogato otkriha, che telata im mozheha da posluzhat kato iztochnici na bezkrajno razvlechenie, che mladite tela, v syshtnost, sa goljamo preimushtestvo, dar bozhi, kogato zagrijaha, che za ljubov ne e nuzhno nishto poveche, osven chuzhdi stai i star gramofon, nastana velikoto vreme na miluvkite. Vremeto na nagrabaneto, kaktto kazvaha. Bez alkohol, bez televizija, bez koli, bez kakvoto i da bilo, osven sys samite sebe si, nashite vrystnici se shibaha kaktto nikoga sled tova. I dnes mnogo hora si spomnjat s ljubov za vremeto, kogato edinstveno shibaneto beshe bezplatno. Po-evtino dori i ot pusheneto. Ot vsjako neshto.

I dokato po kilima se vieli i gyrcheli vyzbudeni tela, pukal razsyhnalijat se parket i se chuvalo tezhko dishane, goresht shepot i shumolene na razhvyrjlani drehi, nashata Mima, oblakytana, slushala svojata mila "Dzhordzhija". I kolkoto i pyti da ja slushala, tryпки polazvali po gyrba j ot tozi pregraknal glas, kojto pee ot dynoto na dushata.

Vednyzh mi prizna, che bila pisala na Rej CHARlz i mu predlozhila ednoto si oko, zashtoto bila prochela njakyde, che imalo nadezhda za zrenieto mu, ako mu se prisadjat chuzhdi ochi. Poluchila dosta uchtiv otgovor i fotografija s lichen avtograf ot Rej CHARlz. V pismoto se kazvalo, che tam visoko ceneli predlozhenieto j, no gospodin CHARlz predpochital da ostane sljap.

Sega, kogato Ale kupil skypija gramofon, Mima do nasita mozheha da vyrti svojata "Dzhordzhija, ah, Dzhordzhija". Mima za nishto na sveta ne iskala da kupi oshte njakoja plocha, zashtoto spored neja tova shtjalo da byde predatelstvo sprjamo nejnija Reik oshte pyrvija den, v kojto sa zabogатели!

"Dzhordzhija" otdavna veche e izhvyrlena ot muzikalnite avtomati. Ponjakoga ja chuvam po radioto - za posleden pyt v

edno staro taksi, chiito chasti se krepjaha da ne se razpadnat oshte samo ot bojata - bjah na naj-kratkiya pyt otnovo da zakracha iz synnata gradina pod kvartirata na Ale na Tolstoeva; usetih noshtnija vjatyр po liceto si i vlagata po trevata, na kojato e padnala rosa, izblednjalo-sinite tapeti s barokovi sharki, pokrivashti stenite v stajata na Ale, no shofjoryt smeni stancijata i poveche izobshto ne mozha da ja nameri, taka che otnovo vsichko izchezna.

I tyj, kogato Ale zapochna da se proslavja v kinoto, zhiveehme v dva protivopolozhni kraja na grada. Ot dvete strani na kinoto. Ale veche vytre, do gusha vyv filmjagata "Zlatoto ot Sijdyr Veli", a az vse oshte v salona. Zavizhdah mu kato zhivotno, che e tochno na mjasto, tam, kydeto naistina pravjat filmi, makar che ne mozheh da ne schitam "Zlatoto ot Sijdyr Veli" za naj-dolnoproben film i da ne go naricham kich! No tova veche beshe ot zavist. Sljapa revnost, prikrita ot prijatelstvo. Kolko se radvam, che uspja da se vmykнеш! Kolko se radvam, che zabravi kak shte da zhiveem zaedno! Kolko se radvam, che shibash Mima, v kojato tajno sym vljuben! Kolko se radvam, che i dvamata strashno, ama strashno me obichate, dokato se chukate do otvorenija prozorec i se gonite goli iz gradinata na Petronievichi. Dokato se oblivate s markucha za polivane na cvetja. Kolko se radvam, che zhiveja v krilo "F", koeto voni na kiselo zele, urina i sperma ot nelegalni chekidzhii. Kolko se radvam.

No kakvo da se pravi: Ale vyrna vsichkite ni dylgove - trijset i chetiri hiljadarki - i poveche nikoj ne mozhe da kazhe, che sme avantadzhi.

Taka mi zatvori ustata.

Kolko se radvam.

DVAJSET

Dori ne zabeljazahme kak Belgrad nenadejno se prevyrna v naj-filmovija evropejski grad. Sled kato bjaha obrulili Italija, Gyrcija i Ispanija, mezhdunarodnite filmovi leshojadi kato jata skakalci se nahvyrliha na JUgoslavija. Otkriha obetovana zemja za kinoto: pejzazhi, koito mogat uspesjno da zamenjat prekaleno skypoto Kolorado, udobni hoteli, konnica i pochti bezplatni statisti, mladi pedita, gotovi na vsjakakvi uslugi, dramaticzni artisti ot klasa, koito se syglasjavat za nishtozhni sumi da igrajat indianski vozhdove, ruski muzhici ili mechki. Kinoto navsjakyde veche e javen puntazh, osven tuk, v Belgrad, kydeto тази дума vse oshte ima magichno zvuchene, kydeto kamerata se schita za polubozhestvo, sveshten mehanizym, s pomoshhta na kojto se vliza v carstvoto nebesno.

Belgrad - otvorenijat grad - e lud po kinoto! Sred pyrvite v nego pristiga lovkijat Raul Levi, producent "na stykljeni kraka". Oshte togava, na aerogarata, mozhe da se zabelezhi zarodisha na padenieto, kojto razjazhda tozi na pryv pogled energichen kapitan, chijto korab neudyrzhimo potyva. Iz Koshutnjak niknat kitajski pagodi, a belgradskite majstori, krystejki se s ljavata i djasnata ryka, zapochvat da pravjat velikanska dyska za shah, na kojato Marko Polo shte izigrae partija s zhivi figuri i shte matira kitajskija imperator. Raul Levi po-dobre ot vseki drug znae, che belgradskijat filmov raj njama da trae prekaleno dylgo. Toj se bori za vreme. Za dyh. Edin superspektakyl, kakyvto e "Marko Polo" s Alen Delon v

glavnata rolja, mozhe bi shte go izmykne ot sjankata na falita. Toj byrza, no gnieneto vse pak go izprevarva. Raul Levi v panika telefonira na amerikanski producenti i gi moli za kredit. Te ostavat gluhi. Vse poveche namaljavat mangizite, i oshte sled njakolko zasneti sceni, golemijat producent stiga do kraja na sobstvenata si kniga na snimaneto - ot revolvornata cev, prez kojato streljal v slepoochieto si, izlezli zabaveno bukvite FINE. Kelnerite ot belgradskija "Mazhestik" oshte pomnjat tozi raztrevozen chovek, kojto gasjal nedopushenite si cigari v jajcata na ochi, a do obed navyrtal telefonni smetki za njakolko miliona.

V syshtija hotel zhiveel i Alen Delon, bivsh oasovski parashutist, ljubimec na podzemieto i goljam svodnik. Zaobikolen e ot gavazi, koito mu myknat celi sjurii momicheta. Belgrad sys sedmici shepne za orgiite v negovija apartament. Kogato naj-setne shte si otytuva, izpraten ot nasylenite stjuardesi, oblecheni v shumadijski narodni nosii, sys slivovica na podnosa, toj shte otvede sys sebe si novata gorila Stevan Markovich, chernokosija typkach na vlijatelni parizhki dami ot vissheto obshtestvo. Za kratko vreme tozi kydrav belgradski hubavec shte napravi shemetna gangsterska kariera, a kogato policijata otkrie stanalija mu na resheto trup v kofa za smet, shte se razdrusa iz osnovi vlastta na Petata republika i Belgrad po tozi nachin shte ima rjadkata vyzmozhnost da vidi naj-izvestnite polica i ot Interpol, koito shte raztyrshuvat podzemnija svjat, izdirvajki jatacite i prijatelite na Markovich. S Delon shte zamine i Milosh Miloshevich - hubavijat Misha, kojto s chasove lezhal pod kvarcova lampa, za da zapazi nezhnija si murgav ten. SHTe go ubijat dvama nepoznati sys sivi kostjumi vyy vilata na Miki Runi na Bevyrli Hil v Holivud. Zaedno s Barbara Runi. Ponesen ot tipichno belgradskija kopnezh po belija svjat, tova momche, koeto s godini kibicheshe na ygya na Knez Mihajlova

pred kafeneto "Ruski car", shte stigne naj-dalech ot vsichki onezi, koito se promyknaha otvyd zavesata.

No Parizh vse oshte e glavната cel na santimentalno vyzpitanite belgradski momcheta. Vse poveche ot tjah slizat na Gare de Lyon, tyrsejki v ochite na frenskite domakini potvyrzhdenie na tradicionnata si balkanska myzhestvenost. Ot otchajanie, che obetovanata zemja im se izplyzva mezhdu prystite kato voda, zapochvat da ubivat. Parizhkata policija organizira specialna brigada za jugoslavskite emigranti. Alzhircite i marokancite pred tjah sa kato deca.

Sled Delon idva ovehtelijat ZHan Mare s falshivi muskuli na musketar, s falshivi zybi, s falshiva kosa i falshiva usmivka. Tromavoto mu tulovishte se opitva da byde mlado vyrhu kashiranite krepostni steni ot filma "La Tur, pazi se!". Momchetata ot pokrajninite dojat mangizi ot tymnite mu strasti; te domykvat prijatelite si, podvezhdат po-malkite si bratja. Razmenjat se celuvki, obeshtanija, malki suveniri, kupeni ot "Narodni zanajati". Za posleden pyt ZHan Mare se hili ot fotografijata vyv vitrinata na agencija AIR FRANCE kak vliza v karavelata za Parizh. Razvjavashta se kyrpa, kojato skriva vrat na starec, na vjatyra otkriva falshiv mladezh.

Edni si otivat, drugi idvat, filmite se vvyrtjat i donasjat mangizi na onezi, koito sa gi snimali nabyrzo i, ostavjajki neplatenite si smetki v hotelite, sa otyptuvali bez sbogom, sys skypocennite rolki v torbata.

Nadmennijat Richard Vidmark pravi mezhdunaroden skandal zaradi toplata voda v banjata.

Klod Oton Lara, ofifan salonen levichar, demonstrativno jade v stola na Fabrikata za motori v Rakovica s rabotnicite, bez da svalja kasketa ot glavata si. Syshtata vecher isterichno izhvyrlja cjaloto si spalno beljo prez prozoreca na svoja apartament v hotel "Metropol", zashtoto tozi den sluchajno ne e

smeneno. Edin den vidjah negovija artist Loran Terzief ot filma "Ne ubivaj" kak lezhi pod edno dyrvo na Kalemegdan i dyvche strykche treva. Imashe drypnati, neverojatno svetli ochi. Zavidjah mu na slavata i na nachina po kojto ja priemash. Otidoh na drugija kraj na Kalemegdan i legnah v trevata. Slozhnih trevichka v zybite si, no tova ne beshe syshtoto.

Sled tova posreshtnahme Kurt JUr gens, specialist po roli na nacistki oficeri. V Belgrad pristigna s veche oredjala kosa, ruso bojadisana, prez kojato prozirash rozovoto mu teme. Ne se ot deljashe ot ogromnija si dog. Debelata Beba zavezhda v apartamenta mu v "Mazhestik" dve dami - Goldika i Mila Dejzi, a po-kysno kym tjah se prisyedinjava i Sofija Muf. Pitat kakvo trjabva da pravjat. Da se umilkvat, kazva im Kurt JUr gens! Toploto kylbo ot telata im skimti i se preлива po veche iztyrkanija persijski kilim v hotelskata staja. Kurt JUr gens se napiva, kucheto vrazhdobno rymzhi... Toj e syvyrshen pruski gospodin. Sofija Muf dopylzjava do krakata mu i tuk ja zavladjava synjat. Mila Dejzi i Goldika raznasjat aromatna pjana ot otvorenata banja navsjakye iz apartamenta. Skoro vsichki sa v pjana i ne mogat da izmisljat poveche nishto novo. Kurt JUr gens spi sednal, dokato damite edna po edna se izmykvat ot hotela s otkradnatite mangizi. Na Obilichev venac mirishe na cyfnali lipi i na skoroshno arestuvane.

Belgradskite prostitutki ludejat, useshtajki blizostta na goreshnite mangizi. Skypocenni prysteni se tyrkaljat po sledite na slavnite gosti. Vsjaka e na sedmoto nebe! Harchat lesno izkaranite mangizi, pryskajki gi na vsichki strani po syshtija nachin, po kojto sa gi spechelili. Telata im sjakash treperjat pred blestjashtite perspektivi, koito im se predlagat vsjaka nosht. Tova sa zdravi, mladi zheni, chiito gyrdi zrzjalo se poljuljavat pod letnite rokli.

"Vizh, njamam nishto ot dolu!" - Maca Stopadzhijkata s nenadeen zamah raztvarja rokljata si i pred slisanite posetiteli na kafe "Orient" lysva rozovijat j korem i nejnoto toplo zlatisto runo. Tja se smee, pokazvajki zdravi beli zybi. Usmivkata j shte ja nadzhivee. Tja shte trae po-dylgo ot bezumieto na ludite j godini.

I vsichki tezi momicheta, koito taka chesto se ot davat poradi chisto ljubopitstvo otblizo da pomirishat njakoja prochuta ptica, zabravjajki dori da vzemat i predlozhenite im pari, se vyrjtjat glavno okolo kinoto. Ekipyt na "Rimskite devici" gi poluchava pochti bezplatno. Po Koshutnjak otekvat vyzbuzhdashtite im pisyci, dokato jazdjat goli vyrhu arabski kone ot Konezavoda v Zobnatica. Pod bedrata gi gydelichka gladkijat, no syshtevremenno ostyr tymen kosym na rasovite zhivotni.

Filmite se snimat kato v njakakyv koshmar, a kinadzhiite veche sa zasiteni s mlado zhensko meso, seks, nacionalni specialiteti i stari vina, goljamo lapane i mangizi, koito se tyrkaljat pod krakata im na vsjaka krachka. Sled njakolko dena haotichno snimane se zabravja kakvo e misleno v nachaloto; scenariite se prepravjat, celijat spektakyl se prevryshta v grandiozna orgija na spermata, pretypkanite stomasi, povryshtaneto i treskata na ludoto belgradsko ljato.

Konjarite vyrgaljat mladi statistki iz senoto, chukat gi pod nespokojnite konski kraka, v jaslite na improviziranite jahyri, na remarketata vyrhu chuvalite sys zob... Dori i kraj mylchalivite elektrotehnici na visokite skeli, pod ogromnite reflektori "bruta", klechat polugoli krasavici v ochakvane da bydat zabeljazani.

I vsichki tezi pepeljanki, fljorci, fanfaronki, darakchijki, pipki i gyrli, typkachki, ribi i chavki, nezхни ofelii, gabori, gluharki, grebenarki, kokoni i mandala, tezi svaljachki i frycli,

tezi dropli, gotovi na vsichko, samo i samo da se izmyknat ot mizerijata na razbitite semejstva, porjat Belgrad ot shejsette godini s nabybnalite si zyrna, koito predizvikatelno prozirat pod evtinata basma i prekaleno skypija muselin, nosejki zvuchni imena, podareni im ot goreshoto vyobrazhenie na podzemnija Belgrad.

Naj-golemijat hronist na belgradskija noshten zhivot, ZHika Strip, iljustrator na komiksi, kojto kym kraja na shejsette godini umrjal izostaven na svoja tavan nad kino "Zvezda", e ostavil sled sebe si tri izkljuchitelni hroniki (v samizdat), v koito sa sybrani imenata na po-vazhnite belgradski noshtni ptici. V hronikite "Obitateli", "Pokerdzhii" i "Noshtni ptici", pod psevdonim ZHak Sebastijan, ZHika Strip spomenava poveche ot petdeset prostitutki, ludetini, luetichki i otkacheni, avantjuristki i neshastnichki.

Tuk e zapisana i prochutata Beba Greba, bezskrupulnata Kosa Sabljarka, Cica Pyrtljaga - goljama specialistka po kradene na kufari ot recepciite, Lola Triperajka (veche razjadena ot sifilis), malkata Rina SHatro Balerina, nezavyrshila shkolata za ispanski tanci, podludjivashtata Erzhika, kojato pristignala v Belgrad ot njakakyv chiflik na ungarskata granica, zaoblenata Loba Oba s lice na dete i tjalo na prostitutka; nenasitnata Goca Flasterijana, hladnokryvnata Beba Lezbejka, naivnata Mila Kulovka - dobrodushna seljanka, premenena po italijanskata moda, Lilja Obotnica, zapochnala karierata si na garata i skoro sled tova pobjagnala ot smyrtonosnata j pregyrdka vyv filma "Vojnishki momicheta"; Maca Doktorka, ljubimkata na izkufelite dyrtaci, Liza Blam, prochuta vyv frenskata ljubov, Stipsa - izbjalaga gimnazistka, chiito ochi sa s cveta na poroka. ZHika Strip, pod psevdonim ZHak Sebastijan, spomenava po tova vreme i osobnjachkata kosovchanka Miki JAPanka, a opisva i strojnata kato styblo Dragica Roda, chijato kozha

graciously e izpynata ot vyzbuzhdashtite izdatini na tazovite j kosti. Tuk e i Beba Dupe - nejnija vyrtyasht se zadnik govoreshe dvanajset ezika, dokato, zagledana v kraja na Knez Mihajlova, ostavjashe sled sebe si tishina, pylna s vyzhishtenie. Nejnoto dupe - tova sa dve gyvkavi, hlyzgavi ribi, koito se dyrpat da izbjagat ot mrezhata - chervenata j kato kryv roklja.

Tezi prochuti bludnici domykvat ot selo i ot pokrajninite na grada bednite si rodstvenichki, obuchavajki gi v universiteta na prostituiraneto. Te smykvat edno po edno vsjako bulo ot provincialna stesnitelnost, snabdjavat filmovite ekipi sys svezha plyt i nakraja, zarjazani ot dovcherashnite si pokroviteli, prichakvat mladite si sypernichki i hvyrlyat soda kaustik v ochite im, derat s dylgi, poddyrzhani nokti edna na druga ochite si, a sled tova neuteshimi se napivat s lepkavi likjori i hlipat na ramenete na tyrgovski pytnici i shofjori, zhadni za ljubov.

V "Dylgite korabi" na Dzhek Kardif namirat rabota naj-jakite momci ot belgradskite pokrajnini. Privlekatelnite filmovi zvezdi, koito dotogava, nedostypni kato bogini, ukrasjavaha gyrbovete na vojnishkite ogledalca, sega naj-posle sa tuk! Te udiveni gledat kak belgradskite pungashi v pazuite mezhdu snimkite za razvlechenie ogyvat okolo vrata si debeli zhelezni pryhki, dokato glavnijat artist, Mistyr Universum na Syedinenite SHTati, pri naj-hubavi, napompani s protein tricepsi, ima mnogo problemi da stroshi letva, kojato rekvizitorite mu sa srjazali veche do polovinata, za da ja spraska po-lesno. Tezi momcheta grizat styklo naistina kato na majtap, razbivat chetiri, postaveni edna nad druga tuhli s edin udar na dlanta si, kojato e ostra kato sekach. Belgrad se gordee sys svoite momcheta. Njakakyv reportjor spira nekolcina ot tjah na knez Mihajlova i taka ni ostavja edno ot naj-cennite svidetelstva za tezi zlatni vremena na koprodukcii:

" - Kakvo igraete v "Dylgite korabi"?"

- Vikend.
- Iskate da kazhete viking?
- Da.
- Kakvi planove imate sled tozi film?
- Vryshtam se na *shtrapanzylshingelikata...*
- Kakvo e tova?
- Sykrateno za "styrgaloto"...
- Kakvo inache pravite, kogato ne snimate?
- CHetki.
- Ot hobi?
- Ne, ot chetina..."

I kako nabyrzo skovanite filmovi gradove, palatite, prez chiito fasadi ot platno duha koshavata, krijat v sebe si falsh, vsichki tezi hora vyv vodovyrtzha na obetovanija filmov Vavilon dori ne zabeljazvat, che zhivejat napylnno falshivo, puntjorski. Vsjako chisto neshto, dokosnato ot kinoto, se prevryshta v prah i pepel, v nishto. Sled vsichko ostava neutolena zhazhda i chuvstvoto, che cjaloto tova stado ot vyzbudeni devici ne mozhe da se nashiba dokraj, nito da se zadovoli, nito da se pritezhave; che sled vsichko ostava suhoto gyrlo i izpryhnaloto nebce, njakakva tyj nuzhna, no neizrechena duma, kojato nikoj ne uspjava da otkrie.

Novite filmi se nastigat. Umoreni ot pyt i blyskane, horata ot kinoto se hvyrljat v oshte nepodredenite stai i toplite, toku-shto napusnati posteli. Nasledjavat ljubimkite na svoite predshestvenici; shofjorite na taksita, kamerierkite, kelnerite i masazhistite, svodnicite im - "baba Peza", dzhobnrite im knigi, hvyrleni zad radiatorite, greshkite im, izvyrshenite gluposti, mahmurluka im, bezsmislenija im propadnal izlet. Studijata sa prepyneni, a naetite filmovi tehnicu padat sled bezsynnite noshti.

Goljamata filmova isterija dovlicha vse novi i novi imena: veche nikoj ne se uchudva, che na ulicata sreshta

mumificiranija Stjuart Grendzhyr, razglezenata Sjuzyn Strazbyrg, dyshterjata na Lij Strazbyrg, sobstvenik na naj-prochutata shkola za artisti Actors' Studio v Holivud, nito roshavija Dzhek Palyns, nito ZHerar Filip, chijato kozha e obsipana s petynca ot njakakva djavolska bolest v zarodish. Govori se, che Orsyn Uels piel dnevno po tri butilki frenski konjak i che krakata mu otichali, poradi koeto na snimachnata ploshtadka otival po chorapi. Izjazhdal dvanajset nedopecheni bifteka, grymoglasno chetjal scenariite si po telefona na njakogo ot drugata strana na okeana s nadezhda, che njakak si shte nameri producent i naj-posle shte snima svoj film. No nikoj poveche ne mu vjarva. Edna nosht ostavja oskydnija si bagazh v hotela i bjaga, a sled nego zaminavat kreditorite mu, gubejki neprekysnato negovite sledi.

V Belgrad se vdigat konni polkove i prepuskat sreshtu nevidim neprijatel. V Koshutnjak sa domyknati bosnenski mechki, s koito se borjat kaskadjori ot Obrenovac. Telata im sa nabrazdeni ot odraskvanija, a v ochite si nosjat bljasyk na otchajani gladiatori.

Gorjat zapaleni gradove ot furnir i hartija, vyrgaljat se naeti avtomobili, ot koito v poslednija moment se spasjavat nedoobuchenite dubljori na glavnija geroj, kojto nabljudava vsichko tova kato prez syn, dokato se razvivat poslednite metri na filmovija mu uspeh.

Vsichko se kupuva: ot skypoto piano, koeto posle razbivat sys sekiri, do momcheto, koeto za pyrvi pyt v zhivota si sramezhljivo shte mine prez ostyklenata recepcija na "Metropol", za da se kachi do apartamenta na njakoja svetovnoizvestna nimfomanka ili pedi. Starite belgradski ognishta na dovoennata aristokracija - njakogashnite svetilishta na patriarhalnost i strog, puritanski moral - sega se naemat na bezcenica. Ot tjah na dyzhda se izhvyrljat spomeni i bivshi sobstvenici, a iz salonite se

motajat filmovi brodjagi; fehtovat se sys sabite na dedite ot pyrvoto srybsko vystanie; pochteni starici za pryv pyt predi smyrтта si oblichat izhabeni kostjumi ot filmovija fond, zavyrshvajki zhivota si kato obiknoveni statistki.

I tochno prez godinata, kogato filmovata isterija dostigna kulminacijata si, ostanah navyn, pred zatvorenata vrata, prez kojato mina naj-dobrijat mi prijatel, mojat brat, Ale, napravo v pastta na filmovoto chudovishte Frenk Sajmys.

Po sklonovete na Koshutnjak izniknaha izvednyzh beli narcisi.

DVAJSET I EDNO

"Fire!"

Tova e zaklinanieto, s chijato pomosht Ale shte vyzrodi Dzhejmz Dijm.

Poluchil go sled dve sedmici statirane. Bilo strashno kibichene po poletu mezhdu dve povikvanija "Statistite - na obekta!". Izdejstvala mu go Mima Lashevskaja po tajnite si kanali. Dali e trjabvalo da se nashiba s njakogo ot ekipa na Frenk Sajmyns, che Ale da poluchi tezi chetiri bukvi, koito tutaksi go izbavili ot tyfoto stado statisti, osigurili mu postojanen propusk za Filmovijaja grad, povishili nadnicata mu na tri hiljadi? Tyj kato sega Ale ne se vodi veche statist kato belite robi, koito se kupuvat sys stotici vsjaka sutrin pred portala na studioto, sega toj e aktjor-epizodist! Dali tja e trjabvalo da se nashiba? Kolko pyti i s kogo, tova zavinagi shte ostane Mimina tajna.

"Fire!"

V тази дума гори паника.

"Fire!"

Povtarja bezbroj pyti v sebe si Ale kato molitva: bjasno, s vik, shepneshkom i kato voj. Povtarja sys strah, hlipajki, zaklinajki, nezumno i zaplashitelno.

Fire! Fire! Fire! Fire! Fire! Fire! Fire! Fire! Fire...

Na shestnajsetija den proniknal sred petimata pomoshtnici na sherifa.

Rjadko go vizhdah prez tova vreme.

Vednyzh Mima me zavede na snimkite:

- SHTe izvika "Fire!" - kaza mi gordo, kato che li Ale e nejna sobstvenost.

- Fire?

- Ogyn! - objasni. - Znaesh li kakvo znachi tova za nego? Za vsichki nas...

Vidjah Ale oshte otdaleko kak stoi, zaobikolen ot pomoshtnicite na sherifa pod edin naves. Otidoh pri nego v pazzata i nasmalko ne mu zagovorih na "Vi"! Tova beshe njakakyv syvsem drug Ale, pod maska ot tymen ten, kojto beshe zasyhnal i po povyrhnostta mu imashe mrezhha ot puknatini kato pajazhina, tochno kakto se e napukalo liceto na Dzhokondata. Gledashe me izpod maskata si kato ot njakakvo mnogo goljamo razstojanie. Izglezhda se sramuvashe, che go vizhdam kostjumiran kato kauboj.

- Kak si, Ale?

- Gore-dolu - smotolevi toj. - Kakvo novo v obshtezhitieto?

- Vsichko e postaromu.

- Kak e Komnen?

- Typee s francuzite - kazah. - Znaesh si go ti Komnen!

- Poluchih izrechenie! - pohvali mi se toj. - Mima uredi da go polucha...

- Znam, kaza mi.

- "Fire!" - izreche. - SHTe izvikam: "Fire!"

- Tyj... - kazah, i taka stojahme i gledahme vyrhovete na obuvkite si.

- Iskash li dyvka? - podade mi amerikanska dyvka.

- Blagodarja.

Njamahme kakvo da si kazhem.

- Trjabva da vyrvja... - kaza Ale. - CHao!

Trygna kym onja naves s navedena glava, a az zakrachih sled nego. Iskah da mu kazha neshto vazhno, ne znaeh i sam

kakvo. I vmesto da mu zavizhdam, njakak si go syzhaljavah. Prodade se na tozi film, za da ni izmykne ot lajnata.

- Hej! - viknah. - Ale...

Obyrna se:

- Kakvo ima?

- Vidja li Sajmyns?

- Aha.

- A toj vidja li te?

- Toj nishto ne vizhda - kaza. - Nie rabotim s pomoshtnika mu, gospodin Bil. Sajmyns raboti v studiotu s artistite...

- Tyj, znachi... - kazah. - ZHalko!

- Ima vreme - kaza Ale. - I togava...

- CHao!

- CHao...

No Frenk Sajmyns vse pak go vidjal.

Postojanno, kato sjanka zad gyrba mu, Mima izbutvala Ale pred Frenk Sajmyns. Narkotiziraniyat Sajmyns, vprochem, gledal njakyde prez Ale, kato prez styklo. Nishto ne mozhelo da se otkrie zad tymnite mu ochila, zad dima na vechnata mu havanska pura.

Mnogo ot ekipa veche zabeljazali prilikata na Ale s Dijn. Tozi mladezh sjakash naistina bil roden brat na slavnija myrtvec. S izbeleli dynki i karirana riza, s kaubojska shapka, nahlupena nad ochite, prilichal poveche ot vsjakoga na Dzhejmz Dijn ot filma "Gigantyt".

No kak mozhehme da znaem, che svetyt prez tezi godini bil navodnen ot momcheta, koito prilichat na Dijn, koito se mycheli kolkoto se mozhe poveche da prilichat? Na Sajmyns dori i po letishtata, kydeto slizal da se prehvyrli na drug samolet, mu pokazvali naslednici na velikija Dzhejmz Dijn. Ostaval vinagi nepodvizhen, pohti myrtyv, zad tymnite stykla, koito

skrivali pogleda i mislite mu. Nikoj ne znael dali ne mu e dotegnalo ot tezi nekrofilski dijnovci, predlagashti se da prodylzhat vestnikarskija mit, kojto ne prestaval da nosi mangizi.

V Belgrad Sajmyns zatynal do gusha v neprijatnosti. Tehnikata postojanno se povrezhdala, izprashtali mu nevezhi amatjori, a na vsichko otgore se natrovil s hrana na edna vecherja, na kojato go zamyknali ljubeznite domakini ot belgradskite studija "Avala". Za da stane bedata po-goljama, svyrshila mu se "trevata", a negovijat chovek, kojto trjabvalo da mu ja prehvyrlu ot Istambul, bil arestuvan v Solun. Kato venec na vsichko, kaskadjorite prekratili snimkite s iskane da bydat zastrahovani. Njakakyv budala ot organizatorite ne bil podpisal s tjah dogovor navreme i te mozveli da predjavjavat pred produkcijata vsjakakvi iskanija. Da shantazhirat! Producentite pyk davali zor na Sajmyns da zavyrshi kolkoto se mozhe po-byrzo filma, tyj kato izpylnitelite na glavnite roli Nora CHendlyr, Dzhoni Parks i Dzhijn Dejvis bili obvyrzani s dogovor po drug proekt. Priviknal vsichko da mu vyrvi gladko, Frenk Sajmyns postojanno se chudel, che go zanimavat s drebolii. Ne mozhel da shvane mantalitetu na partnjora si, tova javno prahosvane na pari. Snimaneto na njakoj film otkraj vreme za Sajmyns bivalo kyrtoovski trud. Za horata ot Belgrad to, izglezhda, bilo razvlechenie! Fiesta balkanika! Povod neprekysnato neshto da se chestva. Film-banket! Po vreme na snimki Sajmyns zhiveel asketichno: studiotu - hotela - studiotu. Vprochem, tuk, v Belgrad, vse go vlacheli po vecherinki, kydeto bezkonechno se vdigali nazdravici, lapalo se i se pijanstvalo... Urezhdali mu koncerti na selski duhovi orkestri, mykneli go da vidi falshivo horeografirani i prekaleno stilizirani narodni tanci, moleli go da iznasja lekci, ugovarjali go da kupuva njakakvi nerazbiraemi kartini ot mestni genii. Predlagani mu bili i zheni,

a kogato odkazal, doveli mu trinajsetgodishnite bliznachki Liza i Nela, tvrdejki, che bili devstveni. Kazal da go ostavjat na mira, no sled kato chul, che tozi vosychno bled amerikanec bil osoben v ljubovta, rykovoditeljat na snimkite vkaral v apartamenta mu zhena-dzhudzhe. Zavaril ja da klati krivite si kracheta na krevata mu i izpadnal v isterichen smjah.

CHudnovata strana! CHudnovat nachin za snimane na filmi. CHestvalo se vsjaka vecher. Naj-napred otpraznuvali pyrvi dubyl. Sled tova pyk vtori dubyl. Ta tretii dubyl. Peti. Dvajseti i t. n. Sled tjah dubli 11, che 22, che 222, che 333 i taka, bez kraj. Vseki, oshte predi nachaloto na snimkite, si bil izbral nomer na dubyl, taka che chestvanijata njamali svyrshvane. Ekipt sutrin idval nedospal, s podpuhnali lica. Organizatorite se noseli s kolite si iz grada i sybirali onezi, koito ne bili otishli na snimki. Na vsichki postojanno im se spjalo. Dori i amerikancite ot posolstvoto v Belgrad pridobili navicite na тази страна s dobro nastroenie. Po dvajsetina ot tjah mykneli usamotenija Sajmyns na vecheri po razni byrlogi i klubove za chrevougodnici, samo za da opravdajat podpisa na smetkata za posreshtane na slaven gost, kojato shtjal da plati Stejt Departmynt. Sajmyns, kojto cjal zhivot bil na sandvichi i koka-kola, izobshto ne mozhel da proumee тази lapacheska euforija! Zabravjal kakvo bil jal pet minuti sled kato mehanicheski izgyltval njakolko zalyka i s otvrashlenie butal nastrana chinijata. Osven tova, dosadni mu bili tezi diplomaticheski chinovnici, koito se dyrzhat v Belgrad kato obezumelite turisti iz Orienta, postojanno naplasheni ot infekcii, natravjanija i bolesti. Kulturnijat atashe bil prekaleno prevzet, iztynchen intelektualec ot Zapadnija brjag, kojto postojanno go podpitval za тази ili onazi prochuta ptica v Los Andzheliz. Tozi chovek e zhiv telefonen ukazatel, mislel si Sajmyns - dramatiziran "Koj koj e v Amerika"! Intelektualen drisljo. "Kak Vi se struva JUGoslavija?"

- zapital go tri minuti, sled kato sljazyl na letishteto. "Ot onova, koeto mozheshe da se vidi ot samoleta, mnogo e hubava..." - otgovoril mu Sajmyns i zamychal. Sled tova mu se nahvyrlili vestnikarite. Pleshtel im vsichko, koeto znael za geroichnata syjznycheska strana i za tova, che otkraj vreme iskal da rezhisira točno takiva lajna, kakvoto e "The Gold of Ceder Valley", s koito shtjal da popravi istoricheskata nepravda, nanesena ot amerikanskija uestyrn na kletite chejeni. "Kakvo mislite za obshtestvenata ni sistema?" - zapital go edin ochevidno ambiciozen mlad reportyor na rahitichen anglijski. "Mislja, che vashata obshtestvena sistema ima naj-hubavoto krajbrezhie v Evropa!" - otgovoril Sajmyns.

Ne mozhel, znachi, da razbere nito tozi grad, nito tezi hora okolo sebe si, vinagi v dobro nastroenie, vinagi usmihnati i gotovi za veselba. Kato mu kazali kolko izkarvat, ne mozhel da povjarva. A vse pak zhivejat po-bezgrizhno ot kojto i da e negov poznat! Zastrahovki, sekretni bravi, neizvestna starost, izplasztane na zaemi - vsichko tova sjakash tuk ne syshtestvuvalo.

Pyk i tezi tehni kaskadjori, mislel Sajmyns, sa gotovi da napravjat mnogo poveche ot vsekigo, s kogoto e rabotil v tozi zanajat, i to bez kakvito i da bilo predpazni sredstva. Te istinski padat ot konja, choveche, istinski skachat prez prozoreca na glavata si, te istinski se borjat s mechki! Devstvena strana.

Na shestnajseti april 1959 g. Frenk Sajmyns trjabvalo da snima scenata predi goljamata shvatka. Prez otvorenija prozorec na hotelskata mu staja dostigali srednoshtnoto pleshtene na pijanicite, koito izlizali ot bara. Prigotvjatal raboten plan za sledvashtija den, vpisvajki belezhki v poletata na debelata kniga sys scenarija.

16. IV.1959. SCENA: XXXIII - 24 - OBEKT 14.

Momchetata na sherifa myrzeluvat na terasata. Koni Uest bezgrizhno se ljulee na stola, s kraka vyrhu parapeta. Prez poljanata pred kancelarijata na sherifa lenivo minava kuche.

Rod Edyms djalka dyrvo; Ered Kolouej smazva revolvera si. Atmosfera na leniva otpusnatost.

(Promjana na kadyra - obsht plan)

Ot dalechinata, otkym konjushnite na Spensyr, ticha, prepvyajki se, chovek. Grupata na terasata otnachalo ne go zabeljazva, no kogato go syzirat, Koni Uest izpljuva cigarata prez perilata i stava ot stola.

(Koni Uest - edyr plan)

Kontra-plan: chovekyt dotichva pod terasa na sherifa i pada v prahta, vikajki:

CHOVEKYT (v mnogo edyr plan)
Fire! F i r e !

Prekaleno dylgo ticha, misli si Frenk Sajmyns, po djavolite, prekaleno dylgo! Tova shte byde *chewing gum*, ako prez tova vreme ne se sluchi nishto! Mudno, mudno... Zavyrta telefona na pomoshtnika si Bil SHelyr: ima li njakoja po-dobra ideja za utre? Njama. Kakvo shte kazhe, ako tozi mladezh doticha veche zapalen pred terasata? Dobre bi bilo, ama kaskadjorite stachkuvat. Mozhe li da nameri njakoj, kojto da izpylni tova? SHTe se opita. Neka ne opitva nishto, *son of a bitch*, a napravno da go izpylni! Ne sme tuk da se opitvame, a da napravim tozi posran film! O. K.? Sajmyns ostavja slushalkata i

preminava kym druga scena. "SHTjal da opita!" - myrmori. - "Neka se opitvat frenskite amatjori, koito veche uspjaha s prenosimata si na ramo kamera da zarazjat i amerikanskoto kino! Toj e dresiran da pravi *real things*! SHTjal da opita!"

- Koj igrae choveka, kojto vika *Fire*? - pita SHelyr pomoshtnika si jugoslavjanin.

- Onova momche, deto go dovede Pavlichek.

- Koj go dovel?

- Pavlichek, snabditeljat.

- Toplijat brat li?

- Aha. Obratnija.

- SHTe se syglasi li momcheto da go pozapalim malko?

- Ne znam. SHTe pitam Pavlichek...

Asistentyt na SHelyr sybuzhda Zdenchica Pavlichek i skoro izkypalija se runtav brodjaga, kogoto Zdenchica tochno tazi vecher e podbral ot garata.

- Molja?

Brodjagata nabyrzo tyrsi dylbokite si obuvki i gi nahluzva na boso.

- Studen ogyn? SHTe uredja da se syglasi... Estestveno, shte trjabva da dobavim malko pari, nali? Da, bez zastrahovka; ne e nuzhno, toj ne e profesionalen kaskadjor, shte se syglasi! Spokojno si spete i kazhete na gospodin SHelyr, che sym mu nameril onazi ikona... Da me ima pred vid za *Le verde bandiere de Alaco*... Leka nosht.

Brodjagata veche si e namykнал pantalonite.

- O, ZHizel, kakva si ulichnica... - umoljava go Pavlichek. - Kyde shte vyrvish posred nosht?

Momykyt mu nanasja precizen yperkut i Pavlichek pada vyrhu zhylto zastlanija si frenski krevat.

- Bydi dobra, ZHorzhzet... - skimti Pavlichek. - Ne, nedej da se biesh!

Bez da kazhe nishto, gorilata zatvarja s jumruk ljavoto mu oko i typche drebolii v dylbokite dzhobove na sinite si rabotniceski pantaloni.

- O, ZHizel, ZHizel, ako znaeh...

Tazi nosht Mima i Ale slushali *Dzhordzhija* do edin i polovina, a sled tova Ale izprashtal Mima pokraj zaspalite topchiderski kyshti.

Kyde sym bil prez тази bezumna nosht?

Ne moga da se setja.

Ne moga izobshto da se setja.

Kyde sym bil prez onazi nosht, kogato na Frenk mu doshla na um blestjashtata ideja mladezhyt da doticha zapalen?

DVAJSET I DVE

Dotichal gorjasht prez poletu.

Vsichki go ochakvali na poljanata, zagradena s dekorite na kaubojskija grad Sijdyr Veli, kojto imashe samo fasadi, a zad tjah nishto, vjaty.

Edna kamera bila vkopana v zemjata i zad neja lezhal vtorijat operator, mychejki se da poluchi visok horizont i da hvane choveka, kojto ticha ot dylbochina. Druga kamera, povdignata s kran, snimala cjalata scena otgore. Tishina bila pritisnala Sijdyr Veli.

Frenk Sajmyns sedjal na sgyvaemija si stol, zaobikolen ot svita pomoshtnici, asistenti i podmazvachi. Tam imalo oshte i nezaeti statisti, rekvizitori, shofjori i njakolko fotoreportjora... Lichnijat sekretar na Sajmyns se grizhel chashata mu da byde vinagi do polovina pylna.

- *Fire!* - chuli krjasyk oshte predi da se pojavi Ale v kadyr.

- *Fire...* - vikal, tichajki kym oznachenoto s parche tuhla mjasto v centyra na Sijdyr Veli.

- *Fire!* - kreshtjala mladata plantjashta fakla, dokato tichala kym sjankata na proslavenija si dvojnik Dzhejmz Dijn.

Kazvat, che chetiri pyti izvikal "*Fire*".

Fire! Fire! Fire! Fire!

Koni Uest izpljuva cigarata prez parapeta i stava ot stola.

Fire! Fire! Fire! Fire!- predi da e padnal na tochno opredelenoto mjasto, za da se opita da ugasi ogninja. Plamykyt

go obhvanal otkym gyrba. Borejki se s nego toj padnal v zhyltija praholjak. Kamerite ne prestavali da zhuzhat.

Frenk Sajmysn pryv usetil, che neshto ne e v red s Ale. Viknal po megafona da go ugasjat i horata se zaticnali. Njakolko dushi se hvyrlili vyrhu Ale, a Zdenko Pavlichek donesyl otnjakyde edno vojnishko odejalo, no bilo kysno - Ale prekaleno dylgo gorjal.

Glavnijat pirotehnik tozi den bil myrtvo pijan, zatova izpratil brat si na snimachnata ploshtadka. I makar bratyt da se kylnjal v decata si, che bil namazal Ale s *borofiks*, bezvredno lepkavo veshtestvo, koeto v takiva sluchai se upotrebjava za pravene na *studen ogyn*, Ale vse pak izgorjal.

Kazvat, che Ale predi tova bil pomagal na horata, koito polivali s benzin oborite na Spensyr, ta vyzmoznno da se bilo razljalo ot tozi benzin po kostjuma mu; koj znae kakvo bilo i kak stanalo tyj, che Ale da izgori, no sled tozi sluchaj belgradskite kaskadjori gi zastrahovat.

Kogato naj-posle zagasili ogynja, Ale lezhal v krakata na horata, vikajki vse oshte *Fire!* i treperel kato v njakakva treska, vsjaka chastica ot negovoto tjalo treperela - i rycete, i bradata; zybite mu trakali i nikoj ne smeel da go dokosne, nikoj ne se reshil da vdigne Ale na nosilka, dokato sled polovin chas panika ne go vzeli s vojnishkoto odejalo, prenesli v "lendrovyra" na ekipa i poleteli kym grada.

Prez celija pyt Ale vikal *Fire!*, otnachalo silno, a posle po-slabo i po-slabo i mozhe bi shteli da go spasjat, ako go bili prieli v pyrvata bolnica, na kojato popadnali, no shofjoryt izobshto ne mozhel da otkrie dezurnata bolnica i taka se lutali s Ale ot poliklinika na poliklinika, chakali dezurni lekari, popylvali njakakvi formuljari, pyk i nikoj ne znael nito kak se kazva Ale, nito koj e, nito kakyv e, dokato ne go prieli vyv

Voenna bolnica, v hirurgijata, i odkarali Ale s kolichka do operacionnata zala.

Vecherta, kogato uznah kakvo sa napravili na Ale, se raztichah da go tyrsja. Otnachalo vzeh taksi, no shtom mi namaljaha mangizite, prodylzhih da obikaljam po bolnicite pesh i go odkrih chak v tretata. Vyv voennata, no vojniky na vhoda ne iskashe da me pusne v rajona na bolnicata, zatova dvesta metra po-nadolu preskochih zheljaznata ograda s shipove, popitah sanitarkite kyde karat izgorenite momcheta i taka, sled njakolko chasa, naj-posle odkrih Hirurgijata, chiito vrati do edna bjaha zatvoreni.

Obikaljah тази зhyлта sgrada ot vsichki strani, kato tyrseh nachin da se vmykna vytre, a sled tova zapochnah da svirja nashija signal prez intervali ot edno prebrojavane do sto, neprekysnato obikaljajki hirurgicheskata klinika. V edin moment mi se stori, che chuvam otdalecheno prizrachno izsvirvane njakyyde otvytre i zatova zavikah, zakreshjtjah *Ale* v centyra na osveten kryg, hvyrlyan ot bolnichnata lampa, dokato ne otvoriha i ne mi kazaha, che Ale bil umrjal.

CHe bil umrjal.

Ne obicham horata da kazvat, che Ale bil umrjal. Az kazvam: "Kogato Ale zagina". Taka e po-dobre. Umira se, veroyatno, bavno, ne znaja nishto za umiraneto, no se umira, predpolagam, ot njakakva bolest i v krevata, dylgo, dylgo, a Ale *zagina* v centyra na Sijdyr Veli, vikajki *Fire!* i tova videli vsichki; dori Frenk Sajmyns lichno, predstavete si, gospodin Frenk Sajmyns se opital dori da pomogne na Ale, da, samijat Frenk Sajmyns - na Ale, Frenk Sajmyns, lichno!

Koj znae, mozhe bi Ale shtjal da stane novijat Dzhejmz Dijn, ako ne beshe izgorjal v Koshutnjak? Horata vse oshte tyrsjat po sveta novijat Dzhejmz Dijn, tyrsjat go veche petnajset godini i ot vreme na vreme im se struva, che naj-nakraja sa go

otkrili, no Ale shteshe da nadigrae vsichki tezi lyzhe-dzhejmz-dijnovci, zashtoto toj ne prilichashe na Dzhejmz Dijn, toj *beshe* Dzhejmz Dijn!

Prez 1962 g. vidjah kak Ale gori. V kino *Balkan* davaha *Zlatoto ot Sijdyr Veli*. Beshe zima i ot visokata cilindrichna lamarinena pechka izlizashe neprijatna kisela mirizma na zapalena styrgotina, kojato ne mozheshe da se razgori. Gledah tozi idiotski film i sedemte dena, dokato go davaha. Na prozhekciite ot devet chasa dremeh na mjastoto si i se budeh točno na *Fire!*, točno na onova mjasto vyv filma, kydeto Ale se pojavjava kato malka cherna tochica, a Koni Uest izpljuva cigarata prez parapeta i stava ot stola. No tova ne beshe glasyt na Ale. Bjaha go ozvuchili tam - v Amerika. Vizhdashe se kak ticha, kak se priblizhava kym kamerata i kak se spyva, vizhdashe sa kak pada i kak vika za posleden pyt *Fire!* - vidjah liceto na Ale v edyr plan, svetlite mu ochi, chiito zenici bjaha na petynca (naistina, mnogo dobre snimano), estestveno, vsichko tvyrde kratko, a posle cap - trjas! - horata na sherifa naskachaha po parkiranite kone. Brojah: Ale beshe na platnoto dokato prebroish do sedem.

Prez 1962 godina imah naludnichavata ideja, che edin den strashno shte zabogateja i kato njakoj maniak shte otkupja rolkata s Ale. SHTjah da si ja vurtja samo za sebe si v goljamata si kyshta na brega na Sava, njakyde kraj Obrenovac, naj-dobre sreshtu Barichka Ada; shtjah da ja vurtja na nashite prijateli, na Mima, na vsichki onezi, koito njakoga poznavaha Ale. No, koj znae, i da pozabogateeh, dali amerikancite shtjaha da se syglasjat da mi prodadat tazi rolka, i kyde li e izobshto dnes tozi dokazano naj-slab film na Sajmyns, naskoro sled kojto toj syvsem prestanal da snima? Mozhe bi v njakvoja amerikanska kinoteka, koj znae?

Ot vreme na vreme go prozhektiram v glavata si i vizhdam kak me gleda uplashenoto lice na Ale: pot, prah, sylzi i, mamja li se? - jad, che e izlygan, ostaven bez izbor, sam na onazi poljana, s cherna dirja ot dim sred plamycite, koito lizhat kraishtata na kadyra, kogato se pojavi v edyr plan...

Izvestno vreme mi se struvashe, che vizhdam vsichko tova, no kato se minaha godinite, vizhdah vse po-rjadko i po-rjadko *tova*, izobshto ne mozheh da si spomnja nito liceto mu, nito cveta na ochite, nito kozhata, nishto, dokato ne izvadja ot edin plik rjadkata mu fotografija, ot kojato me gleda Ale-hlapakyt, vrystnik na dneshnite hlapaci, no si go predstavjam njakak si drugojache - za men toj e vinagi njakoj, kojto e pogoljam s dve godini ot men, njakoj - zashtitnik, po-goljam brat, njakoj, na kogoto chovek mozhe da se upovava, njakoj, kojto shte skochi ot avtobusa za Belgrad samo zatova, che az kato ponerychen sym ostanal na spirkata. I, struva mi se, che taka shte byde dori i togava, kogato stana star dosadnik, i togava Ale shte mi izglehda dve godini po-vyzrasten, na kolkoto i godini i da e, vypreki che moga da mu byda djado! Ne znam, no taka mi se struva.

Na sledvashtija den sled onazi nosht v bolnicata, otidoh vyv Filmovija grad. Iskah da vidja *onova* mjasto. No ekipyt na Sajmyns se beshe izparil nanjakyde, zhiva dusha njamashe v Sijdyr Veli. Verojatno sa atakovali njakoj drug obekt? Rekvizitoryt mi dade neshtata na Ale sled mnogo uveshtanija. Sydijata potvyrdi, che sme prijateli i samo klateshe s glava, kazvajki: "Takova momche, takova momche..."

Podpisah deklaracija, che sym poluchil neshtata i, kato v njakakyv syn, bez da osyznavam izobshto kakvo se e sluchilo i che Ale veche go njama, trygnah nadolu po Koshutnjak s negovite veshti, zavyrzani s zhyltija mu kolan.

Sednah na njakakva shuma i razvyrzah vyrzopa: vytre bjaha polovinkite mu obuvki, vytre beshe smachkanata mu riza sys siva sleda ot pot po jakata, edna sinja flanelka i Miminija pulover, za kojto tolkova mu zavizhdah. Zaginal beshe s tehните drehi. Ostavil beshe na sebe si samo beljoto i chorapite si - tjah gi njamashe mezhdu neshtata.

Sedjah taka na shumata i razglezhdah nasledstvoto na Ale. Beshe me sram, che ne placha, no izobshto ne mi se placheshe, zatova vzeh Miminija pulover, no pak ne idvashe. Izobshto ne mozheh da predizvikam sylzite si! Stori mi se, che sym strashno zakoravjal, che v syshtnost sym kurva, kojato s periferijata na mozyka si e pozhelavala smyrтта na Ale.

Vzeh togava djasnata mu obuvka i razgledah otpechatyka ot kraka na Ale, kojto beshe oformil тази стара, evtina kozha i chak kogato obyrynah obuvkata naopaki i se zagledah v iztyrkanata j podmetka, chak togava neshto stegna gyrloto mi, a sylzite ruknaha ot ochite.

Tova beshe iznosena obuvka s izmachkana i napukana kozha. Znam i koga ja kupihme; tochno si spomnyam i magazina do "London" i kak s dni go obikaljahme, oglezhdahme ot vsichki strani, sravnjavahme s drugi obuvki na vitrinata, presmjatahme i naj-posle vljazohme vytre, v magazina, za da mu gi kupim, tezi obuvki. Tozi den toj noseshe stari splyzteni chorapi s dupka na prystite, zatova skrishom, dokato prodavachkata otide v sklada da mu gi donese, izdyrpa kolkoto se mozhe poveche chorapa i go podgyna pod hodiloto si i taka chakashe da premeri novite obuvki, a starite lezhaha sdyvkani i povyrnati kraj novata, djasnata, kojato sjakash toku-shto e izljazla izpod chuka, tolkova beshe tvyrda i lyskava kozhata j.

- Dajte mi i drugata! - kaza toj i izleze s novite cherni obuvki, koito se otlichavaha ot ostanalite chasti na oblekloto mu,

a starite, taka, opakovani, hvyrlihme v kofa za smet i pobyrzahme da poleem sybitieto.

Da poleem novite obuvki za proletta, tezi syshtite, koito sega dyrzha v ryce!

Sedjah, znachi, tam i si poplakah, a kogato mi mina, svih otnovo vsichki neshta na Ale v Miminija pulover i zdravo gi zategnah s kolana. Malko se podvoumih dali da ne obleka pulovera (tolkova dylgo go zhelaeh, a na Ale veche njashe da mu byde nuzhen), no se otkazah, zashtoto me dosramja, vypreki che Ale mi pozvoljvashe da go nosja ponjakoga, i taka, ne go obljakoh, a zanesoh vyrzopa v Studentskija grad i go slozhih vyrhu shkafa na Ale.

DVAJSET I TRI

Mima pristigna s drezina.

Bila izpusnala motrisata ot K., zatova nabyrzo svalila mestnite zheleznichari, koito ja prehvyrlili s drezina, izpolzvana za sluzheben obhod na linijata. Pristigna kato kralica na JUgoslavskite zheleznici, mahajki ni otdaleche s ryka.

I eto ni, sega vsichki sme tuk. Stoim na poljanata pred gara Lipnica, dokato prez otvorenata vrata bylva vonja na muhyl ot gnilite hrizantemi, ocvetenata hartija i voshtenicite, koito vseki chas bivat podrjazvani ot edna sbrychkana starica. Primizhavame ot aprilskoto slynce sred zheleznichari i seljani. Bjahme pristignali sys sutreshnija vlak ot Belgrad, kato dovljakohme ogromen venec, na chijato lenta pisheshe zaupokojno sys zlatni bukvi: NA ALE - PRIJATELITE. Dlanite mi oshte sa prezhuleni ot telta, s kojato bjaha vyrzani za klonite zhylyto-vosychnite cvetja.

Dojdoha Dule, Komnen, Stevo Dzhunglash, Iko Sindarela, Beban, Bagi Droplja, Kvarni Riki, Vojo Kamenac, Ljubo Duh, Migo i oshte njakoi, koito ne poznavam. Motajat se po perona i poljanata zad kyshtata sys smutenite si macki.

Kachih se na sajvanta, za da ostana za malko sam. Gledajki otvisoko tezi hitri gradski momcheta i licemernite im namazani bestii, mi se struva, kato che li njakoj e vdignal ogromen kamyk ot vlazhnata zemja i pod nego sa se razpylzeli cherni bubolechki. Okazali se taka neochakvano na chist vyzduh, snovat kato muhi bez glava okolo lipnishkata gara,

nadnichat v kancelarijata na nachalnik-garata. Njakoi sa veche vytre i s ryce v dzhobovete stojat syvsem bezrazlichni i gledat kak traka dopotopnijat morzov aparat. Drugi sa na poljanata s momichetata si. Pushat i si byrborjat. Okolo tjah e onova, koeto obiknoveno se naricha "priroda" i zatova te ne mogat da se otpusnat napyлно. Nesigurni sa bez svoite ulichni ygli, kydeto kibichat s dni, cheshejki gyrba si o stenata. Vse oshte se chudjat kakyv tip dyrzhanie da izpuntirat tuk, sred tezi hora s edri lapi, oblecheni s cherni kostjumi i beli rizi, zakopchani dogore. JAvno, te govorjat na dva razlichni ezika! Dushat se s podozrenie.

Ot vreme na vreme izliza bashtata na Ale s chervena shapka na nachalnik-gara i propuska po njakoj rjadyk zabluden tovaren vlak, natovaren s trupi i sgurija. Liceto mu e podpuhnalo ot sylzi i piene. Bezdelnicite togava se obljugat na parapeta na perona i brojat vagonite.

Seljanite se spuskat ot hylma. Vyrvjat po pytechkata, nadolu po nasipa, a oficialnite im pogrebalni kostjumi veche sa posiveli ot prah. Ot gorata izlizat zheni v cherno. Pred sebe si te nosjat golemi torti i pandishpani. ZHeleznicharite pristigat s velosipedi. Obljugat s bogogovenie starite razdrynkani "triumfi" o zhyltata stena na garata, sled koeto se celuvat v usta s rodninite i kumovete. Manshetite na pantalonite im sa zashtipani s dyrveni shtipki za prane, za da ne se zapletat vyv verigata na koleloto.

Ot kuhnjata dolita drynchene na sydove, smeseno s zhenska gylchava. Mirisyt na ljuljaka, kojto skoro e cyfnal, se smesva s tezhkata mirizma na pecheni kokoshki, polivani ot zhenite sys sos.

Okolo kovchega na Ale klechat pijani starici. S bezzybite si venci myrморjzat molitvi. Sedjah izvestno vreme s tjah, vtrenchen, bez da izpitvam neshto, vyv vosychno bledoto lice na Ale. Tymni violetovi ezici, sledi ot plamycite, mu stigat chak do

pod bradata. Po njakakvo chudo liceto mu e chisto! Kogato go celunah, usetih pod usnrite si myrtva kozha i stranna vonja. Stresna me promjanata na kosata mu! Ne beshe veche zlatista i gyvkava, a suha i na klechki, kato ot pepel. Naistina, ne izpitvam nishto kym tozi trup, osven ogromno bezrazlichie, koeto me e obzelo celija.

Staricite shepneshkom si predavaha edna na druga koj bil doshyl na pogrebenieto. Njakoi hora, kaktto uznah, za pryv pyt v tozi den si podali ryka, sled dylgogodishno skarvane.

Nervira me tozi koktejl na zemedelci, na kojto se mljaska, cyka, popijva, bybri za izgledite za rekoltata i za torovete, kydeto vseki debne vsekigo, kydeto se brojat hapkite i se zabeljazva koj s kogo e... No koktejlite, izglezhda, sa neobhodimi vyv vsichki sredi! Ale sjakash izobshto ne e vazhen. Toj e samo dobyr povod vsichki da se syberat na edno mjesto. Blagodarenie na nego tuk shte se skljudhat izgodni sdelki; shte se uredi prevoza na ugoeni svine ili pyk na neshto podobno, tuk shte se ugovarjat i utochnjavat venchavkite na nechii dyshteri, debelanki s posineli ryce. I vsichko tochno se znae, vseki tuk ima svoja rolja: zheni, koito gotvjat, i drugi, koito servirat, i tretii, koito mijat chashite, i onezi, koito uteshavat, i starite kukumjavki, koito kypjat myrtveca i podrjazvat sveshtite. Posledni na tozi svjat sa videli Ale gol snoshti, kogato sa go kypali. I vsichko tova se izvyrshva s polushepot, mylcheshkom, po njakakyv samo na tjah izvesten taen ritual. Strashno e tova, che Ale nikoga ne im e prinadlezhal, che napravo ot nebeto e padnal na njakakva si stranichna zhelezopytna gara - smeshno e, che tam, v Belgrad, nikoga ne sa go imali za svoj. Kyde togava mu e bilo mjestoto? V kinoto? Mozhe bi. Kinoto e ubezhishte za vsichki onezi, koito njamat roden kyt.

- Hej, povozi me malko, a? - vika me Mima. Liceto j e skrito ot ogromni tymni ochila. Izbrah edin tezhyk "puch" s

debeli gumi i pomognah na Mima da se kachi na ramkata na velosipeda. Podkarah ja po nasipa. Kosata j vleze v nozdrite mi.

Znachi tova bilo latifundijata na Ale! Tezi polja, тази malka tymno-zhylyta gara v dolinata, zaobikolena sys sinkav venec ot hylmove. Tezi kosheri zad garata i konete, koito pasat spokojno kraj linijata. Tezi relsi, po koito se e uchel da hodi, bez da pada, pazejki ravnovesie s razpereni ryce. Ottuk, znachi, e doshyl sred nas, puntjorite.

Mima, ochevidno, ne poznavava smyrтта. Tja, izglezhda, nishto ne osyznava. Njama i pomen ot shok, a sjakash e jadosana, che vsichko se e sluchilo tochno taka. Sjakash sa j izneverili. Predali! Po-tochno, Mima e razocharovana, che Ale ne se zadyrzha v centyra na sybitijata tochno togava, kogato ne na shega ni provyrva. Taka propadna oshte edin nein opit da se prehvyrli otvyd zavesata. Vmesto da specheli "Oskar" v Los Andzheliz, Ale ja domykna v njakakva si Lipnica i sega tja e dalech ot nachaloto, kakvato e bila predi vitrinata na "Nov dom" na Knez Mihajlova.

- Obiva mi... - kazva mi i zatova ja premestvam otzad, na bagazhnika. Mima me e hvanala okolo krysta, dokato kolelata zhuzhat po tjasnata utypkana pytechka, kojato njakoj e posipal s prah ot vyglishta. Prijatno e da se useshta pod kormiloto skycashtite gumi.

Napravivhme edin goljam kryg okolo dolinata i vkarahme velosipeda otново v dvora na garata.

- Dojdoha ti prijatelite, Aleksandre, chedo moe... - zanarezhda majkata na Ale, edra, natezhala zhena s bjala kosa. - Dojdoha da te vidjat, mili sine!

Gledame kato vinovnici nosovete na obuvkite si, dokato tja izrezhda koj e doshyl. Pridyrzhat ja dve profesionalni oplakvachki v cherno. Mezhdou dve opjavaniya, majkata na Ale sys strog shepot izdava zapovedi da se iznese rakija, da se

spusne kasa s bira v kladeneca, objasnjava, che chashite za vino sa na bjufeta, a sled tova otново navezhda glava i se vajka za myrtviya si sin. Horata na dvora togava v sumatoha prekysvat razgovorite si i vikat: "Otvedete ja da si legne, ima slabo syrce..."

Potnite zheni kato obezumeli podskachat okolo pechkata v kuhnjata. Malko sa si pijnali, ta licata im sa se zachervili ot birata i ot zhegata do nasvjatkanite plochi. V ochite na staricite - lakomija: kolko dylgo ne sa vizhdali takiva golemi planini meso i torti?

Selski devojki raznasjat podnosi, pretovareni ot piene i skromno svezhdat pogled pred gradskite konteta, koito gi izmervat otdolu dogore s usmivka.

Gradskite macki, estestveno, sa prevyzhodni: "Ah, dushichke, shte bydesh li tyj dobra da donesesh edna gazirana voda? Ne trjabva zaradi tova da hodish chak tam... Donesi ja kato se vryshtash. Mnogo si sladka..."

Za g-n Zdenko Pavlichek iznesoha na dvora pleten shezlong. Horata uchudeni gledaha tova napudreno starche v rairan blejzer s dva reda kopcheta, koeto govoreshe s piskliv glas. G-n Pavlichek razpitva za zemedeliето i selskite obichai, izpuskajki ot vreme na vreme po edno: "Mnooooooogo interrrrrrresno!"

"S kakvi hora e zhiveel sinyt na nachalnik-garata!" - chudjat se selskite starci, gledajki podobritelno noshtnite ptici i momichetata, koito ne vadjat cigarite ot ustata si. - "Dokato ne go vyrnaha myrtyv v Lipnica, otkydeto za neshtastie, ne e trjabvalo da trygva nanikyde!"

"Mili sinko, Aleksandre, chedo moe!"

Tri popa slizat ot velosipedite. Klisarite im svaljat shtipkite, s koito sa zakachili kraishtata na rasata si. Navlichat

im zlatni odezhdi i, razmahvajki kandila, te trygvat nachelo na procesijata kym selskite grobishta.

"Gospodi, pomiluj, Gospodi, pomilujsja..."

Toplijat proleten vjatyр ni zamajva. April iznikva ot zemjata, kojato izpuska para. Krachim po selskija pyt sred oblak prah.

"Gospodi, pomilujsja..."

Pokraj pytja, otljavo i otdjasno, ni gledat uchudeno spynati kone.

"Fire!" - povtarjam v sebe si.

"Gospodi, pomiluj..."

"Fire! Fire!"

"Gospodi, pomilujsja greshnago raba Aleksandra..."

"Fire! Fire! Fire!"

I taka, naj-posle stignahme do kraja na pytja, do prjasno izkopaniya trap v zemjata. Majkata na Ale se otkubva i se hvyrlja vyrhu kovchega.

- Ne-e-e-e-e-e...

Nachalnik-garata podsmyrcha v kyrpa, a bronzovite mu kopcheta blestjat na slynceto. Nabljudavam Miminija profil. Bozhe, kak mrazja тази вечна систеязателка, тази пунтjорка! Tja e vinovna za vsichko!

Az i Kvarni Riki gavrytvame dve selski kratuni i se hvashtame za lopatite. Sami shte zakopaem nashija drugar. Tretata lopata vze Komnen. Tezhkite buci zhylta pryst zabarabaniha po kovchega. Znachi, tova e poslednijat, naj-vazhen zvuk na sveta! Poglednah mezhdu dva zamaha s lopatata: dve vlazhni brazdi si probivaha pyt prez razmazanata pudra po liceto na g-n Zdenko Pavlichek.

Ale ostana dolu, pod vsichko.

Izvednyzh vsichki pochuvstvahme njakakvo oblekchenie. Onja mlad myrtvec ni pritiskashe dotogava, dokato ne go zakopahme. Horata zapochvat da govorjat po-visoko za vremeto i lozjata, zhenite veche se kikota, skrivajki po selski s dlani loshite si zybi. Rodninite edin po edin se razotivaha, a gradskite mladezhi jahnaha svoite *vespi* i gyrmejki s friziranite si motori, izcheznaha prez poletu s mackite zad sebe si.

- Kyde shte vyrvite? - spira ni nafirkanijat nachalnik-gara. - Ima mesta za noshtuvane...

Onezi, koito ostanaha tazi nosht v Lipnica, a te bjaha nad dvajset, prekaraha dobre. Sjakash gi beshe obhvanalo edno naludnichavo nastroenie pred vida na smyrтта. Eto, pak ja nadhitriha, nishto, che esenes sa bili smyrтно bolni, che veche sa im palili sveshti i sa govoreli, che d-r Isidor Papo samo bil gi otvoril i sled tova otново si gi zashil i gi izpratil v kyshti da si umrat. Po djavolite! - Eto, edin mnogo po-mlad kandidat za onja svjat zamina predi tjah, a te, slava bogu, oshte sa zhivi i oshte sa tuk, oshte dyvchat, oshte sa gore, dokato toj lezhi po glinata!

Natezhal ot bjalo kokoshe meso i vino, nadniknah v kuhnjata. G-n Pavlichek tykmo izpylnjavashe trika s kyrpata i jajceto, koeto izchezva!

Tovarnite vlakove bjaha vse po-redki i po-redki, skoro ni edna kompozicija njama da narushi tishinata na lipnishkata gara. Samo starijat morzov aparat, osveten ot myzhdukashta lampa, ne prestavashe da si chuka tovari i broj na vagoni v kancelarijata na nachalnik-garata.

I dokato majkata na Ale ni vodi nagore po stylbite na kyshtata, za da ni pokazhe tavanskata staja, v kojato shtjahme da prenoshtuvame, otđolu, otkym suterena, se vdigashe pijanska vrjava na myzhe i zheni okolo zaupokojnata trapeza.

Prez otvorenija prozorec na detskata staja na Ale, pod strjahata, april sviri v zhicite na strelkite s noshtnija vjatyр -

metalnite shumove na zheleznija pyt... Grubite charshafi lyhat svezhestta na bosilek i kolosano.

V tymninata bleshtukat evtinite sportni kupi, koito Ale spechelval kato gimnazist v svojata ljubima disciplina: bjagane na sto i deset metra s prepjatstvija. Tuk sa i chitankite, i negovite detski knigi, dve podvyrzani godishnini ot "Politikin zabavnik", smachkanijat na mekica "Ajvynhou"...

Mima se vslushva do prozoreca vyv voja na selskite kucheta.

Raztyrsva me konvulsivno hlipane, koeto izvira njakyde otyvtre, dylboko i neuteshimo, v тази staja, v kojato Ale-momcheto e krojalo planove kak da zavladee Belgrad i vsichki onezi neshta, za koito e slushal po staroto radio *kosmaj II* v kuhnjata na bjufeta. Tichal e kym tjah, preskachal e prez prepjatstvijata, zhelaejki pryv da stigne do celta, bjagal e na dylgi krossove prez poletoto, usamoten sys svoja taen stremezh, slushajki kak neprekysnato go sledva tropota na onezi, koito sa se opitvali da go stignat - kolkoto se mozhe po-dalech ot tjah, po-daleche.

Struva mi se, che shte umra ot otchajanie na тази zatyntena gara, v тази nosht, kojato prikryva sys svoeto ravnodushie nas, ostanalite zhivi. Mislja za Ale - bezumen fakel, kojto sega ugasen lezhi pod ocvetena hartija i glina, sam-samichyk, sam, sam, sam, sam, sam, sam, sam, za Ale, kojto umrja zaradi dylg ot trijset i chetiri hiljadi, zaradi parite, s koito sme kupovali cigari, plashtali bileti za Kinotekata, kafeto-pomija i sybotnija "NIN" sys syblaznitelnija "Izbor iz sveta", - drebni malki udovolstvija, koito drugi poluchavat beznakazano, bez da misljat za tjahnata stojnost, dokato nie kopneehme kato pseta v edna mizerna strana, kojato ne mozheshe da ni gi predlozhi; mislja za Ale, moja prijatel, kogoto i Mima, i az zarjazahme sred filmovite leshojadi i bjasnata im alchnost da lapat vsichko,

sreshtnato na pytja, vsichko da pogubvat, da zamyrsvjavat, da unishtozhavat; mislja za Ale sred falshivite steni na Sijdyr Veli, za Ale, kojto poe sam-samichyk da ni izvadi ot lajnata, mislja za onja moment, kogato bratyt na pijanija pirotehnik e zapalil klechkata kibrit i go blysnal da ticha kym Frenk Sajmyns i kym vsichki onezi brodjagi, i go vizhdam kak bjaga graciozno, kato profesionalist na sto i deset metra, vizhdam go, makar che ne sym prisystval, vizhdam go kak sam plashta globata za vsichki nas, za puntjorskija ni zhivot na shiroka noga, vizhdam go kak ni tyrsi s pogled v zida ot chuzhdi, nepoznati lica, koito ne znajat dori kak mu e imeto, nito otkyde e doshyl, nito kakvo iska, a nie togava koj znae kyde sme bili, dokato Ale gori - zarjazahme go, napusnahme go, ostavihme go sam da se spasjava ot ogninja, malki smradlivi mizernici, koito ne go zasluzhavaha, a sega mu kradem i edinstvenoto ostanalo neshto - negovata detska staja, skvernim negovata dolina, kydeto vsichki sa go poznavali i obichali, kydeto e bil svoj sred svoi; nie, smradlivi plyhove, izpylveli ot gradskite dupki!

Mima pie sylzite mi.

I ne znam otkyde, i ne znam kak, izvednyzh mi e toplo; useshtam tazovite j kosti vyrhu svoite, nejnite bedra, nejnija stomah, nejnite rebra, onezi syshtite rebra, koito ima i nejnata "Pjana", toplija hrast mezhdru krakata j i goreshtite j prysti, koito mi pomagat da vljaza: obryshtam ja po gryb, hapem edin na drug ushite si, nejniyat ezik e v uhoto mi, iskam da ja razcepja, da ja razkysam, da ja razdera, da ja razpileja: hlyzgavi sme ot pot i sylzi, lepkavi i, naj-posle spoeni, naj-posle edno cjalo! Znachi, tova bilo, mislja, lyzhat, kogato kazvat, che boljalo, tova e neshto otchajano i pareshto i mirishe na onazi razkopana glina, na onazi jama, izdylbana i vrjazana v zemjata, ot kojato lyha april. V Mima sym. Ostanali sme samo nie dvamata na sveta i nie se shibame, shibame, shibame, shibame, shibame, ah,

shibame, nie se chukame, chukame, chukame, chukame, stenem kato myrshavi svine, tyrsejki v naj-tajnite i naj-dylboki kytcheta na Mima, Ale - negovata posledna zemna sleda...

- SHibaj me shibaj me shibaj me - skimti Mima - az sym ebachka oh kakva sym ebachka kazhi kakva ebachka sym shibam li se dobre kazhi kak se shibam shibaj me shibaj me shibaj me shibaj me oshte po dylboko me shibaj kato zhitvotno me shibaj stigash mi do gyrloto oshte oshte oshte po-dylboko vkaraj mi go do dupka zalej me mili ebi me ebi me sega a-a-a-a...

Kazah li vi veche? Togava, v detskata staichka na Ale, na tavana na gara Lipnica, sred pocinkovani kupi i komiksi, tochno pod abiturientskata fotografija na Ale s vzeta na zaem papionka, shibah za pryv pyt v zhivota si.

DVAJSET I CHETIRI

Generalnijat direktor na "Eksport-import" me vika samo v dva sluchaja: kogato me premestva ot edna rabota na druga ili kogato zabyrkam njakoja grandiozna kasha. Togava kazva na sekretarkata, che go "njama za nikogo v kancelarijata", zatvarja tapiciranata vrata, vadi ot barcheto vorkata i proiznasja proslovutoto si izrechenie: "Ti znaesh, che az sym te dovel tuk..."

Naistina, onova ljato, sled smyrta na Ale, Belgrad sjakash syvsem opustja. Nikyde nikoj ot poznatite! Edno avgustovsko utro, dokato tyrshuvah iz dzhobovete na starija si pantalon v bezuspeshno tyrsene na njakoj zabutan kint, se natyknah na vizitna kartichka, napechatana sys zlatni bukvi. Generalnijat direktor na "Eksport-import"! Sled kato nabyrzo montirah prekysnatija film, otidoh da go posetja.

- "Srem, Banat i Bachka, tri syrca junashki..." - kazah az, seshtate li se? "Svobodno si se shibajte, deca, v shibaneto e spasenieto! Velichestveno shibane..."

Ne si spomnjash nishto, no vse pak mi dade rabota kato kurier. Stremglavo napredvah v sluzhbata. Dnes, sled petnajset godini rabota v "Eksport-import" veche vvirtja rychkata na ciklostila, na kojto se pechata "Vytreshna informacija"!

- JAVi se pri kadrovika! - kaza Generalnijat. - Zapochvash v ponedelnik. Dotogava si kupi drehi i se privedi v prilichen vid...

Izvadi debel portfejl, ot kojto na masata se iztyrkaljaha dva prezervativa, i otdeli njakolko edri banknoti:

- SHTE mi gi vyrnesh ot pyrvata zaplata... A sega, izchezvaj!

Ot strah da ne zakysneja za pyrvata si rabota v zhivota, kojato zapochvashe tochno v sedem, se sybudih kato talasym - v chetiri! Novijat mi zatvornicheski kostjum me ochakvashe na stola. V shest chasa veche pieh kafe v "Kasina" na Terazie zaedno s desetina kloshari i ranobudnici. Typchejki na mjasto kato kavalerijski kon, vidjah kato prez syn kak v "Kasina" vliza tylpa moi bivshi prijateli. Vryshtaha se ot njakakvo zabavlenie.

- Kyde beshe noshtes?

- Tykmo trygvam! - kazah i izbjagah ot "Kasina".

Ale, Mima, Frenk Sajmys, Bane Jegulja, Sydjata, g-n Pavlichek... - te vsichki dnes mi prilichat na artisti v njakoj njam film ot moja predzhivot. Sjakash sa izlezli ot njakakva filmjaga, kojato sym gledal otdavna i veche sym zabravil zaglavieto j.

I noshtta, kogato za posleden pyt plavah s Mima na "Pjana"...

Nosejki se s pomoshhta na noshtnija vetrec, doplavahme do naj-shirokata chast na rekata, tochno nad Ada Medzhica, i tam potopihme na dynoto veshtite na Ale. Neka nikoj ne nosi Miminija pulover! Vjarvam, che tozi vyrzop s kamyk po sredata e oshte tam, pokrit s rechna tinja.

Izpratih ja za posleden pyt do tjah na Senjashka prez strui na dyzhdovalni pryskachki. Vodnite arki, pod koito pretichvahme, sjakash proslavjaha neshto, koeto e moglo da se prevyrne v ljubov. Na Senjashkija pazar sybudihme zaspal seljanin, kojto lezheshe vyrhu kupchina dini. Kupihme edna goljama, kojato seljaninyt dylgo pochukvashe i se vslushvashe kakvo stava vytre:

- Zrjala e - kaza toj. - Syrcevinata j e zrojala; da vi e sladko!

Izkachihme se do stadiona na JUgoslavskata narodna armija. Vhod "D" beshe otvoren i nie bez zatrudnenie stignahme do igrishteto. Vyrvjahme prez nisko podstriganata treva, a naokolo beshe avgustovska nosht, otgore - miliardi zvezdi, a stadionyt shumeshe kato betonna rakovina.

Postavihme proshtalnata dinja tochno vyrhu bjalata tochka v centyra. Razrjazahme ja s Miminata pila za nokti.

Mima placheshe nad svojata polovina, syrbaikji hladkija sladyk sok zaedno sys sylzite si. Neshto zavyrshvashe.

Syrreto mi beshe zrojalo.

I sega, petnajset godini po-kysno, dokato kracha po dylgija zastlan koridor kym kabineta na Generalnija na "Eksport-import", se pitam za koj variant li se otnasja: premestvane na mjasto, "na koeto shte mi byde mnogo po-dobre, s ogled na moite sposobnosti", ili grandiozna kasha? A mozhe bi kantorata zhelae da mi podari rychen chasovnik za dylga vjarna sluzhba?

Potyvam v tapiciraniya kabinet na Generalnija. Ot dynoto chuvam glasa mu:

- Tova e drugarjat JAsha Melvi, nash poslanik v Tajlezija...

Rykuvam se i propadam v predlozheniya mi fotjojl vse po-dylboko i vse po-dylboko, dokato drugarjat poslanik izgovarja izrechenieto, koeto me budi ot syn, prodylzhil petnajset godini:

- Vie poznavate li Mima Lashevskaja?

Gospodi, dali sym poznaval Mima Lashevskaja! Vinoven li sym, che ja poznavam?

- Poznavam Mima Lashevskaja.

- Znachi, na tozi priem v kralската rezidencija Ngo Di Than - prodylzhil drugarjat JAsha Melvi monologa si, ocveten ot silen chuzhd akcent, izvednyzh mi se stori, che chuvam neshto strashno poznato! Tazi melodija, kojato izpylnjavaha tuzemcite na chudnovatite si instrumenti, mi napomnjashe na neshto, koeto sym slushal veche njakyde, makar che v Tajlezija bjah ot edna sedmica. Samo da gi vidite tezi instrumenti! Ni naj-malko ne prilichat na evropejskite! Te sa predimno duhovi, dylgi po pet-shest metra, koito proizvezhdat osoben zvuk, podoben na zhuzhene na pcheli ili syskane na zmii... Tajlezijskite muzikanti ne poznavat harmonijata, che dori i polifonijata: sluzhat si s drevna skala samo ot tri tona, koito varirat do bezsyznanie. Vseki ot tezi tri tona si ima svoja visulka v neshto kato cimbal i kambani, ot koito njakoi sa syvsem malki, ne po-golemi ot leshnik, a drugi pyk ogromni - kato kambanite na nashite cyrkvi. Glavnijat instrument e "pharbu-ban", kombinacija ot primitiven fagot, kym kojto sa dobaveni chetiri struni i mjah. Zvukyt mu ima ritualna stojnost i zatova na nego ima pravo da sviri samo plemenen zhrec ot shestnajseta stepen, narichan "pharb" - pazitel na ritualnite tajni. E, ta mozhetete da si predstavite kolko bjah smajan, kogato syvsem jasno i otchetливо v svirnjata na dvorcovija orkestyr razpoznah pesenta "Oj, Moravo, moe selo ravno..." Mislja, che taka se kazvashe pesenta, nali?

- "SHTo si ravno, shtom se navodnjavash..." - zatananika si Generalnijat, sipvajki vodka na sebe si i na poslanika.

- Tochno taka! I to kyde? Nasred Ngo Di Than! I koeto e naj-smeshno, nikoj, osven men, ne zabeljazvashe, che stava neshto stranno - tam beshe celijat diplomaticheski korpus i kral Nitub Taj Boa. Otnachalo pomislih, che me e hvanalo uiskito ot goreshchinata (trjabva da znaete: lete temperaturite v Tajlezija dostigat chetirijset i pet gradusa na sjanka, a pribavete kym tova i neponosimata vlaga!), iskam da kazha, pomislih si, che imam

haljucinaciji, ta go popitah na anglejski, no toj ne znaeshe nito duma ot njakoj drug ezik, osven *taj-taj*, na kojto se govori na Tajlezijiskija arhipelag. Beshe sysuhren kato trystika i ne tezheshe poveche ot trijsetina kilograma - tjahnoto teloslozhenie ni objasnjava i misterijata na nachina im na izhranvane, nali? Na tajlezijcite, naprimer, e dostatychno da prezhivjat edna shepa oriz dnevno i pache ot korena *gao*, kojto ima silno narkotichno dejstvie; poradi tova celijat narod sjakash e muden, iskam da kazha, vsichki sa njakak si syneni i otdadeni na letargija... Struva ti se, che spjat s otvoreni ochi! Kak inache da si objasnim, che nezavisimost sa poluchili edva prez 1960 g. i che prez cjalata im istorija sa gi eksploatirali, otnachalo kitajcite, posle japoncite i nakraja anglichanite, koito vse oshte pritezhavat sedemdeset procenta ot kapitalite, vlozheni v tajlezijските plantacii za kauchuk i v uranovite mini. I kak da si objasnim, che za napredyka si prez poslednite deset godini, ako shtete naj-veche i za svojata nezavisimost, tajlezijcite trjabva da se otblagodarjat na edna chuzhdenka (makar che, nali, tova trjabva da byde shvashtano, kato imame pred vid, che edna lichnost izobshto ne e v systojanie da predprieme neshto, ako za nego ne syshtestvuvat uslovija ot obshtestveno-politicheski i ikonomicheski harakter, kakto ni uchi dialekticheskija materializym!), no vse pak - vinagi tova vechno "vse pak" - тази chuzhdenka kato che li gi e izmyknala ot feodalizma i kolonializma; izgradila e pyrvite bolnici i uchilishta i taka stanala tjahnata Kralica *Retha* - pochti neprevodimo, znam, tova ime vodi korena si ot sanskrit i znachi neshto kato "Mydra"! I sega, naj-glavnoto - тази zhena e evropejka, tova go znaeh porano, no otkyde da znam, che bila *nashenka*? Zashtoto prez cjaloto vreme na podgotovkata mi v Sekretariata za vynshni raboti tja beshe izvestna pod imeto Mima Lashevskaja, koeto ni vodeshe do zakljuchenieto, che eventualno e ot polski ili

ukrainski proizhod; edna ot onezi avantjuristki po širokija svjat, koito sa hvanali myzhete si ot ekzotichni strani na Pigal ili Soho, dokato sa bili oshte studenti. No ne, mili mi gospoda, s pomoshhta na prevodach тази vecher v Ngo Di Than uznah, che nashata pesen svirachite sa nauchili ot samata Kralica *Retha* prez svobodnoto j vreme, mislja, za tova mozhetе da mi vjarvate! Uspjah da izdejstvam da me prieme oshte syshtata vecher. Prevedoha me prez cjal labirint ot malki dvorci ot trystika i papirus, po koito bjaha izpisani molitvi s chudnite im jeroglifi *phoeks* i, naj-posle, kogato me vyvedoha pri Kralicata, uznah, che e ot Belgrad, maj shte e zhivjala na Dedinska ulica...

- Na Senjashka! - kazah az i tova beshe pyrvata ili vtorata дума, kojato uspjah da izgovorja ot svoeto vlizane, zashoto drugarjat Melvi spadashе kym onazi blagoslovena kategorija hora, koito, shtom zapochnat da razkazvat neshto, izpadat v chista logoreja - perpetuum mobile! - naj-mnogo se naslazhdavat ot sobstvenite si, dobre oformeni izrechenija i na marcipanenija si glas, taka che, vypreki silnija interes za sydbata na Mima Lashevskа, ne mozheh da preodoleja dremlivostta, kojato nenadejno zapochna da me obzema. Ne znaeh dali za тази zashemetenost prichina e parnoto v kabineta na Generalnija ili mekijat pljushen fotjojl, v kojto se zadushavah.

- Ozovah se pri edna, ej-bogu, oshte syvsem hubava zhena - prodylzhi drugarjat Melvi. - Ne e veche v pyrva mladost, estestveno! Sedeshe na rogozka i pusheshe evropejski cigari. Onova, koeto naj-mnogo me ozadachi, bjaha zybite j!A imenno, che bjaha celite cherveni. Tova e ot korena *gao*, za kojto veche vi govorih, a na onezi, koito go upotrebjavat, s techenie na vremeto zybite stavat jarko cherveni... Trjabva da vi priznaja, tolkova bjah smuten ot тази sreshta, che napravih edin malyk gaf - podadoh ryka na Kralicata!

- Che kakvo? - reche Generalnijat. - Zashto da ne j podadesh ryka?

- V Tajlezija mnogo malko se rykuvat, pone ne spadashite kym *tajhema*, koito za nas, belite hora, sa nedosegaemi - edin vid tabu. No Kralicata samo dobrodushno se usmihna i prie tova s zhest na istinska lejdi. "Kak e v Belgrad?" - zapita me tja. Objasnih j, che otdavna ne sym bil u nas, no che se nadjavam vsichko da e nared. Znachi, тази zhen a me pitashe naistina za neverojatni neshta! Struvashe mi se, che malko e mrydnala, malko svoenravna, iskam da kazha... Pyrvo se zainteresuva za Ada Ciganlija. Popita me, dali hodja da se kypja. Kazah j, che sega imame njakolko velikolepni olimpijski basejni i sportni centrove i che pochti nikoj ne se kype v Sava, kojato pri tova e i zamyrse na. "Vsichko e zamyrse no - kaza, - tuk za shtastie imame oshte istinski reki, chijato voda mozhe da se pie!" Sled tova me razpitvashe za grejanata rakija; pitashe me dali chashite vse oshte se uvivat v knizhni salfetki ili tova se e promenilo. Kakvo davat po kinata, koj e esenen shampion po futbol. Kazah j, che "Zvezda" e shampion. "Zvezda"... - kaza nostalgichno. - "'Zvezda!' Kakvo stana s SHekularac?" Toj veche ne igrae. "Zashto?" Igrae v Kolumbija. Povtori njakolko pyti: "SHe ki, SHe ki, SHe ki...", sjakash si spomnjashe zabravena duma.

- Naistina - zapita polupijanijat Generalen. - Kakvo li stana s nego?

- CHujte, sega idva naj-smeshното neshto na sveta, na koeto njakoga sym bil svidetel! Popita me dali oshte dyrzhaven himn ni e "Hej, slavjani!" Kazah j, che e toj. Moga li da peja? Kak da ne moga! E, togava, kaza, pejte! I kakvo da pravja? Zapjah "Hej, slavjani..." Znam samo pyrvija kuplet, ta zatova natatyk prodylzhnih mrynkajki. Prisyedini se i Kralicata. Peehme na dva glasa himna i az, estestveno, stanah prav, a tja ostana da

sedi i da mi prigasja. "Hajde, nash'te! - vikna tja. - Sini, sini! Capni mu edin po mutrata, kakvo go galish?" Tova beshe napravo naludnichavo, ako razbirate kakvo iskam da kazha s tova, da gledash Kralicata kak podkrepja njakakyv nevidim futbolem odbor i psuva. Nakraja se pouspokoi i me pomoli da ja izvinja za dyrzhaniето j. Kaza mi, che za pryv pyt ot mnogo godini vizhdala zemljak. Zashtoto, naistina, bjah pyrvijat jugoslavjanin, stypil v tova miniatjurno kralstvo na arhipelag...

- Kyde e to? - popitah drugarja Melvi.

- Tajlezija li? Systoi se ot 326 ostrova i namira mezhdu Taos, Kamland i Mabodzha...

- E, dobre de - popita Generalnijat, na kogoto nishto ne mu beshe jasno, - otkyde se e vzela chak tam?

- Dylga istorija - kaza nashijat poslanik v Tajlezija. - No, nakratko, predi da stane kralica *Retha*, bila sekretarka na tajlezijskija poslanik v Parizh, za kogoto sled tova se omyzhila. Podrobno mi razkaza tezi neshta. Znaete li kakvo ja zapital bydeshtijat j myzh? *Umee li da zashie kopche!* Smeshno, a? No Nitub Taj naistina imal kysmet. Vzel vlastta sled klasicheski dyrzhaven prevrat s pomoshhta na flotata i svalil dalechnija si rodnina, bivsh kral, izvesten homoseksualist. Tova prijatelche mozhelo samo za edna nosht v Las Vegas da proigrae vsichki uranievi zalezhi na Tajlezija! SHushuka se, che ne malka pomosht Nitub Taj poluchil ot Kitaj, vypreki che otnachalo koketnichel s rusite. Vprochem, za vsichko tova mozhete da chuate utre na lekcijata mi ot cikyla *Po aziatskite pytishta v Kolarchevija universitet...* No da ostavim politikata! Naj-mnogo me smaja harakteryt na Kralicata. Nejnijat *izmenen* karakter, iskam da kazha. Zashtoto prez vreme na dylgogodishnata si diplomateska kariera iz Azija sym sreshtal mnogo evropejki, omyzheni za aziatci i vsichki te po njakakyv nachin bjaha zapazili evropejskija si karakter, kak da vi objasnja? Njakakvo

leko koketnichene, svobodno dyrzhanie, i az ne znam kakvo točno, no vsichki te kopneeha za Francija ili njakoja druga strana, otkydeto bjaha, vsichki zhiveeha s mechtata za ednomesechna pochivka v Evropa vsjaka godina. Tazi ne, gospoda moi! Po duh tja beshe stanala syshtinska aziatka. Govori shepneshkom, a pogledyt j e pylen sys skromnost... Sjakash zad vseki nein zhest stojat hiljadi godini *pharska* civilizacija na tozi dreven narod, kojto e edin ot naj-starite na Zemjata. Osven tova, Kralicata prezira, totalno prezira vsichki materialni oblagi! Oblechena e kato vsichki ostanali tajlezijski zheni, s koprinenena kyrpa, a takiva ima samo sedem - po edna za vseki den. Roklja-ponedelnik, roklja-vtornik i tyj natatyk... Hodi bosa, kakto i vsichki ostanali, a, koeto e naj-interesno, dori i liceto j e pretyrpyalo transformacija - izvestno izpykvane na skulite, shto li, sjakash ochite j sa syvsem drypnati kato na indokitajskite zheni. Ne znam na kakvo se dylzhi tova, ako ne e starata istina, che s vremeto kucheto zapochva da prilicha na gospodarja si! Malko e da se kazhe, che narodyt na Tajlezija ja obozhava! Tam tja ima status na svetica i na Orleanska deva...

Drugarjat poslanik pogledna chasovnika si:

- E - kaza, - da bjagam na zasedanie na Sekretariata za vynshni raboti!

ZHylozelenata trevichka v praznata butilka ot polska vodka prilichashe na usukano styblo.

- Kralicata mnogo mi govori za Vas... - kaza drugarjat Melvi. - Pomoli me da Vi izdirja i da Vi predam tazi drebolija...

Ot dzhoba si izmykna miniatjurna kutijka, ukrasena sys sapfiri.

- Beshe mi izkljuchitelno prijatno - kaza toj na sboguvane. - V kraja na sedmicata se vryshtam v Tajlezija, ta ako zhelaete da j izpratite neshto...

- Ne zhelaja - kazah.

Kogato izleze ot kabineta na Generalnija, kojto leko se poklashtashe zad bjuroto si, popitah moga li i az da si vyrvja.

- Njama li da poglednesh kakvo ima vytre? - popita. - Njakoj diamant, a?

Otvorih kapacheto i mezhdu prystite mi edva ne se izplyzna kys rozova hartija: tri nerazdeleni bileta za Kinotekata (prozhekciya ot 21.30 - mesta sedem, osem, sedem), na koito pisheshe, che falshifikacijata se nakazva po zakona.